

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

**ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

**ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ
ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ**

Ιθαγένεια και Εθνική ταυτότητα: η συζήτηση στο διαδίκτυο με αφορμή το νέο σχέδιο νόμου για την ελληνική ιθαγένεια των μεταναστών.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γιάννης Μπονάτσος

**Επιβλέπουσα: Χριστίνα Κουλούρη - Καθηγήτρια νεότερης
ιστορίας**

Κόρινθος - Νοέμβριος 2010

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ιθαγένεια και Εθνική ταυτότητα: η συζήτηση στο διαδίκτυο με αφορμή το νέο σχέδιο νόμου για την ελληνική ιθαγένεια των μεταναστών.

Γιάννης Μπονάτσος

Επιβλέπουσα: Χριστίνα Κουλούρη – Καθηγήτρια

Κόρινθος, Νοέμβριος 2010

Πίνακας περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3284 ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΠΟΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ.....	10
Κτήση ελληνικής ιθαγένειας.....	11
Προϋποθέσεις πολιτογράφησης	13
Διαδικασία πολιτογράφησης – Θεσμικά όργανα	17
ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ	19
Νέα Δημοκρατία: Η ιθαγένεια ως έπαθλο στον μαραθώνιο αγώνα της κοινωνικής ένταξης.....	19
Λ.Α.Ο.Σ.: Εμείς... και οι βάρβαροι.....	27
ΚΚΕ: Ενότητα τάξης ή ενότητα έθνους;	33
ΣΥΡΙΖΑ: Πυξίδα τα δικαιώματα	40
ΠΑΣΟΚ: Μαστίγιο και καρότο	44
Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ	50
Από την οπτική του Χριστού ή του έθνους;	50
Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ	57
Κριτήρια ταξινόμησης των blogs την ιθαγένεια.....	57
Κατηγοριοποίηση των Blogs.....	60
ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ: ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ.....	63
Στατιστικά στοιχεία της διαβούλευσης.....	63
1.	
ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ	66
Επιμέρους νοηματικά πεδία:	
Πολιτισμικό	70
Ετερότητα	71
Εθνοτικό	72
Οικονομικό	72
Πολιτικό	73
2. ΘΕΤΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ	75
Επιμέρους νοηματικά πεδία:	
Ιθαγένεια και εθνική ταυτότητα	76

Ιθαγένεια και κοινωνική ένταξη.....	77
Ιθαγένεια και δικαιώματα.....	79
ΑΠΟΦΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΣΤΟ FACEBOOK.....	80
ΤΟ GROUP «ΕΛΛΗΝΑΣ ΓΙΝΕΣΑΙ ΔΕ ΓΕΝΝΙΕΣΑΙ	88
1. Γενικά στοιχεία για το group.....	88
2. Κλειστά blogs και συμπτώματα εκβαρβαρισμού	89
3. Ο κριτικός-ιστορικός, μη εθνοκεντρικός ήπιος λόγος.....	91
4. Αφηγήσεις μεταναστών	93
5. Δράσεις της κοινωνίας των πολιτών.....	96
BLOGS ΠΟΥ ΕΝΑΝΤΙΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ.....	97
Όψεις οργανωτικού σχεδιασμού των απόψεων στο διαδίκτυο ..	103
Η διαδικτυακή παρουσία του πατριωτικού χώρου	106
ΤΟ INDY MEDIA ATHENS ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ	109
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ.....	113
ΡΕΣΑΛΤΟ:	113
Ο ρόλος της εθνικής εργατικής τάξης	114
Αφελληνισμός και κατακερματισμένη κοινωνία	115
Μαρξιστικός εθνικισμός ή εθνικιστικός παροξυσμός; ..	117
ΑΡΔΗΝ:	118
Οι απόψεις της συντακτικής ομάδας για την ιθαγένεια	119
Κοινωνική πραγματικότητα & υπερβατική ουσία του έθνους..	120
Οικονομική & πολιτισμική διάσταση της μετανάστευσης..	121
Η κοινωνία στην εποχή της αβεβαιότητας	122
ΔΙΚΤΥΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	127
ΜΚΟ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ	129
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	131
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	137
ΑΡΘΡΑ ΣΤΟΝ ΤΥΠΟ.....	139
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - ΠΙΝΑΚΕΣ	140
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ	140
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ	144

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα για την ιθαγένεια και την εθνική ταυτότητα στο διαδίκτυο, αποτελεί κατά κάποιο τρόπο συνέχεια των βασικών ενοτήτων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών αφού οι έννοιες της ιθαγένειας και της εθνικής ταυτότητας περικλείονται στο τρίπτυχο: κοινωνικές διακρίσεις, μετανάστευση και ιδιότητα του πολίτη. Αφορμή για την επιλογή του συγκεκριμένου θέματος ήταν η εισαγωγή σε δημόσια διαβούλευση σχεδίου νόμου με το οποίο τροποποιείται ο ισχύων κώδικας ελληνικής ιθαγένειας. Τις βασικές αλλαγές που επιφέρει ο νέος νόμος (Ν.3838/2010), σε σχέση με τον προηγούμενο κώδικα ιθαγένειας, αναλύουμε μέσα από μια συγκριτική οπτική στο πρώτο κεφάλαιο.

Ο ιδιαίτερος χαρακτήρας της παρούσας ερευνητικής προσπάθειας είναι η χωροθέτηση του πεδίου μελέτης του θέματος: το διαδίκτυο. Ο αρχικός προβληματισμός γύρω από την επιλογή του διαδικτύου για τη μελέτη της ιθαγένειας, συνίστατο στο εάν ένας τέτοιος αχανής κόμβος πληροφοριών μπορούσε και με ποιο τρόπο, να αποτελέσει αντικείμενο συστηματικής επεξεργασίας, έτσι ώστε, να οδηγηθούμε σε ασφαλή συμπεράσματα γύρω από το ερευνώμενο θέμα. Βασική μέριμνα ήταν η εξασφάλιση της επάρκειας πληροφοριακού υλικού, από το οποίο, να μπορούν να εξαχθούν αξιόπιστα στατιστικά δεδομένα με δυνατότητα ομαδοποίησης και ερμηνευτικής κατάταξης.

Πρώτο μεθοδολογικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση ήταν ο εντοπισμός διευθύνσεων του διαδικτύου που συγκέντρωναν σχετική θεματολογία αλλά και υψηλή συμμετοχή επισκεπτών. Μέσω της μηχανής αναζήτησης *buzzer* αναζητήσαμε δημοσιεύσεις στα ελληνικά ιστολόγια με ετικέτα την ιθαγένεια. Αυτή η μέθοδος μας οδήγησε σε ένα πλήθος *blogs* από τα οποία επιλέξαμε εκείνα που εμφάνιζαν το μεγαλύτερο πλήθος εγγραφών αλλά και ταυτόχρονα ήταν τα πιο δημοφιλή¹. Την ίδια πρακτική ακολουθήσαμε και με την μηχανή αναζήτησης *google*. Στη συνέχεια ανασύραμε το υλικό συζήτησης για την ιθαγένεια από την ιστοσελίδα της διαβούλευσης (opengov.gr) και από μονοθεματικά *sites* του *facebook* που

¹ Ο δημοφιλής χαρακτήρας μιας ιστοσελίδας, αποδεικνύεται από την συχνή παρουσία της κατά τη ροή αποτελεσμάτων στις μηχανές αναζήτησης αλλά και από την συχνότητα παραπομπών άλλων *sites* σ' αυτή.

προέτρεπαν σε διάλογο για την ιθαγένεια, και είχαν συσταθεί την επίμαχη περίοδο κατά τη διάρκεια και μετά την δημόσια διαβούλευση.

Η εξασφάλιση ενός ικανοποιητικού επιπέδου πρωτογενούς υλικού χρειάστηκε να εμπλουτιστεί και με την αντιπροσωπευτικότητα των απόψεων. Επειδή ένα μικρό ποσοστό μεταναστών συμμετείχε στη διαβούλευση καθώς είναι λίγο εξοικειωμένοι με τη χρήση του διαδικτύου, και ακόμα λιγότερο με την ελληνική γλώσσα, χρειάστηκε να ακουστεί η φωνή τους μέσω των οργανώσεων τους. Έτσι, ανασύραμε τις θέσεις αυτών των οργανώσεων μέσα από σχετικές αναρτήσεις στις ιστοσελίδες τους.

Στον διάλογο για την ιθαγένεια συμπεριλάβαμε και την οργανωμένη έκφραση της κοινωνίας των πολιτών όπως των Μη Κυβερνητικών οργανώσεων και των Δικτύων υποστήριξης δικαιωμάτων. Ο κατάλογος των διαδικτυακών πηγών συμπληρώνεται με τις θέσεις για την ιθαγένεια δύο ηλεκτρονικών περιοδικών (Ρεσάλτο - Άρδην) και του blog Indymedia. Στην επιλογή των δύο περιοδικών μας οδήγησε η ιδιαίτερη ενασχόλησή τους με το θέμα της ιθαγένειας και της εθνικής ταυτότητας, καθώς και ο διαδικτυακός διάλογος που συνόδευσε τα σχετικά άρθρα του περιοδικού.

Οι θέσεις των πολιτικών κομμάτων επί του νομοσχεδίου, αποτελούν ερμηνευτική πρόκληση καθαυτές, ενώ παράλληλα καταδεικνύουν την διαδραστικότητα και την αλληλεπίδραση πολιτικού και διαδικτυακού λόγου. Το διαδίκτυο από αυτή την άποψη, παρότι εμφανίζεται καταρχήν χαώδες, κατακερματισμένο και πολυδιάστατο, παρουσιάζει ομόλογες δομές ιδεών με αυτές του πολιτικού λόγου. Παράλληλα, οι πολλαπλές λειτουργικές δυνατότητές του (λόγος, ήχος, απεικόνιση, αμεσότητα επικοινωνίας), εξασφαλίζουν ευνοϊκές συνθήκες πειθούς και ανάδρασης στο πεδίο της καθημερινής πολιτικής πράξης. Γι αυτό και η αξιοποίηση της δυναμικής του διαδικτύου το καθιστά σε ορισμένες περιπτώσεις επιχειρησιακό και ιδεολογικό βραχίονα των κομμάτων με κατεύθυνση κατά ή υπέρ του νομοσχεδίου.

Η στάση της εκκλησίας απέναντι στον ξένο, η δαιμονοποίησή του ως εθνικά αλλότριου ή αντίθετα η ηθική του ανύψωση ως περιπλανώμενου πένητα, αναδεικνύει ένα ερμηνευτικό δίπολο, στο οποίο αξίζει να εμβαθύνουμε διότι αφορά και την ιθαγένεια. Επιπλέον, η εξοικείωση ιεραρχών με το διαδίκτυο και η χρήση του ως επικοινωνιακού βραχίονα των θέσεων της εκκλησίας, αποτελούν έκδηλες

πρακτικές εξορθολογισμού της δράσης ενός προνεωτερικού θεσμού, του οποίου ο λόγος συνυφαίνεται και συμπληρώνει το παζλ ενός συμπλέγματος απόψεων που θα περιγράφαμε συνοπτικά ως πατριωτικό χώρο.

Στο παράρτημα της εργασίας παραθέτουμε δύο πίνακες που αφορούν την ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία σχετικά με την ιθαγένεια. Για την ελληνική περίπτωση συγκρινόμενα πεδία είναι ο ν.3284/2004 (παλαιός κώδικας ιθαγένειας), το αρχικό σχέδιο νόμου που δόθηκε για δημόσια διαβούλευση και η τελική μορφή του όπως οριστικοποιήθηκε με τον ν.3838/2010. Για το νομικό καθεστώς της ιθαγένειας-πολιτογράφησης στην Ευρώπη διαμορφώσαμε έναν συγκριτικό πίνακα δικαίου με 12 ευρωπαϊκές χώρες. Η σύγκριση αφορά στις προϋποθέσεις απόδοσης ιθαγένειας και πολιτογράφησης. Η αξιολόγηση κάθε χώρας προκύπτει από το εύρος εφαρμογής καταγωγικών ή εδαφικών κριτηρίων ή κριτηρίων διεθνούς δικαίου για την απόδοση της ιθαγένειας. Ως προς την πολιτογράφηση εξετάζεται συγκριτικά η αυστηρότητα των προϋποθέσεων πολιτογράφησης για αυτό διακρίνονται τα κριτήρια ανάλογα σε ελαστικά και αυστηρά ή δυσμενή. Στο τέλος του πίνακα διαμορφώθηκε μια ειδική στήλη για τα χρόνια διαμονής των αλλοδαπών που απαιτούνται σε κάθε χώρα προκειμένου να κατοχυρωθεί το δικαίωμα πολιτογράφησης ώστε να είναι πιο εύκολη η σύγκριση.

Ας επισημάνουμε τέλος κάποιες από τις ορατές ελλείψεις και αδυναμίες της εργασίας μας. Πρώτον, μια πληρέστερη κατάταξη όλων των Ευρωπαϊκών κρατών ως προς το επίπεδο πρόσβασης στην εθνικότητα θα ήταν χρήσιμο συγκριτικό μέγεθος, όμως θα απαιτούσε μια πιο εμπεριστατωμένη μελέτη που ξεπερνά τις δυνατότητες αυτής της εργασίας.

Δεύτερον, ένας συγκερασμός γνώσεων τεχνολογίας του διαδικτύου και θεωρίας της επικοινωνίας θα μας πρόσφερε κατάρτιση για την αποκάλυψη πλευρών του διαδικτυακού χώρου, που μόνο η διερευνητική ματιά μιας γνωστικής εξειδίκευσης μπορεί να επισημάνει.

Τέλος, η ενασχόληση με την άντληση, την συστηματοποίηση, κατάταξη και κριτική παρουσίαση του διαδικτυακού υλικού καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου που προηγήθηκε, απαίτησε δυσανάλογα μεγάλο χρόνο και κατίσχυσε επί του χρόνου μελέτης της βιβλιογραφίας. Ως αποτέλεσμα, η σχετική βιβλιογραφία της εργασίας

είναι ισχνή. Ωστόσο, οι βασικές πτυχές της παρούσης εργασίας, η ιθαγένεια και η εθνική ταυτότητα, τόσο σε Ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο έχουν επεξεργαστεί θεωρητικά, ιστορικά, πολιτικά και νομικά μέσα από τις θεματικές παραδόσεις του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Ο στόχος μας, μέσα από την παράθεση των επιμέρους κεφαλαίων, είναι να αποδώσουμε ευσύνοπτα,

- το πως υποδέχεται το τμήμα εκείνο της ελληνικής κοινωνίας που διαλέγεται διαδικτυακά, την νομοθετική πρωτοβουλία.
- Την πηγή καθορισμού του ανήκειν.
- Το ειδικό βάρος της παρούσης οικονομικής συγκυρίας στη διαμόρφωση των όποιων απόψεων και τον βαθμό νομιμοποίησης του πολιτικού συστήματος.
- Τη στάση έναντι της ετερότητας, το ειδικό περιεχόμενό της στην παρούσα ιστορική συγκυρία καθώς και το βασικό μοντέλο διαχείρισης της (αφομοίωση, ενσωμάτωση, αποκλεισμός, εκτόπιση, απέλαση).
- Τα βασικά χαρακτηριστικά αυτοπροσδιορισμού της εθνικής ταυτότητας της κυρίαρχης πολιτισμικά ομάδας.
- Τον βαθμό κοινωνικής ένταξης όπως αποκρυσταλλώνεται στον αφηγηματικό λόγο του ξένου.
- Τις ειδικές συνθήκες δόμησης της επικοινωνίας στο πλαίσιο του διαδικτύου.

Το περιεχόμενο των αναζητήσεών μας αποτελεί ένα ενδεικτικό πλαίσιο αξόνων και σε καμία περίπτωση δεν δεσμεύει την ανάγνωση του υλικού που θα προκύψει από την ανάλυση.

Σ' αυτό το σημείο θέλω να ευχαριστήσω τα μέλη της τριμελούς Επιτροπής και ιδιαίτερα την κ. Χριστίνα Κουλούρη που με εμπιστεύτηκε και ανέλαβε την βασική επίβλεψη της εργασίας μου καθώς επίσης γιατί με δίδαξε αρχές μεθοδικότητας και κριτικού συλλογισμού τόσο κατά τη διάρκεια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος όσο και κατά τη συγγραφή της εργασίας. Ευχαριστίες θέλω να απευθύνω στην κ. Λίνα Βεντούρα για τις κριτικές παρατηρήσεις της στην εργασία μου, αλλά και προσωπικά σε καθέναν από τους διδάσκοντες του Μεταπτυχιακού Προγράμματος, για αυτό το συναρπαστικό ταξίδι στη γνώση που -αν μη τι άλλο- αναθέρμανε τον κριτικό αναστοχασμό για την κοινωνική μας ύπαρξη.

Τέλος, επιθυμώ να εκφράσω την ικανοποίησή μου για το επίπεδο των διοικητικών υπηρεσιών του Τμήματος και να ευχαριστήσω προσωπικά την κ. Βασιλική Φλώρου για την άμεση ανταπόκριση στις κατά καιρούς αιτήσεις μου.

**ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟ ΔΗΜΟΣΙΑ
ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ Ν.3284/2004.**

Οι μεταβολές που επήλθαν μετά την ψήφιση του νέου κώδικα ελληνικής ιθαγένειας (ΚΕΙ), σε σχέση με τις ρυθμίσεις του προηγούμενου ΚΕΙ (ν.3284/2004), αφορούν τα ακόλουθα πεδία:

- Κτήση ελληνικής ιθαγένειας
- Προϋποθέσεις πολιτογράφησης
- Διαδικασία πολιτογράφησης και
- Θεσμικά όργανα

Πριν περιγράψουμε τις επιμέρους αλλαγές στο νομοθετικό πεδίο θα αναφερθούμε συνοπτικά στους βασικούς λόγους που υπαγόρευσαν τη νομοθετική πρωτοβουλία καθώς και στο γενικό πνεύμα ή τις βασικές αρχές που διέπουν αυτές τις αλλαγές.

Βασική αιτία των νέων ρυθμίσεων είναι η καταστατική ανασφάλεια των μεταναστών, πρώτης έως και τρίτης γενιάς, να διατηρήσουν με την έως τώρα ισχύουσα νομοθεσία, την νομιμότητα παραμονής τους και το ενδεχόμενο να βρεθούν, μετά από πολύχρονη παραμονή στη χώρα, σε συνθήκες ακραίου αποκλεισμού, παρόμοιου με αυτόν που βίωσαν δεκαετίες πριν, όταν εισήλθαν για πρώτη φορά παράνομα στη χώρα. Εκτός από την αοριστία του βίου, η εκκρεμότητα ολοκλήρωσης της κοινωνικής ένταξης επηρεάζει την καθημερινότητα των μεταναστών σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής τους ζωής και τους καθιστά αντικείμενα εκμετάλλευσης (εκτεθειμένοι σε επισφαλείς, ανασφάλιστες εργασίες, υπαμειβόμενοι, θύματα ρατσιστικής και κρατικής κατασταλτικής βίας κλπ.).

Για να αποκρουσθεί αυτή η ανασφάλεια και η επαπειλούμενη ρήξη της κοινωνικής συνοχής, χρειάστηκε να διευρυνθεί η συμπεριληπτική λειτουργία του δικαίου της ιθαγένειας με την υιοθέτηση νέων κριτηρίων προσδιορισμού της ιδιότητας του Έλληνα πολίτη, πέρα από τα έως τώρα βιολογικά κριτήρια εισόδου στην πολιτική κοινότητα, δηλαδή το αίμα και την κοινή καταγωγή. Με δύο λόγια τροποποιήθηκε, αφού τοποθετήθηκε σε νέα δικαιϊκή και νομιμοποιητική βάση, η έννοια του Ελληνικού λαού.

Κτήση ελληνικής ιθαγένειας

Τα κριτήρια του νέου δικαίου (ν.3838/2010), βασίζονται στη γέννηση και την διαμονή² στη χώρα αλλά και στην εμπράγματη όσο και ουσιαστική ανάπτυξη δεσμών με αυτή. Το οικονομικό, ασφαλιστικό, ιδιοκτησιακό και εκπαιδευτικό υπόβαθρο του μετανάστη όπως και η κατοχή οριστικών τίτλων νόμιμης παραμονής, αποτελούν αναμφισβήτητα ενταξιακά δεδομένα και κατοχυρώνουν την αντικειμενικότητα εφαρμογής των νέων κριτηρίων πολιτογράφησης. Παράλληλα, η συμμετοχική δραστηριότητα του μετανάστη στην πολιτική ζωή της χώρας, αποτελεί μια μετατόπιση από την ασαφή αξιολόγηση του ήθους και της προσωπικότητας που προέβλεπε το προηγούμενο δίκαιο, σε μια ενεργή ιδιότητα του πολίτη, με ισχυρή πολιτική ταυτότητα, που νοηματοδοτείται από την γνώση της ιστορίας και την ενεργητική αποδοχή του δημοκρατικού χαρακτήρα του πολιτεύματος. Η εξασφάλιση της συμμετοχής στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας αποτελούν δεσμευτική επιταγή και ταυτόχρονα υπόδειξη του Συντάγματος για μια προσέγγιση της ιδιότητας του πολίτη που δεν θα περιορίζεται μονοδιάστατα στο δίκαιο του αίματος³. Με την περιγραφή και αξιολόγηση των τυπικών και ουσιαστικών προϋποθέσεων για την πολιτογράφηση θα ασχοληθούμε εκτενέστερα σε επόμενη παράγραφο του κειμένου.

Η νομοθεσία για την ιθαγένεια τέμνεται από μια διαχωριστική γραμμή με βάση τη γενιά των μεταναστών. Ενώ στην περίπτωση της πρώτης γενιάς μεταναστών θεσπίζονται κριτήρια με τα οποία ελέγχεται εξατομικευμένα η ύπαρξη τυπικών και ουσιαστικών προϋποθέσεων απονομής της ιθαγένειας, για τις νεώτερες γενιές μεταναστών υιοθετείται μια κλιμάκωση προϋποθέσεων ανάλογα με την κατάταξή τους στο γενεαλογικό μεταναστευτικό δέντρο.

² «Ο νομοδέτης χρησιμοποιεί τον όρο «δια μονή» αντί του όρου «κατοικία», η οποία, συμφώνως προς το άρθρο 51 ΑΚ, αποτελεί τον τόπο της κύριας και μόνιμης εγκατάστασης του ατόμου όταν ειδικότερα συντρέχουν το υλικό στοιχείο της πραγματικής εγκατάστασης σε ορισμένο τόπο (coetus) με την πρόθεση για μόνιμη επί ικανό χρονικό διάστημα παραμονή σε συγκεκριμένο τόπο (animum).» Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου «Σύγχρονες διατάξεις για την Ελληνική Ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών και άλλες ρυθμίσεις», 3/3/2010

³ Άρθρο 5, παρ. 1 "Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα και τα χρηστά ήθη"

Η πρώτη στη σειρά, και πιο γενναιόδωρη εκδοχή, αφορά την τρίτη γενιά μεταναστών στην οποία η ιθαγένεια αποδίδεται αυτόματα με τη γέννηση. Στην περίπτωση αυτή η ένταξη τεκμαίρεται ως δεδομένη λόγω της γέννησης ενός εκ των γονέων στην Ελλάδα. Ο γονεακός δεσμός σ' αυτή την περίπτωση αποτελεί μοχλό άμεσης πρόσβασης στην ιθαγένεια.

Η δεύτερη γενιά μεταναστών (παιδιά που γεννιούνται στην Ελλάδα), εξαρτά την ιθαγένεια από την πενταετή νόμιμη διαμονή και των δύο γονέων στη χώρα. Στην δεύτερη γενιά συνεπώς η ένταξη δεν προεξοφλείται και ο γονεακός δεσμός, επιτρέπει ή απαγορεύει, ανάλογα, την πρόσβαση στην ιθαγένεια.

Στη λεγόμενη μιάμιση γενιά μεταναστών (δηλαδή παιδιά που δεν γεννήθηκαν στην Ελλάδα αλλά ήρθαν σε πολύ μικρή ηλικία στη χώρα), εκτός της νομιμότητας διαμονής των γονέων, για την προσπέλαση στην τάξη των Ελλήνων πολιτών απαιτούνται έχι χρόνια επιτυχούς εξαετούς φοίτησης σε ελληνικό σχολείο. Σ' αυτή την τρίτη περίπτωση η οδός προς την ιθαγένεια εκτός του γονεακού κριτηρίου περιλαμβάνει και την εγγυοδοσία ελληνικότητας μέσω του θεσμικού ρόλου της εκπαίδευσης.

Συγκρινόμενος με το διεθνές δίκαιο, ο νέος νόμος επιφυλάσσει τιμωρητικό χαρακτήρα όταν συσχετίζει την απόδοση ιθαγένειας στο παιδί με τη νομιμότητα των γονέων του. Συγκεκριμένα, με αυτή την διάταξη παραβιάζεται η αρχή της προνομιακής μεταχείρισης των παιδιών στα θέματα κτήσης ιθαγένειας ανεξάρτητα από την ιθαγένεια των γονιών τους⁴.

Συγκρίνοντας όμως παλαιά και νέα νομοθεσία, η θετική καινοτομία των νέων νομοθετικών ρυθμίσεων, εκτός της διεύρυνσης της συμπεριληπτικής λειτουργίας του δικαίου, έγκειται στην δυνατότητα απόκτησης ελληνικής ιθαγένειας πριν την ενηλικίωση. Ο νόμος εδώ λειτουργεί προληπτικά, προστατεύοντας - τουλάχιστον νομικά - την παιδικότητα από το αρνητικό φορτίο της διάκρισης και του στιγματισμού σε μια κρίσιμη ηλικιακή περίοδο και συνάμα καθοριστική για την κοινωνικοποίηση. Με αυτή την έννοια και συγκρινόμενη με το προηγούμενο νομοθετικό κενό, η πρόσφατη νομοθετική ρύθμιση αποτελεί θετική παρέμβαση

⁴ Την αρχή αυτή, που περιλαμβάνεται στη διεθνή σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού, η χώρα μας την έχει υπογράψει.

ομαλούς ένταξης της νέας γενιάς μεταναστών στην ελληνική κοινωνία. Στο ίδιο πνεύμα της κατοχύρωσης δικαιωμάτων εντάσσουμε την αναγνώριση του δικαιώματος αποβολής της ιθαγένειας με την ενηλικίωση, όπως και την ισότιμη συμμετοχή τέκνων μονογονεϊκών οικογενειών και τέκνων που εκπροσωπούνται από γονέα που έχει τη γονική μέριμνα στη διαδικασία απόδοσης ιθαγένειας. Στην πρώτη περίπτωση εφαρμόζεται η αρχή των συμμετοχικών δικαιωμάτων του παιδιού ενώ στην δεύτερη το ελληνικό δημόσιο απαλλάσσεται από τη μομφή της διακριτικής μεταχείρισης (και οι δύο ρυθμίσεις δεν περιλαμβάνονταν στο αρχικό σχέδιο νόμου).

Προϋποθέσεις πολιτογράφησης

Η νέα νομοθετική ρύθμιση τροποποιεί το περιεχόμενο των προϋποθέσεων πολιτογράφησης, τόσο των τυπικών όσο και των ουσιαστικών. Πρόθεση του νομοθέτη είναι, να επιτύχει μια εξισορροπημένη αλλά και διεξοδική διερεύνηση του βαθμού ένταξης του μετανάστη, θεμελιώνοντας έτσι και ένα ισχυρό επιχείρημα κατά του ισχυρισμού περί αυτόματης απόδοσης ιθαγένειας.

Στην τροποποίηση των τυπικών προϋποθέσεων περιλαμβάνονται η μείωση του προαπαιτούμενου χρόνου διαμονής (επτά έτη από δέκα) και του παραβόλου (από 1500€ σε 700€), καθώς και η υποχρέωση κατοχής οριστικού τίτλου νόμιμης παραμονής έτσι ώστε η μακρόχρονη διαμονή να τεκμαίρει την κοινωνική ένταξη. Η κατοχή οριστικών τίτλων νόμιμης παραμονής από τον αλλοδαπό και τα παιδιά του, επιβραβεύεται με την επικύρωση του νομικού δεσμού τους με το Κράτος. Μεγάλος όμως αριθμός μεταναστών παραμένει εκτός νομιμότητας και ένα μεγάλο μέρος ευθύνης για αυτό φέρουν οι παλινωδίες της μεταναστευτικής πολιτικής.

Αμετάβλητο παραμένει, το πνεύμα αυστηρότητας που χαρακτήριζε και τον προηγούμενο νόμο στην απαρίθμηση ενός διευρυμένου καταλόγου αδικημάτων τελείως διαφορετικής βαρύτητας, που έχει σα συνέπεια να καθιστά ακατάλληλο για πολιτογράφηση έναν μεγάλο αριθμό αλλοδαπών. Επιπλέον, η επίκληση λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας, ως κωλυμάτων πολιτογράφησης, συναντά τις

επιφυλάξεις της ΕΕΔΑ διότι ενδεχομένως να καταστούν αντικείμενο «κατάχρησης ή αδικαιολόγητης χρήσης»⁵ εκ μέρους των υπηρεσιών του κράτους.

Το ενδεχόμενο καταχρηστικής και αυθαίρετης κρίσης της διοίκησης, είναι πιθανό και για εκείνες τις προϋποθέσεις πολιτογράφησης οι οποίες δεν είναι αντικειμενικά ελέγχιμες. Η συνέντευξη στον προηγούμενο ΚΕΙ περιελάμβανε την εξέταση των γνώσεων ελληνικής γλώσσας και ιστορίας, του ελληνικού πολιτισμού αλλά και του ήθους και της προσωπικότητας του αιτούντος την ιθαγένεια. Από την απαρίθμηση των προϋποθέσεων συνάγεται η ευρύτητα και γενικότητα του αξιολογικού πεδίου, όσο και η έλλειψη εξειδίκευσης του γνωστικού αντικειμένου (π.χ. ιστορικών περιόδων). Και τα δύο δημιουργούν προϋποθέσεις μη ελεγχόμενης δράσης της διοίκησης.

Στο σχέδιο νόμου που υποβλήθηκε αρχικά για δημόσια διαβούλευση, εκτός της γλωσσικής επάρκειας, συμπεριελήφθη και η προϋπόθεση απόδειξης ένταξης στην ελληνική κοινωνία καθώς και η δυνατότητα ενεργού συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας, σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές που τη διέπουν. Αν και η κατεύθυνση του ελέγχου μετατοπίζεται από το ατομικό στο κοινωνικό πεδίο, ωστόσο η ασάφεια του ορισμού της ένταξης στην ελληνική κοινωνία διατρέχει και αυτή την διατύπωση.⁶ Άλλα και η δυνατότητα ενεργού συμμετοχής του μετανάστη στην πολιτική ζωή της χώρας, ενέχει τη δυνατότητα αμφίρροπης μεταχείρισης κατά την φάση της αξιολόγησης⁷.

⁵ Βλ. παρατηρήσεις επί του σχεδίου νόμου της ΕΕΔΑ / 20.1.2010.

⁶ Το μοντέλο ενσωμάτωσης των μεταναστών στη Νότια Ευρώπη με την υψηλή απορρόφηση στην ανεπίσημη οικονομία, το αδύναμο κράτος, την οικογενειακή επιχειρηματικότητα υποδεικνύει ανεπαρκή προπαρασκευή για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών και κατά συνέπεια θα έπρεπε να αναμένονται αντίστοιχα χαμηλές προσδοκίες όσον αφορά στο επίπεδο ένταξης. Για τις πολιτικές ενσωμάτωσης των μεταναστών στη Ν. Ευρώπη στο πλαίσιο της σύγχρονης μετανάστευσης βλ. Vermeulen, H. (2004), Models and modes of immigrant integration and where Southern Europe fit στο Immigration and integration in northern versus southern Europe, εκδ. Netherlands Institute at Athens.

⁷ Τόσο ο λαϊκισμός ως τρόπος κάθετης ένταξης στην πολιτική ζωή όσο και η ένταξη μέσα από τα πολύπλοκα δίκτυα της πατρωνείας, συγκρότησαν μια υποτελή έννοια του πολίτη και αντίστοιχα εξασθένησαν τη δυνατότητα άσκησης των δικαιωμάτων του. Με αυτό το δυσμενές φορτίο η απαίτηση απόδειξης ενεργού συμμετοχής στην πολιτική ζωή από τους μετανάστες καθίσταται μετέωρη αλλά και δυσερμήνευτη. Επιπλέον, στη Ν. Ευρώπη δεν έχει ιστορικότητα ο αναδιανεμητικός τύπος κράτους πρόνοιας που εδράζεται στα κοινωνικά δικαιώματα του πολίτη και αυτό χαρακτηρίζει το επίπεδο των πολιτικών ένταξης και ενσωμάτωσης. Έτσι ο αλλοδαπός πολίτης προσέρχεται στην επιτροπή πολιτογράφησης για να αξιολογηθεί υπό το βάρος αρκετά δυσμενών θεσμικών προϋποθέσεων. Για τις μορφές πολιτικής εκπροσώπησης βλ. σχετικά Δ.Χαραλάμπης (1989) Πελατειακές σχέσεις και λαϊκισμός: η εξωθεσμική συναίνεση στο ελληνικό πολιτικό σύστημα, Εξάντας, και Ν. Μουζέλης (1987),

Η νεώτερη και οριστική πλέον διάταξη υπακούει σε ένα τρίπτυχο επιδιώξεων:

- υπαναχωρεί σε συντηρητικά κελεύσματα και επαναφέρει στοιχεία από τον παλαιό KEI (όπως την εξοικείωση με την ελληνική ιστορία, τη γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό),
- εξειδικεύει και καθιστά αντικειμενικά ελέγχιμη την εμπειρία της πολιτικής συμμετοχής (συμμετοχή σε εκλογές, σε συλλογικούς φορείς, πολιτικές ενώσεις, εξοικείωση με θεσμούς πολιτεύματος κλπ.), και
- διευρύνει το πεδίο ελέγχου του ενταξιακού προσανατολισμού του αιτούντος αλλοδαπού (φοίτηση στην εκπαίδευση, δημόσιες ή κοινωφελείς δραστηριότητες, κάλυψη ασφαλιστικών φορολογικών υποχρεώσεων, περιουσιακή κατάσταση κλπ.).

Από την απαρίθμηση των προϋποθέσεων ένταξης διαπιστώνουμε ότι υπάρχει μια σαφής τάση εξειδίκευσης του περιεχομένου τους. Ωστόσο ακόμη επιβιώνουν στοιχεία αμφίσημου και εθνοκεντρικού χαρακτήρα που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο καταχρηστικής ερμηνείας.

Η ασάφεια και ο εθνοκεντρικός χαρακτήρας των προϋποθέσεων ένταξης αφορούν:

- στην επάρκεια γνώσης της ελληνικής γλώσσας,
- στην εξοικείωση με την Ελληνική ιστορία και τον πολιτισμό
- στην εξοικείωση με τους θεσμούς του πολιτεύματος και την πολιτική ζωή της χώρας.

Κοινοβουλευτισμός και εκβιομηχάνιση στην ημι-περιφέρεια. ΕλλάδαΒαλκάνια, Λατινική Αμερική, Θεμέλιο. Για την ιστορικότητα των περιεχομένων της ιδιότητας του πολίτη στη Ν. Ευρώπη και τις επιπτώσεις της στην ενσωμάτωση των μεταναστών βλ. Baldwin-Edwards, M. (2004b): 'Immigration, Immigrants and Socialisation in Southern Europe: Patterns, Problems and Contradistinctions', in C. Inglessi et al. (eds): *Immigration and Integration in Northern versus Southern Europe*, Athens: Netherlands Institute inAthens, pp. 11-24.

Επιφυλάξεις για την εξασφάλιση αντικειμενικής κρίσης και αξιολόγησης όσο και την ανεπάρκεια των παρεχόμενων δομών κοινωνικής ένταξης εκφράστηκαν και από το εσωτερικό του κυβερνώντος κόμματος⁸.

Όσο παραμένει ασαφής ο ορισμός της κοινωνικής ένταξης από την επίσημη πολιτεία τόσο θα ελλοχεύει ο κίνδυνος καταστρατήγησης των δικαιωμάτων των μεταναστών από τα θεσμικά της όργανα. Εξάλλου, η ένταξη έχει αμφίδρομη κατεύθυνση, εξαρτώμενη και από το βαθμό αποδοχής από τον γηγενή πληθυσμό. Έτσι, ο βαθμός ένταξης ενός μετανάστη, είναι συνάρτηση όχι μόνο της δικής του ενταξιακής προσπάθειας, αλλά και των όρων και προϋποθέσεων ένταξης που υψώνει ως τείχος διάκρισης και διαχωρισμού η ίδια η κοινωνία. Το πρόβλημα είναι ότι η Επιτροπή Πολιτογράφησης δεν θα λάβει υπόψη της το βάρος αυτού του συμβολικού αποκλεισμού, αλλά θα επιμετρήσει μόνο την ενταξιακή ικανότητα του υποψήφιου για πολιτογράφηση.

Όταν ο Αλβανός, η Ρωσίδα και ο Ασιάτης είναι συνώνυμο του επικίνδυνου, του χρήσιμου με την έννοια του εργαλειακού και του υποτελούς, εύλογη είναι η απορία πως επιδρούν αυτές οι αναπαραστάσεις στην αυτοεικόνα του μετανάστη και στην ενταξιακή του πορεία, και πως θα «βαθμολογηθεί» κάποια στιγμή από μια αδέκαστη Επιτροπή Πολιτογράφησης.

Κρίσιμα ζητήματα κοινωνικής ένταξης όπως το πέρασμα από την παρανομία στην νομιμότητα, η προστασία ευαίσθητων και ευάλωτων ομάδων όπως οι γυναίκες, τα παιδιά, η πρόσβαση στην εκπαίδευση, η εκμάθηση της γλώσσας της χώρας υποδοχής αλλά και της μητρικής γλώσσας για τη δεύτερη γενιά, η προστασία της υγείας κλπ., δεν έχουν αποτελέσει αντικείμενο της επίσημης κοινωνικής πολιτικής του κράτους. Άρα η απαίτηση για ένταξη των μεταναστών είναι κενή περιεχομένου.

Παράλληλα, η κατασταλτική αντιμετώπιση των αλλοδαπών από την πολιτεία κατά την περίοδο μετά την μαζική είσοδό τους στην χώρα, καθώς και τα φαινόμενα ρατσισμού και ξενοφοβίας που επακολούθησαν με τη συγκρότηση του εγκληματικού στερεοτύπου από τα ΜΜΕ τότε και πρόσφατα με την ισλαμοφοβία,

⁸Βλ. τις θέσεις της Σ. Σακοράφα κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου στη Βουλή και τη σχετική παραπομπή αρ.34, όπου αναλύει τις επιφυλάξεις της για την εξασφάλιση αντικειμενικής κρίσης της Διοίκησης κατά την φάση της συνέντευξης.

που στοχοποίησαν ολόκληρες εθνοτικές ομάδες, καθιστούν υπεραισιόδοξο το ενδεχόμενο συμμετοχής των αλλοδαπών σε ενώσεις, πολιτικούς φορείς ή σωματεία με παράλληλη συμμετοχή και Ελλήνων πολιτών.

Όλα αυτά καθιστούν εξαιρετικά δυσχερείς τις προϋποθέσεις για μια ομαλή κοινωνική ένταξη και επισφαλές το ίδιο το αποτέλεσμα της πολιτογράφησης.

Διαδικασία πολιτογράφησης - Θεσμικά όργανα

Για πρώτη φορά η απόφαση επί αίτησης πολιτογράφησης αιτιολογείται σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα διοικητικής διαδικασίας, σε αντίθεση με ότι προέβλεπε το άρθρο 8 του ν.3284/04 σύμφωνα με το οποίο «η απόφαση που απορρίπτει αίτημα πολιτογράφησης δεν αιτιολογείται». Με την αιτιολόγηση της απορριπτικής απόφασης αναβαθμίζεται όχι μόνο η διαδικασία πολιτογράφησης σε τυπική διοικητική πράξη με ελέγχιμους και ασφαλείς κανόνες δικαίου αλλά μεταβάλλεται η «φύση της πράξης απονομής ιθαγένειας καθώς θα υπόκειται πλέον στον ακυρωτικό έλεγχο των δικαστηρίων»⁹.

Στην ίδια κατεύθυνση προστασίας των δικαιωμάτων, συμβάλλει και η παροχή δυνατότητας υποβολής αντιρρήσεων στο περιεχόμενο της εισήγησης της Επιτροπής Πολιτογράφησης προς το Συμβούλιο Ιθαγένειας. Με αυτές τις διατάξεις, η Ελλάδα αποβάλλει την αρνητική πρωτιά που κατείχε μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, να μην αιτιολογεί τις απορριπτικές αποφάσεις πολιτογράφησης ενώ αποτινάσσει το προηγούμενο καθεστώς επιλεκτικότητας και αδιαφάνειας¹⁰ όπως ίσχυε στο πλαίσιο της αυθαίρετης και ανέλεγκτης πολιτικής βούλησης κατά την κρίση πρόσδοσης ιθαγένειας.

Η ασφάλεια δικαίου κατοχυρώνεται περαιτέρω με την θέσπιση ειδικών προθεσμιών για τη διεκπεραίωση κάθε ξεχωριστής διοικητικής πράξης κατά την εξέλιξη της διαδικασίας πολιτογράφησης. Τόσο η θέσπιση τήρησης των ειδικών προθεσμιών όσο και η υποχρέωση αιτιολόγησης των απορριπτικών αποφάσεων αναμένεται να αναστρέψουν την -βαριά τραυματισμένη- σχέση αλλοδαπών - διοίκησης με

⁹ Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί του σχεδίου νόμου / 20.1.2010

¹⁰ Θ. Παπαθεοδώρου, (2007), Νομικό καθεστώς αλλοδαπών, Νομική Βιβλιοθήκη ό.π. σελ.157

προσδοκώμενο στόχο την άρση της μονοσήμαντης πρόσληψης της διοίκησης από τους αλλοδαπούς ως αδιαφανούς, αυθαίρετου και καταπιεστικού φορέα εξουσίας¹¹.

Σε επίπεδο λειτουργιών των θεσμικών οργάνων, επισημαίνουμε τρεις ουσιώδεις μεταβολές: την αναβάθμιση των αρμοδιοτήτων του Συμβουλίου Ιθαγένειας, την αποκεντρωμένη σύσταση των Επιτροπών Πολιτογράφησης και την νέα σύνθεση των δύο αυτών βασικών θεσμικών οργάνων. Με τις μεταβολές αυτές:

- γίνεται πιο ευέλικτη η διοικητική διαχείριση των διαδικασιών πολιτογράφησης,
- θεσπίζεται δυνατότητα ελέγχου των εισηγήσεων των Επιτροπών Πολιτογράφησης
- διασφαλίζονται περαιτέρω τα δικαιώματα των αλλοδαπών.

Τέλος, οφείλουμε να επισημάνουμε ότι με τον νέο νόμο επιφυλάσσεται ευνοϊκή μεταχείριση και ειδικές εξαιρέσεις για τους ομογενείς σε θέματα ιθαγένειας ή πολιτογράφησης και συγκεκριμένα:

- Τέκνο ομογενούς το οποίο έχει γεννηθεί στην Ελλάδα αποκτά την ελληνική ιθαγένεια με μοναδικό δικαιολογητικό την ληξιαρχική πράξη γέννησής του.
- Δεν απαιτείται η κάλυψη των προϋποθέσεων γνώσης της γλώσσας, ένταξης στην οικονομική ζωή της χώρας, ενεργούς συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας, υποβολής σε συνέντευξη και γραπτή δοκιμασία προκειμένου ννα κριθεί η ικανότητα πολιτογράφησης.
- Ομογενείς κάτοχοι Ειδικών Δελτίων Ταυτότητας Ομογενούς (Ε.Δ.Τ.Ο.) αποκτούν την Ελληνική Ιθαγένεια με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας του τόπου μόνιμης κατοικίας τους και περιορισμένα δικαιολογητικά.

¹¹ Υποστηρικτικές για αυτό το απαξιωτικό σχόλιο για την ελληνική δημόσια διοίκηση είναι μεταξύ άλλων και οι ετήσιες εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη έπειτα και από την αλματώδη αύξηση των αναφορών των μεταναστών προς τον ΣτΠ σχετικά με ενέργειες της διοίκησης που παραβιάζουν σοβαρά τα δικαιώματά τους. Βλ. τον ειδικό διαδικτυακό τόπο για τους μετανάστες, τους πρόσφυγες και τους ομογενείς του ΣτΠ (<http://www.synigoros.gr/allodapoi/profile.htm>)

ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ

Οι θέσεις των κομμάτων του ελληνικού κοινοβουλίου για το ζήτημα της ιθαγένειας που παρουσιάζονται παρακάτω, προέρχονται από τις απόψεις των βουλευτών και τους αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων κατά την συζήτηση επί της αρχής των άρθρων και του συνόλου του σχεδίου νόμου για την ελληνική ιθαγένεια, και κατά την προ ημερησίας διατάξεως συζήτηση στη Βουλή για τη μεταναστευτική πολιτική στις 8/2/2010. Άλλες πηγές ενημέρωσης αποτελούν συνεντεύξεις των αρχηγών των κομμάτων, ανακοινώσεις στον ημερήσιο τύπο συλλογικών κομματικών οργάνων όπως της Ν.Ε. ΠΑΣΟΚ Θεσσαλονίκης ή η Επιτροπή Δικαιωμάτων του ΣΥΡΙΖΑ καθώς και από την επίσημη ιστοσελίδα των κομμάτων στο Internet.

Η συζήτηση του νομοσχεδίου για την ιθαγένεια άρχισε στις 9/3/2010 στην Ολομέλεια της Βουλής. Στην ονομαστική ψηφοφορία επί της αρχής του νομοσχεδίου, ήταν παρόντες 259 βουλευτές εκ των οποίων οι 170 του ΠΑΣΟΚ και του ΣΥΡΙΖΑ ψήφισαν «υπέρ» του νομοσχεδίου, 86 βουλευτές της ΝΔ και του ΛΑΟΣ ψήφισαν «κατά» και 3 βουλευτές του ΚΚΕ ψήφισαν «παρών». Το νομοσχέδιο συζητήθηκε σε τρεις συνεδριάσεις και στις 16/3/2010 ψηφίστηκε στο σύνολό του κατά πλειοψηφία.

Οι θέσεις της Νέας Δημοκρατίας επί του νομοσχεδίου –

η ιθαγένεια ως έπαθλο στον μαραθώνιο αγώνα της κοινωνικής ένταξης...

Η ΝΔ απέρριψε στο σύνολό της την χρησιμότητα των προτεινόμενων διατάξεων κρίνοντας ότι οι ρυθμίσεις του ΚΕΙ που έγιναν νόμος (Ν.3284/2004) κατά τη διάρκεια της κυβερνητικής της θητείας, είναι επαρκείς. Η νομοθετική πρωτοβουλία της Κυβέρνησης κρίνεται από τη ΝΔ όχι μόνο περιττή, αφού έχουν ενσωματωθεί στο ελληνικό δίκαιο οι σχετικές με τα δικαιώματα των μεταναστών

ευρωπαϊκές οδηγίες με τον ισχύοντα KEI, αλλά και μείζον ιστορικό και πολιτικό λάθος.

Πριν αναφερθούμε διεξοδικότερα στις θέσεις των εκπροσώπων της ΝΔ για την ιθαγένεια κρίνεται αναγκαία, μια μικρή εισαγωγική ενημέρωση για τον έως σήμερα ισχύοντα KEI που έγινε νόμος το 2004 από το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης.¹²

Με τον νόμο 3284/2004 αφενός καταργήθηκε ο μέχρι τότε ισχύων KEI (Ν.Δ.3370/1955), με τις τροποποιήσεις του, και παράλληλα κωδικοποιήθηκε ολόκληρη η σχετική με την ιθαγένεια νομοθεσία¹³. Το βασικό μέλημα του νομοθέτη εκείνη την περίοδο, δεν ήταν η προσαρμογή του δικαίου της ιθαγένειας σε νέα νομιμοποιητική βάση, συσχετιζόμενη με την αλλαγή των κοινωνικών συνθηκών (μαζική μετανάστευση), αλλά η συμπερίληψη διάσπαρτων διατάξεων σε ένα συνεκτικό και ενιαίο νομοθετικό κείμενο. Πέρα όμως από την καθαρά νομοτεχνική πρόθεση του νομοθέτη, στην ουσία μεταφέρθηκαν στο σύγχρονο κοινωνικο-ιστορικό παρόν προγενέστερες διατάξεις της ιθαγένειας που έχουν τη δική τους ιστορικότητα.¹⁴ Αυτή η α-χρονική αντίληψη του «καθαρού» δικαίου συνυπάρχει με την επιβίωση της ιδεολογικής αποστολής του να προασπίζει την καθαρότητα του γένους. Έτσι, και παρά τη ρητορική διακήρυξη περί προσαρμογής των ρυθμίσεων στις απαιτήσεις ενός σύγχρονου και δημοκρατικού κράτους δικαίου διατηρείται ως βασική αρχή απόδοσης της ιθαγένειας η καταγωγή (δίκαιο αίματος). Ο στόχος είναι να συγκρατηθεί ο δεσμός των Ελλήνων μεταναστών και των απογόνων τους με την μητέρα πατρίδα. Η αρχή του εδάφους υιοθετείται επικουρικά μόνο για τους απάτριδες δηλαδή τα άτομα χωρίς ιθαγένεια. Παράλληλα, τονίζεται εμφατικά το κυριαρχικό δικαίωμα της Πολιτείας στην πολιτογράφηση και στη διακριτική ευχέρεια του υπουργού, αναιτιολόγητα και απρόθεσμα, να αποδέχεται ή να απορρίπτει τις αιτήσεις πολιτογράφησης των αλλοδαπών.

¹² Αναλυτική σύγκριση των ρυθμίσεων της Ιθαγένειας, μεταξύ του νέου νόμου 3838/2010 και του μέχρι πρόσφατα ισχύοντος (ν.3284/2004), θα γίνει σε ιδιαίτερο υποκεφάλαιο για την νομοθεσία.

¹³ Βλ. εισηγητική έκθεση επί του νόμου 3284/2004, σελ.1.

¹⁴ Εκτενής αναφορά στην ιστορική εξέλιξη του δικαίου της ελληνικής ιθαγένειας έχει προηγηθεί σε ιδιαίτερο κεφάλαιο.

Αυτή η σύντομη εισαγωγή στο προϊσχύων δίκαιο της ιθαγένειας, νομοθετικό τέκνο της ΝΔ, θα μας βοηθήσει στην κατανόηση και των επιμέρους θέσεων των μελών του κόμματος κατά την πρόσφατη συζήτηση του νέου ΚΕΙ.

Η ελληνική ιθαγένεια αποτελεί κατά τη ΝΔ, το επιστέγασμα μιας μακράς διάρκειας προσαρμογής, κατά την οποία, η όποια καταγωγική ιδιαιτερότητα του «άλλου» παραδίδει τη θέση της στον καθολικό όσο και μονοδιάστατο χαρακτήρα του ομότροπου και του ομόγλωσσου. Στο τελικό στάδιο αυτής της μακράς πορείας μετάλλαξης, και μόνον τότε, θα έχει επιτευχθεί η πολυπόθητη ουσιαστική κοινωνική ένταξη, ώστε, να απονεμηθεί το έπαθλο της ιθαγένειας, αφού αποβληθεί τυπικά και η ιθαγένεια της χώρας προέλευσης. Διαφορετικά, κάθε απόκλιση είναι ύποπτη, οδηγεί τον «απροσάρμοστο άλλο» σε γκετοποίηση και ποινή διαρκούς αποκλεισμού από την πολιτική κοινότητα και τη διατήρησή του, κατά συνέπεια, σε νομική και πολιτική ανυπαρξία.

Αυτό το αυστηρό πνεύμα πειθάρχησης στο κυρίαρχο πολιτισμικό πρότυπο, ενδύεται φαινομενικά τον φιλελεύθερο μανδύα της ατομικής επιλογής, σύμφωνα με τον οποίο η ίδια η συνειδητότητα, η θέληση και η πρόθεση του αλλοδαπού να γίνει Έλληνας, αποτελούν και τα κριτήρια έκβασης της τελικής κρίσης για την ένταξή του στην πολιτική κοινότητα. Σ' αυτή την εξιδανίκευση του φιλελευθερισμού, έγκειται και η ειδοποιός διαφορά του *animus*¹⁵, ως συστήματος απονομής ιθαγένειας, σε σχέση με τα συστήματα προκαθορισμού της ιθαγένειας δηλαδή, το *ius sanguinis* και το *ius soli*. Στην ομιλία του κατά την συζήτηση επί της αρχής του νομοσχεδίου, ο τέως Υπουργός Εσωτερικών, Καθηγητής κ. Π. Παυλόπουλος περιγράφει το νέο σύστημα απονομής ιθαγένειας ως εξής: «Έχει επικρατήσει η άποψη ότι ένα άλλο σοβαρό κριτήριο είναι το *animus*.... για να το πω με την έκφραση στην κυριολεξία εκείνος ο οποίος θέλει κατά συνείδηση να γίνει Έλληνας, γιατί νιώθει ότι είναι

¹⁵ Η έννοια του *animus* έχει διεπιστημονική χρήση. Στη νομική ορολογία χρησιμοποιείται ως συνώνυμο της βουλητικής πρόθεσης του ατόμου. Στην ψυχολογία εγκαινιάζεται από τον Κ. Γιουνγκ και εκφράζει τις αρχετυπικές μορφές του συλλογικού ασυνείδητου. Η χρήση του όρου στην ιθαγένεια είναι καινοφανής και εισηγητής της είναι ο Π. Παυλόπουλος. Νοηματικά περιλαμβάνει και τις δύο εκδοχές του (νομική και ψυχολογική) με την έννοια ότι η βούληση του αλλοδαπού να ελληνοποιηθεί θα εκφραστεί αφού έχει εγγραφεί στο ασυνείδητό του με βιωματικό τρόπο η ελληνική κουλτούρα. Ο χρόνος εδώ είναι σημαντικός παράγοντας για την ωρίμαση της ασύνειδης ένταξης. Η βούληση απόκτησης της ιθαγένειας θεωρείται αξιόπιστη μόνο για αυτόν που είναι ικανός για κάθε δικαιοπραξία δηλαδή τον ενήλικα: «Αυτή είναι η βασική φιλοσοφία, που είναι σύμφωνη με τον Πολιτισμό μας. Να γίνεται όμως Έλληνας αυτός που αισθάνεται Έλληνας. Δεν είναι θέμα αίματος λοιπόν, αλλά είναι θέμα *animus*, θέμα ψυχής. Όταν κάποιος ενηλικώνεται να έχει το χρόνο να κρίνει αν θέλει να γίνει Έλληνας». Απόσπασμα συνέντευξης του Π. Παυλόπουλου στην εφημερίδα Καθημερινή στις 12/7/2009.

Έλληνας. Αυτό δεν θα έπρεπε να το στερήσουμε από κανέναν, αρκεί να φαίνεται, αρκεί να αποδεικνύεται, αρκεί να είναι πρόθεσή του και όχι από αμηχανία του». Υπό αυτό το πρίσμα, ο άνεμος της ατομικής ελευθερίας παρασύρει κάθε δικαιϊκή αυτοδέσμευση της πολιτείας ως προϋπόθεση απόδοσης ιθαγένειας, και την υποκαθιστά με την ψυχογραφική απεικόνιση των εσωτερικευμένων αξιών του αλλοδαπού. Παράλληλα, η εστίαση στο άτομο, μεταθέτει την ευθύνη από την συγκρότηση ενταξιακών δομών μιας οργανωμένης πολιτείας, στην βουλητική αυτοσυγκρότηση του «ξένου» ο οποίος πρέπει να εγκολπωθεί, να αφομοιώσει και να είναι σε θέση να αναπαράγει ενισχυμένα το βάρος της πολιτισμικής παρακαταθήκης του ελληνισμού.

Η ερμηνευτική προσέγγιση της ιθαγένειας από τη ΝΔ, φέρει το βάρος ενός αξιολογικού-πολιτισμικού ορισμού που απαιτεί από τον υποψήφιο λήπτη της να ενσωματώσει την κυρίαρχη κουλτούρα, και να δεσμευτεί ότι θα γίνει φορέας συνέχισης της πολιτισμικής παρακαταθήκης. Ποια είναι όμως η ελληνικότητα που πρέπει να εγκολπωθεί; Οι απαιτούμενες γνωστικές δεξιότητες των υποψηφίων Ελλήνων συχνά είναι εξαντλητικές και διαφέρουν ανάλογα με τον εκάστοτε φορέα του λόγου: «Απαιτώ αυτός που θα γίνει Έλληνας, να γνωρίζει σε βάθος την ιστορία μας, τη γλώσσα μας και τον πολιτισμό μας, απαιτώ όταν κάποιος θέλει να γίνει Έλληνας, να γνωρίζει ότι στην ελληνική γλώσσα έχουν γραφεί τα σημαντικότερα πνευματικά, τεχνολογικά επιτεύγματα σε παγκόσμιο επίπεδο, από τον Πλάτωνα μέχρι τις μέρες μας..απαιτώ να γνωρίζει ότι στην ελληνική έχουν γραφεί πολύ σημαντικά έργα σοφών, ποιητών, στοχαστών, συγγραφέων γνωστά σε ολόκληρο τον κόσμο, από τον Όμηρο μέχρι τον Πλάτωνα, το Ρήγα και το Σολωμό, τον Παλαμά, τον Καζαντζάκη...»¹⁶. Κατ' άλλον, κάθε προσπάθεια εκπολιτισμού των, της ημετέρας παιδείας μη μετεχόντων, δεν συνιστά παρά ματαιοπονία, δεδομένου ότι, «ο ξένος είναι πάντα ξένος... Δεν έχουμε τα ίδια χούγια, τις ίδιες συνήθειες εμείς οι Χριστιανοί Ορθόδοξοι με Μωαμεθανούς. Υπάρχει αισθητή διαφορά»¹⁷. Εδώ το χάσμα είναι αγεφύρωτο και οι ταυτότητες αμετάκλητα στατικές. Αυτή την άποψη συμμερίζονται οι περισσότεροι βουλευτές αφού το πολυπολιτισμικό μοντέλο είναι

¹⁶ Μ. Τζίμας, βουλευτής της ΝΔ, απόσπασμα από τα πρακτικά της Βουλής κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου στις 11/3/2010.

¹⁷ Γ. Βαγιώνας, βουλευτής της ΝΔ, απόσπασμα από τα πρακτικά της Βουλής κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου στις 10/3/2010.

ανέφικτο και ανεφάρμοστο στην ελληνική κοινωνία «....η ελληνική κοινωνία, η οποία είτε το θέλουμε, είτε όχι, δεν είναι πολυπολιτισμική, ούτε μπορεί εύκολα να αφομοιώσει για διάφορους λόγους, ιστορικούς πολιτικούς, πολιτισμικούς όλη αυτή την έννοια του πολυπολιτισμού»¹⁸ και «Ο ελληνικός λαός όπως αποδεικνύουν σχετικές δημοσκοπήσεις επιθυμεί τη διατήρηση του εθνικού χαρακτήρα του ελληνικού κράτους και καταδικάζει τη δημογραφική, εθνολογική και πολιτισμική αλλοίωση που επιχειρείται. Δεν μπορώ να συμβάλλω στην αλλοίωση της εθνικής μας ταυτότητας με επιπολαιότητα γι' αυτό και καταψηφίζω το νομοσχέδιο»¹⁹.

Ο πολιτικός λόγος της ΝΔ κατά συνέπεια μετατρέπεται σε πολιτισμικό-εθνοτικό με βασική μέριμνα την αμυντική προάσπιση της ελληνικότητας - οριζόμενης ως ενότητας πολιτισμού, γλώσσας, ηθών και εθίμων, ταυτιζόμενης με την εδαφικότητα και την ιστορική συνέχεια- απέναντι σε ένα νομοσχέδιο που απειλεί να την κλονίσει ή/και να την υπονομεύσει : «Κύριε Υπουργέ, αυτό που χωρίζει, όμως, εμάς ως Νέα Δημοκρατία από το ΠΑ.ΣΟ.Κ., αλλά απ' ό,τι φαίνεται και το Λ.Α.Ο.Σ., είναι ότι μέσα από αυτό το νομοσχέδιο επιχειρείται να ανατραπεί βιαίως μία παράδοση, η οποία δημιουργήθηκε στα χρόνια του Μεσοπολέμου από μία εκλεκτική γενιά σοφών, λογοτεχνών και διανοούμενων. Είναι η γνωστή γενιά του '30, η οποία μας έδωσε και πάνω σ' αυτό στηρίζουμε σήμερα την ύπαρξή μας ως Έλληνες, αυτή την έννοια της ελληνικότητας. Και σ' αυτήν την έννοια της ελληνικότητας, όχι απλώς ο Σεφέρης, ο Ελύτης, ο Πικιώνης, ο Κόντογλου, ο Παπαδιαμάντης, αλλά και στη συνέχεια άνθρωποι που δεν είχαν καμία σχέση με τον αστικό χώρο, όπως είναι διανοούμενοι της Αριστεράς σαν τον Κώστα Παπαϊωάννου, έδωσαν τα στοιχεία πάνω στα οποία σήμερα στηρίζεται όλο αυτό το ιδεολογικό σύμπαν που λέγεται ελληνισμός και ελληνικότητα και όλη η ιστορική ιδιοτροπία με την οποία κινήθηκε αυτή ακριβώς η ενότητα της γλώσσας και του πολιτισμού, αυτή ακριβώς η ενότητα των ηθών και των εθίμων με ένα συγκεκριμένο χώρο, η συνέχεια της ιστορίας»²⁰.

Από την απαρίθμηση των σχολίων, διαπιστώνουμε ορισμούς της ελληνικότητας που ποικίλλουν ανάλογα με τον εκάστοτε φορέα του λόγου, από κοινού όμως

¹⁸ Α. Ντινόπουλος, βουλευτής της ΝΔ, απόσπασμα από τα πρακτικά της Βουλής κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου στις 9/3/2010.

¹⁹ Α. Μακρυπίδης, βουλευτής της ΝΔ, απόσπασμα από τα πρακτικά της Βουλής κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου στις 9/3/2010.

²⁰ Κ. Τζαβάρας, βουλευτής της ΝΔ, απόσπασμα από τα πρακτικά της Βουλής κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου στις 10/3/2010.

σηματοδοτούν μια σαφή διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στην εθνική κοινότητα των Ελλήνων το γένος και στους «άλλους». Ο πρόεδρος του κόμματος της ΝΔ, ενσωματώνει την πολλαπλότητα των απόψεων προσφεύγοντας σ' έναν συμπεριληπτικό λόγο που είναι λόγος αποδοχής αλλά και διάκρισης, που τα λέει όλα και τίποτα για την Ελληνικότητα, σίγουρα όμως διαπνέεται υπόρρητα από την αρχή της ομοιογένειας: «...η Ελλάδα δεν είναι χώρος, είναι χώρα, κύριε πρόεδρε. Το έχω ξαναπεί ότι οι Έλληνες είναι λαός, δεν είναι πληθυσμός». Στο σύμπαν του ομότροπου, η εισροή του ξένου παρομοιάζεται με διαλυτικό οξύ που επιδρά υπονομευτικά στην εθνική ταυτότητα.

Σε επίπεδο προτεινόμενων ρυθμίσεων του δικαίου της ιθαγένειας, συναφείς με το εθνοτικό πρίσμα είναι και οι προτάσεις της ΝΔ για τη διατήρηση της γνώσης της Ελληνικής Ιστορίας και του Ελληνικού πολιτισμού που προϋπήρχαν στον νόμο 3284/2004 ως κριτήρια πολιτογράφησης αλλά και της θέσπισης υποχρέωσης παρακολούθησης της εννιάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης για τα τέκνα αλλοδαπών που γεννήθηκαν στην Ελλάδα. Θεμελιώδης προϋπόθεση για την ασφάλεια του κριτηρίου της εκπαίδευσης ως εθνοπαιδαγωγικού θεσμού, αποτελεί η διατήρηση του βασικού στόχου της όπως τον ορίζει το άρθρο 16 παρ.2²¹ του Συντάγματος, κυρίως ως προς την ανάπτυξη της εθνικής συνείδησης. Προκειμένου να νομιμοποιήσει ιδεολογικά περαιτέρω τις προτάσεις του ο αρχηγός της ΝΔ, αναφέρεται στις στρατηγικές ενσωμάτωσης των μεταναστών σε άλλες χώρες της ΕΕ όπως π.χ. στην Ισπανία μέσω της «Ισπανικότητας», στο Ηνωμένο Βασίλειο μέσω της απόρριψης της πολυπολιτισμικότητας και της υιοθέτησης της Βρετανικότητας, στη Γαλλία μέσω της δημιουργίας «Υπουργείου εθνικής ταυτότητας και μετανάστευσης».

Η έννοια της πολυπολιτισμικότητας ως συνύπαρξη διαφορετικών εθνοτήτων, χαρακτηρίζεται από τους εισηγητές της ΝΔ ως επικίνδυνη διότι «έχει ως συνέπεια, να αναπαράγονται οι διαφορετικοί, δηλαδή, οι ξένοι μετανάστες σε μορφή γκέτο.

²¹ Η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και υρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλασή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες.

Δεύτερον, η πολυπολιτισμικότητα διακηρύσσει ότι όλοι οι πολιτισμοί μπορούν δήθεν να συμβιώσουν μεταξύ τους αρμονικά, αλλά αυτό έχει διαψευστεί ιστορικά²². Γι αυτό επιλέγεται αντί της πολυπολιτισμικότητας, η ενσωμάτωση αλλά με μια τέτοια ερμηνεία που παραπέμπει άμεσα στην αφομοίωση: «όταν έρχονται εδώ, πρέπει να αποδέχονται τους κανόνες της δικής μας κοινωνίας, του δικού μας τρόπου ζωής, του δικού μας πολιτιστικού προτύπου και όχι να προσπαθούν να του επιβληθούν ή να το αλλάξουν. Αυτό εμείς ονομάζουμε ενσωμάτωση και σ' αυτό το σημείο διαφέρει η ενσωμάτωση κ. Παπανδρέου, από την πολυπολιτισμικότητα.»²³.

Οι θέσεις της ΝΔ για την απόδοση ιθαγένειας και ιδιαίτερα για την εφαρμογή κριτηρίων πολιτογράφησης εκτός της ευρύτερης πολιτισμικής/εθνοτικής ορίζουσας που έως εδώ αναλύσαμε, διαμορφώνονται γενικότερα επί το αυστηρότερο αντλώντας επιχειρήματα από το τρίπτυχο ασφάλεια, γεωγραφική θέση της χώρας και οικονομική συγκυρία.

Προς την κατεύθυνση της ασφάλειας προτείνονται ως ευρύτεροι άξονες διαχείρισης του μεταναστευτικού φαινομένου η αποτελεσματική φύλαξη των συνόρων, ο προγραμματισμός των μεταναστευτικών εισροών, δηλαδή πόσους μετανάστες και τι είδους εργασία χρειάζεται η χώρα, καθώς και η αστυνόμευση στο εσωτερικό της χώρας, με αυστηρό έλεγχο της παραβατικότητας των μεταναστών.

Η γεωγραφική θέση της χώρας και οι μεταναστευτικές πιέσεις που αυτή δέχεται δεν συνάδουν με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις του νομοσχεδίου αφού αποτελούν, κατά τη ΝΔ, μάλλον αντίγραφο δικαιϊκών ρυθμίσεων χωρών με αποικιοκρατικό παρελθόν ή χωρών που δεν είναι πύλες εισόδου μεταναστών όπως η Ελλάδα. Κατά συνέπεια το κόμμα της ΝΔ, προτείνει:

- την αναγκαιότητα αύξησης των χρονικών προϋποθέσεων πολιτογράφησης στα δέκα χρόνια (διαφορετικά αναβαθμίζονται οι αλλοδαποί από το καθεστώς του «επί μακρόν διαμένοντος» σ' αυτό του Έλληνα πολίτη) με προϋποθέσεις νομιμότητας και μονιμότητας παραμονής,
- την αποβολή της δεύτερης ιθαγένειας,

²² Α. Σαμαράς, πρόεδρος της ΝΔ. Απόσπασμα από τα πρακτικά της βουλής κατά την προ ημερησίας διατάξεως συζήτηση για την μεταναστευτική πολιτική στις 8/2/2010.

²³ Α. Σαμαράς, ό.π.

- την υπαγωγή των παιδιών που δεν γεννήθηκαν στην Ελλάδα στις γενικότερες ρυθμίσεις πολιτογράφησης όπως ισχύουν για τους ενήλικες καθώς και
- την συσχέτιση απόδοσης ιθαγένειας στην τρίτη γενιά με προϋποθέσεις νομιμότητας παραμονής των γονέων τους στη χώρα και όχι αυτόματα (όπως προτείνεται με το νομοσχέδιο).

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην δυσμενή οικονομική συγκυρία που αντιμετωπίζει η χώρα και στις επιπτώσεις του νομοσχεδίου στην πυροδότηση του ανταγωνισμού σε εθνοτική βάση και κατά συνέπεια στην δημιουργία συνθηκών ρατσισμού και ξενοφοβίας στην κοινωνία. Θέση της ΝΔ αποτελεί η συσχέτιση των μεταναστευτικών ροών με το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης καθώς «οι κοινωνίες ανοίγουν σε περιόδους οικονομικής άνθισης και κλείνουν σε περιόδους οικονομικής κρίσης».²⁴ Αποτέλεσμα αυτής της θέσης είναι η διατήρηση των αλλοδαπών σε μια συνθήκη νομικής εκκρεμότητας εργαλειακού χαρακτήρα, ώστε να είναι ευχερής η διαχείρισή τους σε μια κατάσταση ατέρμονης διαρκούς ροής, αφού δεν θα παρεμποδίζεται το ενδεχόμενο πολιτικών επιστροφής τους στις χώρες προέλευσης όταν δεν θα είναι πλέον απαραίτητοι.

Γενικότερα οι θέσεις της ΝΔ για το προτεινόμενο νομοσχέδιο κατευθύνουν προς την αυστηροποίηση των προϋποθέσεων πολιτογράφησης, με εξαίρεση την κατηγορία των ομογενών για την οποία δείχνει αξιοζήλευτη κατανόηση ως προς την επιτάχυνση των διαδικασιών απόδοσης της ελληνικής ιθαγένειας.

Η ιδιότητα του πολίτη πρέπει να αποδοθεί κατά τη ΝΔ στον αλλοδαπό στην φάση πλήρους ωριμότητας της κοινωνικής του ενσωμάτωσης. Με αυτό τον τρόπο όμως, αποσυνδέεται η προοδευτικότητα της κοινωνικής ενσωμάτωσης από την ενεργό ιδιότητα του πολίτη. Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και η απόρριψη εκείνων των διατάξεων που προβλέπουν τη συμμετοχή των αλλοδαπών σε συλλόγους, πολιτικά σωματεία ή ενώσεις με την αιτιολογία ότι ιδεολογικοποιείται έτσι το περιεχόμενο της πολιτογράφησης. Η ενεργός κοινωνική και πολιτική δράση του αλλοδαπού μπορεί να αποτελέσει κατά τη ΝΔ, αιτία αυθαίρετου αποκλεισμού του από την

²⁴ Α.Σαμαράς. Απόσπασμα από τα πρακτικά της βουλής κατά την προ ημερησίας διατάξεως συζήτηση για την μεταναστευτική πολιτική στις 8/2/2010.

ιθαγένεια ή αποδοχής, ανάλογα με την σύμπτωση ή μη της ιδεολογικής τοποθέτησης του αλλοδαπού και της επιτροπής πολιτογράφησης. Η ΝΔ εδώ δεν προτείνει μια αντικειμενικότερη σύνθεση της επιτροπής πολιτογράφησης έτσι ώστε να διασφαλιστεί η αντικειμενικότητα της κρίσης της επιτροπής. Απορρίπτει συλλήβδην την συμμετοχική διάσταση της ιδιότητας του πολίτη. Με τη στάση της αυτή δηλώνει αφενός την έλλειψη εμπιστοσύνης στη θεσμική διαδικασία πολιτογράφησης αλλά και ένα ιδεώδες πολίτη αμέτοχου κοινωνικο-πολιτικά.

Καλός αλλοδαπός σύμφωνα με τη ΝΔ, είναι εκείνος που ζει, εργάζεται, συντηρεί την οικογένειά του, ωριμάζει και συνειδητοποιείται σταδιακά ως Έλληνας, υιοθετεί αξίες μιας παράδοσης που υμνεί την πολιτική συμμετοχή, την ελευθερία της σκέψης και του λόγου στο επίπεδο των ιδεών αλλά παραμένει ανύπαρκτος πολιτικά και συμμετοχικά.

Τέλος, αξίζει να αναφέρουμε ότι οι τροποποιήσεις του 2^{ου} Σ/Ν προς την αυστηροποίηση των κριτηρίων απόδοσης ιθαγένειας και πολιτογράφησης συντάσσονται στην πλειονότητά τους με το πνεύμα των προτάσεων της ΝΔ.

ΛΑ.Ο.Σ.: εμείς και οι βάρβαροι...

Με αφορμή το νομοσχέδιο για την ιθαγένεια ο λόγος των βουλευτών του ΛΑΟΣ στο ελληνικό κοινοβούλιο δεν δέχεται αντίλογο αφού οικοδομεί το απροσπέλαστο τείχος του φόβου. Αυτός ο λόγος σκιαγραφεί το παρόν και το μέλλον μιας πολύμορφης και πολυεπίπεδης απειλής για την κοινωνία, που εκπορεύεται από την παρουσία των λαθρομεταναστών. Εκείνων που βρίσκονται στη χώρα αλλά και όσων κατά κύματα θα την κατακλύσουν μετά την εφαρμογή του νέου ΚΕΙ. Βασικοί τομείς της κοινωνικής ζωής όπως η δημόσια υγεία, η εκπαίδευση, η εθνική ασφάλεια, η ελευθερία, η κοινωνική συνοχή πολύ δε περισσότερο η κουλτούρα, η παράδοση, διακυβεύονται ριζικά και απειλούνται οριστικά.

Το κόμμα του ΛΑΟΣ απορρίπτει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο με το οποίο φτιάχνονται «Έλληνες του σωλήνα» και παραπέμπει στην βούληση των «γνήσιων Ελλήνων», ως αποκλειστικά αρμόδιων να αποφασίσουν για το ζήτημα της

ιθαγένειας μέσω διενέργειας δημοψηφίσματος. Γι αυτό το λόγο το ΛΑΟΣ κινητοποιεί τις δυνάμεις του πανελλαδικά, για τη συλλογή υπογραφών κατά του νομοσχεδίου, ενώ ενεργοποιείται κυρίως μέσω του διαδικτύου μεγάλος αριθμός blogs που διακινούν την ηλεκτρονική φόρμα του δημοψηφίσματος με όλη τη σχετική επιχειρηματολογία ενάντια σ' αυτό.

Εκείνο που διακυβεύεται πρώτιστα, είναι η μετατροπή του έθνους – κράτους των Ελλήνων σε ένα πολυπολιτισμικό, πολυφυλετικό μόρφωμα. Βάση αυτής της προσέγγισης είναι μια βιολογική ανάγνωση της ιθαγένειας η οποία φέρει ανεξίτηλα το χρώμα του αίματος: «.....εμείς είμαστε συνεπείς. Λέμε ότι η κυρίαρχη αρχή είναι το αίμα και δεν εξετάζουμε τίποτα άλλο.....η ελληνική ιθαγένεια δεν αποτελεί ανθρώπινο δικαίωμα »²⁵.

Οι βουλευτές του ΛΑΟΣ δεν επικεντρώνουν στην ελληνικότητα με αναφορές στην ιδιαιτερότητα της κουλτούρας και παράδοσης του λαού, αλλά προβάλλουν σε υπερθετικό βαθμό τον κίνδυνο που ελλοχεύει από την έκθεση των Ελλήνων πολιτών σε έναν αλλότριο και βάρβαρο πολιτισμό. Ο λόγος τους είναι ένας λόγος φόβου και τρόμου. Η ελληνικότητα έτσι ετεροπροσδιορίζεται, παίρνει νόημα μέσα από αυτό που την απειλεί, από την ακραία ισλαμοφοβία, από το αντίπαλο δέος μιας κουλτούρας των «άλλων» που περιέχει συνήθειες και πρακτικές τέτοιες, που προκαλούν πραγματικά ρίγη στο δημόσιο αίσθημα όπως παιδεραστία, κτηνοβασία και ανθρωποθυσία. Μετά από τέτοιες περιγραφές οι επιλογές στενεύουν και τα διλήμματα έχουν ήδη απαντηθεί: «Θέλουμε δηλαδή, μία Αθήνα που θα κυκλοφορούν οι γυναίκες με τις μπούργκες, που θα υπάρχουν παντού τζαμιά, μιναρέδες τεράστιοι, που θα ακούμε διαφορετικές γλώσσες να συζητιούνται ή θέλουμε μία κοινωνία, όπως τη γνωρίσαμε, με ένα κυρίαρχο έθνος που έχει αναφορά στην Ιστορία, στο ομότροπο, στο ομόγλωσσο και σε αυτό που λέει και ο Θουκυδίδης –και τόσο σας ενοχλεί- στο όμαιμο»²⁶.

Θα επισημάνουμε εδώ μια ειδοποιό διαφορά μεταξύ του πολιτικού λόγου του ΛΑΟΣ και αυτού της ΝΔ ως προς τον προσδιορισμό της ετερότητας. Ενώ η απειλητική ετερότητα κατονομάζεται μέσα στον λόγο του ΛΑΟΣ (φορείς: μουσουλμάνοι,

²⁵ Α. Πλεύρης, βουλευτής του ΛΑΟΣ, απόσπασμα από τα πρακτικά της Βουλής κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου στις 11/3/2010.

²⁶ Α. Πλεύρης, βουλευτής του ΛΑΟΣ, ό.π., 11/3/2010.

Ασιάτες, χαρακτηριστικά: εγκληματίες, επικίνδυνοι για την δημόσια υγεία, την εργασιακή σταθερότητα κλπ), στον πολιτικό λόγο της ΝΔ ο «άλλος» στοχοθετείται χωρίς να κατονομάζεται, αιωρείται αόριστα και πολύμορφα στις πλατείες, στις γειτονιές και στα σύνορα, δεν στοιχειοθετείται το κοινωνικό αδίκημα που διαπράττει, αλλά οριοθετείται μέσα σε ένα πνεύμα αοριστίας του «επικίνδυνου άλλου» που θα υπονομεύσει την συλλογική πολιτισμική ταυτότητα. Η ΝΔ, με αυτή την δομική αοριστία προσέγγισης της ετερότητας ως επικίνδυνης για την ταυτότητα, δρα συμπληρωματικά με τον πολιτικό λόγο του ΛΑΟΣ που έρχεται να προσδώσει στα στερεότυπα σχήματα μορφές, πρόσωπα, χρώματα, συμπεριφορές, εθνικότητες, θρησκείες και πολιτισμούς.

Ο πολιτικός λόγος του ΛΑΟΣ χαράζει μια βαθιά διαχωριστική γραμμή με κριτήριο την βιολογική καταγωγή. Χαρακτηριστικά της διαδικασίας απομόνωσης και στοχοποίησης των ξένων είναι η επιλεκτικότητα επιχειρημάτων, ο γενικευμένος απαξιωτικός λόγος για τους αλλοδαπούς αλλά και η πολυσυλλεκτικότητα των αποδεκτών του διχαστικού μηνύματος προκειμένου να επιτυγχάνεται η όσο το δυνατό ευρύτερη απήχηση των ιδεών του. Έτσι οι αλλοδαποί απειλούν τη βιωσιμότητα του ελεύθερου επαγγελματία με το παρεμπόριο, υπονομεύουν τη δημόσια ασφάλεια αφού υπερεκπροσωπούνται στις φυλακές, θέτουν σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία ως φορείς μολυσματικών ασθενειών, εξασθενούν την ήδη αδύναμη εθνική οικονομία με την εξαγωγή συναλλάγματος και φέρνουν σε ακόμη δεινότερη θέση το κοινωνικό κράτος άρα τους ανέργους, τις αποδοχές των δημοσίων υπαλλήλων και τις διεκδικήσεις των αγροτών. Ειδικότερα, η μουσουλμανική σύνθεση του αλλοδαπού πληθυσμού, ερμηνεύεται ως εισροή «εσωτερικού εχθρού» και συναρτάται με την γειτνίαση με χώρες που απειλούν το status quo των συνόρων, με περαιτέρω επιδείνωση των εδαφικά ευαίσθητων περιοχών καθώς και με την απειλή αλλοίωσης τόσο της εθνικής ταυτότητας όσο και την ανατροπή της δημογραφικής σχέσης Ελλήνων και ξένων.

Η πολυσυλλεκτικότητα των επιχειρημάτων του ΛΑΟΣ, διαπιστώνεται και από την επίκληση θεωρητικών παραδόσεων, ξένων προς την ιδεολογία του, ώστε να εξασφαλίσει ένα «αριστερό προφίλ» και κατά συνέπεια πιο διευρυμένη απήχηση. Έτσι, επικαλείται αποσπασματικά τους Ένγκελς και Μαρξ για να στηρίζει την άποψη ότι η μετανάστευση εκπορεύεται από ένα σχέδιο των κεφαλαιοκρατών,

προκειμένου να θέσουν σε ακόμα πιο ανασφαλή θέση τον ντόπιο εργάτη που είναι ανίκανος να εργαστεί κάτω από τριτοκοσμικές συνθήκες όπως εργάζεται ο αλλοδαπός εργάτης «...Βεβαίως πάμε και στον Μαρξ: «Ο σκοπός εισαγωγής ξένων εργατών είναι η διατήρηση της δουλείας». Θέλουμε διατήρηση της δουλείας στο κεφάλαιο; ελάτε κι εσείς στο δημοψήφισμα να ξεκαθαρίσουμε το πράγμα να λάβει την ευθύνη ο ελληνικός λαός και όχι αυθαιρέτως το ΠΑΣΟΚ»²⁷ και αλλού «Ο Ένγκελς υιοθετεί απόλυτη θέση πως ο ντόπιος εργάτης που είναι ανίκανος να εργαστεί κάτω από τριτοκοσμικές συνθήκες εργασίας όπως εργάζεται ο ξένος εργάτης, είναι καταδικασμένος στην αδικία»²⁸.

Για να μην κατηγορηθεί το ΛΑΟΣ για ρατσισμό διατυπώνει ρητορικές, εκλαϊκευμένες και λεκτικές αλχημείες που έχουν το ίδιο ή χειρότερο αποτέλεσμα στη διαμόρφωση αρνητικών στερεοτύπων: «δεν είναι όλοι οι μετανάστες κακούργοι, όμως η πλειοψηφία των κακούργων που είναι στις φυλακές είναι μετανάστες».²⁹

Σταδιακά, συγκροτείται ένα ετερόκλητο θεωρητικό μίγμα που περιέχει στοιχεία από έναν αντιυπεριαλιστικό - αντικαπιταλιστικό πατριωτικό λόγο που προασπίζεται την εθνική κυριαρχία ενάντια σε έναν κοσμοπολιτισμό που επιδιώκει να κατασκευάσει άβουλους και εθνικά απάτριδες καταναλωτές στο πλαίσιο εφαρμογής των αρχών της ανοιχτής κοινωνίας. Σε αυτό το σημείο συναντούνται ο δεξιός και αριστερός πατριωτικός λόγος. Η απειλή του κοσμοπολιτισμού για την εθνική κυριαρχία όπως τη διατυπώνει το ΚΚΕ εναρμονίζεται με τον αντισυστημικό λόγο του ΛΑΟΣ. Το ΛΑΟΣ εξισώνει το δίκαιο του εδάφους με το δίκαιο των κατακτητών και συγκεκριμενοποιεί την απειλή στο πρόσωπο του μετανάστη-εισβολέα-κατακτητή, που θα μετασχηματιστεί αργότερα σε μειονοτική απειλή.

Από την ανωτέρω περιγραφή των χαρακτηριστικών του πολιτικού λόγου του ΛΑΟΣ συγκρατούμε την τάση αρνητικής συσχέτισης απειλούμενων οικονομικά κοινωνικών στρωμάτων (άνεργοι, εργάτες, δημόσιοι υπάλληλοι, καταστηματάρχες λόγω του παρεμπορίου, αγρότες κλπ.) με την παρουσία των μεταναστών. Η συσχέτιση αυτή δημιουργεί ιστορικά ισοδύναμους συνειρμούς με την περίοδο του μεσοπολέμου κατά την οποία η πολύπλευρη κρίση εκείνης της περιόδου συνδέθηκε

²⁷ Γ. Καρατζαφέρης. Απόσπασμα από τα πρακτικά της βουλής κατά την προ ημερησίας διατάξεως συζήτηση για την μεταναστευτική πολιτική στις 8/2/2010.

²⁸ Γ. Καρατζαφέρης, ό.π..

²⁹ Γ. Καρατζαφέρης, ό.π..

-μέσω του πολιτικού λόγου των ακροδεξιών κομμάτων- με φαινόμενα μαζικής ξενοφοβίας και τροφοδότησε τον εντοπισμό εξιλαστήριων θυμάτων.

Πηγή:antimetanasteush.blogspot.com/search?q=%CE%9B%CE%91%CE%9F%CE%A3

Παρόμοια στρατηγική ακολουθούν sites που φιλοτεχνούν τον διάκοσμο των ρατσιστικών ιδεών τους με ανάλογες εικόνες ξενοφοβικού χαρακτήρα, ενώ παράλληλα προτρέπουν σε μια πολύμορφη επιχειρησιακή δράση κατά των μεταναστών. Η σχέση αρκετών από αυτά τα sites με το ΛΑΟΣ είναι σχέση συμπληρωματικότητας: από τη μια το ΛΑΟΣ αποτελεί τη δεξαμενή πολιτικής σκέψης και κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης ενώ τα blogs αποτελούν τον επικοινωνιακό και επιχειρησιακό του βραχίονα. Φωτογραφίες βουλευτών του ΛΑΟΣ σε διαδηλώσεις κατά του νομοσχεδίου, αποσπάσματα συνεντεύξεων, πολιτική υποστήριξη του αρχηγού του κόμματος σε υπόδικους για εγκληματικές ενέργειες κατά μεταναστών, ενθάρρυνση και προτροπή σε μαζικού τύπου ενέργειες -όπως η οργάνωση Παρεμπόριο stop-, η κινητοποίηση κατοίκων Αγ. Παντελεήμονα κλπ., συνιστούν ένα διαδικτυακό εγχείρημα ώσμωσης αυτού του κοινωνικοπολιτικού χώρου.³⁰

Οι προτάσεις του ΛΑΟΣ για την πολιτογράφηση και την ιθαγένεια συνδέονται ευθέως με την πολιτική διαχείρισης των μεταναστευτικού φαινομένου. Τα πρώτα απαιτούμενα βήματα της μεταναστευτικής πολιτικής, κατά το ΛΑΟΣ, είναι η αυστηροποίηση του ελέγχου της παράνομης μετανάστευσης παράλληλα με την

³⁰ Λεπτομερέστερη καταγραφή και ταξινόμηση της μπλογκόσφαιρας και των ιδεών που φιλοξενεί βλ. στο αντίστοιχο κεφάλαιο. Το περιεχόμενο της σχέσης των εθνοπατριωτικών και αντι-μεταναστευτικών blogs με τα πολιτικά κόμματα και ιδιαίτερα το ΛΑΟΣ είναι αρκετά ευρύ και πιθανά να αποτελούσε, από μόνο του, αντικείμενο μιας ξεχωριστής εργασίας.

απογραφή των αλλοδαπών που ζουν στη χώρα. Για την διαχείριση τόσο των μεταναστευτικών ροών όσο και της πολιτογράφησης το πρόγραμμα του ΛΑΟΣ προβλέπει την εφαρμογή ποσοστώσεων ανά εθνικότητα (από το μέτρο εξαιρούνται οι ομογενείς): «Είμαστε το κόμμα του μέτρου και οι θέσεις μας αναφέρονται σε επιλεκτική απονομή υπηκοότητας και μόνο».31 Επιπρόσθετα για αυτούς που θα υποβάλλουν αίτηση πολιτογράφησης προτείνεται δέσμη κριτηρίων η οποία θα περιλαμβάνει την επιμήκυνση των χρονικών προϋποθέσεων, την οικονομική και ασφαλιστική αυτοτέλεια του μετανάστη-αιτούντος, την έμπρακτη απόδειξη της φιλοπατρίας του, την επαρκή γνώση της Ελληνικής γλώσσας και ιστορίας, τον βαθμό συγγένειας με τον ελληνικό πολιτισμό ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος αλλοίωσης της πολιτισμικής καθαρότητας αλλά και το ενδεχόμενο έγερσης στο μέλλον μειονοτικών ζητημάτων. Για τα παιδιά των αλλοδαπών που γεννιούνται στην Ελλάδα δεν προβλέπονται ειδικότερες προϋποθέσεις απόδοσης ιθαγένειας προς το ευνοϊκότερο λόγω της ιδιαιτερότητας της παιδικής ηλικίας.

Οι προτάσεις-προϋποθέσεις πολιτογράφησης του ΛΑΟΣ αποτελούν αυτούσιο αντίγραφο αντίστοιχων προτάσεων της ΝΕ ΠΑΣΟΚ Θεσσαλονίκης για την ιθαγένεια, οι οποίες και υιοθετήθηκαν ως είχαν από τον Πρόεδρο του ΛΑΟΣ και αναγνώσθηκαν στη Βουλή. Στο σημείο αυτό ο πατριωτικός λόγος του ΠΑΣΟΚ εφάπτεται με αυτόν του ΛΑΟΣ.³²

Τέλος, σύμφωνα με το Λ.Α.Ο.Σ. η ιθαγένεια αποδίδεται μετά την πλήρη ενσωμάτωση του αλλοδαπού στην ελληνική κοινωνία, διαφορετικά αυτός που αποκτά την ιθαγένεια νωρίτερα αποκτά κίνητρο μη ενσωματώσεως αφού αυτό που επιθυμεί του παρέχεται χωρίς προϋποθέσεις. Το βαθύτερο κίνητρο του νομοσχεδίου είναι κατά το Λ.Α.Ο.Σ. μικροπολιτικό και συγκεκριμένα ο εκλογικός καιροσκοπισμός του κυβερνώντος κόμματος και η ιδιοτελής ανανέωση του εκλογικού σώματος.

³¹ Χρυσανθακόπουλος, βουλευτής Λ.Α.Ο.Σ., απόσπασμα από τα πρακτικά της Βουλής κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου στις 9/3/2010.

³² Ακολουθεί αναλυτικότερη παρουσίαση όλων των τάσεων στο ΠΑΣΟΚ για την ιθαγένεια.

ΚΚΕ³³: Ενότητα τάξης ή ενότητα έθνους;

Το ΚΚΕ προσεγγίζει την ιθαγένεια μέσα από δύο διαφορετικές αφετηρίες οι οποίες οδηγούν σε διαφορετική αποτίμηση της ιδιαίτερης σημασίας της.

Με την πρώτη προσέγγιση η ιθαγένεια συρρικνώνεται ως πολιτειακή αξία υπό το βάρος της τάξης δηλαδή της μοναδικής βαθμίδας συλλογικής ταύτισης αλλά και ως μοναδικό κριτήριο διάκρισης των ανθρώπων στον καπιταλιστικό κόσμο. Το ΚΚΕ εξηγεί την ιθαγένεια ως μερικό και ατελές αστικό δικαίωμα, χωρίς εσωτερική δυναμική και αυθύπαρκτη πολιτική αξία. Κατά συνέπεια, οι κοινωνικές διαφορές ανθρώπων τόσο συγχρονικά όσο και διαχρονικά δεν είναι πολιτειακής αλλά ταξικής υφής.

Από μια άλλη οπτική, το ΚΚΕ υποστηρίζει ότι η απόδοση ιθαγένειας σε πολίτες τρίτων χωρών, αποτελεί μέρος ενός σχεδίου υπονόμευσης της εθνικής κυριαρχίας με στόχο τον επανασχεδιασμό των συνόρων και την επαναδιανομή των αγορών. Με αυτή την ανάλυση η σημασία της ιθαγένειας αναβαθμίζεται διότι αποτελεί τον βραχίονα ριζικών μεταβολών παγκόσμιας εμβέλειας.

Και οι δύο προσεγγίσεις συναρτώνται άμεσα με το ευρύτερο φαινόμενο της μετανάστευσης. Θα εξετάσουμε αυτές τις προσεγγίσεις της ιθαγένειας από το ΚΚΕ αναλυτικότερα.

Με την πρώτη προσέγγιση, αυτή του ελλειπτικού χαρακτήρα της ιθαγένειας, προτάσσεται η ενότητα και η ταξική αλληλεγγύη με στόχο την ένταξη των μεταναστών και των προσφύγων στην εργατική τάξη χωρίς εθνικές ή εθνοτικές διαχωριστικές γραμμές. Και σ' αυτό το πλαίσιο ερμηνείας, όπως και στο επόμενο, η μετανάστευση και το προσφυγικό φαινόμενο αποτελούν συνέπειες του παγκόσμιου ιμπεριαλισμού και των πολιτικών της ΕΕ. Όμως η βαρύτητα μετατοπίζεται από την απειλή της εθνικής κυριαρχίας στην ανάδειξη φαινομένων κακομεταχείρισης, εκμετάλλευσης, αποστέρησης δικαιωμάτων, καταστολής, επιλεκτικής νομιμοποίησης, κακοπληρωμένης και ανασφάλιστης εργασίας. Σε αυτή την προσέγγιση προβάλλεται ιδιαίτερα η ανθρωπιστική και ταξική διάσταση του

³³ Τις θέσεις του ΚΚΕ τις αντλήσαμε μέσω της ιστοσελίδας του κόμματος αλλά και από τα πρακτικά της Βουλής κατά την συζήτηση του νομοσχεδίου για την ιθαγένεια.

μεταναστευτικού φαινομένου με κυρίαρχη τη φιγούρα ενός μετανάστη - θύματος του παγκοσμιοποιημένου κεφαλαίου. Ο μετανάστης συλλαμβάνεται με την συντροφική ιδιότητα, απαλλαγμένη από το παραμορφωτικό πρίσμα των εθνοτικών διαφορών. Αυτή η προσέγγιση στηλιτεύει πολιτικές όπως το σφράγισμα των συνόρων, την δημιουργία διακλαδικών κατασταλτικών οργάνων θωράκισής τους (Frontex), το κλείσιμο των συνόρων προς την ΕΕ μέσω της εφαρμογής του Κανονισμού Δουβλίνο II και την εφαρμογή ρυθμιζόμενης μετανάστευσης σε σχέση με τις ανάγκες της αγοράς.

Στην δεύτερη προσέγγιση, μετατοπίζεται το βάρος της ανάλυσης στις αρνητικές συνέπειες της μετανάστευσης τόσο στην εργατική τάξη αλλά και στην εθνική κυριαρχία. Τα μεταναστευτικά κύματα υπονομεύουν τις κατακτήσεις της εργατικής τάξης μειώνοντας την αξία της εργατικής δύναμης ή δρώντας ανταγωνιστικά με τα κατώτερα στρώματα του εθνικού πληθυσμού στο εργασιακό επίπεδο. Επιπρόσθετα η μετανάστευση υπονομεύει την εθνική κυριαρχία, μέσω του μειονοτικού αυτοπροσδιορισμού ομοεθνών³⁴ κατηγοριών μεταναστών: «Για άλλη μια φορά, θα θυμίσω ότι υπάρχουν τάσεις σήμερα και μάλιστα μέσα στο χώρο του κοσμοπολιτισμού, που δεν έχουν πρόβλημα σε αυτό που λέμε αυτοπροσδιορισμό. Μιλάμε για τον συλλογικό αυτοπροσδιορισμό, γιατί είναι άλλο πράγμα ο καθένας να αυτοπροσδιορίζεται. Συλλογικό αυτοπροσδιορισμό και μάλιστα με κριτήρια υπηρέτησης σχεδίων ιμπεριαλιστικών δυνάμεων, ισχυρών ή λιγότερο ισχυρών για την αλλαγή των συνόρων και τη διανομή των αγορών....Αύριο, ποιος μας λέει ότι δεν θα αναγορευτούν οι μετανάστες σε μειονότητα. Από αυτήν την άποψη η απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας, όχι κάτω από την πίεση ότι αν δεν την αποκτήσετε θα σας κυνηγήσουμε -γιατί υπάρχει και αυτός ο κίνδυνος- αλλά η απόκτησή της βοηθάει και σε αυτό το ζήτημα και αν θέλετε αντιμετωπίζει καλύτερα τέτοιες ορέξεις και τέτοιες βλέψεις³⁵». Ο μετανάστης σ' αυτό το εξηγητικό πλαίσιο ερμηνεύεται ως άβουλο όργανο του παγκόσμιου κεφαλαίου, δέσμιος μηχανισμών, παραγόντων και ΜΚΟ και

³⁴ Η έννοια του εθνοτικού αυτοπροσδιορισμού ή ετεροπροσδιορισμού χρησιμοποιείται εδώ με τη σημασία που αποδίδεται μέσα από το έργο του F. Barth *Ethnic Groups and Boundaries*, Oslo University Press, Oslo, 1969. Για μια συνοπτική παρουσίαση της συμβολής του Barth στην ανάλυση του όρου και των λειτουργιών των εθνοτικών ομάδων ως «μορφών κοινωνικής οργάνωσης που αρθρώνονται γύρω από εμβληματικά ή συμβολικά στοιχεία των οποίων η λειτουργία έγκειται στη χάραξη διομαδικών ορίων και στην οργάνωση των εσώτερων σχέσεων» βλ. Λίνα Βεντούρα (1994), Μετανάστευση και έθνος. Μετασχηματισμοί στις συλλογικότητες και τις κοινωνικές θέσεις, εκδ. Μνήμων σελ.42-43.

³⁵ Α. Παπαρήγα. Απόσπασμα από τα πρακτικά της βουλής κατά την προ ημεροσίας διατάξεως συζήτηση για την μεταναστευτική πολιτική στις 8/2/2010.

εν προκειμένω για την Ελλάδα φορέας εθνικής αστάθειας. Η ιθαγένεια αποτελεί τον μοχλό εξυπηρέτησης τέτοιων μεθοδεύσεων και ο κοσμοπολιτισμός το θεωρητικό τους επικάλυμμα.

Οι δύο προσεγγίσεις της μετανάστευσης διαμορφώνουν και διαφορετικές εστιάσεις ως προς την ιθαγένεια. Με την πρώτη προσέγγιση, η ταξική αλληλεγγύη υπερτερεί των εθνοτικών διαφορών. Κατά συνέπεια, με την απόδοση της ιθαγένειας στους αλλοδαπούς θα ξεπεραστεί μια πλαστή διάκριση εθνοτικού χαρακτήρα που υποσκάπτει την ταξική ενότητα. Με την δεύτερη εκδοχή, δεδομένου ότι η μετανάστευση αποτελεί τον δούρειο ίππο του παγκόσμιου κεφαλαίου και απειλή κατά της εθνικής κυριαρχίας, μια γενναιόδωρη πολιτική ιθαγένειας θα εξυπηρετούσε τα συμφέροντα επαναχάραξης των συνόρων και επαναδιανομής των αγορών.

Το ΚΚΕ κατά την συζήτηση του σχετικού νομοσχεδίου στη Βουλή παλινωδεί μεταξύ των δύο προηγούμενων προσεγγίσεων αναφορικά με την απόδοση ιθαγένειας στους αλλοδαπούς. Η γενική γραμματέας του ΚΚΕ κατά τη διάρκεια της σχετικής συζήτησης στη Βουλή αναφέρει: «“Μας απασχολεί αυτό το θέμα διότι μεταναστευτικό, κυριαρχικά δικαιώματα, σύνορα κ.λπ. θα γίνουν ένα κουβάρι.» και πιο κάτω «Τα πράγματα είναι πραγματικά πάρα πολύ μπερδεμένα, αλλά σε καμιά περίπτωση, δεν μπορούν να λυθούν διαιωνίζοντας την κατάσταση της παρανομίας σε βάρος των μεταναστών και μάλιστα από τους ίδιους, οι οποίοι έχουν προκαλέσει το πρόβλημα της μετανάστευσης»³⁶. Η διαφαινόμενη θετική πρόθεση για την αποκατάσταση δικαιωμάτων νομιμότητας στους αλλοδαπούς απομακρύνεται αφού άλλος βουλευτής του ΚΚΕ παίρνει εξίσου αποστάσεις και αποδοκιμάζει, τόσο εκείνες τις θέσεις που υπερασπίζονται την απόδοση της ιθαγένειας όσο και εκείνες που αρνούνται κατηγορηματικά ένα τέτοιο ενδεχόμενο: «Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, τόσο οι απόψεις που υποστηρίζουν ότι η απόδοση εύκολης ιθαγένειας είναι επαναστατική και προοδευτική, δήθεν εξέλιξη, όσο και εκείνες που θεωρούν εθνική μειοδοσία την απόδοση ελληνικής ιθαγένειας σε μη Έλληνες στο γένος, είναι εξίσου επικίνδυνες για την εργατική τάξη και το λαό. Η ιθαγένεια, όπως και όλα τα δημοκρατικά και πολιτικά δικαιώματα, έχει ταξική διάσταση. Δεν λύνει από μόνη της

³⁶ Α. Παπαρήγα. Απόσπασμα από τα πρακτικά της βουλής κατά την προ ημερησίας διατάξεως συζήτηση για την μεταναστευτική πολιτική στις 8/2/2010.

τα σοβαρότατα κοινωνικά προβλήματα των μεταναστών, γιατί η αιτία αυτών των προβλημάτων είναι κοινωνική και ταξική».³⁷ Εδώ η ιδιότητα του πολίτη υποβαθμίζεται σε απόλυτη φενάκη.

Μέχρι τώρα αναφερθήκαμε με γενικό τρόπο στις δύο αφετηρίες προσέγγισης της ιθαγένειας από το ΚΚΕ όπως αυτές οριοθετούνται από το ευρύτερο πολιτικό πλαίσιο της μετανάστευσης. Στη συνέχεια θα επικεντρώσουμε στις επιμέρους θέσεις των εκπροσώπων του ΚΚΕ επί των προτεινόμενων διατάξεων.

Στο πλαίσιο της κριτικής στο νομοσχέδιο της ιθαγένειας, επιδιώκεται η ενιαία μεταχείριση των μεταναστών ανεξάρτητα από το καθεστώς νομιμότητας παραμονής. Συνακόλουθα, επισημαίνεται η πλαστότητα του διαχωρισμού νόμιμων - παράνομων και προτείνεται σαν κριτήριο απόδοσης δικαιωμάτων η πραγματική παραμονή στη χώρα: «Νόμιμοι και παράνομοι. Μα, υπάρχουν άνθρωποι οι οποίοι ζουν δέκα, δεκαπέντε και είκοσι χρόνια στην Ελλάδα και δεν έχουν χαρτιά. Έχουν δουλέψει, έχουν προσφέρει σ' αυτόν τον τόπο, έχουν πάει σε σχολείο, έχουν μάθει ελληνικά. Γιατί είναι παράνομοι;»³⁸

Τις ίδιες αντιρρήσεις επί των κριτηρίων νομιμότητας επιφυλάσσει το ΚΚΕ και για την απόδοση της ιθαγένειας στα παιδιά. Οι προϋποθέσεις πενταετούς συνεχούς και νόμιμης παραμονής και των δύο γονέων για την απόδοση ιθαγένειας στα παιδιά, λειτουργούν ως κριτήρια αποκλεισμού. Έτσι προτείνεται το δικαίωμα στην ιθαγένεια να μην εξαρτηθεί από την νομιμότητα των γονιών αλλά ούτε και από την παρακολούθηση των τάξεων του ελληνικού σχολείου. Βέβαια εάν η κριτική του ΚΚΕ επί των προϋποθέσεων νομιμότητας μας προϊδεάζει για ένα άνοιγμα της ιθαγένειας στα παιδιά, η συνέχεια διαψεύδει την προϊδέαση μας. Η αυτοδίκαιη παροχή ιθαγένειας στα παιδιά που γεννιούνται στην Ελλάδα με αίτηση των γονιών τους, αποτελεί σύμφωνα με το ΚΚΕ αφαίρεση του δικαιώματος να αποφασίσουν μόνα τους όταν ενηλικιωθούν εάν θέλουν την ελληνική ιθαγένεια.

³⁷ Ι. Γκιόκας, βουλευτής του ΚΚΕ, απόσπασμα από τα πρακτικά της Βουλής κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου στις 10/3/2010.

³⁸ Α. Παπαρήγα. Απόσπασμα από τα πρακτικά της βουλής κατά την προ ημερησίας διατάξεως συζήτηση για την μεταναστευτική πολιτική στις 8/2/2010.

Σε αυτό το σημείο η θέση του ΚΚΕ για παροχή ιθαγένειας μετά την ενηλικίωση ταυτίζεται με τη θέση της ΝΔ. Τα δύο κόμματα διαφέρουν ως προς την αιτιολογία της κοινής τους θέσης: η ΝΔ δεν θεωρεί ώριμη την φάση της νεότητας για την διαμόρφωση του ανίτυς δηλαδή της ενταξιακής βούλησης του αλλοδαπού, το δε ΚΚΕ θεωρεί ότι συμβαίνει απόσπαση δικαιώματος των παιδιών από τους γονείς. Και τα δύο κόμματα προτείνουν για τα παιδιά των μεταναστών μέχρι την ενηλικίωσή τους να απολαμβάνουν πλήρη κοινωνικά δικαιώματα (εκπαιδευτικά, προνοιακά) καθώς και καθεστώς νομιμοποίησης από τη γέννησή τους.

Συμπερασματικά, ΚΚΕ και ΝΔ, δεν αξιολογούν ως σημαντική τη νομική εκκρεμότητα πολιτογράφησης κατά το διάστημα από τη γέννηση μέχρι την ενηλικίωση, ούτε τις κοινωνικές της επιπτώσεις στην ενταξιακή πορεία και την κατασκευή της κοινωνικής ταυτότητας των παιδιών.

Για τις διατάξεις που ρυθμίζουν την πολιτογράφηση επισημαίνεται ότι, η υποχρέωση «απόδειξης της ένταξης στην ελληνική κοινωνία καθώς και της ενεργής και ουσιαστικής συμμετοχής του στην πολιτική ζωή της χώρας σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές οι οποίες την διέπουν», συνιστούν ένα είδος σύγχρονου πιστοποιητικού κοινωνικών φρονημάτων αφού έτσι επιδιώκεται η ενσωμάτωση των μεταναστών στις καπιταλιστικές αρχές και την αστική νομιμότητα καθώς και η χειραγώγησή τους για ψηφοθηρικούς λόγους. Για τα δικαιολογητικά πολιτογράφησης διατυπώνεται η κρίση ότι έχουν χαρακτήρα ιδεολογικής υποταγής και είναι ακατάλληλα για το μορφωτικό επίπεδο των αλλοδαπών μεταναστών. Αντί αυτών το ΚΚΕ προτείνει τα κριτήρια πολιτογράφησης να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο αντικειμενικά (παραμονή και εργασία για ένα ορισμένο και ικανό χρονικό διάστημα στη χώρα και γνώση της γλώσσας).

Στα αρνητικά των προϋποθέσεων πολιτογράφησης το ΚΚΕ συγκαταλέγει και τον έλεγχο διάπραξης αδικημάτων όπως η αντίσταση κατά της αρχής, η συκοφαντική δυσφήμιση και αδικήματα που σχετίζονται με το καθεστώς «παρανομίας», με τα οποία στοχοποιείται και καταδικάζεται στον αποκλεισμό από την ιθαγένεια ένα μεγάλο μέρος των μεταναστών. Γενικότερα, η επίκληση λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας καθώς και το εύρος των αδικημάτων διαμορφώνουν ένα πρότυπο του

νέου πολίτη αυστηρά πειθαρχημένου και υπάκουου. Δυσμενές μέτρο επίσης αποτελεί το ύψος του παραβόλου το οποίο χαρακτηρίζει απαράδεκτα υψηλό.

Έλλειμμα του νομοσχεδίου σύμφωνα με το ΚΚΕ αποτελεί η μη αναφορά στους πολιτικούς πρόσφυγες και μαχητές του ΔΣΕ, που δεν έχουν ακόμη επανακτήσει την ελληνική ιθαγένεια, η οποία τους είχε αφαιρεθεί από τα μετεμφυλιοπολεμικά καθεστώτα, γιατί κρίθηκαν σλαβόφωνοι, «μη Έλληνες το γένος», ούτε για τα μέλη της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης που, με ευθύνη και των δύο κομμάτων, έχουν μείνει ανιθαγενείς, λόγω της μερικής μόνο κατάργησης του άρθρου 19 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας του 1955.

Η στάση του ΚΚΕ έναντι του νομοσχεδίου έχει πολλαπλές απολήξεις και ερμηνείες. Ο προοδευτικός χαρακτήρας των προτάσεων του ΚΚΕ για την πολιτογράφηση (απλοποίηση και αντικειμενικοποίηση δικαιολογητικών και προϋποθέσεων πολιτογράφησης) συνυπάρχει με τις επιφυλάξεις του για την έγερση μειονοτικών ζητημάτων και την απαξίωση της εργατικής δύναμης λόγω της παρουσίας των μεταναστών. Η ταξική ομογένεια προσκρούει στο ψηφιδωτό της εθνοτικής ετερογένειας. Στους κόλπους της εργατικής τάξης σοβεί παρόμοια αντίφαση. Ενδεικτικό παράδειγμα η διχοτόμηση των απαντήσεων των ψηφοφόρων του ΚΚΕ σε έρευνα που έγινε από τη GPO³⁹ στο ερώτημα: «πώς κρίνετε το μέτρο για τη χορήγηση της ελληνικής ιθαγένειας και δικαιώματος εκλέγειν και εκλέγεσθαι στους μετανάστες που βρίσκονται νόμιμα στη χώρα μας τουλάχιστον 5 χρόνια;». Το ΚΚΕ απαντά διπλά στο ερώτημα. Από την μία με κριτική στο «έλλειμμα προοδευτισμού» του νομοσχεδίου και στο «ημιτελές» των ρυθμίσεων για την πολιτογράφηση. Από την άλλη με την απαξίωση της ιθαγένειας ως αστικού δικαιώματος άνευ ουσιαστικού αντικρίσματος για τον κάτοχό της. Έτσι διασώζει και την θεωρητική παράδοση της ταξικής ανάλυσης, και την προοδευτικότητά του, χωρίς να αφήνει δυσαρεστημένο και το εθνικά σκεπτόμενο ακροατήριο αφού ο νέος νόμος για την ιθαγένεια δεν έγινε με την δική του κοινοβουλευτική συναίνεση. Ενδεχομένως και να αποσπά ακόμα και πολιτικά οφέλη. Τα ίδια οφέλη όμως δεν τα κερδίζει και αυτός που παραμένει σε νομική και πολιτειακή εκκρεμότητα. Σε κάθε περίπτωση η

³⁹ Δημοσκόπηση της GPO για το MEGA. Αρκετές δημοσκοπήσεις που έγιναν στις αρχές του έτους (Public Issue για την Καθημερινή, ALCO, ΚΑΠΑ RESEARSH) εμφανίζουν διχασμένες γνώμες για τις ρυθμίσεις της ιθαγένειας ωστόσο συγκλίνουν στη σύνδεση μεταναστών και εγκληματικότητας καθώς και ότι συμπιέζουν τους μισθούς προς τα κάτω.

ανισότητα που προκαλείται ανάμεσα στον κάτοχο της ιθαγένειας και στον νομικοπολιτικά ανύπαρκτο κρίνεται εκ των πραγμάτων από το ΚΚΕ ως δευτερογενής. Ιδιαίτερα για τα παιδιά των αλλοδαπών το ΚΚΕ βάζει στην ίδια ζυγαριά το δικαίωμα του παιδιού στην ιθαγένεια και το δικαίωμα επιλογής του ατόμου στην ιθαγένειά του όταν θα είναι ενήλικας, και προτάσσει το δεύτερο. Η συνέπεια είναι ότι για 18 ολόκληρα χρόνια το παιδί θα είναι πολιτειακά και κοινωνικά μετέωρο.

Η υποβάθμιση της ιθαγένειας ως δικαιώματος από το ΚΚΕ, αποσιωπά τις συνθήκες εκμετάλλευσης που γεννά η νομική ανυπαρξία των αλλοδαπών και εθελοτυφλεί εμπρός στη βαθιά διάκριση μεταξύ ανθρώπων χωρίς δικαιώματα και ανθρώπων με βίο και δικαιώματα. Αυτές τις συνθήκες ωστόσο καταγγέλλει με σχετική ανακοίνωση του το ΠΓ της ΚΕ του ΚΚΕ : «...χιλιάδες μετανάστες βρίσκονται σε καθεστώς «ημιπαρανομίας», λόγω των απαγορευτικών προϋποθέσεων ανανέωσης των αδειών παραμονής, οικογενειακής επανένωσης, κλπ. Υπάρχουν, επίσης, χιλιάδες μετανάστες σε καθεστώς πλήρους «παρανομίας» γιατί ποτέ δεν τους δόθηκε η δυνατότητα να νομιμοποιηθούν, παρόλο που ζουν κι εργάζονται χρόνια στην Ελλάδα. Τα περίπου 250.000 παιδιά μεταναστών που γεννήθηκαν ή μεγάλωσαν στην Ελλάδα βιώνουν την ανασφάλεια και την ανυπαρξία δικαιωμάτων των γονιών τους. Δε γράφονται σε καμία περίπτωση στα δημοτολόγια, ούτε παίρνουν πιστοποιητικό γέννησης. Ορισμένα παιδιά δεν μπορούν να εκδώσουν ούτε διαβατήριο της χώρας προέλευσής τους». Παράλληλα, υπονομεύει τις μεταβολές του δικαίου που αποδεσμεύουν την ιθαγένεια από τη μονομερή πηγή των εθνοφυλετικών κριτηρίων και την ωθούν σε μια πιο γενναιόδωρη προοπτική. Σε παρόμοια θέση αποκλεισμού όμως είχε βρεθεί και το ίδιο το ΚΚΕ μετεμφυλιακά με τις διώξεις που υπέστησαν μέλη του, μέσω των πρακτικών αφαίρεσης της ιθαγένειας λόγω των πολιτικών τους πεποιθήσεων.

Το ΚΚΕ δεν εμπλουτίζει τον θεωρητικό του στοχασμό και την πολιτική του δράση με την ανάλυση των μορφών ανισοτήτων που προκύπτουν από την διαχείριση της ετερότητας. Το ΚΚΕ δεν καταπιάνεται με τους νέους απόκληρους του σήμερα και τα νέα κριτήρια αποκλεισμού παρά μόνο περιφερειακά και σε ρητορικό επίπεδο: «.....1.200.000 είναι οι μετανάστες και είναι απαράδεκτο να λέμε ναι, αλλά 600 χιλιάδες είναι μουσουλμάνοι. Άλλη διαίρεση τώρα, θρησκευτική. Και θα πάμε σ' αυτά

που κάνει ο Σαρκοζί, όπου ο Πακιστανός και ο Ινδός δεν μπορεί να φοράει την πουκαμίσα, πρέπει να ντύνεται όπως εμείς, το πρότυπο είναι το ελληνικό»⁴⁰. Εντοπίζει το πρόβλημα της ασυγχρονίας δικαίου και κοινωνίας αλλά μένει εκεί. Οι νέοι αποκλεισμοί που προέρχονται από την αντίθεση μεταξύ της νέας σύνθεσης της Ελληνικής κοινωνίας και ενός δικαίου ιθαγένειας που στηρίζεται σε μια κοινωνία ομοιογενούς αναγκαστικής ταυτότητας, δεν αποτελούν αντικείμενο πολιτικού στοχασμού και παρέμβασης από το ΚΚΕ.

ΣΥΡΙΖΑ⁴¹: πυξίδα τα δικαιώματα.

Το νέο νομοσχέδιο που τέθηκε για διαβούλευση αποτελεί για τον ΣΥΡΙΖΑ θετική κατάκτηση και πρώτη δικαιώση των αγώνων και των έντονων κοινωνικών διεκδικήσεων του μεταναστευτικού κινήματος και των κοινωνικών φορέων. Η συγκεκριμένη νομοθετική πρωτοβουλία ανοίγει σύμφωνα με τον ΣΥΡΙΖΑ το θέμα των δικαιωμάτων εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων-συμπολιτών, που μέχρι σήμερα ζουν αποκλεισμένοι από τις θεσμοθετημένες πολιτικές και κοινωνικές διαδικασίες, ενώ ταυτόχρονα βιώνουν την σκληρότερη οικονομική και επαγγελματική εκμετάλλευση.

Η ιθαγένεια ορίζεται ως ατομικό δικαίωμα με το οποίο εξασφαλίζεται η παρουσία και η συμμετοχή ενός ατόμου στην κοινωνική πραγματικότητα. Με αυτή την έννοια «..δεν δικαιολογείται η διενέργεια δημοψηφίσματος όταν καλείται κάποιος να αποφασίσει για δικαιώματα μειοψηφίας». Η ιθαγένεια εξασφαλίζει την κοινωνική συνοχή αφού «παρέχει σε εκείνον που μετέχει της κοινωνικής πραγματικότητας δικαιώματα, και υποχρεώσεις».⁴² Με αυτό τον τρόπο ο ΣΥΡΙΖΑ απαντά στο κινδυνολόγο επιχείρημα ότι με δεδομένη την οικονομική κρίση η απόδοση ιθαγένειας απειλεί την κοινωνική και πολιτική συνοχή.

⁴⁰ Α. Παπαρήγα. Απόσπασμα από τα πρακτικά της βουλής κατά την προ ημερησίας διατάξεως συζήτηση για την μεταναστευτική πολιτική στις 8/2/2010.

⁴¹ Τις θέσεις του ΣΥΡΙΖΑ τις αντλήσαμε από ανακοίνωση που εξέδωσε η Επιτροπή Δικαιωμάτων του ΣΥΡΙΖΑ για τις ρυθμίσεις σχετικά την ιθαγένεια των παιδιών των μεταναστών και το δικαίωμα ψήφου σε τοπικές εκλογές την 23.12.2009 αλλά και από τα πρακτικά της Βουλής κατά την συζήτηση για την ιθαγένεια.

⁴² Φ. Κουβέλης, βουλευτής ΣΥΡΙΖΑ, απόσπασμα από τα πρακτικά της Βουλής κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου στις 10/3/2010.

Η συζήτηση για την ιθαγένεια εντάσσεται από τους εισηγητές του ΣΥΡΙΖΑ στην ευρύτερη προβληματική για την μετανάστευση. Αρχικά ασκείται κριτική στην αντιφατική πολιτική της Ε.Ε. που λειτουργεί ως σιδηρόφρακτο φρούριο ενώ αντιμετωπίζει οξύ δημογραφικό πρόβλημα. Η προσέγγιση της μετανάστευσης σε επίπεδο παγκόσμιας κοινωνίας περιλαμβάνει την ιστορία των διεθνών ανισοτήτων και την επίπτωση του αναπτυξιακού μοντέλου στην οικονομική εξαθλίωση χωρών, στις κλιματικές αλλαγές και στη διαμόρφωση των μεταναστευτικών ροών.

Παράλληλα, αναφέρονται τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των μεταναστών στην Ελλάδα (σύνθεση πληθυσμού, τομείς απασχόλησης, συνθήκες απασχόλησης, συμβολή στην εθνική οικονομία) ενώ συσχετίζεται η ελληνική μεταναστευτική πολιτική την τελευταία εικοσαετία, με την ανάπτυξη φαινομένων εκμετάλλευσης των μεταναστών, αυθαιρεσίας της διοίκησης και αστυνομικής βίας που οδήγησαν σε έναν φαύλο κύκλο νομιμότητας -παρανομίας.

Στο επίπεδο των κοινωνικών αναπαραστάσεων επισημαίνεται από τους εισηγητές του ΣΥΡΙΖΑ ο ρόλος των ΜΜΕ στη διαμόρφωση επιλεκτικών στερεοτύπων μισαλλοδοξίας για τον κακό, κλέφτη, εγκληματία, βιαστή μετανάστη που καλλιέργησαν το μύθο της ανωτερότητας του Έλληνα και τον φόβο ταυτόχρονα, ενώ απέκρυψαν την εκμετάλλευση και έθεσαν την ασφάλεια και την αυτοδικία ως αξίες υπέρτερες της ελευθερίας. Απότοκος αυτού του φοβικού συνδρόμου είναι ο εκφασισμός της κοινωνίας και η απειλή εναντίον κάθε διαφορετικής φωνής. Χαρακτηριστική περίπτωση μιας τέτοιας στάσης είναι πλήθος απειλητικών μηνυμάτων που δέχθηκαν μέσω email βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ και του ΠΑΣΟΚ όπως το ακόλουθο «Βουλευτή η υπερψήφιση νομοσχεδίου, σύμφωνα με το οποίο θα αποδίδεται η ελληνική ιθαγένεια και τα πολιτικά δικαιώματα του Έλληνα πολίτη στους αλλοεθνείς μετανάστες και στα τέκνα αυτών, είναι πράξη εσχάτης προδοσίας κατά της ελληνικής κοινωνίας της οποίας η ποινή είναι ο θάνατος. Εάν συντελέσεις στην πράξη αυτή θα εκτελεστείς, αργά ή γρήγορα, όπου και αν καταφύγεις».

Η ηλεκτρονική διαβούλευση δεν κατέστη επαρκής, σύμφωνα με τον ΣΥΡΙΖΑ, για να άρει την επί πολλά έτη στερεοτυπική απεικόνιση του μετανάστη και να διαμορφώσει συνθήκες νομιμοποιημένης αποδοχής του δίκαιου χαρακτήρα των προτεινόμενων ρυθμίσεων. Αυτό εξηγεί και την επιφύλαξη της ελληνικής κοινωνίας

να αποδεχτεί την νομική ένταξη του μετανάστη ως ισότιμου μέλους όπως καταγράφεται σε μετρήσεις της κοινής γνώμης. Ιδιαίτερα συνέβαλε το κλίμα κοινωνικής και οικονομικής ανασφάλειας των Ελλήνων πολιτών που αξιοποιήθηκε κατάλληλα από εκείνους που εμφάνισαν την διεύρυνση του εθνικού πληθυσμού ως πολλαπλή απειλή για το κοινωνικό κράτος, την εθνική ταυτότητα και την ευημερία των πολιτών. Η κυβέρνηση «*απέφυγε να κάνει ουσιαστική συζήτηση μέσα στην κοινωνία είτε με διαφημιστικές εκστρατείες, είτε με συγκεντρώσεις, είτε με παρεμβάσεις, με το αποκεντρωμένο κράτος σε κάθε γωνιά της χώρας, για να αποφύγουμε αυτό που κάποιοι επιδίωξαν και εν μέρει πέτυχαν. Εκμεταλλευόμενοι και συγχέοντας σκόπιμα τους όρους κάποιοι, που δεν έχουν καμία σχέση μεταξύ τους, προσπαθούν να προκαλέσουν σύγχυση στους Έλληνες πολίτες, χρησιμοποιώντας αυτούς τους όρους όπως λαός, έθνος, πληθυσμός, κάτοικοι και το κυριότερο απ' όλα νομιμοποίηση μεταναστών. Συγχέουν το μεταναστευτικό με αυτό το νομοσχέδιο που συζητούμε σήμερα*⁴³.

Με τον νέο νόμο δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την επικράτηση του δικαίου της κοινωνίας πέρα από το δίκαιο του αίματος και του εδάφους. Αυτό το δίκαιο αντικατοπτρίζει και υιοθετεί μια σχέση ισόρροπη μεταξύ ατόμου και κοινωνίας κατά την οποία η διαμονή υπό την έννοια της ένταξης σε μια κοινότητα, οι βιωματικοί δεσμοί και η βούληση των ανθρώπων να ενταχθούν σ' αυτήν αποτελούν τον ένα πόλο της πολιτικής κοινότητας. Στον άλλο πόλο είναι η θεσμική πρόβλεψη συμμετοχής των μεταναστών από την πολιτική κοινότητα με διαδικασίες ένταξης, με πολιτικές διεργασίες και απόδοση δικαιωμάτων και με απώτερο στόχο την εναρμόνιση της πολιτικής κοινότητας με τον πληθυσμό της χώρας.

Με τον εξορθολογισμό των διαδικασιών πολιτογράφησης ομαλοποιείται η διαδικασία ένταξης του αλλοδαπού στην πολιτική κοινότητα. Με την κατάργηση του αναιτιολόγητου των απορριπτικών αποφάσεων και τη θέσπιση προθεσμιών για την διεκπεραίωση υποθέσεων ιθαγένειας καταργούνται διατάξεις και πρακτικές του προηγούμενου νόμου, ο οποίος περιείχε διατάξεις ασύμβατες με το κράτος δικαίου.

⁴³ N. Τσούκαλης, απόσπασμα από τα πρακτικά της Βουλής κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου στις 9/3/2010.

Στα επιμέρους άρθρα του νόμου, ο ΣΥΡΙΖΑ προτείνει μια σειρά ευεργετικών τροπολογιών όπως:

- την αποδέσμευση της απόδοσης ιθαγένειας στα παιδιά από το καθεστώς νομιμότητας των γονέων, διαφορετικά, καταδικάζονται στην παρανομία χιλιάδες παιδιά μεταναστών γεννημένων στην Ελλάδα επειδή οι γονείς τους δεν είχαν κατορθώσει να αποκτήσουν άδεια διαμονής, εξαιτίας των απαιτήσεων του θεσμικού πλαισίου για την ανανέωση των αδειών διαμονής,
- την κατάργηση των ποινικών κωλυμάτων για τους ενηλικιούμενους αλλοδαπούς,
- τον περιορισμό των ποινικών κωλυμάτων και την θέσπιση ανώτατου ορίου αμνήστευσης για τα βαρύτερα αδικήματα,
- τη γνώση και τον σεβασμό των συνταγματικών αρχών της πολιτείας στη θέση των γνωστικών απαιτήσεων που υπονομεύουν την αντικειμενική κρίση της επιτροπής (εξοικείωση με τον ελληνικό πολιτισμό, συμμετοχή σε κοινωφελείς δραστηριότητες κλπ.),
- την μείωση των εξοντωτικών παραβόλων πολιτογράφησης.

Επίσης κριτική ασκείται στην υπαναχώρηση του κυβερνώντος κόμματος από την τριετή σε εξαετή φοίτηση σε ελληνικό σχολείο ως προϋπόθεση απόδοσης ιθαγένειας σε παιδιά αλλοδαπών. Θετικά κρίνεται η δυνατότητα ελεύθερης απόφασης του ατόμου στην φάση της ενηλικίωσής του για την διατήρηση ή αποβολή της ιθαγένειας.

Ο ΣΥΡΙΖΑ τέλος προτρέπει το αντιρατσιστικό και μεταναστευτικό κίνημα να επιδιώξουν αλλαγές στα κρίσιμα σημεία του νομοσχεδίου καθώς και να αντισταθούν στη λογική της καταστολής που επιδιώκεται μέσω του Frontex και των στρατοπέδων συγκέντρωσης δίνοντας βαρύτητα στην μέριμνα των εκτός των τειχών της πολιτείας και της θεσμικής θωράκισης των αλλοδαπών.

ΠΑΣΟΚ: μαστίγιο και καρότο....

Η παρουσίαση της νομοθετικής πρωτοβουλίας του ΠΑΣΟΚ για την τροποποίηση διατάξεων του ΚΕΙ από τους βουλευτές του συμπυκνώνεται σε τρεις βασικούς θεματικούς άξονες: την διεύρυνση της έννοιας του ελληνικού λαού, την εμπέδωση της ασφάλειας του δικαίου αλλά και την κατοχύρωση του δικαίου της ασφάλειας.

Η διεύρυνση της έννοιας του ελληνικού λαού, αφορά την συμπεριληπτική λειτουργία του δικαίου της ιθαγένειας η οποία ενσωματώνει νέους δικαιούχους με την αποδέσμευση από την μονομερή πηγή των καταγωγικών κριτηρίων. Για να υποστηρίξουν αυτή την αλλαγή οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ χρειάστηκε να αναπτύξουν επιχειρήματα προς πολλές κατευθύνσεις.

Μια πρώτη κατεύθυνση αφορά στην νοηματοδότηση της έννοιας του ελληνισμού, αποκαθαρμένου από βιολογικούς συνειρμούς: «..αλλοίμονο αν ο ελληνισμός ήταν απλά θέμα DNA. Θα αναρωτιόμουν πόσοι από εδώ θα μπορούσαν να είναι Βουλευτές σε αυτή την Αίθουσα. Ο ελληνισμός είναι θέμα αξιών, θέμα εννοιών, είναι γλώσσα και ανθρωπιστική παιδεία και θεώρηση του κόσμου»⁴⁴.

Κατά δεύτερο λόγο επιχειρείται μια απάντηση στην θέση ότι η διεύρυνση των πηγών ιθαγένειας αποτελεί ένδειξη έλλειψης φιλοπατρίας. Η διεύρυνση της βάσης της ιθαγένειας συντελεί στην κατοχύρωση ανθρώπινων δικαιωμάτων (ισότητα, ευνομία, ισοπολιτεία και δικαιοσύνη) και δεν αντιδιαστέλλεται με την φιλοπατρία. Η φιλοπατρία σύμφωνα με βουλευτές του ΠΑΣΟΚ, υπακούει σε μια ιστορική ανάγνωση τέτοια που μας προτρέπει να σκεφτόμαστε μια κοινωνία όχι έμφοβη και κλειστή αλλά με οικουμενική διάσταση, έναν πατριωτισμό ανοιχτής πόλης που «δεν υψώνει τείχη φοβίας, αλλά τα γκρεμίζει γιατί εμπιστεύεται την παιδεία της, τον πολιτισμό της, την ταυτότητά της»⁴⁵. Η κρίση εμπιστοσύνης στους θεσμούς και η υποβάθμισή τους αποκαλύπτουν την πραγματική πηγή της ανασφάλειας του Έλληνα πολίτη αντί εκείνης που προβάλλει ως έμφοβη απειλή τους ξένους.

Μια τρίτη κατεύθυνση αφορά την κριτική υπέρβαση του φόβου απέναντι στην ετερότητα, ως απάντηση τόσο στα κόμματα εκείνα που εκκολάπτουν το φόβο αλλά

⁴⁴ Γ. Παπανδρέου, Πρωθυπουργός. Απόσπασμα από τα πρακτικά της βουλής κατά την προ ημερησίας διατάξεως συζήτηση για την μεταναστευτική πολιτική στις 8/2/2010.

⁴⁵ Κ. Σκανδαλίδης, βουλευτής του ΠΑΣΟΚ, απόσπασμα από τα πρακτικά της Βουλής κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου στις 11/3/2010.

και στην κοινωνία που δέχεται άκριτα και εκπέμπει αυτόν τον φόβο. Η παρουσία του φόβου είναι δηλωτική πολλών πραγμάτων καθώς «ο μεγαλύτερος κίνδυνος για μια κοινωνία είναι να φοβάται καθώς ο φόβος είναι ο πλέον αποτελεσματικός τρόπος χειραγώγησής της. Ξέρετε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τι παραδέχεται μια κοινωνία όταν φοβάται; Ότι εξάντλησε όλες τις δυνατότητες της ενσωμάτωσης, ότι εξάντλησε όλα τα κοινωνικά της αποθέματα, ότι δεν εμπιστεύεται τις δυνάμεις της. Και μια κοινωνία που φοβάται είναι μια κοινωνία μίσους και ακραίας επιθετικότητας, μια κοινωνία που παράγει δεκαπεντάρηδες που καίνε σπίτια μεταναστών. Μια κοινωνία που φοβάται συναινεί στον κοινωνικό κανιβαλισμό που δεν αναγνωρίζει όνομα, επώνυμο, ταυτότητα, δικαίωμα, ζωή. Μια κοινωνία που φοβάται, σκοτώνει ανθρώπους, καθώς ο πιο θνητός άνθρωπος είναι ο νομικά ανύπαρκτος. Μια κοινωνία που φοβάται, κρύβεται από τον ίδιο της το φόβο, δηλώνοντας ότι «εμείς δεν είμαστε ρατσιστές, αλλά όχι τόσους πολλούς, όχι τόσους μαζί, όχι τόσους μαύρους, όχι τόσους κίτρινους, αλλά όχι τόση δημοκρατία, ολίγη δημοκρατία, ολιγότερα δικαιώματα, ελάχιστη ενσωμάτωση». Μια κοινωνία που φοβάται αντιμετωπίζει την πολιτική κοινότητα του έθνους ως νεκροταφείο που μεγαλώνει κυρίως από τους νεκρούς της. Όμως, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, καμία πολιτική κοινότητα δεν μπορεί να είναι στατική».⁴⁶

Με την δεύτερη θεματική ενότητα αυτήν της κατοχύρωσης της ασφάλειας του δικαίου εννοείται η μετάβαση από μια κατάσταση επισφάλειας του κράτους δικαίου, όπου κυριαρχούσαν, σύμφωνα με τους βουλευτές του ΠΑΣΟΚ, φαινόμενα ανομίας, διαφθοράς, επιλεκτικής μεταχείρισης, έλλειψης κανόνων λογοδοσίας και διαδικαστικών αρχών, σε μια κατάσταση που θεσπίζονται αντικειμενικές και ελέγχιμες προϋποθέσεις πολιτογράφησης. Με τις νέες ρυθμίσεις συνυπάρχουν τυπικά και ουσιαστικά κριτήρια ελέγχου έτσι ώστε η απόδοση της ιθαγένειας να αποτελεί το επιστέγασμα της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης των χρόνια διαμενόντων αλλοδαπών πολιτών τρίτων χωρών.

Για μια σειρά κριτηρίων ωστόσο, υπήρξε κριτική από βουλευτές του ΠΑΣΟΚ με το επιχείρημα ότι δεν εξασφαλίζεται το αδιάβλητο και η αντικειμενικότητα της κρίσης η οποία πιθανά να διολισθήσει την διαδικασία πολιτογράφησης σε υποχείριο της εκάστοτε πολιτικής βούλησης: «Πιστεύω ότι όλο το άρθρο, όπως είναι διατυπωμένο,

⁴⁶ Σ. Σακοράφα, βουλευτής ΠΑΣΟΚ, απόσπασμα από τα πρακτικά της Βουλής κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου στις 9/3/2010.

έρχεται σε πλήρη αντίθεση με το πνεύμα και το στόχο του νομοσχεδίου..... Η παρ. α' αναφέρει σαν προϋπόθεση πολιτογράφησης, ο αλλοδαπός να γνωρίζει επαρκώς την ελληνική γλώσσα. Τι σημαίνει επαρκώς; Πώς αντικειμενικοποιείται το επαρκώς; Ποιος το κρίνει; Με ποιες δομές που παρέχουμε, αξιώνουμε την επαρκή γνώση της ελληνικής γλώσσας;.... Πώς και μέσα από ποιο σχεδιασμό η πολιτεία θα ανταποκριθεί στην αντίστοιχη προϋπόθεση για την απόκτηση ιθαγένειας; Και προχωρώ. Ο αλλοδαπός πρέπει να έχει ενταχθεί ομαλά στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας και να έχει εξοικειωθεί πλήρως με τους θεσμούς και την πολιτική ζωή της χώρας. Πώς ελέγχεται αυτό; Τι σημαίνει ομαλά; Ένας πρόσκαιρα άνεργος αλλοδαπός, θεωρείται μη ενταγμένος στην οικονομική ζωή της χώρας; Επίσης, για την ομαλή ένταξη συνεκτιμώνται η γνώση της ελληνικής ιστορίας και του πολιτισμού, η επαγγελματική και εν γένει οικονομική του δραστηριότητα, η κοινωνική δράση του,Πρόκειται δηλαδή, για ένα πολύ πυκνό κόσκινο από το οποίο αρκετοί μετανάστες θα δυσκολευτούν να περάσουν. Και όλο αυτό το κόσκινο επαφίεται στην υποκειμενική κρίση, γνώμη και άποψη των μελών της Επιτροπής. Θέλω να κάνω σαφές ότι δεν είμαι αντίθετη σε μία διαδικασία που θα διαπιστώνει τα παραπάνω, αρκεί όπως επανέλαβα, να παρέχεται η δυνατότητα σε όποιον θέλει και επιθυμεί και κυρίως -εδώ είμαι απόλυτη- να εξασφαλίζεται στο μέγιστο βαθμό η αντικειμενική κρίση και αξιολόγηση.»⁴⁷

Η τρίτη θεματική ενότητα αποδίδει περίοπτη θέση στο δικαίωμα του 'Ελληνα πολίτη στην ασφάλεια και λειτουργεί ως νομιμοποιητικό αντίβαρο στις ρυθμίσεις της ιθαγένειας. Η ανάδειξη της επιχειρησιακής και οργανωτικής ανασυγκρότησης του κράτους, για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης στη συζήτηση για την ιθαγένεια, αποτελεί μια προσπάθεια να αποκρουσθούν τα επιχειρήματα του «τουρισμού της ιθαγένειας» και του μεταναστευτικού κατακλυσμού που θα επακολουθήσουν της ψήφισης του νόμου. Η ιδιαίτερη έμφαση στην κατοχύρωση της ασφάλειας, κατά την συζήτηση του σχετικού νόμου στη Βουλή, αντιδιαστέλλεται με την πλήρη απουσία αναφορών σε άλλου είδους πολιτικές διαχείρισης του μεταναστευτικού πληθυσμού προς μια ενταξιακή κατεύθυνση μέσω π.χ. της εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας, είτε με μέτρα αποφυγής διακρίσεων, και εξασφάλισης ίσων ευκαιριών κλπ..

⁴⁷ Σ. Σακοράφα, ό.π.

Οι βασικές αρχές αυτής της ενότητας εναρμονίζονται με το τρίπτυχο ευημερία, αλληλεγγύη, ασφάλεια που έχει προτάξει σε πρόσφατη μελέτη η Επιτροπή των ευρωπαϊκών κοινοτήτων με αξιοσημείωτη βαρύτητα στο σκέλος της ασφάλειας και αφορούν:

- την επιλεκτικότητα των μεταναστευτικών ροών «..Να ξέρουμε ποιους θέλουμε, να υπάρχει πολιτική πολύ σωστά ειπώθηκε. Ποιους πληθυσμούς, ποια χαρακτηριστικά, από ποιες χώρες, ποια επαγγέλματα.»⁴⁸,
- την μηδενική ανοχή στην παράνομη μετανάστευση και την επαναπροώθηση των παράνομα εισερχομένων «..αυτούς τους ανθρώπους που έρχονται στα σύνορά μας, ήταν καλύτερο να τους πούμε «σας πηγαίνουμε στην πατρίδα σας» εφόσον δεν τους δίνουμε πολιτικό άσυλο, παρά να τους έχουμε να γυρίζουν ανά την Ελλάδα και μετά να λέμε ότι φταίνε οι μετανάστες για την ανομία στη χώρα μας»,
- την ενίσχυση της φύλαξης των συνόρων,
- την απόρριψη πολιτογράφησης σε περίπτωση που αλλοδαπός που διαμένει νόμιμα στη χώρα εξασφαλίσει κατάλυμα σε μη νόμιμους μετανάστες
- την δημιουργία screening center στα σύνορα, όπου εκεί θα γίνεται ο διαχωρισμός ανηλίκων, αιτούντων άσυλο, διακινητών και παράνομων μεταναστών με στόχο να εξασφαλιστεί η ισορροπία ατομικής ακεραιότητας και συλλογικής ασφάλειας,
- την ανασυγκρότηση στο εσωτερικό της χώρας των πόλεων και των γειτονιών.

Η πρόταξη της ασφάλειας με τις συγκεκριμένες αποτρεπτικές πολιτικές που εξαγγέλλεται, αποτελεί μια διαφορετική εξέλιξη από εκείνην που προοιωνίζεται η προσέγγιση της μετανάστευσης από το ΠΑΣΟΚ στο πλαίσιο της παγκόσμιας κοινωνίας : «Σ' αυτόν τον κόσμο δεν ζούμε μόνοι μας. Οι πόλεμοι, οι λιμοί, η εκτεταμένη φτώχεια, ο άδικος τρόπος με τον οποίον μοιράζεται ο πλούτος, αυτός που παράγεται διεθνώς, η κλιματική αλλαγή, η οικονομική κρίση, η απουσία δημοκρατίας σε πολλές χώρες, η ανασφάλεια για νερό, τροφή, ενέργεια, όλοι αυτοί οι παράγοντες,

⁴⁸ Γ. Παπανδρέου, ό.π.

είτε αθούν, είτε εξαναγκάζουν εκαποντάδες χιλιάδες ανθρώπους να ξεριζωθούν».⁴⁹ Η συχνή υπενθύμιση του προέδρου του ΠΑΣΟΚ ότι το νομοσχέδιο αφορά τους νόμιμους μετανάστες και μόνο αυτούς, μας υποψιάζει ότι ελλοχεύει ο πολιτικός φόβος απονομιμοποίησης των σχετικών ρυθμίσεων από την κοινωνία. Δεδομένο ωστόσο είναι ότι η αποτρεπτική λογική στην διαχείριση της μετανάστευσης στην Ε.Ε. αποτελεί συστημικό φαινόμενο που εξειδικεύεται σε πολιτικές θεωρήσεων που διευκολύνουν την είσοδο «καλόπιστων επισκεπτών», σε πολιτικές ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων, εντατικοποίησης της καταπολέμησης της λαθρομετανάστευσης καθώς και αποτελεσματικές πολιτικές επιστροφής.⁵⁰

Ανακεφαλαιώνοντας την παρουσίαση των θέσεων του ΠΑΣΟΚ, οι τρεις άξονες που αναφέραμε στην αρχή και γύρω από τους οποίους αναπτύσσονται τα επιχειρήματα των βουλευτών του ΠΑΣΟΚ και του προέδρου του, αποτελούν μια προσπάθεια εξισορρόπησης των διαφορετικών τάσεων που αναπτύσσονται όχι μόνο εκτός αλλά και εντός του κυβερνώντος κόμματος. Αναφερθήκαμε ήδη στις θέσεις της Ν.Ε. Θεσσαλονίκης για την ιθαγένεια που επαναφέρουν το ισχύον νομικό καθεστώς επί το αυστηρότερο. Παρόμοιες θέσεις εκφράστηκαν και από βουλευτές του ΠΑΣΟΚ όπως του Γ. Φλωρίδη ο οποίος επιμένει στη διατήρηση του ανέλεγκτου και αναιτιολόγητου της πολιτογράφησης ως διοικητικής πράξης. Πηγή της θέσης του είναι η πεποίθηση ότι η ιθαγένεια ανήκει στον σκληρό πυρήνα της κρατικής κυριαρχίας και δεν υποχρεούται να υπακούει σε κανόνες λογοδοσίας όπως συμβαίνει με κάθε άλλη διοικητική πράξη⁵¹. Ωστόσο, κατά την συζήτηση του νομοσχεδίου εκτέθηκαν απόψεις που συγκλίνουν προς μια πιο διάφανη και αντικειμενική διαχείριση της διαδικασίας πολιτογράφησης.

Γι αυτό το περιεχόμενο του λόγου του ΠΑΣΟΚ απευθύνεται συνειδητά σε πολλούς αποδέκτες. Έτσι η έμφαση αποδίδεται είτε προς την κατεύθυνση εμπέδωσης των

⁴⁹ Γ. Παπανδρέου, ό.π.

⁵⁰ Η ευρωπαϊκή πολιτική για τη μετανάστευση είναι τέτοιας «ελαστικότητας» που μπορεί να συμπορεύεται ακόμα και με τον ακροδεξιό λόγο. Αυτό συμβαίνει όταν ταυτίζονται οι πολιτικές επαναπροώθησης με το σύνθημα «έξω οι ξένοι». Η ιδιότητα ενός ξένου γυμνού από δικαιώματα έχει προπαρασκευαστεί από τον διαχωρισμό που επιφυλάσσει το δίκαιο της Ε.Ε. μεταξύ Ευρωπαίων και μη πολιτών, με τις συνέπειες αυτού του διαχωρισμού για την ποιότητα και την εμβέλεια των δικαιωμάτων. Για την πραγμάτευση αυτού του ζητήματος βλ. σχετικά Δ. Χριστόπουλος, (2002), Η ετερότητα ως σχέση εξουσίας, ΚΕΜΟ, εκδ. Κριτική, σελ. 273-4.

⁵¹ Ερωτήσεις του Γ. Φλωρίδη προς τον Συνήγορο του Πολίτη Γ. Καμίνη, κατά την ακρόαση του την 19/1/2010, από την Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής.

δικαιωμάτων ιθαγένειας της δεύτερης γενιάς και των χρόνια διαμενόντων, είτε προς την κατοχύρωση των αρχών του κράτους δικαίου. Σε κάθε περίπτωση όμως είναι συχνότατη η προσφυγή στο δόγμα της ασφάλειας με την επαναλαμβανόμενη διάκριση μεταξύ νόμιμων και λαθρομεταναστών καθώς και τα επιχειρησιακά σχέδια που προβλέπονται για τους τελευταίους. Ο φόβος της κοινωνίας για την δημιουργία παράλληλων πολιτισμικών γκέτο αντιμετωπίζεται από το ΠΑΣΟΚ διπλά: τόσο με την προσπάθεια διάνοιξης των αξιακών οριζόντων της εθνικής ταυτότητας όσο και με την εξασφάλιση της αριθμητικής ισχνότητας των μεταναστευτικών κυμάτων. Σ' αυτό τον φόβο απευθύνεται το ΛΑΟΣ ρωτώντας επίμονα «Πόσοι είμαστε, κύριε Υπουργέ, πόσοι είναι οι αλλοδαποί εδώ; Έχουμε ακούσει τεράστιους αριθμούς. Τι θα τους κάνετε;». Το άμεσο μέλλον θα μας δώσει την απάντηση.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ: από την οπτική του Χριστού ή του έθνους;

Δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, τὸν ἐκ βρέφους ως ξένον ξενωθέντα ἐν κόσμῳ·

δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, ὃν ὄμόφυλοι μισοῦντες θανατοῦσιν ως ξένον·

δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, ὃν ξενίζομαι βλέπειν τοῦ θανάτου τὸ ξένον·

δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, ὅστις οἶδεν ξενίζειν τοὺς πτωχούς τε καὶ ξένους·

δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, ὃν Ἐβραῖοι τῷ φθόνῳ ἀπεξένωσαν κόσμῳ·

δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, ἵνα κρύψω ἐν τάφῳ, ὃς ως ξένος οὐκ ἔχει τὴν

κεφαλὴν ποῦ κλίναι· Δοξαστικό Μεγάλης Παρασκευής, Γεωργίου

Ακροπολίτη, 13ος αιώνας

Ελθούστης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ύπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. Πάντες γὰρ νίοι Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Όσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. Οὐκ ἔνι Ιουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἑλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Προς Γαλάτας 3, 25-29

Οι θέσεις των εκπροσώπων της Εκκλησίας για το νόμο της ιθαγένειας, συνθέτουν ένα κράμα διαφοροποιημένων και αλληλοαναιρούμενων απόψεων, που αντανακλούν μια εσωτερική αντιπαλότητα στους κόλπους της σχετικά με το θέμα. Αυτή την αντιπαλότητα προσπάθησε να υπερκεράσει σε ανακοίνωσή της για το νόμο της ιθαγένειας η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδας χωρίς ωστόσο να το επιτύχει. Αιτία της αντιπαράθεσης είναι η διαφορετική ιδεολογική πηγή από την οποία αντλεί κάθε πλευρά, προκειμένου να τεκμηριώσει την άποψή της: θεολογική και μεταφυσική ή εγκόσμια και ιστορική. Η επιλογή της πηγής τεκμηρίωσης συναρτάται με τη σειρά της, και από την εσώτερη αναπαράσταση του ρόλου που η ίδια η Εκκλησία επιφυλάσσει για τον εαυτό της στην κοινωνία: θεραπευτικός και αλτρουιστικός ή εθνικός και πατριωτικός.

Όπως θα δούμε στην συνέχεια, η βασική αντιπαράθεση στο εσωτερικό της εκκλησίας σχηματοποιείται σε δύο διαφορετικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις: όσο η προέλευση των επιχειρημάτων σχετικά με την ιθαγένεια έχει μεταφυσική υπόσταση τόσο προβάλλεται μια περιεκτική όσο και ευρεία αντίληψη της Εκκλησίας. Η

μεταφυσική ενότητα της μελλοντικής επουράνιας κοινωνίας καθοδηγεί προς την υπέρβαση των επίγειων διαχωρισμών. Αντίθετα, η εκκοσμικευμένη προσέγγιση του θέματος, χωρίς θεολογικές παραμέτρους, οδηγεί σε μια εκκλησία συνειδητά επιλεκτική ως προς τα μέλη της, η οποία αυτο-οριοθετείται στο χώρο, στο χρόνο, στην εθνικότητα, στο θρήσκευμα. Υπάρχει μια θεμελιώδης διαφορά στην απάντηση στο ερώτημα τι συγκροτεί το σώμα της εκκλησίας μέσα από κάθε προσέγγιση. Στην πρώτη περίπτωση τονίζεται το ανθρώπινο πρόσωπο, ως προϊόν της Θείας δημιουργίας, με οικουμενική αξία, ενώ στη δεύτερη, το ανθρώπινο πρόσωπο ιστορικοποιείται. Κατά συνέπεια, η επιλογή των μελών που θα συναπαρτίζουν το σώμα της εκκλησίας, συναρτάται με κριτήρια όπως η εθνική ταυτότητα, το γένος και το ορθόδοξο θρήσκευμα.

Στην πρώτη προσέγγιση προβάλλεται ο ρόλος μιας υπερβατικής Εκκλησίας η οποία χωρίς να καταργεί τις ιδιαίτερες πατρίδες «κινείται πάνω και πέρα από αυτές επιζητώντας όχι την μένουσαν αλλά την μέλλουσαν πόλιν»⁵². Ο άνθρωπος δεν είναι απλώς «πολίτης αλλά «οδίτης», σε μια διαρκή αποδημία και αναζήτηση της πηγής της ζωής, ιδεότυπος που προσομοιάζει με την διαχρονική φιγούρα του αενάως περιπλανώμενου μετανάστη. Αυτή η ανάγνωση της εκκλησίας, δέχεται την θεϊκή εικόνα του ανθρώπου πρωτόλεια και αδιαμεσολάβητη από πολιτιστικά, κοινωνικά και εθνικά κριτήρια.

Με την προσέγγιση αυτή διαμορφώνεται και εκπαιδεύεται μια χριστιανική στάση ανοχής στην ετερότητα που πηγάζει από μια αντίληψη σεβασμού στην αξία του ανθρώπινου προσώπου χωρίς εξαιρέσεις⁵³. Μέσα από τον ευαγγελικό λόγο στην παραβολή της τελικής κρίσης⁵⁴ ο ξένος τόσο ως πένητας όσο και ως γενικευμένος «άλλος» ταυτίζεται με τον Χριστό. Η θετική στάση της εκκλησίας στον ξένο αποτελεί

⁵² Μητροπολίτης Ναυπάκτου Ιερόθεος: Ιθαγένεια και παράδοση, Εφ.Βήμα, 28/2/2010.

⁵³ «Η θέση της Εκκλησίας, ως συνόλου και κάθε χριστιανού προσωπικά, είναι ο σεβασμός παντός ανθρωπίνου προσώπου, ανεξαρτήτως καταγωγής η γλώσσας, ιδιαιτέρως όταν βρίσκεται σε δοκιμασία και ανάγκη. Η φράση του Χριστού «ξένος ἡμῖν και συνηγάγετέ με» (Ματθ. 25:35), με την οποία ο ίδιος ο Κύριος ταυτίζεται με τον ξένο, καθορίζει το εκκλησιαστικό μας χρέος, Σε αυτήν την κατηγορία ανήκουν αναμφισβήτητα οι μετανάστες και η Εκκλησία αυτό το πνεύμα καλλιεργεί και ενισχύει, στηλιτεύοντας τον ρατσισμό και συμβάλλοντας στην ομαλή ένταξή τους στην τοπική κοινωνία.» Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας και Τιράνων Αναστάσιος.

⁵⁴ έπεινασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἦμην, καὶ συνηγάγετέ με, γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με, ἡσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἦμην, καὶ ἤλθετε πρός με...καὶ ἀποκριθείς ὁ βασιλεὺς ἔρει αὐτοῖς· ἀμήν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὃσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. (Ματθαίου 25, 31-46)

θεολογική επιβράβευση της ανεκτικότητας, αποτελεί μια ηθική προεργασία για την αποδοχή των αρχών κράτους δικαίου και παράλληλα ομαλοποιεί τις συνθήκες μετάβασης σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία.⁵⁵

Τέλος, μέσα από το πλαίσιο της περιεκτικής εκκλησίας, προβάλλεται και μια λειτουργική διάσταση αντοχής της στο χρόνο με πίστη στη δυνατότητα διαρκούς νοηματοδότησης αλλά και αφομοίωσης του πολιτιστικά αλλότριου⁵⁶. Μέσα από αυτή την ερμηνεία στηλιτεύεται εκείνη η φοβική και απειλητική πρόσληψη της ετερότητας η οποία υποκρύπτει μια ανίσχυρη και ασθενική αντίληψη της χριστιανικής πολιτισμικής παράδοσης που έχει χάσει την πίστη της στη δυνατότητα διαρκούς νοηματοδότησης του πολιτισμικά αλλότριου. Η έμφοβη αυτή στάση της εκκλησίας αγγίζει τα όρια της υπαρξιακής ανασφάλειας, που ξεχνά την αποστολική υπόμνηση: «μικρά ζύμη όλο το φύραμα ζυμοί»⁵⁷.

Ο φόβος μπροστά στην εφαρμογή ενός οργανωμένου σχεδίου αφελληνισμού επενδύεται στον λόγο της άλλης οπτικής της εκκλησίας για την ιθαγένεια. Μέσα από το site ενός κοινοβιακού σχήματος που έγινε γνωστό πανελλήνιως για την εφαρμογή μιας εναλλακτικής προσέγγισης της ιεροσύνης, τους παπαροκάδες, υποστηρίζεται ότι, με τον νόμο της ιθαγένειας απειλείται ο ζωτικός χώρος των πολιτών του ελληνικού κράτους καθώς και η εθνική τους ταυτότητα. Μια σειρά ενεργειών και πολιτικών αποφάσεων όπως :

- η νέα διοικητική διαίρεση της χώρας που σε συνδυασμό με τον νόμο της ιθαγένειας οδηγεί μακροπρόθεσμα στην αυτονόμηση περιοχών με συμπαγείς μειονοτικούς πληθυσμούς,
- ο διάλογος για την αναγνώριση τουρκικής και μακεδονικής μειονότητας,

⁵⁵ «Ζούμε σε μια διαπολιτισμική κοινωνία, όπου οι Εκκλησίες, και στον χώρο της Ευρώπης και εδώ στην πατρίδα μας, πρέπει να συμβάλουν σε αυτή τη διαλεκτική μεταξύ των ανθρώπων και, κυρίως, να διακηρύξουν τον σεβασμό στην ετερότητα. Και ο σεβασμός στην ετερότητα σημαίνει πως αποδέχομαι τον άλλον όπως είναι και όχι όπως εγώ θα ήθελα να είναι, κομμένο και ραμμένο στα δικά μου μέτρα. Τον σέβομαι, έμπρακτα ανταποκρίνομαι σε αυτόν, τον έχω ως έναν ισότιμο και ισόκυρο συνομιλητή μου». Μητροπολίτης Μεσσηνίας Χρυσόστομος, Συνέντευξη στην ΕΦ. Καθημερινή.

⁵⁶ «Η εκκλησιαστική παράδοση διδάσκει ότι είναι πολύ δυνατή και «όλο το φύραμα ζημοί». Οταν διακατεχόμαστε από φοβίες και αισθανόμαστε τον άλλο ως απειλή της ύπαρξής μας, φανερώνουμε υπαρξιακή ανασφάλεια». Μητροπολίτης Ναυπάκτου Ιερόθεος, ο.π.

⁵⁷ Είναι βέβαια γεγονός ότι αυτό το αποστολικό απόσπασμα υποκρύπτει ένα έντονο αφομοιωτικό πρότυπο.

- η χρηματοδότηση «ανθελληνικών» ΜΚΟ όπως η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου,
- η εφαρμογή της «ολέθριας» διαπολιτισμικής εκπαίδευσης,
- η αποκαθήλωση των θρησκευτικών συμβόλων ως έκφραση υπερβολικής ανεκτικότητας προς τους μουσουλμάνους,
- η μαζική κατάληψη των ακριτικών περιοχών αλλά και των αστικών κέντρων από λαθρομετανάστες,
- η χορήγηση δικαιώματος ψήφου στους μετανάστες,

οδηγούν στον αφελληνισμό, την αποεθνικοποίηση και την αποχριστιανοποίηση της ελληνικής κοινωνίας.

Το θέαμα των κατατρεγμένων αλλοδαπών συγκινεί την ψυχή ενός μοναχού όχι όμως τόσο ώστε να παρασύρει την κρίση του: «*O Χριστός μας αναφέρει στο Ευαγγέλιο Του "αγάπα τον πλησίον σου ως εαυτόν". Ιδωμένο από την χριστιανική σκοπιά το ζήτημα των μεταναστών πραγματικά συγκινεί και δεν είναι λίγες οι προσπάθειες που γίνονται είτε από την Εκκλησία είτε από απλούς ανθρώπους χωρίς κατ' ανάγκην να προβάλλονται. Το ζήτημα όμως αυτό παίρνει άλλες διαστάσεις όταν αρχίζει να απειλεί τον ζωτικό χώρο των πολιτών ενός κράτους καθώς και την εθνική του ταυτότητα!*».⁵⁸ Αυτή η θέση προκαλεί εύλογα ερωτήματα όπως:

- Από ποια εναλλακτική σκοπιά, πέραν της χριστιανικής, μπορεί να δει τον «άλλο» ένας ταγμένος στον μοναχισμό πατέρας της εκκλησίας;
- Τι άλλο, εκτός από τον λόγο του Χριστού, μπορεί να καθοδηγεί την κρίση του;
- Γιατί να αυτοεπαινείται με υποκριτική συστολή η εκκλησία για τη φιλάνθρωπη προσφορά της στους κατατρεγμένους της γης;

Σε άλλη παράγραφο του ίδιου άρθρου αναφέρεται ότι «..από την άλλη όμως, με την είσοδο των μεταναστών παρατηρήθηκε κατακόρυφη αύξηση της βίας και της εγκληματικότητας και πολλαπλασίασε το -στην καλύτερη περίπτωση- ενοχλητικό έως κουραστικό ζητιάνεμα στο κάθε φανάρι!». Εδώ η θέα του ζητιάνου μετανάστη από μόνη της προκαλεί ενόχληση και κούραση, ενώ η ελεημοσύνη ως αξία εισόδου στον παράδεισο, φαίνεται να επαναπροσδιορίζεται με επίγειους όρους. Δεν συμβαίνει το

⁵⁸ Απόσπασμα από άρθρο στο site http://paparokades.blogspot.com/2010/04/blog-post_3936.html με θέμα «Πόσο θ' αντέξεις Ελλάδα μου; Ιθαγένεια στους μετανάστες;», 29/4/2010.

ίδιο με τη σκέψη ενός άλλου ιεράρχη, ο οποίος έχει διαφορετική άποψη για τον διακονικό ρόλο της εκκλησίας: ««Η θέση της Εκκλησίας, ως συνόλου και κάθε χριστιανού προσωπικά, είναι ο σεβασμός παντός ανθρωπίνου προσώπου, ανεξαρτήτως καταγωγής η γλώσσας, ιδιαιτέρως όταν βρίσκεται σε δοκιμασία και ανάγκη.»⁵⁹

Στο ίδιο καταγγελτικό πνεύμα εναντίον του νόμου κινούνται και τρεις επιφανείς ιεράρχες της εκκλησίας, ο ποιμαντορικός ρόλος των οποίων αξιώνει συγκυριαρχία με την πολιτεία για κρίσιμα κοινωνικά και εθνικά θέματα. Πρόκειται για τους μητροπολίτες Θεσσαλονίκης, Πειραιώς και Καλαβρύτων. Οι ίδιες θεματικές ενότητες που είδαμε στα blogs που εναντιώνονται στο νομοσχέδιο επαναλαμβάνονται και εδώ, κυνικές, ωμές, επιθετικές, ανεπεξέργαστες, χωρίς καν εκείνο το ψυχοπονετικό και ησυχαστικό φίλτρο επικοινωνίας που προσιδιάζει στην αγιότητά των φορέων τους: «Το ελληνικό αίμα μολύνθηκε! Ανακατεύθηκε πιά με το Πακιστανικό, Αφγανικό, τό Ιρανικό, το Ιρακινό, το Αλβανικό καί βάλε....Ελάτε λοιπόν και σείς Μεγάλοι Έλληνες και εραστές του ελληνικού Μεγαλείου, ελάτε μαζί με εμένα νά αποδείξουμε ότι είμαστε "Έλληνες-Έλληνες", δηλ. καθαρόαιμοι Έλληνες⁶⁰..... Θα μαυρίσει ο τόπος αν εφαρμοστεί, θα γεμίσουμε με παραρτήματα της Αλ Κάιντα»⁶¹.».

Αρνητικά προσεγγίζει το νόμο και ο μητροπολίτης Πειραιώς Σεραφείμ. Σε ειδικό δελτίο τύπου, παρουσιάζει το απόσταγμα των θέσεών του για την ιθαγένεια για την οποία πρεσβεύει ότι δεν αποτελεί ανθρώπινο δικαίωμα, ο ισχύων κώδικας είναι επαρκής, ο ελληνικός λαός αποτελεί γένος και το γένος είναι σύμφυτο του δικαίου του αίματος, οι μουσουλμάνοι είναι ο δούρειος ίππος της Τουρκίας. Ολοκληρώνει την παρέμβασή του⁶² υπομνύοντας την ανάγκη για έμπρακτη, καθημερινή απόδειξη της φιλοπατρίας και ελευθερίας όλων. Ένα ορατό δείγμα φιλοπατρίας είναι το αίτημα για δημοψήφισμα, σημείο στο οποίο διασταυρώνεται ο λόγος ιεραρχών, πατριωτών και πολιτικών δυνάμεων.

⁵⁹ Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας Αναστάσιος, συνέντευξη στην εφημερίδα Καθημερινή το 2009. Πηγή http://www.apodimos.com/artha/09/Apr/MIA_SYNENTYXH_TOY_ANASTASIOY_ALBANIAS/index.htm

⁶⁰ Απόσπασμα ανακοίνωσης του μητροπολίτη Καλαβρύτων και Αιγιαλείας Αμβρόσιου που αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της Μητρόπολης (mkka.blogspot.com), 5/2/2010

⁶¹ Φράση που ειπώθηκε σε εκκλησιαστικό κήρυγμα του μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Άνθιμου.

⁶² Δελτίο τύπου που δημοσιεύθηκε στις 14/1/2010 και αναρτήθηκε στο διαδίκτυο .

Σημείο σύμπτωσης των εκπροσώπων της ιεραρχίας της εκκλησίας, είναι επίσης η έντονα απειλητική εικόνα των μουσουλμάνων και ευρύτερα του Ισλάμ: «Θα γεμίσουμε με παραρτήματα της Αλ Κάιντα»⁶³, «εάν ήρχοντο βουδιστές, κομφουκιαστές, ινδουιστές και οποιαδήποτε άλλη θρησκευτική ομάδα, δεν θα είχα καμία αντίρρηση. Η μουσουλμανική παραδοχή ... έχει μια φονταμενταλιστική αντίληψη. Δεν ενσωματώνεται ποτέ». ⁶⁴ Για τα βαθύτερα αίτια αυτής της βαθιά ανταγωνιστικής σχέσης της ελλαδικής εκκλησίας με το Ισλάμ θα χρειαζόταν ένα ξεχωριστό κεφάλαιο. Αν και η συγκρουσιακή διάθεση προς το Ισλάμ επεκτείνεται των ορίων της Ελλάδας, ωστόσο έχει και την ελληνική ιδιοτυπία της. Σε κάθε περίπτωση αυτή η στάση δεν είναι ανεξάρτητη από μια σειρά παραμέτρων, όπως, η συνεκτική εικόνα του Ισλάμ σε σχέση με την σπαρασσόμενη εικόνα στο εσωτερικό της ιεραρχίας, η αντιφατική στάση μεταξύ μιας προκλητικής εκκοσμίκευσης της εκκλησίας και μιας μεταφυσικής ρητορικής, η ασάφεια για ένα ιδεατό περιεχόμενο του ορθόδοξου χριστιανού, ο βαθμός απήχησης της εκκλησίας στην κοινωνία, ο ρόλος των ΜΜΕ κλπ..

Η Ιερά Σύνοδος της εκκλησίας προσπάθησε να ισορροπήσει τις δύο οπτικές για την ιθαγένεια και τον μετανάστη όπως τις παρουσιάσαμε παραπάνω με ειδική συνεδρίαση στις 4/2/2010. Στο Δελτίο τύπου που εκδόθηκε μετά την συνεδρίαση αναγνωρίζεται η αρμοδιότητα της πολιτείας στα θέματα της ιθαγένειας όπως και στην μεταναστευτική πολιτική. Ωστόσο, υποδεικνύεται προς την πολιτεία να συνυπολογίζονται οι γνώμες των ιεραρχών σε κρίσιμα θέματα όπως η ιθαγένεια, επειδή γνωρίζουν τις επιμέρους εθνικές και κοινωνικές ευαισθησίες. Αυτές οι ευαισθησίες δεν πρέπει να υποσκελίζονται από άλλες προτεραιότητες, όπως η εναρμόνιση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία και για αυτό εφιστάται η προσοχή στην πολιτεία να τις λάβει υπόψη της, κατά την θέσπιση των προϋποθέσεων για την απόδοση ιθαγένειας. Επισημαίνεται τέλος, η ανάγκη ένταξης στους κόλπους της εκκλησίας των μεταναστών που ζητούν τον κατηχητικό της λόγο αλλά και εκείνων που αιτούνται πράξεις ελεημοσύνης.

Αν και αυτές οι θέσεις αποτελούν μια προσπάθεια σύνθεσης των τάσεων στο χώρο της εκκλησίας, ακροβατώντας μεταξύ της αοριστίας και της αντιφατικότητας,

⁶³ Θεσσαλονίκης Άνθιμος ό.π.

⁶⁴ Πειραιώς Σεραφείμ ό.π.

ωστόσο, γίνονται αντικείμενο έντονης κριτικής από τρεις διαφορετικές κατευθύνσεις: από το εσωτερικό της εκκλησίας, από το διαδίκτυο και από το κόμμα του ΛΑΟΣ. Ο μητροπολίτης Καλαβρύτων χαρακτηρίζει την ανακοίνωση της Ιεράς Συνόδου δείγμα φαναριώτικης διπλωματίας, που βολεύει όλες τις πλευρές. Ο πρόεδρος του ΛΑΟΣ σε συνέντευξή του στην ηλεκτρονική εφημερίδα *voria.gr* αναφέρει ότι ο Αρχιεπίσκοπος Ιερώνυμος «έχει χάσει πολλούς από τους φίλους και προστάτες του. Έχει παραδώσει πλήρως την εκκλησία στις απαιτήσεις κάποιων «νεοταξιτών» με συνέπεια να υπάρχει ένας εμφανής κίνδυνος αλλοιώσεως τόσο του θρησκευτικού όσο και του εθνικού φρονήματος.» Στο διαδίκτυο, οι θέσεις της Συνόδου και του Αρχιεπισκόπου⁶⁵ αποδοκιμάζονται με κραυγές παρά με επιχειρήματα: «Που βρίσκεται εξαφανισμένη η Εκκλησία για το ζήτημα της ιθαγένειας; Νίπτει τας χείρας της η Εκκλησία για το νόμο περί ιθαγένειας, Ιερώνυμε παραιτήσου! Είσαι Ανάξιος των περιστάσεων κλπ». Συμπεραίνουμε ότι μια μετατόπιση της εκκλησίας, έστω και ανεπαίσθητη, από την εθνικιστική προσέγγιση των πραγμάτων, κινητοποιεί και προκαλεί την έξαλλη αντίδραση όλων εκείνων των παραφυάδων κοινωνικών, πολιτικών αλλά και εκκλησιαστικών του λεγόμενου πατριωτικού χώρου.

⁶⁵ Κοιτάξτε, εάν μπει γενικά η αρχή ότι όλοι οι μετανάστες θα πάρουν ιθαγένεια, αντό μας βρίσκει όλους- και εμένα προσωπικά- αντίθετονς. Γιατί το πρόβλημα είναι τεράστιο. Όταν όμως ένα παιδί γεννήθηκε από νόμιμους μετανάστες, μεγάλωσε, έγινε 18 ετών, ζέρει τα ελληνικά καλά, έχει ζήσει εδώ πέρα, το βλέπω λίγο άστοχο σε αυτό το παιδί να μη δώσουμε ελληνική ιθαγένεια. Εκείνο που θα έλεγα είναι ότι θα πρέπει να υπάρχουν ανασηρά κριτήρια και να υπολογίζονται και οι εναυσθησίες και οι ιδιαιτερότητες του ελλαδικού χώρου, είτε σε νοοτροπία, είτε σε περιοχές. Συνέντευξη του Αρχιεπισκόπου Ιερώνυμου.

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ

Η εξαγγελία της κυβέρνησης να προωθήσει σχέδιο νόμου το οποίο τροποποιεί τον παλαιό κώδικα της ιθαγένειας (στο εξής KEI) και η διάθεση του σε δημόσια διαβούλευση μέσω του open.gov.gr τροφοδότησε μια ιδιαίτερη ζύμωση ιδεών και δράσεων στο κοινωνικό πεδίο. Στην έννοια του κοινωνικού πεδίου περιλαμβάνεται και ο κυβερνοχώρος, ένας ξεχωριστός χώρος ανθρώπινης επαφής και ροής πληροφοριών. Σ' αυτόν τον χώρο, αυτή την περίοδο⁶⁶, διαμορφώνεται ένας σταδιακά διογκούμενος αριθμός συζητήσεων και ροής πληροφοριών γύρω από το συγκεκριμένο θέμα και τις προεκτάσεις του.

Εκείνο που μας ενδιέφερε στην παρούσα εργασία, ήταν η αναζήτηση αυτού του υλικού επικοινωνίας στο διαδίκτυο, η ταξινόμηση, ανάλογα με τους φορείς των ιδεών και η συνοπτική του παρουσίαση. Το συναγόμενο υλικό των απόψεων για τον νέο νόμο είναι τυχαίο, με την έννοια ότι, δεν εφαρμόστηκαν προκαθορισμένα κριτήρια επιλογής, είτε διαδικτυακών χώρων, είτε απόψεων. Η κατάταξη των απόψεων ανάλογα με τον βαθμό αποδοχής σε θετικές και αρνητικές, το περιεχόμενο των απόψεων, και η ταξινόμηση ανά blog, αποτελούν προϊόν της εμπειρικής ανίχνευσης του διαδικτυακού υλικού μέσα από τις μηχανές αναζήτησης του διαδικτύου.

Κριτήρια ταξινόμησης των Blogs για την ιθαγένεια

Από την εκ των υστέρων επεξεργασία των συγκεντρωμένων απόψεων, προέκυψε μια δέσμη κριτηρίων κατάταξής τους. Πρώτο κριτήριο ήταν το πόσοι συμμετέχουν, δηλαδή η μαζικότητα συμμετοχής στον διαδικτυακό διάλογο για την ιθαγένεια. Με βάση αυτό το κριτήριο ο μεγαλύτερος αριθμός συμμετοχής καταγράφηκε στο oengon.gr, δηλαδή στο site που αναρτήθηκαν τα σχόλια της δημόσιας διαβούλευσης του νομοσχεδίου και αμέσως μετά στο facebook.

Δεύτερο κριτήριο ταξινόμησης ήταν το ποιοι συγκεκριμένα συμμετέχουν στον διάλογο, δηλαδή η θεσμική ιδιότητα των φορέων του λόγου. Στην θεσμική διάσταση

⁶⁶ Η συζήτηση ξεκινά τον Νοέμβριο του 2009 κορυφώνεται τους αμέσως επόμενους μήνες και απονεί σχετικά στις αρχές Απριλίου μετά την ψήφιση του νομοσχεδίου (16/3/2010).

έχει ήδη καταγραφεί σε προηγούμενο κεφάλαιο, ο λόγος των κομμάτων του κοινοβουλίου και της εκκλησίας. Συμπληρώνουμε την θεσμική έκφραση για την ιθαγένεια, αυτή τη φορά μέσω του διαδικτύου, με τις απόψεις των ίδιων των πολιτών μέσω διαφόρων διαδικτυακών τόπων (opengov, group feleki, group «Ελληνας γίνεσαι δε γεννιέσαι», Indymedia) αλλά και εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών (ΜΚΟ), των δικτύων υποστήριξης μεταναστών, καθώς και sites μεταναστευτικών οργανώσεων δηλαδή απόψεις των ίδιων των μεταναστών ή εκπροσώπων τους. Στον διαδικτυακό κατάλογο προσθέτουμε ΜΜΕ τα οποία αναπτύσσουν θέσεις για την ιθαγένεια και διαθέτουν μικτή (ηλεκτρονική και έντυπη π.χ. Άρδην) έκδοση ή μόνο ηλεκτρονική (π.χ. Ρεσάλτο).

Μια τρίτη κατηγορία κριτηρίων, αφορά το site το οποίο φιλοξενεί τις απόψεις για την ιθαγένεια. Εδώ, μας ενδιαφέρει μια σειρά παραμέτρων που, όπως θα δούμε, προσδιορίζουν την ιδιαίτερη ταυτότητα του site. Η τοποθέτηση ενός blog έναντι του νομοσχεδίου (θετική ή αρνητική), δεν αρκεί από μόνη της για να περιγράψει την ταυτότητά του, διότι, αυτή σημαίνει κάτι ευρύτερο και συνθετότερο. Από την περιοδολόγηση του διαδικτύου για sites που αναφέρονταν στην ιθαγένεια, διαπιστώσαμε ότι τα κριτήρια που δομούν την ιδιαίτερη ταυτότητα ενός διαδικτυακού χώρου, αποτελούν συνάρτηση παραγόντων όπως:

- ο τίτλος του blog (π.χ. Ελληνική αφύπνιση: ellinikafipnisis.blogspot.com/),
- ο διακηρυγμένος σκοπός του (Επιτέλους Έλληνες ήρθε η ώρα της κοινωνικής και πολιτικής αφύπνισης. Πρέπει όλοι μας να αναλογισθούμε τις ευθύνες μας....),
- η εκπεφρασμένη ως επίσημη ιδιότητά του (ηλεκτρονικό περιοδικό, διαδικτυακή φωνή μιας ΜΚΟ, εκπροσώπηση μιας πολιτικής οργάνωσης, ενός δικτύου υποστήριξης π.χ. παιδιών, μεταναστών κλπ.),
- ο διάκοσμος (π.χ. μορφές ηρώων, πολιτικά ή εθνικά σύμβολα κλπ.),
- η προσβασιμότητά του (ανοικτή ή όχι),
- η διαθεματικότητα ή μονοθεματικότητά του (πολιτική ή/και ιστορία ή/και επιστήμη, θρησκεία, οικονομία κλπ),
- η πολυφωνία και ετερότητα των φιλοξενούμενων ιδεών γύρω από ένα κοινό θέμα ή αντίθετα το φιλτράρισμα με αποτέλεσμα την ανάρτηση απόψεων αποκλειστικά μιας συγκεκριμένης ιδεολογικής ή πολιτικής κατεύθυνσης,

- το είδος και το ύφος του λόγου που χρησιμοποιείται (φιλοσοφικός, πολιτικός, ανεπιτήδευτος, υβριστικός, απειλητικός, κριτικός κλπ.).

Όλα αυτά τα κριτήρια συναποτελούν το πλαίσιο και την ποιότητα της επικοινωνίας. Διαμορφώνουν τις συνθήκες υποδοχής των ιδεών, και τις προϋποθέσεις συμμετοχής. Δημιουργούν συνθήκες εγγύτητας και ιδεολογικής ταύτισης. Περαιτέρω, αυτή η εγγύτητα, ως η άλλη όψη της απόστασης προδιαγράφει επιλεκτικούς δεσμούς και ταυτόχρονα συγκροτεί την αποκλειστικότητα του «εμείς» έναντι των «άλλων».

Σημαντική είναι και η διαδραστική ιδιότητα του διαδικτύου. Σε αρκετές περιπτώσεις πηγή ενημέρωσης, ιδεολογικής συγκρότησης, οργανωτικής σχεδίασης και παρακίνησης για συγκεκριμένη δράση με θέμα το νομοσχέδιο της ιθαγένειας (π.χ. προγραμματισμός μιας πορείας υπέρ ή κατά του νόμου, μια συγκέντρωση ή μια αντι-συγκέντρωση) είναι το διαδίκτυο. Αυτό σημαίνει ότι οι ιδέες που εισέρχονται στο διαδίκτυο, μπαίνουν σε επικοινωνιακή τροχιά, εντός αλλά και εκτός αυτής, διαγράφοντας μια νέα δυναμική κατεύθυνση στραμμένη στην κοινωνία. Αφετέρου κρίσιμος είναι και ο ρόλος των αθέατων διαχειριστών του blog.

Στα «πολυσυμμετοχικά blogs» που συστήθηκαν ή αναρτήθηκαν διάλογοι, με αφορμή την συζήτηση της ιθαγένειας (π.χ. oregon, feleki, facebook) φιλοξενούνται ετερόκλητες και πολλές φορές αλληλοσυγκρουόμενες απόψεις.

Σε blogs, με διάρκεια λειτουργίας ευρύτερη από αυτήν ενός συγκυριακού πολιτικού γεγονότος, όπως η νομοθέτηση για την ιθαγένεια, παρατηρείται η ακόλουθη κλιμάκωση από την άποψη του περιεχομένου:

- Το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών των blogs είναι «μονής ιδεολογικής κατεύθυνσης», δηλαδή, φιλοξενούν απόψεις αποκλειστικά υπέρ (π.χ. δίκτυα υποστήριξης μεταναστών, ΜΚΟ, οργανώσεις μεταναστών), ή κατά του νομοσχεδίου (εκπρόσωποι εκκλησίας, Ρεσάλτο, Άρδην, Blogs με εθνικιστικές θέσεις),
- όσο πιο αρνητική η θέση στο νομοσχέδιο τόσο πιο κλειστό στην άλλη άποψη το site,

- μόνο ένα μικρό ποσοστό από τα sites που επεξεργαστήκαμε φιλοξενεί μικτές θέσεις για την ιθαγένεια (π.χ. indymedia, ΕΛΙΑΜΕΠ, ΟΑΚΚΕ).

Κατηγοριοποίηση των Blogs

Ταξινομώντας τα blogs για την ιθαγένεια, με βάση τα προαναφερόμενα κριτήρια διακρίνουμε τρεις βασικές κατηγορίες:

Blogs κλειστού τύπου: Εκεί που η ταυτότητα του blog έχει μονοδιάστατο χαρακτήρα, εισερχόμαστε σε μια περίκλειστη θεματική συνάφεια εικόνων, συμβόλων, αποφθεγμάτων και ιδεών, χωρίς καμία ανοχή στη διαφορετική άποψη. Η λειτουργία των συμβόλων (π.χ. μορφές ηρώων, εθνικά σύμβολα, ιστορικά μνημεία, αρνητική αναπαράσταση και στιγματισμός του διαφορετικού), είναι ιδιαίτερα ισχυρή αφού ενισχύουν τόσο το αξιολογικό βάρος των εκτιθέμενων ιδεών, όσο και τα επίπεδα ταύτισης και συνοχής. Ο λόγος χαρακτηρίζεται από απολυτότητα, γενίκευση, διχαστικά δίπολα, συγκρουσιακότητα. Είναι φορτισμένος και συναισθηματικά επενδυμένος. Η επένδυση αφορά στον πολυπρόσωπο φόβο από την παρουσία του «γενικευμένου άλλου». Ο τίτλος και ο σκοπός του blog, προδιαθέτουν για τον καθοδηγητικό του ρόλο και υπογραμμίζουν την αόρατη παρουσία της αυθεντίας, που έχει προεπιλέξει το πλαίσιο, την ιδεολογία και τις συνθήκες του διαλόγου. Με τον ίδιο τρόπο, δηλαδή αυθαίρετα, αυτή η αυθεντία έχει διευθετήσει τον εικονοχώρο του blog. Σε περιπτώσεις δομής blogs σαν αυτή που περιγράψαμε, κυριαρχούν κατά κανόνα αρνητικά επιχειρήματα για την χορήγηση ιθαγένειας σε μετανάστες.

Η παρουσία των μεταναστευτικών οργανώσεων στο διαδίκτυο έχει σαν στόχο να καλύψει ένα ευρύ φάσμα αναγκών. Στην προσπάθειά τους να επικοινωνήσουν στους θαμώνες του διαδικτύου, ζητήματα ζωτικής σημασίας για αυτούς, αλλά και να παράσχουν ένα πεδίο συνεύρεσης χωρίς χωροχρονικούς περιορισμούς, σε αλλοδαπούς συγκεκριμένης ή μη εθνοτικής προέλευσης, καταφεύγουν στο διαδίκτυο ως μια εναλλακτική πηγή πληροφόρησης και επικοινωνίας. Αυτός ο νεοσύστατος δημόσιος χώρος επικοινωνίας, λειτουργεί ως αντίβαρο στον

αποκλεισμό ή/και στην αρνητική δημόσια εικόνα των μεταναστών από τα εθνικά δίκτυα επικοινωνίας (ΜΜΕ).

Αν και δεν λείπουν και εδώ χαρακτηριστικά που εντοπίσαμε προηγουμένως στα blogs κλειστού τύπου και ιδιαίτερα, ένας λόγος έντονα αμυντικός και συγκρουσιακός που προέρχεται από την κατασκευή του Έλληνα «γενικευμένου άλλου», η λειτουργία του διαδικτύου για τους μετανάστες δεν είναι η συγκρότηση μιας ακόμα κλειστής, αυτοαναφορικής και αντιπαρατιθέμενης συλλογικότητας.

Το διαδίκτυο για τους μετανάστες εκτός από επικοινωνιακό μέσο αποτελεί εργαλείο αναστολής της κοινωνικής περιθωριοποίησης και θεσμικό υποκατάστατο υποβοήθησης της κοινωνικής ένταξης.

Εκεί που η επίσημη εκπαιδευτική πολιτική ή οι προνοιακές υπηρεσίες του κράτους απουσιάζουν, συστήνεται μέσα από το διαδίκτυο η πληροφόρηση για την πρόσβαση σε όλο εκείνο το κοινωνικό δίκτυο θεσμών, οργανώσεων και πρακτικών που:

- στηρίζουν τα δικαιώματα των μεταναστών (συνήγορος μετανάστη, νομοθεσία για μετανάστες από το INE της ΓΣΕΕ, δίκτυα κοινωνικής υποστήριξης, δίκτυο κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων, νομική υποστήριξη ιклπ.),
- υποστηρίζουν την ενταξιακή τους προοπτική (διαπολιτισμικά σχολεία, εκπαιδευτική προσφορά, εναλλακτικό και αλληλέγγυο εμπόριο, στέκια συναντήσεων, αντιρατσιστικά φεστιβάλ, πολιτιστικές δραστηριότητες ιклп.),
- μεριμνούν για τις ζωτικές τους ανάγκες (επιτροπές για στήριξη αστέγων, συσσίτια).

Μέσα από αυτούς τους στόχους αναδεικνύεται η αξία της συλλογικότητας και της συντροφικότητας, ενώ στη θέση των εθνοτικών ταυτίσεων μέσα από τις έννοιες «Έλληνας- Έθνος» προβάλλονται οι ευρύτερης απήχησης έννοιες άνθρωπος και λαοί. Σταδιακά διαμορφώνεται ένας λόγος αλληλεπίδρασης, συμμετοχής και αυτοδιαχείρισης που δρα παράλληλα μέσα και έξω από τις πύλες του διαδικτύου. Απ' όσα περιγράψαμε για τα sites των μεταναστών διαπιστώνεται ότι βασική συνθήκη λειτουργίας τους είναι η εξωστρέφεια και η πολυσυμμετοχικότητα, χαρακτηριστικά που τα διαφοροποιούν από τα κλειστού τύπου blogs.

Blogs ημίκλειστου τύπου: Με τον χαρακτηρισμό ημίκλειστο, θέλουμε να επισημάνουμε ότι ενδεχομένως να έχει αναρτηθεί ως βασική θέση στο blog μια άποψη θετική ή αρνητική για το νομοσχέδιο της ιθαγένειας, ωστόσο, αυτή η άποψη δεν «κλειδώνει» ιδεολογικά το θέμα και την ταυτότητα του ίδιου του blog, προς μια μονοδιάστατη κατεύθυνση. Σε αυτά τα blogs δεν προκαταλαμβάνεται ο επισκέπτης με όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που συναντήσαμε στα blogs κλειστού τύπου: ειδικό βάρος συμβόλων, παραγγελτικός τίτλος που καλεί σε ιδεολογική στράτευση, μη ανοχή στο διαφορετικό, μονολιθικός και συγκρουσιακός λόγος. Βασικό κριτήριο διάκρισης αποτελεί η ύπαρξη μιας άλλης ποιότητας λόγου και διαλόγου που χαρακτηρίζεται από ηπιότητα, οργάνωση επιχειρημάτων, δυνατότητα ισοδύναμης έκφρασης διαφορετικών απόψεων.

Μια υποδιαιρεση σε αυτά τα blogs αφορά το είδος του εκφερόμενου λόγου. Ο λόγος εδώ μπορεί να έχει επιστημονικό χαρακτήρα ή να είναι ανεπιτήδευτος. Στη μια περίπτωση, αναπτύσσεται ένα είδος αναλυτικού, κριτικού λόγου με τον οποίο εντοπίζονται ετεροβαρείς πλευρές του νομοσχεδίου (υπέρ και κατά), αποδίδεται έμφαση στην ιστορικότητα και στις αιτίες των φαινομένων (μετανάστευση, ιθαγένεια) και όχι μόνο στα αποτελέσματα, γίνεται χρήση εξειδικευμένης ορολογίας. Στη δεύτερη κατηγορία οι εκατέρωθεν προσεγγίσεις της ιθαγένειας, δεν διαθέτουν το ανάλογο κύρος της επιστημονικής βαρύτητας, τα επιχειρήματα αναδύονται από προσωπικές κυρίως εμπειρίες, υπάρχει διάχυτη μια ουμανιστική προσέγγιση του θέματος (...άνθρωποι είναι και οι μετανάστες...), ενώ κοινό επιχείρημα για την αξιολόγηση του νομοσχεδίου αποτελεί η εθνική μας εμπειρία ως χώρα αποστολής μεταναστών. Σε κάθε περίπτωση ωστόσο διασώζονται οι αρχές ενός ήπιου διαλόγου.

Blogs ανοιχτού τύπου: σε αυτά τα blogs δεν υπάρχει πλαίσιο θέσεων και συμβόλων. Η ταυτότητα του blog δεν είναι ελέγχιμη ή εκ των προτέρων καθορισμένη, αλλά διαρκώς μεταβαλλόμενη και ανανεωνόμενη από τις απόψεις των επισκεπτών του. Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα τέτοιου blog αποτελεί ο ιστοχώρος oregonov.gr, που φιλοξένησε τα σχόλια διαβούλευσης του νομοσχεδίου για την ιθαγένεια, με τον οποίο και θα ξεκινήσουμε την ανάλυση των απόψεων του διαδικτύου.

ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ: ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Η νομοθετική πρωτοβουλία «Πολιτική συμμετοχής ομογενών και αλλοδαπών υπηκόων τρίτων χωρών, που διαμένουν νόμιμα και μακροχρόνια στην Ελλάδα», αναρτήθηκε για δημόσια διαβούλευση στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών στις 28/12/2009, με καταληκτική ημερομηνία ολοκλήρωσης της διαβούλευσης την 7/1/2010.

Στατιστικά στοιχεία της διαβούλευσης

Ο συνολικός αριθμός των σχολίων επί της νομοθετικής πρότασης ήταν 3.403. Από αυτά, τα 3.176 αφορούσαν τοποθετήσεις για την ιθαγένεια και την πολιτογράφηση ομογενών και αλλοδαπών πολιτών τρίτων χωρών (άρθρα 1-11 και 19-21), ενώ τα υπόλοιπα σχόλια αφορούσαν τοποθετήσεις για το αντικείμενο της πολιτικής συμμετοχής (άρθρα 12-18). Ταξινομήσαμε τα 3.176 σχόλια για την ιθαγένεια, σε ένα κλιμακούμενο συνεχές με τα δύο άκρα να κατέχουν η απόλυτη άρνηση από τη μια και η απόλυτη αποδοχή από την άλλη του νομοσχεδίου. Πιο συγκεκριμένα, η κλιμακούμενη αυτή ροή περιλαμβάνει:

- Απόψεις που διάκεινται αρνητικά στις προτεινόμενες ρυθμίσεις με έναν πομπώδη, τελεσίδικο και πολωτικό τρόπο ο οποίος ναρκοθετεί το πλαίσιο του διαλόγου. Τοποθετήσεις αυτού του είδους ταυτίζουν τον μετανάστη με την πηγή κάθε κοινωνικού κακού ενώ συνοδεύονται συνήθως ή καταλήγουν σε ένα αίτημα δημοψηφίσματος για την απόδοση ιθαγένειας. Αυτές οι απόψεις καταλαμβάνουν το 59,47% (1768 σχόλια) στο σύνολο της διαβούλευσης.
- Απόψεις, που προτείνουν αλλαγές στις διατάξεις, τέτοιας αυστηρότητας, που υπονομεύουν την βασική φιλοσοφία του νόμου, παρότι ρητορικά δεν εκφράζουν απόλυτη αντίθεση με τους σκοπούς του. Ουσιαστικά, επαναφέρουν τις διατάξεις του προϊσχύοντος νόμου (3284/2004), και σε ορισμένες περιπτώσεις επί το αυστηρότερο. Καταλογίζουν πολιτική βιασύνη

στην κυβέρνηση, αξιώνοντας συνοδευτικά στατιστικά στοιχεία για τη μετανάστευση (πληθυσμός, απασχόληση, οικογενειακή κατάσταση, τόπος κατοικίας, εθνότητα, θρήσκευμα κλπ.), ώστε η τοποθέτησή τους αλλά και το νομοθετικό εγχείρημα να έχουν αμφότερα εγκυρότητα. Αυτές οι απόψεις καταλαμβάνουν το 11,64% (346 σχόλια) στο σύνολο της διαβούλευσης.

- Απόψεις, που εισηγούνται μικρής εμβέλειας τροποποιήσεις επιμέρους διατάξεων, προς την κατεύθυνση της αυστηροποίησής τους, χωρίς να θίγουν ωστόσο τη βασική φιλοσοφία του νόμου. Αυτές οι απόψεις καταλαμβάνουν το 4,31% (128 σχόλια) στο σύνολο της διαβούλευσης.
- Απόψεις, απόλυτης αποδοχής της νομοθετικής ρύθμισης, με προτάσεις περαιτέρω ελαστικοποίησης ορισμένων προϋποθέσεων. Αυτές οι απόψεις καταλαμβάνουν το 24,59% (731 σχόλια) στο σύνολο της διαβούλευσης. Ένα σκέλος απόψεων αυτής της κατεύθυνσης (περίπου το 1/4) προσλαμβάνει έναν καταγγελτικό, επιθετικό χαρακτήρα που στρέφεται εναντίον όσων διατυπώνουν αρνητικές κρίσεις επί του νομοσχεδίου.

Αν θελήσουμε να ομαδοποιήσουμε όλες τις απόψεις στις δύο βασικές κατηγορίες (υπέρ/κατά), προκύπτει σε γενικές γραμμές ότι, το 71,11% του συνόλου των απόψεων, απορρίπτει συλλήβδην το νομοσχέδιο, ενώ το 28,89% το αποδέχεται στις βασικές του αρχές με ένα μικρό ποσοστό στο εσωτερικό του (4,31%), να προτείνει αυστηρότερες ρυθμίσεις χωρίς να αναιρεί την βασική φιλοσοφία των στόχων του.

Από αυτή την στατιστική απεικόνιση προκύπτει επικράτηση των αρνητικών θέσεων αλλά και πόλωση των απόψεων (υπέρ ή κατά της απόδοσης ιθαγένειας) με παράλληλη ασθενική παρουσία των ενδιάμεσων απόψεων (δηλαδή κριτική άρνηση ή αποδοχή με επιφυλάξεις).

Στη συνέχεια του κειμένου, παραθέτουμε αναλυτικότερα τις θεματικές ενότητες που προτάσσονται από την κάθε πλευρά, προκειμένου να θεμελιώσουν έναν λόγο υπεράσπισης ή καταδίκης αντίστοιχα του νομοσχεδίου.

Πριν προχωρήσουμε όμως στις θεματικές ενότητες θα κάνουμε έναν μικρό σχολιασμό για την ταυτότητα του διαλόγου στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής διαβούλευσης.

Οι επισκέπτες του opeengov.gr καταθέτουν τις απόψεις τους συχνά, εκτός πλαισίου διαλόγου, δηλαδή αποσπασματικά και ανεξάρτητα από τι ειπώθηκε πριν ή μετά από τον κάθε συμμετέχοντα. Γι αυτό, η ροή του λόγου παρουσιάζει συνήθως ένα συνεχές ασύμπτωτων απόψεων, ίσως και νοηματικά ασύνδετων. Κοινοί τόποι αναφοράς είναι το προσχέδιο του νόμου και ο αποδέκτης, δηλαδή, το Υπουργείο Εσωτερικών, που εγκαινίασε την διαβούλευση. Επιδίωξη των επισκεπτών του site είναι, σε αρκετές περιπτώσεις, η στατιστική καταγραφή των θέσεων, για αυτό και το site κατακλύστηκε σε σύντομο χρονικό διάστημα από χιλιάδες σχόλια⁶⁷.

Η συγκέντρωση του 86% των σχολίων στο πρώτο και δεύτερο άρθρο του νομοσχεδίου (2746 σχόλια από τα 3176 του συνόλου), έχει ιδιαίτερη ερμηνευτική αξία. Από τη μια υποδηλώνει την σοβαρότητα των διατάξεων οι οποίες ελκύουν τον σχολιασμό, αλλά ταυτόχρονα και μια ελλιπή μελέτη των υπόλοιπων 12 ασχολίαστων άρθρων, γεγονός, που μας υποψιάζει για μια σπουδή βεβιασμένης απόρριψης του νομοσχεδίου χωρίς προηγούμενη ολοκληρωμένη μελέτη. Τέλος, η συνάρτηση του στατιστικού μεγέθους των (θετικών ή αρνητικών) θέσεων με την πολιτική βαρύτητα που αυτές θα είχαν στη διαμόρφωση των τελικών διατάξεων, μετέτρεψε τελικά την διαβούλευση σε ένα άτυπο δημοψήφισμα για το οποίο διατυπώθηκαν ακόμη και αιχμές νοθείας.⁶⁸

⁶⁷ Να σημειωθεί ότι η διαβούλευση έγινε εν μέσω εορταστικής περιόδου.

⁶⁸ Σχετική ερώτηση έγινε από τον Βουλευτή της ΝΔ Ν.Νικολόπουλο, προς τον υπουργό Εσωτερικών με θέμα «Λογοκρισία στη δημόσια διαβούλευση για τη χορήγηση ιθαγένειας στους λαθρομετανάστες».

1. ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΣΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

Σε ένα από τα σχόλια του orepengον διατυπώνεται ένα ερώτημα στο οποίο λακωνικά συμπυκνώνεται όλη η ανάλυση που ακολουθεί και αφορά τα δυσμενή σχόλια για το νομοθέτημα: «πως δικαιολογείται τόση έπαρση τόσος εγωισμός και συγχρόνως τόσος φόβος;».

Σ' αυτή την ενότητα απόψεων, η συζήτηση για τα δικαιώματα των αλλοδαπών, περιβάλλεται από ένα επίμονο φόντο, που φαίνεται να έχει στοιχειώσει τη συλλογική συνείδηση: τις καραβιές «ανθρώπων-εισβολέων» που «ξεβράζονται» στα ακριτικά νησιά. Η ίδια εικόνα, μεταγγίζεται νοηματικά αμετάλλακτη, στις περιχαρακωμένες νησίδες των γκέτο της πόλης, στις αφόρητες συνθήκες διαβίωσης σε μια πολυάνθρωπη πόλη, στο καθημερινό στρίμωγμα μέσα στο τρόλεϊ, στην πολύωρη αναμονή των εξωτερικών ιατρείων των μεγάλων νοσοκομείων. Ο μετανάστης ενοχοποιείται ως δράστης κλοπής ενός ήδη λειψού ζωτικού κοινωνικού χώρου και χρόνου. Μικρές σπίθες κοινωνικής έντασης με επίκεντρο τους μετανάστες, η επιλεκτική ανάγνωση της εγκληματικότητας των μεταναστών από τα ΜΜΕ, συνεπικουρούμενα από τον διάχυτο φοβικό λόγο κομμάτων και blogs, «ντοπάρουν» τη συλλογική μνήμη και συνθέτουν τις προϋποθέσεις εδραίωσης αισθημάτων απειλής. Μιας πολλαπλής απειλής: από την βία του πεινασμένου, από ασθένειες, από ετερόδοξα δόγματα, από μια ετερότητα εν γένει επιδεκτική σε αρνητικές συνδηλώσεις.

Η συνθήκη της φοβισμένης κοινωνίας συντηρείται και αναπαράγεται από την στερεότυπη απεικόνιση (από την πλειοψηφία των σχολίων) ενός ανυπόληπτου κράτους, το οποίο αποτελεί πηγή μόνιμου άγχους για τον πολίτη. Σε πολλά σχόλια αυτό το άγχος μετατρέπεται σε οργή. Πίσω από την κρίση δημοκρατικής εκπροσώπησης που εκφράζεται με την απαίτηση δημοψηφίσματος για το συγκεκριμένο νομοσχέδιο, υπάρχει μια βαθιά κρίση δυσπιστίας του πολίτη στην ικανότητα της πολιτικής ελίτ να διαχειριστεί το μεταναστευτικό φαινόμενο⁶⁹. Αυτή

⁶⁹ Αναλυτικότερη παρουσίαση ακολουθεί στην αντίστοιχη θεματική ενότητα των πολιτικών θέσεων.

η κρίση δυσπιστίας, απλώνεται σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής ζωής⁷⁰ και αναστέλλει κάθε συζήτηση για εκχώρηση δικαιωμάτων. Η κοινωνία του διαδικτύου που υψώνει το αδιαπραγμάτευτο όχι στο νομοσχέδιο νοιώθει προδομένη, φοβισμένη και οργισμένη. Αυτοπαγιδεύεται, βυθίζεται στο τέλμα και την άρνηση. Αυτή η στάση συναρθρώνεται με το ειδικό βάρος της κοινωνικοοικονομικής συγκυρίας και την περιφρέουσα πνιγηρή ατμόσφαιρα της οικονομικής κρίσης που διαποτίζει την κοινωνική συνείδηση αυτή την περίοδο⁷¹. Σε αυτές τις συνθήκες κοινωνικού πανικού ο λόγος αναδιπλώνεται σε κλιμακωτές βαθμίδες περιχαράκωσης (οικογενειακής, εθνικής), προτάσσει άλλες προτεραιότητες (με πρώτη την οικονομική ανάκαμψη), και αναστέλλει πρωτοβουλίες διφορούμενης έκβασης⁷².

Μια άλλη παράμετρος που αναδεικνύεται σε αρκετά σχόλια αυτής της ενότητας, είναι η προσφυγή στο «ένδοξο παρελθόν του Ελληνισμού». Η έπαρση για το μεγαλείο της φυλής, αποτελεί το αντίβαρο του φόβου. Και στα δύο συναισθήματα το αποτέλεσμα είναι κοινό. Το «εθνικό εμείς», βρίσκει ασφαλές καταφύγιο σ' αυτό

⁷⁰ Σχόλια σαν το ακόλουθο, εκφράζουν μια διάχυτη ανυποληψία για τη λειτουργία των θεσμών και συγκεφαλαιώνουν ένα ισχυρό στατιστικό τμήμα απόψεων που συντάσσονται κατά του νομοσχεδίου: «Γνωρίζετε ότι κυβερνάτε μια χώρα που: 1)Ο κρατικός της μηχανισμός είναι απόλυτα διεφθαρμένος. 2)Η Ιδιωτική(κρατικοδίαιτη) πρωτοβουλία λειτουργεί με πρακτικές συμμορίας. 3)Φόρους δεν μπορείτε να εισπράξετε , εκτός από αυτούς που πληρώνουν τα συνήθη θύματα. 4)Η παιδεία παράγει «προοδευτικός» νέους που μισούν τους εαυτούς τους πρώτα απ' όλα και μετά ότι περιστρέφεται γύρω τους. 5)Η υγεία περιορίζεται στο να εξυπηρετεί τα στελέχη των προμηθευτικών-φαρμακευτικών εταιριών και τους γιατρούς του συστήματός. 6)Η δημόσια ασφάλεια δεν μπορεί να προστατέψει ούτε τους οπαδούς σε αγώνα παιδικού πρωταθλήματος.7)Τα σύνορα φυλάσσονται χάρη στο “ανήκουμε στην Ε.Ε” και στην μεγαλοθυμία των γειτόνων μας και όχι στην πραγματική ισχύ.8)Το Περιβάλλον παραπέμπει σε εικόνα πραγματικής χωματερής. Η χώρα είναι τριτοκοσμικά συγκεντρωμένη σε μία πόλη».

⁷¹ Αμέσως μετά τις εκλογές και τις αναβαθμισμένες προσδοκίες των πολιτών για μια νέα αρχή (με ισχυρό ποσοστό νίκης του κυβερνώντος κόμματος)επικρέμεται πάνω από τα κεφάλια των πολιτών η δαμόκλειος σπάθη της πτώχευσης και των οικονομικά επώδυνων μέτρων.

⁷² Το δικαίωμα στην ιθαγένεια και η ελαστικοποίηση των προϋποθέσεων πολιτογράφησης προσλαμβάνουν μέσα από τις αφηγήσεις της διαβούλευσης έναν μονοδιάστατο συμβολισμό προσφοράς, με την έννοια της παροχής, εκ μέρους της κοινότητας των ιθαγενών Ελλήνων πολιτών προς τους αλλοδαπούς, χωρίς ορατό ανταποδοτικό όφελος. Η ηθική του δικαιώματος εδώ χάνει την αυθυπόστατη αξία της, υπονομευόμενη από μια χρησιμοθηρική και εργαλειακή αξιοποίηση των μεταναστών ως παραγωγικών πόρων. Αυτή την τάση ενισχύει περαιτέρω η επικράτηση την περίοδο συζήτησης του νομοσχεδίου ενός μονοδιάστατα οικονομικότικου δημόσιου λόγου.

το εξιδανικευμένο παρελθόν, που μετατρέπεται σε ορμητήριο για μια ερμητικά κλειστή αφήγηση της εθνικής ταυτότητας. Ενισχύεται η εθνική αυτοπεποίθηση, καλλιεργείται ο φόβος αλλοίωσης της εθνικής ομοιογένειας, προτάσσεται η ανάγκη διαφύλαξης εκείνου του μοναδικού και πολύτιμου κράματος που συνθέτει η συνύπαρξη των ιδιαίτερων βιολογικών και πολιτισμικών στοιχείων. Στοιχεία, που πρέπει να αναπαραχθούν σ' ένα κλειστό διαγενεακό γενότυπο, τον οποίο περιφρουρεί το δίκαιο αποτρέποντας τις προσμίξεις.

Αντιπροσωπευτική αυτής της τάσης είναι η επαναλαμβανόμενη και ιδιαίτερα επίμονη θέση μεγάλου αριθμού σχολίων, να περιοριστεί το δικαίωμα πρόσβασης των αλλοδαπών στην υπηκοότητα με αντίστοιχο αποκλεισμό από το δικαίωμα στην ιθαγένεια. Η υπηκοότητα όμως δεν υπάρχει ως νομική έννοια στον κώδικα της ιθαγένειας ούτε προσδιορίζει μια συγκεκριμένη δικαιϊκή σχέση. Περισσότερο αποτελεί κατάλοιπο μιας προγενέστερης εποχής, κατά την οποία αποδιδόταν ιδιαίτερη έμφαση στην σχέση κυρίαρχου – κυριαρχούμενου, και προσδιοριζόταν εμφατικά η έννοια της υπακοής του πολίτη στο κράτος. Η ύπαρξη νομικού δεσμού ενός ατόμου με το κράτος ορίζεται στο σύγχρονο ελληνικό δίκαιο μόνο μέσα από την έννοια της ιθαγένειας η οποία αποκτάται με διάφορους τρόπους (με τη γέννηση, με πολιτογράφηση, με δήλωση κλπ.). Γιατί όμως ανασύρεται από το παρελθόν ένας νομικός όρος και με ποια σημασιολογική επινόηση συναρτάται;

Η επαναφορά της έννοιας της υπηκοότητας στη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα και η διάκρισή της από την ιθαγένεια αντιπροσωπεύει μια τάση διαμόρφωσης δύο κλάσεων πολιτών: των ιθαγενών και των υπηκόων. Αυτή η διάκριση έχει υλική και συμβολική αξία. Ο ιθαγενής, απολαμβάνει το σύνολο των δικαιωμάτων που προκύπτουν από το νομικό δεσμό του με το κράτος (υλική αξία), ενώ ο υπήκοος κατοχυρώνει μόνο τον πολιτικό δεσμό του με το κράτος δηλαδή τη σχέση κυρίαρχου – κυριαρχούμενου. Με αυτή τη διάκριση καθιερώνεται ένας διττός αποκλεισμός των υπηκόων: από υλικά δικαιώματα (προνοιακά, πολιτικά, οικονομικά, εκπαιδευτικά) αλλά και από συμβολικά (κοινή καταγωγική γραμμή, πρόσβαση στην προγονική γη και ιστορία, ανανέωση από τα πιστοποιημένα μέλη, κλειστή κοινότητα αίματος): «Συνειδητοποιείτε συνέλληνες την διαφορά μεταξύ των 2 όρων; Στην υπηκοότητα έχουμε να κάνουμε απλά με τον πολιτικό δεσμό ανάμεσα στον πολίτη και το κράτος, ενώ στην ιθαγένεια έχουμε να κάνουμε με τον πολιτικό

δεσμό ανάμεσα στον πολίτη και το κράτος στο οποίο αυτός ανήκει!! Δηλαδή το κράτος του, την πατρίδα του!! Ιθαγενείς είμαστε εμείς οι Έλληνες στην πατρίδα μας δηλαδή!! Εδώ που είναι οι ρίζες μας!! Με το να δώσει λοιπόν ο αξιότιμος Πρωθυπουργός την Ελληνική Ιθαγένεια και όχι την Υπηκοότητα τους κάνει σαν εμάς!! Αφού περάσει λοιπόν το νομοσχέδιο, το οποίο δεν θα το επιτρέψουμε, η γη η Ελληνική θα τους ανήκει δικαιωματικά καθώς θα είναι Ιθαγενείς!!! Δεν θα έχουν μόνο την υπηκοότητα αλλά και κάτι παραπάνω! Η επεξήγηση του όρου είναι ξεκάθαρη! Θα τους ανήκει η γη μας! Η γη των προγόνων μας! Θα τους ανήκει η χώρα μας! Το ερώτημα είναι για ποιόν λόγο ενώ σε δλη την Ευρώπη έχουμε απόδοση υπηκοότητας εμείς είμαστε τόσο γενναιόδωροι και δίνουμε Ιθαγένεια;;; Αφυπνισθείτε Έλληνες! Δεν μπορούμε να το επιτρέψουμε σε καμία περίπτωση! Η γη αυτή ανήκει στους Έλληνες! Η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες!».⁷³ Εκτός από τον συμβολισμό του αποκλεισμού, η διάκριση μεταξύ δικαιούχων και μη δικαιούχων της ιθαγένειας «αφορά και στην περιφρούρηση των ποικίλων άλλων κοινωνικών και οικονομικών προνομίων όσων ανήκουν στην κατηγορία των 'δικαιούχων'. Η αναγνώριση της ισότιμης συμμετοχής των μεταναστών - δηλαδή των μέχρι τώρα 'μη δικαιούχων' - σημαίνει και πιθανή ανακατανομή αυτών των προνομίων».⁷⁴

Στο ίδιο πνεύμα διάκρισης, διατυπώνονται προτάσεις:

- κατά της υπογεννητικότητας των Ελλήνων (το γένος),
- ταχείας πολιτογράφησης των ομογενών,
- αυστηροποίησης των εξετάσεων γλώσσας και ιστορίας,
- αποκλεισμού των πολιτογραφηθέντων αλλοδαπών από θέσεις στο δημόσιο,
- διεύρυνσης των χρονικών προϋποθέσεων παραμονής για την πολιτογράφηση,
- συνάρτησης του χρόνου νόμιμης παραμονής με ασφαλιστικές και εισοδηματικές προϋποθέσεις,
- επιλεκτικής επίκλησης του αυστηρότερου νομοθετικού πλαισίου Ευρωπαϊκών κρατών (π.χ. Δανία) και παράλειψης αναφοράς σε ευνοϊκότερες δικαιικές ρυθμίσεις,

⁷³ Απόσπασμα σχολίου.

⁷⁴ Παράθεμα από ένα ανώνυμο σχόλιο που αποδίδει ευσύνοπτα την διάσταση της ανισότητας γύρω από την ιθαγένεια.

- διατήρησης του αναιτιολόγητου των απορριπτικών αποφάσεων πολιτογράφησης,

οι οποίες εξυπηρετούν έναν διπλό στόχο: προσαυξάνουν την αριθμητική παρουσία των πιστοποιημένων Ελλήνων και αποτρέπουν ή δυσχεραίνουν εμμέσως την είσοδο στην εθνική κοινότητα των αλλοεθνών. Και λέμε εμμέσως διότι, υπάρχουν και προτάσεις άμεσης απαλλαγής (κάτι που επαναλαμβάνεται με ιδιαίτερη συχνότητα από την πλειοψηφία των σχολίων), με κύριο και βασικό μέτρο την απέλαση.

Στη συνέχεια, θα εκθέσουμε συνοπτικά τις βασικές ιδέες επί των οποίων αρθρώνονται οι νοηματικοί πόλοι αυτής της ενότητας. Οι εννοιολογικοί αυτοί άξονες είναι ο πολιτισμικός, ο εθνικός, ο οικονομικός και ο πολιτικός.

ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΝΟΗΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ⁷⁵

- Οι Έλληνες είναι βιοπολιτισμική οντότητα. Ως μακροχρόνια ομογαμική κοινότητα, έχει αναπτύξει γενετικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες. Οι επιμειξίες δεν άλλαξαν τη βασική δομή του Ελληνικού πληθυσμού. Αυτό αποδεικνύεται ανθρωπολογικά, γενετικά, και πολιτιστικά/γλωσσικά.
- Το προτεινόμενο νομοσχέδιο, αποτελεί απειλή κατά της εθνικής ομοιογένειας και της συνεκτικής σχέσης ελληνισμού και ορθοδοξίας.
- Έμφαση στη διάκριση ιθαγένειας – υπηκοότητας που σηματοδοτεί τη διάκριση μεταξύ Ελλήνων πολιτών (έμφαση στο κληρονομικό χάρισμα της ιθαγένειας) και πολιτών του Ελληνικού κράτους (επίκτητη ιδιότητα).
- Η συνύπαρξη με αλλόθρησκους στο όνομα της θρησκευτικής ελευθερίας είναι αδύνατη και η υπερίσχυση του μουσουλμανικού στοιχείου θα πλήξει ανεπανόρθωτα την ορθοδοξία.

⁷⁵ Τα παραθέματα αυτής της ενότητας, κατανοούνται βαθύτερα μέσα από δύο θεμελιώδεις έννοιες-διαδικασίες που εμπλουτίζουν την κοινωνική θεωρία στον τομέα κατανόησης της συγκρότησης των συλλογικών σωμάτων: αυτές του προσδιορισμού και της διάκρισης. Οι δύο έννοιες παρουσιάζονται και αναλύονται από τη Λ. Βεντούρα στο «Μετανάστευση και έθνος. Μετασχηματισμοί στις συλλογικότητες και τις κοινωνικές θέσεις», (1994), εκδ. Μνήμων, σελ. 65-66.

- Πρέπει να επαυξηθούν ποσοτικά και ποιοτικά τα φίλτρα διάγνωσης της ελληνικότητας (γλώσσα, ιστορία, ελληνικός πολιτισμός και ελληνική συνείδηση). Σε αντίθετη περίπτωση, η «χαλαρή» απόδοση ιθαγένειας θα δημιουργήσει αυτόνομες νησίδες μειονοτήτων (γκέτο).
- Η ιθαγένεια αποτελεί το έπαθλο της κοινωνικής και πολιτισμικής ένταξης.

ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ

Στην ευρύτερη θεματική ενότητα του πολιτισμικού άξονα εντάσσουμε και την αξιολόγηση της ετερότητας από την αυτοπροσδιοριζόμενη ως πολιτισμικά και εθνικά κυρίαρχη ομάδα. Σ' αυτό το πλαίσιο, η προσέγγιση της ετερότητας προσλαμβάνει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Σ' αυτήν την ενότητα κυριαρχούν τα αντιθετικά ζεύγη: ο θετικός προσδιορισμός του «εμείς» συνοδεύεται από ένα αρνητικό ισοδύναμο άλλο (τον διάφορο πολιτισμικά, τον δυνάμει εχθρό μας, τον επικίνδυνο για τη δημόσια τάξη).
- Οι μετανάστες, αποτελούν ισοπεδωμένες πολιτισμικά μάζες, που αλλοιώνουν την ταυτότητα του ελληνικού λαού και τον οδηγούν από το ιστορικό μεγαλείο στην παρακμή (.. *To προνόμιο του Έλληνα πολίτη θέλουνε να το ρίξουνε στα σκυλιά...*).
- Είναι κυρίαρχη η αναπαράσταση μιας παρακμιακής εικόνας του μετανάστη που τον κατατάσσει στο περιθώριο της κοινωνικής ζωής: εξαθλιωμένος κοινωνικά ταυτίζεται με τον άνθρωπο των φαναριών, τον τσιγγάνο και τον τοξικοεξαρτημένο (χαρακτηριστική φράση: η *Ελλάδα δεν είναι μαντρί ούτε σκουπιδότοπος της Ευρώπης*).
- Σε συνέχεια της προηγούμενης, μια δεύτερη κυρίαρχη αναπαράσταση προβάλλει τον μετανάστη ως απειλή και τον ταυτίζει με το έγκλημα. Και οι δύο αναπαραστάσεις απονομιμοποιούν την προοπτική της πολιτογράφησης.⁷⁶

⁷⁶ Την απάντηση στο ερώτημα εγκληματοποίηση ή εγκληματικότητα, η οντολογία της εγκληματικότητας των μεταναστών, η γενεαλογία της απόκλισης, η κατασκευή στερεοτύπων και ο ρόλος πολιτικών, ΜΜΕ, δικαιοσύνης και αστυνομίας στην αναπαραγωγή τους, αναλύονται διεξοδικά στο έργο του Β. Καρύδη: Το ζήτημα της δεύτερης γενιάς, έγκλημα και μετανάστευση στο Η Ελλάδα της μετανάστευσης (2004), Κοινωνική συμμετοχή, δικαιώματα και ιδιότητα του πολίτη, συλλογικό έργο, ΚΕΜΟ, και Β.Καρύδης

- Η απειλή από τον μετανάστη γενικεύεται και καταλαμβάνει το οργανωμένο έγκλημα, την δημόσια υγεία, την υποβάθμιση του αστικού χώρου, την απαξίωση των προνοιακών και εκπαιδευτικών υπηρεσιών.
- Διαχέεται ένα γενικευμένο αίσθημα φόβου που οδηγεί σε αμπαρωμένα σπίτια και απαιτεί θωρακισμένα σύνορα.
- Ο Έλληνας ως μετανάστης προβάλλεται ως ευπροσάρμοστος και νομοταγής τόσο κατά την είσοδό του στην χώρα υποδοχής όσο και κατά τη διαμονή του, σε αντίθεση με την εγκληματική παρουσία των λαθρομεταναστών.

ΕΘΝΟΤΙΚΟ

- Η Ευρώπη διέπεται από την αρχή των εθνοτήτων. Το κράτος και το Σύνταγμα καθορίζονται από την αρχή της εθνικότητας και του έθνους κράτους. Κυρίαρχη πολιτική δύναμη, η οποία επισκιάζει όλους τους άλλους παράγοντες, είναι η «πραγματικότητα του Έθνους». Το ελληνικό κράτος, αποτελεί ενσάρκωση της πολιτειακής οργάνωσης του Έθνους.
- Με την απόδοση ιθαγένειας σε εθνικά αλλότριες ομάδες, καταργούνται τα κυριαρχικά δικαιώματα του ελληνικού έθνους επί του ελληνικού κράτους. Το ελληνικό κράτος μετατρέπεται σε πολυεθνικό κράτος.
- Προβάλλεται έντονα ο εθνοθρησκευτικός προσδιορισμός του μετανάστη.
- Η «κοινωνική απειλή» (λόγω του «εγκληματικού χαρακτήρα» του μετανάστη), συμπληρώνεται με την εθνική απειλή και αμφότερες αλληλοτροφοδοτούνται αμοιβαία. Ο ξένος «ταυτοποιείται» ως επικίνδυνος και εθνικά ύποπτος: η αφοσίωσή του στα συμφέροντα της εθνοθρησκευτικής του ομάδας θα απειλήσει μελλοντικά την εθνική κυριαρχία.
- Προβάλλεται ως άμεση προτεραιότητα η θωράκιση των συνόρων.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ

- Το φάσμα της κρίσης προβάλλεται ως απειλητικό για την ίδια την υπόσταση του Έλληνα που τον αναγκάζει να μεταναστεύσει. Την ίδια στιγμή η χώρα εμφανίζεται αριθμητικά κορεσμένη, και τα όρια χωρητικότητάς της εξαντλημένα.

(1996), Η εγκληματικότητα των μεταναστών στην Ελλάδα Ζητήματα Θεωρίας και αντεγκληματικής πολιτικής, Παπαζήσης, Αθήνα .

- Η συμμετοχή των αλλοδαπών στην οικονομία αξιολογείται με αρνητικούς όρους: καταλαμβάνει θέσεις Ελλήνων, εργάζεται στην παραοικονομία, εξάγει το προϊόν της απασχόλησής του στη χώρα προέλευσής του, αυξάνει την ανεργία και μειώνει το επίπεδο των μισθών.
- Εκφράζεται εθνική αυταρέσκεια για την γενναιόδωρη προσφορά στους μετανάστες που αναβάθμισε το βιοτικό τους επίπεδο.

ΠΟΛΙΤΙΚΟ

- Αποδίδεται η κατηγορία στο πολιτικό κατεστημένο ότι αποδομεί τα θεμέλια του ελληνικού κράτους παρέχοντας ιθαγένεια σε μη Έλληνες για ψηφοθηρικούς λόγους.
- Πολιτική εξουσία και δημοσιογράφοι έχουν εξασφαλίσει επιλεκτική πρόσβαση των παιδιών τους σε ιδιωτικούς φορείς εκπαίδευσης, υγείας καθώς και διαμονή σε χώρους «εθνικά καθαρούς», απαλλαγμένους από την παρουσία των ξένων. Έτσι έχουν κατοχυρώσει μια κοινωνική απόσταση ασφαλείας από την ισοπεδωτική επίδραση της παρουσίας του ξένου στον αστικό ιστό, στην εκπαίδευση, στην υγεία και στην εργασία.
- Η πολιτική εξουσία νομοθετεί στο άγνωστο αφού είναι ανύπαρκτα ή ελλιπή τα στατιστικά στοιχεία της μετανάστευσης. Δεν υπάρχει οικονομική, εθνολογική, κοινωνική, μορφωτική, θρησκευτική εικόνα για τους μετανάστες.
- Ο προεκλογικός λόγος της τωρινής κυβέρνησης χάιδεψε τα φοβικά ανακλαστικά των πολιτών, με σκοπό να αποκομίσει ψήφους και όταν ανέλαβε την εξουσία αναίρεσε τις προεκλογικές της δεσμεύσεις: «*H απουσία πολιτικής της ΝΔ έχει κάνει την κοινωνία μας ξέφραγο αμπέλι. Και αυτή την ανομία την ζούμε όλοι. Την ζούμε στην Ομόνοια, στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας, στην Κυψέλη και την Πάτρα, από το Αγαθονήσι μέχρι τον Άγιο Παντελεήμονα και τόσες άλλες περιοχές της χώρας μας. Και εδώ δεν πάει άλλο. Η αλλάζουμε ή βουλιάζουμε*⁷⁷».
- Με την απόδοση της ιθαγένειας σε ένα μωσαϊκό πολιτικά ανίδεων αλλοδαπών, κυρίως μουσουλμάνων, εξαφανίζεται από τη χώρα κάθε παράδοση πολιτικού, επαναστατικού και ταξικού αγώνα.

⁷⁷ Απόσπασμα προεκλογικής ομιλίας του Γ.Παπανδρέου.

- Απαιτείται η συγκρότηση ενός κινήματος προσωπικής αντίστασης με μέτρα απομόνωσης των μεταναστών από την εργασία, από την εύρεση κατοικίας.
- Η πολιτική διαχείριση του ζητήματος της ιθαγένειας, έπρεπε να έχει αντίστροφη πορεία από αυτήν που επιλέχθηκε και συγκεκριμένα: ποσότωση εισερχομένων αλλοδαπών βάσει εργασιακών αναγκών, καταγραφή, απέλαση όσων υπερβαίνουν το επιθυμητό όριο και στο τέλος συζήτηση για το είδος δικαιωμάτων που πρέπει να αποδοθούν μόνο στους νόμιμα παραμένοντες.
- Η νομοθεσία έπρεπε να ήταν το επιστέγασμα δύο διαφορετικών εξελίξεων: της ενσωμάτωσης των μεταναστών μέσα από τη δυναμική ενός ισχυρού αισθήματος «ανήκειν» και ενός υψηλού βαθμού αποδοχής από τους Έλληνες μέσα από μια καλά οργανωμένη και εφαρμοσμένη πολιτική καταπολέμησης της ξενοφοβίας.

2. ΘΕΤΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΣΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

Σ' αυτή την κατηγορία σχολίων της διαβούλευσης, οι απόψεις αρθρώνονται γύρω από τους θεματικούς άξονες της κοινωνικής ένταξης των αλλοδαπών, του θεμελιώδους ρόλου των δικαιωμάτων στην αποτροπή του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και της εθνικής ταυτότητας. Οι διαφορές σε σχέση με τα αρνητικά σχόλια που περιγράψαμε παραπάνω δεν περιορίζονται μόνο στο είδος των θεματικών ενοτήτων, αλλά και στην σύνθεση αυτών που συμμετέχουν. Σ' αυτή την κατηγορία απόψεων, αρκετές απόψεις είναι αποτέλεσμα μιας εξειδικευμένης σχέσης με το ευρύτερο αντικείμενο της μετανάστευσης (εκπαιδευτικοί, Έλληνες μετανάστες του εξωτερικού, αλλοδαποί, Έλληνες γονείς παιδιών τα οποία συναναστρέφονται με συνομήλικους αλλοδαπούς).

Ο λόγος εδώ αποκτά μια εμπράγματη και βιωματική χροιά αποτέλεσμα οικειότητας, εγγύτητας των υποκειμένων, με πλευρές του υπό σχολιασμό αντικειμένου. Από την αφαιρετική σκληρότητα του ανοίκειου ξένου, περνάμε στον προσωποποιημένο γείτονα, στον μαθητή αλλοδαπό, στην εμπειρία της ξενιτιάς για την κατανόηση του τι σημαίνει να είσαι ξένος.

Να ξεκινήσουμε με τον λόγο των ίδιων των μεταναστών. Άλλοτε αυτός ο λόγος εξιστορεί σε πρώτο πρόσωπο τραυματικές εμπειρίες κακοδιοίκησης και διαφθοράς κατά την επαφή τους με την ελληνική διοίκηση (πολυνομία, αναρμοδιότητα, υψηλά παράβολα, διαμεσολαβήσεις πολιτικών προσώπων κλπ.). Άλλοτε είναι ένας λόγος ευγνωμοσύνης προς την ελληνική πολιτεία για την βούλησή της να άρει ένα καθεστώς ανασφάλειας και μόνιμης εκκρεμότητας. Συνήθως, η ευγνωμοσύνη των μεταναστών συνοδεύεται από την υπόσχεση ανταπόκρισης στον νέο πολιτειακό τους ρόλο, αλλά και από πικρία για το εύρος των δυσμενών σχολίων κατά του νόμου που υποθάλπεται από μια γενικευμένη ξενοφοβία. Η παρουσία τους στη διαβούλευση, επιχειρεί να αναδείξει μιαν άλλη ταυτότητα από εκείνη του «επικίνδυνου λαθρομετανάστη» που καταλαμβάνει -όπως είδαμε παραπάνω- ένα ευρύ ποσοστό απόψεων και αναπαράγεται επίμονα. Αυτή η προσπάθεια δεν περνά βέβαια απαρατήρητη, πάντως δεν είναι ικανή -τουλάχιστον αριθμητικά- να κλονίσει το βάθρο του στερεότυπου για τον μετανάστη.

Ο θετικός λόγος για το νομοσχέδιο συναρμόζει τις ιδιαίτερες πτυχές του με διακριτούς κάθε φορά φορείς έκφρασης. Άλλοτε είναι ένας λόγος ενσυναίσθησης και ταύτισης, που εκπέμπεται από Έλληνες μετανάστες, οι οποίοι, βρέθηκαν μεταπολεμικά στην Δυτική Ευρώπη και βίωσαν, όπως οι δικοί μας μετανάστες, την μακρά και επώδυνη πορεία προς την κοινωνική ένταξη. Πιο συχνά, είναι ένας λόγος συμπονετικός και φιλάνθρωπος με επίκεντρο τη δεύτερη και τρίτη γενιά μεταναστών, με συντάκτες γονείς και εκπαιδευτικούς που μοιράστηκαν μαζί τους κοινά βιώματα. Άλλοτε, είναι ένας αυτοσαρκαστικός λόγος που εικονογραφεί στην έννοια του εσωτερικού εχθρού όχι τον αλλοδαπό, αλλά τον ίδιο τον Έλληνα, που αυτούπονομεύεται με τις πράξεις και τις επιλογές του, ενώ συντηρεί παράλληλα μια βολική εικόνα εσαεί διωκόμενου και απειλούμενου, από διεθνή απρόσωπα κέντρα εξουσίας. Ακόμα, είναι ένας λόγος ισχυροποίησης του δικαίου που εκπορεύεται από οργανώσεις υπεράσπισης κοινωνικών και ατομικών δικαιωμάτων, ΜΚΟ, διανοούμενους κλπ., που αποδομούν μια προσέγγιση του δικαίου της ιθαγένειας υπό το πλαίσιο του αξιώματος έθνος=φυλή. Τέλος, είναι ένας λόγος αντιπαράθεσης και πολεμικής που εξισώνει κάθε αντίθετη με το νομοσχέδιο γνώμη με την ακροδεξιά και τον φασισμό.

Ακολουθεί η παρουσίαση των νοηματικών πόλων αυτής της κατηγορίας σχολίων διαβούλευσης.

Ιθαγένεια και εθνική ταυτότητα

- Η εθνική ταυτότητα δεν είναι μια έννοια στατική και άκαμπτη. Προϋποθέτει δυναμικές προσαρμογές και επαναοριοθετήσεις, έτσι ώστε να επιτυχάνεται αρμονία με το κοινωνικό περιβάλλον.
- Η νομοθετική πρωτοβουλία για την ιθαγένεια, δεν συνιστά απειλή νόθευσης του Ελληνισμού διότι η αφομοιωτική δύναμη του Ελληνικού πολιτισμού έχει ισχυρή μεταμορφωτική επίδραση και είναι ικανή να παράγει ασταμάτητα Έλληνες.
- Χρειάζεται επανοριοθέτηση της εθνικής ταυτότητας ώστε να συμπεριλάβει και όσους υιοθέτησαν τον τρόπο ζωής και τον πολιτισμό της Ελλάδας, την αγάπησαν, την τίμησαν και τη βοήθησαν να εξελιχτεί σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον.

- Έλληνες μετανάστες σε χώρες της ΕΕ: η πολιτογράφησή τους σ' αυτές τις χώρες δεν κλόνισε τα θεμέλια των εθνικών ταυτοτήτων των κοινωνιών υποδοχής. Η εσωστρεφής τάση της Ελληνικής κοινωνίας στο θέμα αυτό αποτελεί ένδειξη αδυναμίας και συνακόλουθα εμπιστοσύνης στα θεμέλια της εθνικής ταυτότητας. Η παρακμιακή εικόνα της σύγχρονης Ελλάδας παρασύρει και τις αντιλήψεις περί ανωτερότητας και μοναδικότητας του ελληνικού DNA.
- Παράλληλα με την ανασφάλεια του «ποιοι είμαστε» λανθάνει και ένας ταξικός ρατσισμός στο «με ποιους θέλουμε να συγκατοικήσουμε». Αυτό που ενοχλεί είναι η φτώχεια των μεταναστών και όχι η εθνοτική τους ταυτότητα. Η εισροή επενδυτών οποιασδήποτε προέλευσης είναι ανεκτή και επιθυμητή άνευ όρων και προϋποθέσεων.

Ιθαγένεια και κοινωνική ένταξη

- Η ιθαγένεια, ως μέτρο ενταξιακής στρατηγικής, πρέπει να συνοδευτεί και από την ενίσχυση των υποδομών ένταξης με βασικότερο την εκπαίδευση. Η εκπαιδευτική κοινότητα, καταβάλλει αξιόλογη προσπάθεια υποβοήθησης της ένταξης χωρίς ωστόσο ουσιαστική στήριξη από την πολιτεία.
- Η ιθαγένεια, ενισχύει την δυναμική της ένταξης αφού εμπεδώνει το αίσθημα ασφάλειας του μετανάστη και της οικογένειάς του. Ταυτόχρονα, μετατοπίζει το βάρος της ζωής του από το περιθώριο στο κέντρο της κοινωνικής ζωής και τον καθιστά ενεργό πολίτη με συγκεκριμένες υποχρεώσεις και δικαιώματα . Αντίθετα, ο κοινωνικός αποκλεισμός απειλεί την κοινωνική συνοχή και ειρήνη ενώ εγκυμονεί κινδύνους κοινωνικής έκρηξης.
- Η έκταση και η ένταση της παραβατικότητας που είναι σχετική με το μεταναστευτικό στάτους, της οποίας η ποιότητα και ακρίβεια των στατιστικών στοιχείων ελέγχεται σε κάθε περίπτωση, δύναται να περιορισθεί ευθέως αναλόγως προς τον περιορισμό αυτού καθαυτού του κοινωνικού αποκλεισμού που την προξενεί.
- Υπάρχουν δύο ταχύτητες ένταξης, ανάλογα με την κατηγορία αλλοδαπών: πρώτον εκείνες που αυξάνουν το γόητρο της Ελλάδας και προωθούνται άμεσα (διακριθέντες αθλητές, εισροή κεφαλαίων). Υστερα, εκείνες που έχουν ιδιαίτερα

βραδείς ρυθμούς ή είναι ανενεργές θεσμικά και αφορούν τους σύγχρονους νεόδουλους που στηρίζουν την ελληνική οικονομία και κοινωνία, συμπληρώνουν την ατροφική κοινωνική πολιτική και αποτελούν πηγή φτηνής εργασίας.

- Η οικονομική διάσταση του θέματος βρίθει ανακριβειών και παραπλανητικών επιχειρημάτων. Η συνεισφορά των μεταναστών είναι όχι μόνο σημαντική για το ασφαλιστικό σύστημα αλλά και «ηρωϊκή» αφού χιλιάδες άνθρωποι θα εισέλθουν στο σύστημα όταν αυτό θα απαιτεί πολύ περισσότερες συνεισφορές από τις όποιες μελλοντικές αποδόσεις.
- Η «λαθρομετανάστευση» νοηματοδοτείται ως απόπειρα απόδρασης των σύγχρονων δούλων από μια παγκόσμια οικονομική δομή που τους εκμεταλλεύεται για την παραγωγή προϊόντων με μηδενικό κόστος. Οι δυτικές κοινωνίες, ενώ απολαμβάνουν τα προϊόντα της σύγχρονης δουλείας, νοιώθουν αποτροπιασμό όταν κάποιος δραπετεύει από τα κράτη-κάτεργα που παράγονται αυτά τα προϊόντα, για να διεκδικήσει ένα καλύτερο μέλλον. Αυτή είναι μια σύγχρονη μορφή ηθικού αμοραλισμού.
- Ο βιωματικός λόγος αλλοδαπών που γεννήθηκαν στην Ελλάδα και δεν ένοιωσαν ποτέ ισότιμοι με τους συμμαθητές και φίλους τους, συναντιέται με την εγγύτητα Ελήνων-αλλοδαπών που τα παιδιά τους συναναστρέφονται από τον παιδικό σταθμό. Οι αλλοδαποί μαθητές, αν και άριστοι στην επίδοση αξιολογούνται υπολειμματικά στην καταγωγή. Ο ξένος υπερισχύει ως προσδιορισμός ταυτότητας σε σχέση με αυτόν του καλού μαθητή. Η πλήρης ένταξη στην ελληνική κοινωνία κρίνεται ως μονόδρομος και από τις δύο αφηγήσεις.
- Η κρίση ταυτότητας λόγω της χρόνιας εκκρεμότητας νομιμοποίησης δεν έχει στρέψει τους νέους αλλοδαπούς ενάντια σ' ένα κράτος που τους στερεί βασικά δικαιώματα. Αντίθετα η προοπτική της ιθαγένειας απελευθερώνει αποθέματα γενναιοδωρίας και διάθεση προσφοράς: «με το νέο νομοσχέδιο πλέον μπορώ να προσφέρω, ν' ανταποδώσω και το κυριότερο να νιώσω ίσος στον τόπο που μόνο γνωρίζω και ζω σχεδόν 30 χρόνια». ⁷⁸

⁷⁸ Απόσπασμα από σχόλιο 28χρονου αλλοδαπού.

Ιθαγένεια και δικαιώματα

- Η προηγούμενη νομοθεσία ήταν ασύμβατη με τις απαιτήσεις δικαίου στην εποχή της μετανάστευσης, εμμένοντας αυστηρά στην αρχή του αίματος για την απόδοση της ελληνικής ιθαγένειας, παραγνωρίζοντας έτσι τις προκλήσεις που θέτει το φαινόμενο της μετανάστευσης για το κράτος δικαίου και τη συνοχή της ελληνικής κοινωνίας στον 21^ο αιώνα.
- Η έλλειψη ιθαγένειας, έχει μια σειρά συνέπειες που σχετίζονται με την απόλαυση βασικών δικαιωμάτων. Μειώνει τον χρονικό ορίζοντα του προγραμματισμού και των αποφάσεων ζωής και ακυρώνει τα όνειρα των νέων. Είναι η βασική αιτία δυσμενούς μεταχείρισης στην εργασία (εργατικά ατυχήματα, αποκλεισμός από συγκεκριμένα επαγγέλματα), και προδικάζει ένα μέλλον βοηθητικού ρόλου στην παραοικονομία.
- Η εκχώρηση πολιτικών δικαιωμάτων σε ανθρώπους που μέχρι σήμερα αποκλείονταν από αποφάσεις που αφορούν την ζωή τους, παρότι συμβάλλουν επί χρόνια παραγωγικά στην κοινωνία, καλύπτει ένα σοβαρό δημοκρατικό έλλειμμα συμμετοχής και διαμορφώνει προϋποθέσεις ομαλούς δημοκρατικής συμβίωσης.
- Γίνεται ιδιαίτερη καταγραφή της βιωματικής εμπειρίας Ελλήνων μεταναστών, στους οποίους η παροχή του δικαιώματος της ιθαγένειας, τροφοδότησε γενναιόδωρες ανταποκρίσεις και οικοδόμησε μια σχέση αμοιβαιότητας μεταξύ κράτους-πολίτη.
- Το δημοψήφισμα χρησιμοποιείται από την πλειοψηφία ως επίφραση δημοκρατικότητας προκειμένου να αρνηθεί θεμελιώδη δικαιώματα στην μειοψηφία.

ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΣΤΟ FACEBOOK

Το facebook φιλοξένησε και αυτό πληθώρα απόψεων σχετικά με την ιθαγένεια και ανήκει -όπως και το site της διαβούλευσης - στην κατηγορία των πολύ-συμμετοχικών blogs ανοιχτού τύπου στο οποίο στεγάζονται ετερόκλητες ή/και αλληλοσυγκρουόμενες απόψεις για το ίδιο θέμα. Για την περίοδο από 1/12/2009 μέχρι και 30/4/2010 το facebook δημοσίευσε περίπου 24.000 σχόλια για την ιθαγένεια. Αυτά τα σχόλια καταχωρήθηκαν στο εσωτερικό πέντε μεγάλων θεματικών ενοτήτων για την ιθαγένεια. Ο τίτλος των θεματικών ενοτήτων προδιαθέτει για μια μονοσήμαντη τάση, είτε προς την υπεράσπιση είτε προς την απόρριψη των διατάξεων και αυτό αντίστοιχα, επηρεάζει και το περιεχόμενο των αναρτημένων σχολίων⁷⁹. Στον πίνακα που ακολουθεί εμφανίζεται ο αριθμός των σχολίων ανά θεματική ενότητα και το ποσοστό των σχολίων που αντιστοιχεί σε κάθε μια ξεχωριστά.

α/α	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΙΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ
1	Όχι στην ιθαγένεια των αλλοδαπών στην Ελλάδα	9.445	39,04
2	Έλληνας δεν γίνεσαι. Γεννιέσαι. Όχι στην ιθαγένεια στους αλλοδαπούς	1.153	4,77
3	Πείτε Όχι στην Ιθαγένεια των μεταναστών στην Ελλάδα.	5.494	22,71
4	Καμία ψήφος στο ΠΑΣΟΚ αν περάσει η ιθαγένεια	1.165	4,82
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ ΚΑΡΤΕΛΛΩΝ	17.257	71,32%

⁷⁹ Από την μέχρι τώρα περιοδολόγηση των απόψεων για την ιθαγένεια στο διαδίκτυο, διαπιστώνεται ότι οι διαχειριστές των ιστολογίων διαγράφουν εκείνες τις απόψεις που δεν συμφωνούν με τη βασική κατεύθυνση που τηρεί το ιστολόγιο στο θέμα της χορήγησης ιθαγένειας. Η διαγραφή σχολίων άλλοτε γίνεται με σκοπό την μεγαλύτερη δυνατή ομογενοποίηση των απόψεων και άλλοτε για να διαφυλαχθούν κάποιες βασικές αρχές διαλόγου.

α/α	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΙΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ
5	Nαι στην παροχή ελληνικής ιθαγένειας σε μετανάστες και στο δικαίωμα ψήφου.	6.923	28,61
6	Nαι στην ιθαγένεια των αλλοδαπών στην Ελλάδα. Όχι στον ρατσισμό.	15	0,06
	ΣΥΝΟΛΟ ΘΕΤΙΚΩΝ ΚΑΡΤΕΛΛΩΝ	6.938	28,68%
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	24.195	100,00%

Με μια πρώτη ανάγνωση των ποσοστών ανά κατηγορία σχολίων, διαπιστώνουμε μια εντυπωσιακή ταύτιση της αναλογίας αρνητικών και θετικών ποσοστών του Facebook με τα ποσοστά της διαβούλευσης. Όπως και στην διαβούλευση, προκύπτει ότι τρεις στους τέσσερις χρήστες διαφωνούν με την νομοθετική πρωτοβουλία και το υπόλοιπο $\frac{1}{4}$ των χρηστών συμφωνεί.

	FACEBOOK	ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ
ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΧΟΛΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ	71,11%	71,32%
ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΧΟΛΙΩΝ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ	28,89%	28,68%
ΣΥΝΟΛΟ	100,00%	100,00%

Σε επίπεδο περιεχομένου των σχολίων διαπιστώνουμε πως, στο facebook αναδεικνύεται παρόμοιο πλαίσιο θεματικών ενοτήτων και απόψεων, με εκείνο που εκτέθηκε κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης.

Στη συνέχεια θα προσπαθήσουμε να αναδείξουμε περαιτέρω διαστάσεις του λόγου για την ιθαγένεια, παρακάμπτοντας εκείνον που συμπίπτει νοηματικά με ότι ήδη αναπτύξαμε ως θεματικές ενότητες στο πλαίσιο της διαβούλευσης.

Ξεκινώντας από τις αρνητικές θέσεις, διαπιστώνουμε μια αξιοσημείωτη διαφορά σε σχέση με την διαβούλευση, ως προς το ύφος του λόγου. Συγκεκριμένα, ενώ στη διαβούλευση λειτουργούσε ένας κώδικας δεοντολογίας που καθόριζε το πλαίσιο του διαλόγου, μέσα από την ρητή θέσπιση όρων χρήσης της διαβούλευσης, τέτοιο πλαίσιο στο facebook δεν υφίσταται. Συγκεκριμένα, οι όροι χρήσης της διαβούλευσης αφορούσαν στην απαίτηση τεκμηρίωσης των απόψεων, στη συνάφεια με το νομοθετικό αντικείμενο, στην αποφυγή προσωπικών αντιπαραθέσεων και προπαντός στην αποφυγή σχολίων που προσβάλλουν τα δικαιώματα άλλων προσώπων⁸⁰. Αν και δεν διαπιστώθηκε συνέπεια ως προς την τήρηση του όρου της τεκμηρίωσης των απόψεων, οι συμμετέχοντες στη διαβούλευση τήρησαν τους υπόλοιπους όρους, διαφορετικά αποκλείστηκαν. Την ευθύνη κρίσης, αξιολόγησης και ένταξης των σχολίων στο πλαίσιο της διαβούλευσης, είχε ο διαχειριστής του ιστότοπου, δηλαδή το Υπουργείο Εσωτερικών.

Η έλλειψη ενός τέτοιου κώδικα δεοντολογίας στο facebook, επιτρέπει την ανάπτυξη ενός είδους λόγου:

- έντονα απειλητικού και υβριστικού εναντίον όσων συμμερίζονται τις θέσεις του νομοσχεδίου,
- με συμβολικό στήσιμο κρεμάλας έξω από τη Βουλή,
- με αντισημιτικές προεκτάσεις και ρατσιστικά σχόλια κατά των μεταναστών που χαρακτηρίζονται συλλήβδην ως «*ανθρωποειδή τα οποία στέλνουν την Ελλάδα πίσω στην εποχή της πέτρας*»
- με διχαστικά διλήμματα του τύπου «ή μαζί μας ή εχθρός μας και εχθρός της πατρίδας»

⁸⁰ Η ποινή του αποκλεισμού από την δημοσίευση προβλέπεται ιδιαίτερα για εκείνα τα σχόλια και προτάσεις που, διατυπώνονται με τρόπο χυδαίο και υβριστικό και περιέχουν ή υποκινούν μισαλλοδοξία και διακρίσεις βάσει φύλου, ηλικίας, σεξουαλικού προσανατολισμού, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής ή θρησκευτικών πεποιθήσεων.

- με την ανάπτυξη ενός έντονα εμφυλιοπολεμικού λόγου, που απευθύνει εθνοσωτήρια έκκληση συμπαράταξης στους αξιωματικούς της Ελληνικής Αστυνομίας και του στρατού και την συνδρομή της Εκκλησίας⁸¹
- τον ίδιο απαξιωτικό λόγο εκφράζει ωστόσο και μια μερίδα υποστηρικτών του νομοσχεδίου προς εκείνους που αντιτίθενται σε αυτό, αποκαλώντας τους συλλήβδην φασίστες, ρατσιστές, ακροδεξιούς κλπ..

Η ακρότητα των αρνητικών απόψεων συνδυάζεται με το εξυμνητικό ιδεώδες του Ελληνισμού που «έχει επηρεάσει τον παγκόσμιο πολιτισμό όσο κανένας άλλος» τόσο στις εποχές δόξας και μεγαλοπρέπειας όσο και κατά την περίοδο παρακμής μεταγγίζοντας μετανάστες σε ξένες κοινωνίες, αναβαθμίζοντας έτσι το επίπεδο της ζωής και του πολιτισμού τους⁸². Ωστόσο μέσα από την εκτύλιξη του λόγου δεν απουσιάζουν και ρωγμές στην εθνική ταυτότητα που προκαλούν σύγχυση προσανατολισμού⁸³.

Πηγή της έπαρσης για το «εθνικό εμείς» αποτελούν δύο πηγές αντιλήψεων: το ιδεώδες της εθνικής ταυτότητας και ελληνικότητας και μια κτητική αντίληψη της ιθαγένειας κατά την οποία, το ατομικό και εμπράγματο ιδιοκτησιακό δικαίωμα του ιδιώτη ταυτίζεται με το δικαίωμα κατοχής της επικράτειας από

⁸¹ Όπως θα δούμε στη συνέχεια πλευρές ενός τέτοιου λόγου «κοσμούν» και τις ιστοσελίδες που υπερασπίζουν την νομοθετική πρωτοβουλία της ιθαγένειας.

⁸² «Στις πιο πολλές χώρες οι Έλληνες κατέχουν εξέχουσες θέσεις σε πανεπιστήμια και βελτιώνουν το επίπεδο ζωής της χώρας σε αντίθεση με τους "δικούς" μας ανθρωποειδή επισκέπτες που μας στέλνουν πίσω στην εποχή της πέτρας».

⁸³ ...Απ' την άλλη πόσοι είναι κι οι Έλληνες βέβαια που έχουν συνείδηση ελληνική και ελληνική συνείδηση δε σημαίνει, συνβλάκι, τζατζίκι, ποδόσφαιρο και τσιφτετέλια πάνω στα τραπέζια, ψευτοπατριωτισμός κάθε φορά που μας θίξουν ως έθνος από τη μια κι από την άλλη γράφουμε γκρηκλις κι ούτε τη γλώσσα μας δε σεβόμαστε κι δε χρησιμοποιούμε σωστά. Ελληνική συνείδηση σημαίνει ελληνική παιδεία. Έχουμε γίνει μια χώρα αχταρμάς είτε από τους ίδιους τους Έλληνες με τα εντελή πρότυπα ζωής που έχουν επιλέξει ν' ακολουθούν, είτε από τους ξένους που έχουν έρθει και έχουν αρχίσει να αλλοιώνουν την κοινωνική φυσιογνωμία της χώρα. Ας το καταλάβουμε όλοι πως έχουμε χάσει την ταυτότητα μας και πως βαδίζουμε στα τυφλά και χωρίς προορισμό ως κοινωνία..

τον Έλληνα πολίτη. Η κυριότητα επί της επικράτειας θεμελιώνει και αναπαλλοτρίωτα συμβολικά δικαιώματα χρήσης και διάθεσης. Στη βάση αυτής της μεταφοράς του νομικού βάρους της εμπράγματης κυριότητας στο συμβολικό επίπεδο κατοχής της επικράτειας, εγείρεται η αξίωση του δημοψηφίσματος. Παράλληλα, καταγγέλλεται η πολιτική εξουσία για απαλλοτρίωση αυτού του δικαιώματος κυριότητας των πολιτών με την παραχώρηση της ιθαγένειας σε αλλοδαπούς.

Με την πράξη παραχώρησης ιθαγένειας στους αλλοδαπούς «διαταράσσεται», σε ένα βαθύτερο επίπεδο, η σχέση ιθαγένειας και εθνικής ταυτότητας. Η ιθαγένεια είναι έμφορτη ενός αξιακού βάρους που την καθιστά τεκμήριο συνέχειας και υλικής απόδειξης της αρχέγονης προέλευσης της φυλής. Μέσα από τον λόγο του εθνικισμού και της εθνικής ιδεολογίας, η ιθαγένεια μετατρέπεται από στοιχείο προσδιορισμού της πολιτειακής ιδιότητας σε κριτήριο γνησιότητας και εγκυρότητας της εθνικής ταυτότητας.

Η αλληλεπίδραση των σημασιών της ιθαγένειας και της εθνικής ταυτότητας και η λειτουργική συναρμογή τους με το σύγχρονο φαινόμενο του έθνους κράτους, μπορεί να συναντάται ιστορικά στις απαρχές της νεωτερικότητας αλλά εξελίσσεται. Το περιεχόμενό αυτής της σχέσης, ρέει ασταμάτητα μέσα από τα κανάλια της πληροφόρησης, της εκπαίδευσης, των ιστορικών αφηγήσεων και εμποτίζει τις συνειδήσεις, την ιδεολογία και τις αναπαραστάσεις των κατόχων της. Η εργολαβική ανάληψη συγκρότησης του «εθνικού εαυτού» έχει ιστορικά πολλούς αναδόχους, εργοτάξια και επίσης πολλά θύματα.

Το αποτέλεσμα είναι η ενίσχυση της εσωτερικής αυταξίας εκείνων που φέρουν την ιθαγένεια διότι είναι ταυτόχρονα μέσα και σκοποί, φέρουν το «εθνικό είναι» τους, ένα «είναι» διακριτό και πολύτιμο, αναπόσπαστο μέρος ενός μεγαλειώδους όλου⁸⁴. Η έμφαση σε ένα λεξιλόγιο που υπογραμμίζει τις κοινές καταβολές των φορέων της ιθαγένειας (γένος, πρόγονοι, φυλή κλπ.) αποτελεί την πρώτη πράξη περιχαράκωσης και διαμόρφωσης μιας κλειστής πολιτισμικής κοινότητας. Έτσι η ιθαγένεια εξασφαλίζει μόνο στους μυημένους, διαπιστευμένους αλλά και

⁸⁴ Αυτή την λειτουργία ενθήκευσης του ατόμου στην πολιτισμική του ιστορία, την αναλαμβάνει πρωταρχικά, στη σύγχρονη μορφή του κράτους, ο εκπαιδευτικός θεσμός, συνεπικουρούμενος και από άλλους θεσμούς που μετέχουν της πολιτισμικής κληρονομιάς (π.χ. εκκλησία, κόμματα, πολιτιστικοί οργανισμοί κλπ.).

κατάλληλους να την κατέχουν, την είσοδο στην μεγάλη πύλη της πολιτισμικής κληρονομιάς. Θα παραλληλίζαμε την σχέση ιθαγένειας και κατόχου της με την μυστηριακή χάρη του λειτουργού ιερέα, ο οποίος είναι φορέας πίστης αλλά και ιερότητας ταυτόχρονα. Αυτό το μυστηριακό και βαθιά ιδεολογικό στοιχείο της ομοούσιας κοινότητας των Ελλήνων «αποϊεροποιεί» η παρουσία του ξένου, του αμύητου στον οποίο παρέχεται η δυνατότητα εισόδου στην ιερή κοινότητα, στον ιερό χώρο της επικράτειας. Ο αλλοδαπός που θα κατέχει στο εξής την ελληνική ιθαγένεια προκαλεί ένα είδος ακύρωσης όλου του οικοδομήματος και μηδενισμού της μακράς διάρκειας του πολιτισμικού χρόνου.

Ο ξένος πρέπει να εκτοπιστεί από το άβατο του ιερού και οι ιδιότητές του που τον κάνουν να ξεχωρίζει συγκροτούν τα επιχειρήματα για την αποβολή, τον αποκλεισμό και τον εκτοπισμό του. Μέσω των αγεφύρωτων και αναφομοίωτων πολιτισμικών διαφορών αποκρυσταλλώνεται μόνιμα ως ανοίκεια φιγούρα. Για την νομιμοποίηση του αποκλεισμού χρησιμοποιείται ως αρωγός ο ξενοφοβικός και ισλαμοφοβικός λόγος του Ολλανδικού κόμματος "Partij voor de Vrijheid" («Κόμμα για την Ελευθερία») ενώ παρατίθεται και απόσπασμα από το φιλμ μικρού μήκους *Fitna*, του προέδρου του κόμματος Γκέερτ Βίλντερς⁸⁵.

Η αναπαράσταση του μετανάστη ως εγκληματία, ζητιάνου και του Έλληνα μεγαλόψυχου, συμπληρώνει το ψηφιδωτό μιας σχέσης από την αρχή μέχρι το τέλος άνισης και θέτει τα όρια της μεταξύ τους προσέγγισης: ενοχοποιεί τον μετανάστη για την κατάσταση αποκλεισμού του και απενοχοποιεί τον Έλληνα που χορηγεί φιλάνθρωπα υλικές παροχές, όχι όμως και τα πολιτικά κυριαρχικά του δικαιώματα.

Επιχειρήματα που συναντήσαμε και στην διαβούλευση όπως, η κακή κατάσταση της οικονομίας, το πρόβλημα των ανέργων, η επιλεκτική αναφορά στην εγκληματικότητα των μεταναστών, η έντονη απαξίωση και ανυποληψία των πολιτικών και του πολιτικού συστήματος εν γένει, επαναλαμβάνονται για να

⁸⁵ Ολλανδός πολιτικός, βουλευτής και πρόεδρος του ακροδεξιού κόμματος για την ελευθερία. Η 17λεπτη ταινία με τίτλο *fitna* (λέξη που χρησιμοποιείται στο Κοράνι για να δηλώσει τη σύγκρουση), απεικονίζει εξαιρετικά βίαιες σκηνές που υποδηλώνουν την άμεση σχέση του ιερού λόγου του Ισλάμ (Κοράνι) με την τρομοκρατία (κατά γυναικών, παιδιών, διαφορετικών απόψεων κλπ.). Το μήνυμα της ταινίας είναι η κατακόρυφη και απειλητική αύξηση του αριθμού των μουσουλμάνων στις δυτικές κοινωνίες.

νομιμοποιήσουν αφενός τον αποκλεισμό των αλλοδαπών από την ιθαγένεια, αλλά και για να αυστηροποιήσουν τις προϋποθέσεις πολιτογράφησης.

Από την πλευρά των θετικών απόψεων μεγάλη είναι η συμμετοχή στο διάλογο μεταναστών δεύτερης γενιάς. Στο λόγο αυτών των νέων ανθρώπων διατυπώνεται η πικρία για το ποσοστό των αρνητικών σχολίων και την απόρριψή τους μετά από πολυετή παραμονή στη χώρα: «....άμα δε σ' αρέσει να πας στη χώρα σου. Μα εδώ γεννήθηκα!!!». Η εσωτερίκευση του αισθήματος απόρριψης γεννά μια τάση άρνησης αποδοχής της Ελληνικής ιθαγένειας από τη δεύτερη γενιά, την ίδια στιγμή όμως αικυρώνεται, διότι διαφορετικά, κινδυνεύει να ισοπεδωθεί μια μακρά διάρκεια επώδυνης προσαρμογής και δημιουργικότητας.

Ο λόγος των μεταναστών προσλαμβάνει κριτική χροιά, για να αποδείξει το ανυπόστατο των αισθημάτων ανασφάλειας που νοιώθουν οι Έλληνες πολίτες για αυτούς. Μέσα από αυτή τη διάσταση του λόγου, αντιστρέφονται τα επιχειρήματα και αναδεικνύεται τόσο ο θετικός ρόλος τους στους τομείς της οικονομίας, όσο και η πολιτική ευθύνη για την κρίση της κοινωνίας (ανομικό περιβάλλον, διαφθορά, σκάνδαλα κλπ.) που προκάλεσε την οργή και το ξέσπασμα της νεολαίας τον Δεκέμβριο του 2008. Γενικότερα, η παρακμιακή και διεφθαρμένη αναπαράσταση του πολιτικού πεδίου, αποτελεί σημείο σύμπτωσης τόσο των θετικών όσο και των αρνητικών απόψεων.

Οι μετανάστες βρίσκουν συμπαραστάτες και αρωγούς στην προσπάθεια τους να οικοδομήσουν μια θετική αναπαράσταση του κοινωνικού τους εαυτού, τους Έλληνες μετανάστες του εξωτερικού. Οι Έλληνες μετανάστες, μεταφέρουν συχνά τις διαγενεακές εμπειρίες μιας διπλής ξενιτιάς, η πρώτη όταν οι πρόγονοι τους ήρθαν στην Ελλάδα μετά τη μικρασιατική καταστροφή και η δεύτερη όταν οι ίδιοι αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν εκτός Ελλάδας την δεκαετία του '60. Ως αντικείμενα πολλαπλών στερεοτύπων, οι Έλληνες μετανάστες, έχουν αναπτύξει τους δέκτες ευαισθησίας τους σε φαινόμενα αποκλεισμού και διακρίσεων, και γι αυτό χτίζουν γέφυρες βιωματικής επικοινωνίας ιδιαίτερα με τους μετανάστες δεύτερης γενιάς μέσα από το facebook.

Ο λόγος τους έχει πολλαπλούς αποδέκτες και διαφοροποιημένο περιεχόμενο: όταν απευθύνεται προς τους αλλοδαπούς ενδύεται την σε πρώτο πρόσωπο οικειότητα, μεταγγίζοντας αισθήματα αυτοπεποίθησης και εμπιστοσύνης στην ατομική τους βούληση, ώστε να υπερκεράσουν τις δυσκολίες ένταξης, με μακροπρόθεσμη προσδοκία την ενσωμάτωση⁸⁶. Όταν απευθύνεται στους Έλληνες, καυτηριάζει τις άγριες συνθήκες εκμετάλλευσης των αλλοδαπών, αποκαλύπτει τον κυρίαρχο υποκριτικό λόγο που θέλει τον μετανάστη να προσφέρει γη και ύδωρ στην Ελληνική κοινωνία (φόρους, εισόδημα και διάθεση ενσωμάτωσης), την ίδια στιγμή που στριμώχνεται στις παρυφές της νομιμότητας, περιβαλλόμενος από ξενοφοβικά και ρατσιστικά στερεότυπα.

Ιδιαίτερα, αναδεικνύεται ο ρόλος και η ευθύνη των «φιλήσυχων πολιτών», των «νοικοκυραίων», εκείνων δηλαδή, που ασπάζονται άκριτα τον αντιμεταναστευτικό λόγο, σπεύδοντας ταυτόχρονα να διαχωρίσουν τη θέση τους από τους φορείς του εθνικιστικού λόγου. Αυτή η στάση, εξετάζεται στον ευρύ ιστορικό ορίζοντα, στηλιτεύεται για την ανοχή που επέδειξε κατά την διάπραξη εγκλημάτων κατά συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων στο παρελθόν και ερμηνεύεται ως θλιβερό προμήνυμα για το μέλλον.

Τέλος, σημαντική είναι η παρουσία μιας χριστιανικής προσέγγισης του μεταναστευτικού φαινομένου, με την ταύτιση του μετανάστη με τον εν Χριστώ αδελφό στο πλαίσιο της μιας και μοναδικής ενιαίας ανθρωπότητας. Αν και αυτή η προσέγγιση ενεργοποιεί τα ανακλαστικά της ισότητας, έχει περισσότερο αφαιρετική διάσταση δεδομένου ότι δεν υπεισέρχεται σε θέματα ισονομίας και απόδοσης δικαιωμάτων στους μετανάστες, πέρα από το γεγονός ότι η επίγεια αδικία και εκμετάλλευση αποτελεί θυσιαστική πρόκριση για την επουράνια κοινωνία και έτσι -κατά έμμεσο τρόπο- νομιμοποιείται ηθικά.

⁸⁶ Η γενιά σου είστε καταπληκτικά παιδιά, σας θαυμάζω! Μη φοβάσαι τίποτε, ήδη έχεις πάει τον τόπο μπροστά και έχεις βάλει το λιθαράκι σου για το χτίσιμο μιας καλύτερης κοινωνίας. Το κατάλαβα ότι σπουδάζεις κάτι όμορφο, να' σαι γερή να υλοποιήσεις τα όνειρά σου. Θερμούς χαιρετισμούς από το Τορόντο και μη διστάσεις να μου ζητήσεις πληροφορίες για οπιδήποτε. Σ' ευχαριστώ κι εγώ για τα καλά σου λόγια, όλοι προσπαθούμε και ψαχνόμαστε....ακόμη και οι παρωπιδάτοι!!!! Άλεξάνδρα, κι' εγώ απόγονος Μικρασιατών είμαι (Σμύρνη και Αττάλεια), τα συνθήματα και η προπαγάνδα είναι πανομοιότυπα με την σημερινή αντιμεταναστευτική προπαγάνδα (τουρκόσποροι, γιαουρτοβαφτισμένοι, παστρικές, να φοράμε κίτρινα περιβραχιόνια για να ξεχωρίζουμε!).

To Group «Έλληνας γίνεσαι δεν γεννιέσαι».

1. Γενικά στοιχεία για το group..

Με αφορμή τη θεματική της ιθαγένειας και την «εξάπλωση του εθνικιστικού παροξυσμού που είχε ενσκήψει στο oren.gov, στα blogs και στο facebook,»⁸⁷ το group feleki, στις 3/1/2010, δημιούργησε έναν ειδικό θεματικό ιστοχώρο με τίτλο: «Έλληνας γίνεσαι, δεν γεννιέσαι». Ο τίτλος του blog «ήθελε να αντιστρέψει ένα δημοφιλέστατο ρατσιστικό μότο⁸⁸ με εύληπτο facebookικό τρόπο» και όχι να ενσωματώσει την πολιτική στην εθνική ταυτότητα.

Στη συνέχεια, θα προσπαθήσουμε να αποδώσουμε τις βασικές ιδέες και το περιεχόμενο αυτού του ιστοχώρου.

Με την πολιτική διακήρυξη με τίτλο: «Πολιτική συμμετοχή ή ρατσιστικός αποκλεισμός», οι διαχειριστές του group, ζητούν από τα μέλη τους να στηρίξουν τη νομοθετική πρωτοβουλία για την «πολιτική συμμετοχή ομογενών και αλλοδαπών υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα και μακροχρόνια στην Ελλάδα». Ο ιδεολογικός και συνεκτικός ιστός αυτού του group, κωδικοποιείται στις αρχές του δικαίου του εδάφους, της πολυπολιτισμικής κοινωνίας, του συνταγματικού πατριωτισμού, της ισότιμης πολιτοφροσύνης. Οι αρχές αυτές, αναδύονται ως αντίπαλο δέος εκείνων των αρχών που προβάλλουν το δίκαιο του αίματος, τον ρατσισμό και τον εθνικισμό, την περιχαρακωμένη πατριδολατρία, την φυλετική μυθολογία, την διενέργεια δημοψηφίσματος για την απόδοση δικαιωμάτων στους αλλοδαπούς που διαμένουν στη χώρα.

Το group "Έλληνας γίνεσαι, δεν γεννιέσαι" αριθμεί 11.000 περίπου μέλη. Πηγή του διαδικτυακού λόγου είναι ο διάλογος των μελών του γκρουπ, η μεταφορά αρθρογραφίας από άλλα blogs ή από τα ηλεκτρονικά και έντυπα ΜΜΕ καθώς και οι δράσεις της κοινωνίας των πολιτών σχετικά με θέματα διαχείρισης της ετερότητας. Το περιεχόμενο του blog συνδυάζει μια ποικιλία θεματικών ενοτήτων και λόγου,

⁸⁷ Απόσπασμα από την ιδρυτική διακήρυξη του group «Έλληνας γίνεσαι, δεν γεννιέσαι».

⁸⁸ Εννοεί το «Έλληνας γεννιέσαι δεν γίνεσαι» που κατέκλυσε το διαδίκτυο την περίοδο συζήτησης του νομοσχεδίου για την ιθαγένεια.

μέσω των οποίων επιδιώκεται η αναβάθμιση των παρεχόμενων δικαιωμάτων στους μετανάστες. Τόσο τα δικαιώματα όσο και η μετανάστευση προσεγγίζονται πολυδιάστατα (ιστορική, ψυχολογική, νομική, οικονομική, πολιτική κλπ. προσέγγιση), εξασφαλίζοντας έτσι τη διεπιστημονικότητα. Το περιβάλλον ανάπτυξης του λόγου είναι ένα περιβάλλον φιλικότητας και κοινοτιστικής συνύπαρξης των μελών του blog.

2. Κλειστά blogs και συμπτώματα εκβαρβαρισμού

Το αίσθημα του συνανήκειν σε μια ομάδα που συμμερίζεται κοινές ιδεολογικές αρχές και στόχους, ενισχύεται και από τον υψηλό βαθμό ομογνωμίας των αναρτηθέντων σχολίων. Η ιδεολογική ταύτιση των απόψεων αποτελεί μια παράπλευρη συνέπεια της επιλογής των διαχειριστών του blog να διαγράψουν ρατσιστικά, υβριστικά ή ξενοφοβικά σχόλια⁸⁹. Το ασήμαντο στατιστικά ποσοστό σχολίων που καταφέρεται ενάντια στο νομοσχέδιο και παρέμεινε αναρτημένο στο blog (δηλαδή δεν διαγράφηκε), επιτρέπει να υποθέσουμε, είτε ότι υπήρχε ελάχιστη συμμετοχή διαφωνούντων με το νομοσχέδιο, είτε ότι οι αντίθετες γνώμες ήταν στη συντριπτική τους πλειοψηφία υβριστικές και προσβλητικές. Η ακρίβεια της δεύτερης υπόθεσης, τίθεται υπό την αίρεση της μη καταχρηστικής εφαρμογής της λογοκρισίας από τους διαχειριστές του blog.

Η μετατροπή του διαδικτύου από χώρο ακώλυτης, ελεύθερης έκφρασης και επικοινωνίας σε χώρο λογοκρισίας που καταλήγει σε ομοϊδεατικά blogs κλειστού τύπου, είναι συνέπεια των -αρκετές φορές - οργανωμένων στρατηγικών εκφραστικού και στοχοποίησης της αντίθετης άποψης. Στην περίπτωση του «Έλληνας γίνεσαι δεν γεννιέσαι» τον ρόλο του υπονομευτή του διαλόγου αναλαμβάνουν οι «ανώνυμοι πατριώτες του διαδικτύου».

⁸⁹ Είναι στη διακριτική μας ευχέρεια τι θα σβήνουμε. Δεν αποκλείουμε το διάλογο, αλλά οφείλουμε να σεβόμαστε τα μέλη και να τους προστατεύουμε από το ρατσιστικό (στο όριο των ποινικά κολάσιμων) δηλητήριο...και αλλού...Επειδή κάποιοι διαμαρτυρήθηκαν για άσκηση λογοκρισίας, επισημαίνω τα ακόλουθα: Το γκρουπ μας έχει συγκεκριμένο και σαφή προσανατολισμό, υποστηρίζουμε την παροχή ιθαγένειας στους μετανάστες, είμαστε υπέρ μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας καταδικάζουμε το ρατσισμό και την απομόνωση, λέμε όχι στην ξενοφοβία, κατηγορηματικά ζεκάθαρα και ανεπιφύλακτα. Για μας δεν υπάρχει αλλά είμαστε απόλυτοι σ αντό.

Ένα αντιπροσωπευτικό και αποκαλυπτικό παράδειγμα στρατηγικής εκφοβισμού της άλλης άποψης είναι η λεπτομερειακή καθοδήγηση αποδοκιμασίας δημοσιογράφου καθώς και του τηλεοπτικού σταθμού, που φιλοξένησαν σε εκπομπή την Υφυπουργό Εσωτερικών και μετανάστες για να συζητήσουν τις ρυθμίσεις του νόμου και τις κοινωνικές του προεκτάσεις⁹⁰. Οι οργανωτές αυτής της κίνησης εκφοβισμού, παρακινούν τα μέλη τους να κατακλύσουν, συντεταγμένα και μαζικά, την ηλεκτρονική σελίδα του τηλεοπτικού σταθμού, της δημοσιογράφου, αλλά και του συζύγου της (επίσης δημοσιογράφου). Στη συνέχεια, καθοδηγούν την πρόσβαση στο προφίλ των δημοσιογράφων στο facebook, με την ιδιότητα του φίλου και θαυμαστή, ώστε να είναι ευχερής ο αρνητικός σχολιασμός όλων των άρθρων τους, ενώ ρητά αναφέρεται ότι η πρόθεσή τους είναι ο ψυχολογικός πόλεμος⁹¹. Παρακάτω, ο καθοδηγητικός νους του κυβερνοπολέμου, συντάσσει τρία ξεχωριστά υποδείγματα τυποποιημένων σχολίων γι' αυτούς που... «δεν ξέρουν τι να γράψουν», από ένα για κάθε αποδέκτη: την δημοσιογράφο της εκπομπής, τον τηλεοπτικό σταθμό και τον σύζυγο της δημοσιογράφου. Το περιεχόμενο των τυποποιημένων σχολίων, δεν έχει απλό χαρακτήρα διαμαρτυρίας αλλά οργής, συνοδευόμενης από απειλές⁹², με απώτερο στόχο την πρόκληση φόβου⁹³. Η ίδια πρακτική ωμής απειλής, ακολουθείται και για ανθρώπους άλλων κοινωνικο-επαγγελματικών κατηγοριών (ιστορικούς, πανεπιστημιακούς, πολιτικούς), που εξέφρασαν δημόσια την υποστήριξή τους στο νομοσχέδιο ή που στο παρελθόν έχουν αμφισβητήσει τις δοξασίες εκείνων που έχουν αναγορευτεί αυτόβουλοι προστάτες του προσωπικού τους ιδεώδους περί Ελληνισμού.

Το αποτέλεσμα της δημιουργίας εντυπώσεων από τον κατακλυσμό των ξενοφοβικών απόψεων, είναι ορατό μέσα από τις έμφοβες αφηγήσεις των μελών

⁹⁰ Αφορά την εκπομπή «Αξίζει να το δεις» στον ANT1, με παρουσιάστρια την Τ.Στεφανίδου την 15/1/2010.

⁹¹ Τώρα, έχουν και προφίλ στο Facebook, από όπου μπορούμε να γίνουμε μέλη και φίλοι, και να αρχίσουμε να σχολιάζουμε ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΟΛΑ τα Άρθρα τους, με σκοπό τον ψυχολογικό πόλεμο. Σκεφτείτε ότι εάν σχολιαστούν από 9000 πολίτες τα προφίλ τους, τότε να είστε σίγουροι ότι θα το συζητάνε για μέρες. Ο πόλεμος στο Facebook στα προφίλ τους θα πρέπει να είναι καθημερινός και για ΟΠΟΙΟΔΗΠΟΤΕ ΘΕΜΑ που βάζουν, εμείς θα γράφουμε για το θέμα που μας ενδιαφέρει. Ότι και να γράφουν, εμείς θα λέμε τα δικά μας. Είναι βασικό αυτό! Να λέμε συνέχια για το θέμα που μας ενδιαφέρει και αυτό είναι το: ΟΧΙ ΨΗΦΟΣ ΣΤΟΥΣ ΆΛΟΔΑΠΟΥΣ !!!

⁹² ΜΑΣ ΠΡΟΚΑΛΕΙΤΕ, ΜΑΣ ΠΕΡΙΦΡΟΝΕΙΤΕΚΑΙ Η ΟΡΓΗ ΜΑΣ ΣΕ ΛΙΓΟ ΔΕΝ ΘΑ ΣΥΓΚΡΑΤΕΙΤΑΙ...

⁹³ Γι αυτό θα πρέπει να τους κατακλύσουμε με emails διαμαρτυρίας. ΜΑΣ ΦΟΒΟΥΝΤΑΙ !!!

του γκρουπ που εξετάζουμε⁹⁴, αλλά και από την εκτεταμένη παρουσίαση και αναπαραγωγή σ' αυτό της ρατσιστικής και ξενοφοβικής ειδησεογραφίας, απ' όπου κι αν αυτή προέρχεται (έντυπα, ΜΜΕ, διαδίκτυο). Μια ουσιαστική συνέπεια των φοβικών συνδρόμων, είναι η δημιουργία μιας φυγόκεντρης τάσης αλληλοαποκλεισμών, που έχει ως παρενέργεια την υποβάθμιση της κριτικής ικανότητας και την σταδιακή διαμόρφωση μιας ισοπεδωτικής ομογενοποίησης της άλλης άποψης. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, αποκρυσταλλώνεται η εικόνα του «γενικευμένου άλλου», ο οποίος ταξινομείται, ανεπεξέργαστα και αβασάνιστα, σε ομόλογα στερεότυπα σχήματα (ανθέλληνας, προδότης, αλλά και ρατσιστής, φασίστας, ακροδεξιός). Οι συνθήκες πόλωσης που διαμορφώνονται εκατέρωθεν, οδηγούν στην συνολική απαξίωση του επιπέδου της επικοινωνίας⁹⁵, με μόνιμη αγχωτική επιδίωξη το «μπούγιο» που θα βγάλει η καταμέτρηση των μελών κάθε γκρουπ.

3. Ο κριτικο - ιστορικός μη εθνοκεντρικός, ήπιος λόγος

Ενάντια στη βίᾳ του λόγου, είτε αυτή εκπορεύεται από τους «φονταμενταλιστές της επανάστασης» είτε από τους «πατριώτες του διαδικτύου» προβάλλεται η ηθική διαφύλαξης του δημόσιου χώρου επικοινωνίας και η απρόσκοπτη έκφραση της έλλογης σκέψης. Θεματικές εκφάνσεις αυτού του ήπιου λόγου θα εκθέσουμε στη συνέχεια του κειμένου μας.

Σε πρώτο πλάνο ο μετανάστης, ως μόνιμη και διαχρονική φιγούρα του blog, με μεταβαλλόμενη κάθε φορά εθνική σύνθεση, προέλευση και κατεύθυνση, αποτελεί τον μοχλό υπέρβασης της εθνοκεντρικής προσέγγισης στην συζήτηση για τα αίτια του ξεριζωμού των ανθρώπων από τις εστίες τους. Ο λόγος αποκτά ιστορικότητα, προκειμένου να ακολουθήσει τη διαχρονική και διασυνοριακή πορεία των μεταναστευτικών ροών. Απαγκιστρώνεται έτσι από το συνοριακό όριο μεταξύ του «εμείς» και οι «άλλοι». Αυτός ο λόγος, υποβοηθείται από όλα εκείνα τα τεχνικά μέσα που θα αυξήσουν την εμβέλειά του και θα ενισχύσουν έτσι την ίδια του την

⁹⁴ Φασίστες, κομπλεξικοί, με φοβικά σύνδρομα, ενάντια στο διαφορετικό, στην άλλη άποψη. Παραπληροφορούν, τρομοκρατούν, στοχοποιούν ανθρώπους. Σαν τις κατσαρίδες έχουν απλωθεί πια παντού.

⁹⁵ Ας τους βάλουμε σε κλουβί στο Αττικό πάρκο, δίπλα από τις μαμούδες έτσι ώστε να επιβεβαιωθεί το μάταιον και αντιχριστιανικόν της δαρβινικής θεωρίας: ΟΧΙ ΔΕ ΜΠΟΡΕΙ ΟΙ ΦΑΣΙΣΤΕΣ ΝΑ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΝΕΞΥΠΝΑ ΠΡΩΤΕΥΟΝΤΑ!

πειστικότητα. Εικόνα, εικαστική αναπαράσταση, κίνηση, έντεχνος λόγος: ο επισκέπτης του blog εκτίθεται στη συνειρμική διαδοχή ιστορικών γεγονότων και μορφών και στη νοηματική συνάφειά τους με γεγονότα και μορφές του σήμερα. Σ' αυτή την αλληλουχία των παραστάσεων με την οποία η εικόνα γίνεται συνήγορος της ιστορίας, μορφές και γεγονότα όπως ο Γκάντι, ο Τσε, η Ιντιφάντα, ο πόλεμος στο Ιράκ, τα εξουθενωμένα παιδικά πρόσωπα θύματα της διατροφικής κρίσης και των εμφύλιων συρράξεων, ο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, το Απαρτχάΐντ, ο Χίτλερ, διατηρούν σε εγρήγορση την ιστορική κρίση και μνήμη, και οικοδομούν τις προϋποθέσεις διαμόρφωσης μιας συνθετικής σκέψης με παγκόσμιο εύρος.

Σ' αυτό το ταξίδι στο χρόνο αποτρόπαιες εκδοχές του χθες βρίσκουν ανησυχητικές ομοιότητες στο σήμερα:

- φαινόμενα εκβαρβαρισμού της κοινωνίας όπως ο εμπρησμός της συναγωγής στα Χανιά,
- η ανοχή των πολιτών αλλά και η αδιάφορη στάση των ΜΜΕ απέναντι στη συστηματική παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδιαίτερα των μεταναστών,
- ο διάχυτος, ασυνείδητος και γενικευμένος ρατσισμός της καθημερινότητας του ανώνυμου πολίτη⁹⁶,
- ο ψυχοκοινωνικός μηχανισμός μετάθεσης ευθυνών στους μετανάστες και η ξενοφοβική φαντασίωση που αποκρύπτουν τα πραγματικά αίτια της κοινωνικής κρίσης,
- οι πολιτογραφήσεις σκοπιμότητας (π.χ. αθλητές), που νομιμοποιούν το ηθικό έλλειμμα δικαιοσύνης και αξιοκρατικής μεταχείρισης των αλλοδαπών πολιτών,
- τα στερεότυπα για τους μετανάστες που τους ενοχοποιούν εκ των προτέρων, μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο,
- η επιλεκτική απώλεια μνήμης για την περίοδο 1950-1974 που οι Έλληνες μετανάστες ήταν «λαθραίοι» στις ΗΠΑ και την Αυστραλία, και η μηδενική

⁹⁶ Δεν θέλουμε να είμαστε λαθραίοι. Δεν είμαστε όμως ούτε και μετανάστες. Είμαστε πρόσφυγες. Ερχόμαστε από πόλεμο. Ζητάμε άσυλο και πρέπει να μας χορηγηθεί. Δεν είμαστε όλοι οι μαύροι το ίδιο. Στην Ελλάδα βλέπετε μαύρο και λέτε “Σομαλός”. “Σομαλή” είναι η πόρνη της Ευρωπίδον, “Σομαλός” είναι και το βαπτοράκι της Γερανίου. Ε, λοιπόν, δεν είναι...

ανοχή στη λαθρομετανάστευση που δολοφονεί στα σύνορα, φυλακίζει στα στρατόπεδα και αρνείται τη χορήγηση ασύλου,

- το ναρκισσιστικό φίλτρο της φυλής που εξιδανικεύει τους δικούς μας απόδημους και υποτιμά τους ξένους,
- οι διϊστορικές μορφές αποκλεισμού (γυναίκες, Μικρασιάτες, κομμουνιστές, εβραίοι, μετανάστες, Ασιάτες, μουσουλμάνοι),
- η ομόφωνη καταδίκη της Ελλάδας για παραβίαση άρθρων της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και η μη τήρηση των διεθνών προστατευτικών εγγυήσεων για τα δικαιώματα του παιδιού,

όλες αυτές οι τάσεις του πολυπλόκαμου αποκλεισμού, συνυφαίνονται με τον ρατσισμό και τον φασισμό και συνδιαμορφώνουν τις συνθήκες εθισμού και αδιαφορίας, απέναντι στη συστηματική καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

4. Αφηγήσεις μεταναστών

Ποιοι όμως θα επισημάνουν την καταβύθιση των ανθρώπων στην νομική ανυπαρξία και την κοινωνική υποτέλεια αν όχι οι ίδιοι οι απόκληροι ώστε να ανασύρουν την κοινωνική σκέψη και ευαισθησία από τη χειμερία νάρκη;

Ο λόγος και πάλι στον μετανάστη του οποίου η περιεκτική αφήγηση, η συμπυκνωμένη εμπειρία και η πολυκύμαντη διαδρομή στο Ελληνικό αρχιπέλαγος, αποδίδουν το ειδικό βάρος της κοινωνικής του ταυτότητας, καθιστώντας ανεδαφικές τις αιτιάσεις των εθνικιστικών παραληρηματικών διακρίσεων: «*Ήρθα στην Ελλάδα το 1992. Πρώτα εγώ μόνος μου. Πέρασα τα βουνά της Ηπείρου και κατέληξα αρχικά κάπου στην Πάτρα. Από τότε πέρασαν 17 χρόνια. Σιγά σιγά ήρθε και η γυναίκα μου και εδώ κάναμε και τα 2 μας παιδιά. Δούλεψα σκληρά στην αρχή, χτυπήθηκα με την γη, με εργαλεία, με ταβανόβουρτσες, σε σκαλωσιές και σε γιαπιά.. κρύφτηκα από αστυνόμους, πήγα σε μαιμού γιατρούς, πήρα και μαιμου ένσημα για την άδεια παραμονής... η γυναίκα έπλυνε σκάλες, καθάρισε σπίτια και απόπατους, αλλά έκει σκυλί στην δουλειά και στο σπίτι, πάνω από τα παιδιά. Και όταν το βράδυ συζητάγαμε και οραματιζόμαστε το μέλλον, πηγαίνοντας κάθε Κυριακή βόλτα κάτω από την Ακρόπολη και στην Ομόνοια στο "δικό" μας καφενείο, αποφασίσαμε ότι*

θέλουμε να ριζώσουμε σε αυτή την χώρα. Καταφέραμε πήραμε σπίτι (όχι τίποτα σπουδαίο.. 60 τμ στην Λιοσίων, στον 1° όροφο, από έναν ιδιοκτήτη που μας κοίταξε υποτιμητικά και μας τόνισε ότι ήθελε να φύγει από την περιοχή γιατί γέμισε "ξένους"...) και να μεγαλώσουμε τα παιδιά μας σαν Έλληνες. Γίνανε πρώτοι στο σχολείο, μιλάγανε ελληνικά άφογα και στο τέλος κράτησαν και την σημαία την Ελληνική (άσχετα αν φοβήθηκα στην αρχή να είμαι και πολύ περήφανος για αυτό..).

Και φέτος μετά από τόσα χρόνια με τις άδειες παραμονής, με νόμους που έβγαιναν και άλλαζαν και που όλοι είχαν το ίδιο αποτέλεσμα, στο να πληρώνουμε όλο και πιο πολλά για "παράβολα", ήρθε ο Γιώργος Παπανδρέου να μας δώσει δικαίωμα. Κι αν όχι σε εμάς σίγουρα στα παιδιά μας. Να γίνουν πραγματικοί Έλληνες πολίτες. Εγώ ΠΑΣΟΚ ποτέ δεν ήμουνα, σε κάτι συγκεντρώσεις του ΚΚΕ πήγαινα για τα δικαιώματα των μεταναστών και τώρα όμως που επιτέλους φαίνεται μια λύση για τα παιδιά μας, βλέπω το ΛΑΟΣ, τον Καρατζαφέρη και κάτι άλλους που δεν τους ξέρω να ουρλιάζουν γιατί δεν πρέπει να γίνουμε Έλληνες. Και πάλι ότι πρέπει να φύγουμε και να γυρίσουμε πίσω κάποια μέρα. Και βλέπω και το ΚΚΕ να γκρινιάζει και να μην στηρίζει αυτές τις αλλαγές... και πικραίνομαι. Γιατί κανείς δεν θέλει να παραδεχτεί ότι πια ριζώσαμε... και ότι είμαστε μετά από 17 χρόνια πιο Έλληνες από άλλους. Γιατί εγώ δεν θυμάμαι ποτέ να μην πλήρωσα φόρους. Γιατί εγώ αγόραζα τα ένσημα με δικά μου λεφτά κάθε φορά. Γιατί όταν αγόρασα σπίτι τα έκανα όλα νόμιμα και χωρίς "μαύρα"... αντίθετα να σας πω πόσους "Έλληνες" είδα να κλέβουν την εφορία, το ΙΚΑ, τον εργάτη, όλους; Πόσοι ήταν απατεώνες και κλέφτες;

Γιατί το να είσαι πολίτης δεν είναι θέμα αίματος. Άλλα πόσο σέβεσαι τον τόπο που σου δίνει φαί και ζωή για να την ζήσεις. Και η Ελλάδα είναι ευλογημένος τόπος. Αρκεί να την αγαπούσαν και οι Έλληνες!!!».⁹⁷

Η παρουσίαση στο blog πρωτοβουλιών για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών, όπως στην περίπτωση του σχολικού συγκροτήματος στην Γκράβα, ή το αποτέλεσμα της ενσωμάτωσης στη Γερμανία, με αντιπροσωπευτικό παράδειγμα ενσωμάτωσης τους βουλευτές απογόνους μεταναστών, συμβάλλουν στην απεικόνιση θετικών όψεων της κοινωνικής δράσης πολιτών και μεταναστών. Πολίτες των χωρών υποδοχής αλλά και μετανάστες κατάφεραν να ξεπεράσουν τις αγκυλώσεις εκείνες

⁹⁷ Παραθέτω αυτούσια την εξιστόρηση η οποία δεν συνοδευόταν από επώνυμη αναφορά.

που απορρέουν από μια στατική απεικόνιση της έννοιας του πολίτη. Κριτική θέση τηρεί επίσης το blog απέναντι σε μια στατική και φοβική απεικόνιση της εθνικής ταυτότητας, η οποία αρνείται τις μετεξελίξεις της στο χρόνο. Περιεχόμενο της εθνικής ταυτότητας και φορείς, υπαγορεύονται από το παρελθόν αλλά δεν υπαγορεύουν το μέλλον, διότι διαφορετικά, η κλειστή εθνική ταυτότητα γυρίζει την πλάτη στο παρόν και το μέλλον. Και η αποστροφή του παρόντος είναι η γενεσιοναργός αιτία των αποκλεισμών και της καταπάτησης δικαιωμάτων.

Μια άλλη διάσταση που προβάλλεται μέσα από το συγκεκριμένο blog, αφορά στην ανάδειξη της συνυπευθυνότητας των πολιτών στην περιφρόνηση ή την ανάδειξη αντίστοιχα των δικαιωμάτων των μεταναστών. Απέναντι στην άποψη πως «η ιθαγένεια δεν είναι δράση για ερασιτέχνες μη κυβερνητικών οργανώσεων»⁹⁸, προτάσσεται η υπεύθυνη άσκηση των δικαιωμάτων από την κοινωνία των πολιτών, ως αντίβαρο στην ολιγωρία των ΜΜΕ και την παθητική στάση που προκαλεί η εκχώρηση εξουσιών στον επαγγελματισμό των πολιτικών.

Αυτός ο κατ' ευφημισμόν επαγγελματισμός και η αλλοτριωτική εκδοχή του πολίτη που υπονοεί, στηλιτεύονται μέσα από τις σελίδες του blog, ως υπεύθυνοι για την ισχυροποίηση των δομών παρανομίας, ανομίας και διαφθοράς του Ελληνικού κράτους. Οι αφανείς αυτές δομές, δρουν ως ουσιαστικά πρότυπα ένταξης των μεταναστών, ακυρώνοντας κάθε στιγμή το στομφώδες προπέτασμα του νομιμοφανούς θεσμικού λόγου. Οι μετανάστες εμπλέκονται στα γρανάζια αυτών των δομών και ενοχοποιούνται γι αυτό, ενώ στην πραγματικότητα, η όποια δράση τους, είναι απότοκος της προσαρμοστικής τους ικανότητας στα κυρίαρχα πρότυπα κοινωνικών συμπεριφορών. Σύμφωνα με σχετική έρευνα του EKKE την οποία επικαλούνται μέλη του blog, υπάρχει μια προσαρμογή της συμπεριφοράς των μεταναστών, αναλόγως τη χώρα υποδοχής. Οι αλλοδαποί παρακολουθούν την κοινωνική συμπεριφορά στη χώρα υποδοχής και “κουμπώνουν”, δηλαδή ενσωματώνονται στα κυρίαρχα πρότυπα αυτής της χώρας. Με αυτή την έννοια μετατοπίζεται η σημασία για τη μελέτη των μεταναστών από το: ποιοι και από που ήρθαν, στο: που επέλεξαν να μεταναστεύσουν.

⁹⁸ Απόσπασμα από άρθρο του Ν. Ξυδάκη στην Καθημερινή της 6/1/2010.

5. Δράσεις της κοινωνίας των πολιτών

Στο ευρύτερο πεδίο των δράσεων πολιτών, το blog δραστηριοποιεί τα μέλη του σε ζητήματα αποτροπής απέλασης προσφύγων, σε πρωτοβουλίες (επιτροπών πολιτών, φοιτητών, ΜΚΟ και συνδικαλιστικών οργανώσεων) κατά του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, σε καταγγελίες διακρίσεων και δυσμενούς μεταχείρισης των μεταναστών, καθώς επίσης, και στην καταγραφή, αποτίμηση και ανάσχεση δράσεων που συγκροτούν την ξενοφοβική παρουσία στην Ελλάδα και την ιδιαίτερα αναπτυσσόμενη δυναμική της.

Μέσα από το blog περιγράφονται όψεις που αφορούν την αβάσταχτη καθημερινότητα του μετανάστη και αφορούν την εγκληματικότητα, την μεταχείριση από την δικαιοσύνη, τις μεθόδους των διωκτικών αρχών (επιχειρήσεις σκούπα), τις εκρηκτικές όψεις έλλειψης κοινωνικής ανοχής στον ξένο (επιτροπές κατοίκων), τα φαινόμενα γκετοποίησης και διωγμού των μεταναστών (Αγ.Παντελεήμονας), τις συνθήκες κράτησης στα κέντρα υποδοχής. Συνήθως, πόλος αναφοράς γίνεται ένα στέκι το οποίο αποτελεί και το κέντρο αφετηρίας της συλλογικής δράσης.

Κλείνουμε την παρουσίαση αυτού του blog, με ένα σχόλιο που συνοψίζει τα αισθήματα του Νικόδημου που γεννήθηκε στην Κένυα και μεγάλωσε στην Κάλυμνο : «*Αν κλείσω τα μάτια και ονειρευτώ ένα νησί, δεν θα ονειρευτώ ένα νησί στον Ινδικό ωκεανό. Ένα νησί του Αιγαίου θα ονειρευτώ*». Το όνειρο του Νικόδημου είναι ύποπτο για τον οπαδό της εθνικής καθαρότητας που το μεθερμηνεύει σε απόπειρα εποικισμού, μόλυνσης της φυλής ή εθνολογικής αλλοίωσης. Για κάποιον που σκέφτεται με όρους οικονομικού ορθολογισμού, αυτό το όνειρο αποκτά τη μεταφορική σημασία ενίσχυσης της παραγωγικής υποδομής του νησιού, ενώ για τον πολιτικό αναλυτή, η παρουσία του Νικόδημου ενδεχομένως να μεταβάλλει τους τοπικούς ή ευρύτερους πολιτικούς συσχετισμούς της μικρής νησιώτικης κοινωνίας. Ωστόσο, η αφήγηση του ονείρου από τον Νικόδημο είναι η ίδια η θέληση για μια ζωή χωρίς ξεριζωμούς που δεν χωρά στα στενά πλαίσια των τεμαχισμένων ερμηνειών του.

BLOGS ΠΟΥ ΕΝΑΝΤΙΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ

Στη συνέχεια της εργασίας μας θα αναφερθούμε στις θέσεις εκείνων των blogs που ρητά εναντιώνονται στο νομοσχέδιο για την ιθαγένεια. Ήδη, εκτέθηκαν αναλυτικά παρόμοιες απόψεις, κατά την επεξεργασία της διαβούλευσης και του facebook. Επειδή μέρος των πληροφοριακών δεδομένων αποτελούν και οι εικόνες – σύμβολα που διακοσμούν το εσωτερικό αυτών των blogs, θα επιχειρήσουμε μια συνδυαστική μορφή παρουσίασης θέσεων και εικόνων με βάση την εκατέρωθεν θεματική τους συνάφεια.

Σε αναζήτηση στο διαδίκτυο με λήμμα επιλογής (ετικέτα) την ιθαγένεια, το 82% καταλαμβάνουν blogs που εναντιώνονται στην απόδοση της ιθαγένειας σε αλλοδαπούς. Το blog με την μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης είναι το ellinikiafipnisis.blogspot.com.

Σταχυολογώντας ενδεικτικά τίτλους από τα άρθρα του συγκεκριμένου ιστολογίου, αποκτούμε μια συνοπτική αλλά ευδιάκριτη αντίληψη του θεματικού και ιδεολογικού του προσανατολισμού:

- *Λαθρομετανάστες κακοποιούν γυναίκες στο Σύνταγμα*
- *ΒΟΡΙΔΗΣ: Νομοσχέδιο αποσύνθεσης της ελληνικής κοινωνίας*
- «...Τον προδότη ουδείς...»
- *Σταματάμε την υπογραφή του ανθελληνισμού της πατρίδας μας! Όλοι οι Έλληνες μια γροθιά!*
- *Αδίστακτη η πράσινη χούντα, πέρασε το λαθρονομοσχέδιο αγνοώντας τους Έλληνες...*
- *Η ελληνική δημοκρατία τελείωσε... το ελληνικό κοινοβούλιο ψήφισε την δημοκρατία του Σόρος!*
- *Η «Πολυπολιτισμική Βουλή της Ελλάδος» είναι υπόθεση 10ετίας...!*
- *Δείτε τι λένε τα παιδιά των (λαθρο)μεταναστών για τη χώρα μας...!*

-Διαλύουν το έθνος μας...! Ξυπνήστε!

-Ο Άγιος Παντελεήμονας, τα "Εξάρχεια" των πατριωτών αγωνιστών

-Το... ιστορικό έγγραφο για το τέλος της Ελλάδας όπως την ξέραμε!

- Δούρειος Ίππος της άλωσης του Ελληνισμού το νομοσχέδιο για το μεταναστευτικό

-Η ιθαγένεια δεν είναι δικαίωμα...!

- "Στοπ στο λαθρονομοσχέδιο" από τον Γιώργο Καρατζαφέρη

Η εικόνα επερχόμενου ολέθρου για τον Ελληνισμό, η ώσμωση των ιδεών του blog με το κόμμα του ΛΑΟΣ, ο εθνεγερτικός λόγος, ο χαρακτηρισμός ως προδοτικών των αντίθετων απόψεων, συμπληρώνουν και υποστηρίζουν το πανταχού παρόν αίτημα διενέργειας δημοψηφίσματος.

Στη συνέχεια θα παρουσιάσουμε εικόνες από τον διάκοσμο blogs παρόμοιας ιδεολογίας, ο οποίος είναι έτσι φιλοτεχνημένος ώστε:

- να υπενθυμίζει αλλά και να παρακινεί διαρκώς τα μέλη του να συμμετέχουν στο αίτημα για δημοψήφισμα:

- να προβάλλει τα αρχέγονα αλλά και τα σύγχρονα πρότυπα του Ελληνισμού, με διαφορετικούς λειτουργικούς και επιλεκτικούς ρόλους το καθένα. Τα πρώτα

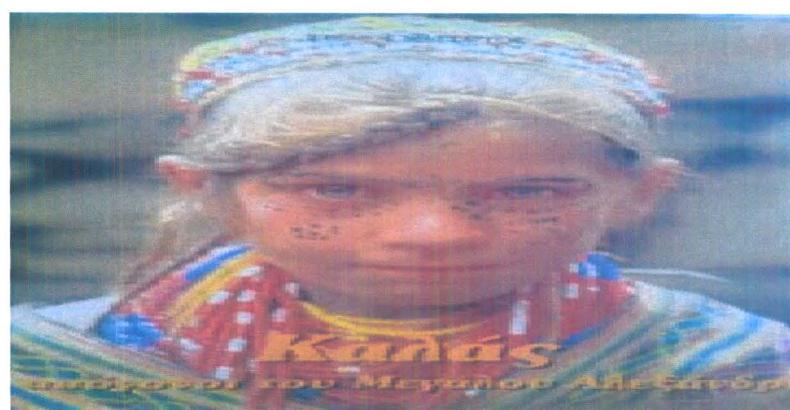
για να πιστοποιήσουν την συνέχεια του γένους, τα τελευταία για να αποκλείσουν την ετερότητα (μουσουλμάνοι):

- να κηρύττει την ενότητα στο χρόνο του εθνικού ιδεώδους ώστε να στηρίξει την «ανάγκη μίας νέας Πανελλήνιας, υπερκομματικής, υπερκρατικής, υπερθρησκευτικής ενωτικής ιδεολογίας, μίας νέας μεγάλης φιλοσοφίας που θα εμπνεύσει τον απανταχού Ελληνισμό και Φιλελληνισμό.....⁹⁹»

- να πιστοποιεί την εξάπλωση στο χώρο σε εποχές γεωπολιτικής παντοδυναμίας του Ελληνισμού, αλλά και την διαχρονική ανθεκτικότητα του φυλετικού γονιδίου

⁹⁹ Απόσπασμα από το ellines-antepithesi.blogspot.com

- να απεικονίζει τον «άλλο» με κάθε άλλο παρά κολακευτικές εικόνες, ρατσιστικής έμπνευσης, ώστε να προκαλέσει τον αισθητικό πανικό και να επισημάνει τον κίνδυνο αλλοίωσης των μορφολογικών χαρακτηριστικών της φυλής

- να επικεντρώνει σε θεματικές βίαιης αναπαράστασης της ετερότητας, ώστε να ενδυναμώσει την -προειλημμένη- θέση για το ανεφάρμοστο της πολυπολιτισμικότητας

- να προσδίδει αλλότριους, ψηφοθηρικούς σκοπούς στη νομοθετική πρωτοβουλία, ώστε να υπονομεύσει το ηθικό της κύρος

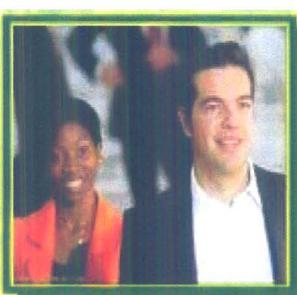
- να απειλεί με την κάλυψη της ανωνυμίας με ωμή εκδικητικότητα κάθε αντίθετη άποψη, και να μετατοπίζει το κέντρο του στόχου από την αντιπαράθεση ιδεών στην απειλή προς τα πρόσωπα που τις εκφράζουν, με εμφανή σκοπό την πρόκληση φόβου

- να εκφράζει, με συνθηματικό και πολωτικό τρόπο, τις βασικές ιδεολογικές παραδοχές του και να πολιτικοποιεί τον ρατσισμό

Άυτοί που πρότειναν το νομοσχέδιο είναι πρόκτορες...

Άυτοί που το υιοθέτησαν τι είναι...“

**Ούτε δεξιά
ούτε αριστερά**

**εθνικισμός
η μόνη λύση**

- να προμηνύει το επερχόμενο τέλος του ελληνισμού, από τη σύμπραξη εθνοτικών και παγκόσμιων κέντρων αποσταθεροποίησης

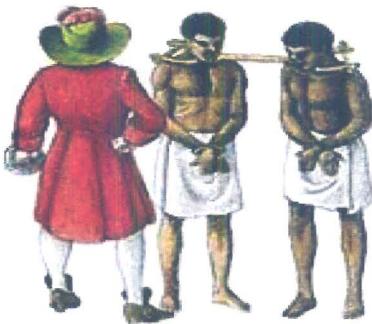
- να εξατομικεύσει την ενοχή, και να μεταχειριστεί κάθε μέσο όπως την αθωότητα ενός παιδιού ή την γονεακή ευθύνη για την επίτευξη του στόχου

- να καταστήσει ξεκάθαρο, ότι τα όρια ανοχής έχουν εξαντληθεί καθώς και ότι η απέλαση είναι πολιτικός μονόδρομος

- να προσδίδει στο εγχείρημα αποκλεισμού έναν διεθνοποιημένο, προοδευτικό και ανθρωπιστικό λόγο

**Με τη
συνεργασία
των -δήθεν-
αντιρατσιστικών
οργανώσεων
και των
"παραπηρητών"-
προωθείται
και στηρίζεται
το σύγχρονο
δουλεμπόριο**

Τόσο μέσα από τους τίτλους των άρθρων όσο και από την συμβολική αναπαράσταση των θέσεων που περιγράψαμε, μας δίνεται η δυνατότητα να κατατάξουμε αυτή την ενότητα blogs στην ευρύτερη κατηγορία των "κλειστού τύπου blogs". Η κατάταξη αυτή είναι απόρροια της μορφολογίας (μορφές και σύμβολα εθνοτικού τύπου, απόλυτη, κατευθυντική μορφή λόγου με προαποφασισμένο σκοπό), του περιεχομένου (μονοθεματικότητα, ιδεολογική μονοσημαντότητα, δαιμονοποίηση του «άλλου») και κυρίως της λογοκρισίας και του αποκλεισμού έκφρασης και ανάρτησης αντίθετων απόψεων.

Όψεις οργανωτικού σχεδιασμού συμμετοχής στο διαδίκτυο

Οι θέσεις που αναρτώνται για την ιθαγένεια στο διαδίκτυο, δεν είναι πάντα ή μόνο απροσχεδίαστες και αυθόρμητες. Αρκετά συχνά είναι αποτέλεσμα ενός επιτελικού οργανωτικού σχεδιασμού, από blogs που αναλαμβάνουν έναν τέτοιο επίσημο καθοδηγητικό ρόλο. Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αυτού του είδους blog αποτελεί το d-politiki.blogspot.com, το οποίο επιδιώκει να διαμορφώσει τις προϋποθέσεις ενός κινήματος πολιτών εναντίον της μεταβολής του κώδικα Ελληνικής ιθαγένειας. Ο διακηρυγμένος στόχος του blog είναι η απόρριψη του νομοσχεδίου και κάθε επιχείρημα επιλέγεται με κριτήριο τη συμβολή του σ' αυτό

τον στόχο. Η λεπτομερειακή περιγραφή των επιχειρημάτων για την ιθαγένεια, οι πηγές ενημέρωσης και οι ενημερωτικές συνδέσεις (links) με επιλεκτική αρθρογραφία, όλα συγκλίνουν, χωρίς περιθώρια παρέκκλισης στον στρατηγικό σχεδιασμό του στόχου¹⁰⁰.

Αναλυτικότερα, επιλέγονται χώρες με κριτήριο την ιδιαίτερα αυστηρή πολιτική στην παραχώρηση ιθαγένειας (Δανία, Μάλτα, Αυστρία, Ιαπωνία), προβάλλονται διαδικτυακές ψηφοφορίες που απορρίπτουν το νομοσχέδιο και, γενικότερα, κωδικοποιείται, ώστε να είναι ευχερές, όλο εκείνο το σώμα επιχειρημάτων κατά του νομοσχεδίου που έχουμε αναπτύξει σε άλλες ενότητες. Σε πολιτικό επίπεδο, προβάλλονται και επιβραβεύονται θέσεις βουλευτών της ΝΔ και του ΛΑΟΣ που απορρίπτουν το νομοσχέδιο, ενώ επιχειρείται μια συνάρθρωση σε ένα ενιαίο πλαίσιο των απόψεων των δύο κομμάτων και η απομόνωση πολιτικών που προβάλλουν μια πιο μετριοπαθή στάση στο θέμα της ιθαγένειας (π.χ. Σ. Χατζηγάκης).

Βασική επιδίωξη του διαχειριστή του blog δεν είναι τόσο η συγκρότηση και το βάθος των επιχειρημάτων, όσο είναι η επίτευξη μαζικότητας των επικριτικών

¹⁰⁰ Ένα δείγμα του κατευθυντικού λόγου είναι και το παρακάτω απόσπασμα:

“Τα σχόλια πρέπει να:

- επισημαίνουν ατέλειες του νομοθετήματος
- καταγράφουν παραθυράκια που θα οδηγήσουν στην πολιτογράφηση απόμων που δεν το αξίζουν
- αντιπροτείνουν εναλλακτικές διατάξεις πολιτογράφησης κατά την κρίση του καθενός. Οι δικές μου έχουν καταγραφεί εδώ.
- υποσημειώνουν τη δημογραφική πραγματικότητα του μεγέθους και σύνθεσης του μεταναστευτικού πληθυσμού, της αυξημένης γεννητικότητάς του, και της δυνατότητας περαιτέρω αύξησής του μέσω οικογενειακής επανένωσης των νέων Ελλήνων πολιτών ή της εισαγωγής πολλαπλάσιου αριθμού ξένων για τέλεση γάμων.
- αντικρούν τη σημείο προς σημείο τα αντεπιχειρήματα των υποστηρικτών του νομοσχεδίου, ειδικά όσον αφορά τους Έλληνες μετανάστες που κατά κανόνα πήγαν στις χώρες υποδοχής τους νόμιμα.
- εκτιμούν τις συνέπειες του νομοθετήματος για την μετατροπή της Ελλάδας σε πολυυπολιτισμική χώρα, την ανατροπή της εκλογικής ισορροπίας.
- δείχνουν με παραδείγματα πως μπορεί να δημιουργηθούν λόμπυ μεταναστών που θα επηρεάζουν την πολιτική ζωή και τις σχέσεις της Ελλάδας με άλλες χώρες με βάση το μειονοτικό τους συμφέρον.
- κάνουν παραλληλισμούς και με άλλες χώρες όπου ισχύει το δίκαιο των εδάφους (ΗΠΑ) ή με χώρες (όπως η Ελβετία) όπου ισχύουν ακόμα αντηρότερες διατάξεις από τις Ελληνικές.
- επισημαίνουν πως χώρες που δίνουν την ιθαγένεια πολύ ευκολότερα από την Ελλάδα δεν κατόρθωσαν να εντάξουν τους μετανάστες χωρίς προβλήματα όπως οι ταραχές στο Παρίσι ή οι βομβιστικές επιθέσεις στο Λονδίνο.
- ζητούν σε κάθε περίπτωση είτε ευρεία διακομματική συναίνεση σε οποιοδήποτε τροποποίηση των υφιστάμενου πλαισίου είτε (ακόμα καλύτερα) δημοψήφισμα για την έγκρισή του, με ελάχιστο επιπλέον κόστος, στις προσεχείς δημοτικές εκλογές.”

σχολίων : «Μια χιονοστιβάδα επικριτικών σχολίων πολιτών είναι πλέον η μοναδική ελπίδα για να ξανασκεφτεί το ΠΑΣΟΚ αυτό που προτίθεται να πράξει.. Ο καθένας πρέπει να συμβάλει με τις γνώσεις που έχει και το χρόνο του. Ένα απλό αίτημα για την αναγκαιότητα δημοψηφίσματος μπορεί να είναι το ίδιο χρήσιμο όσο ένα πιο μακροσκελές τεχνικό σχόλιο». Αν και δεν ξέρουμε το ποσοστό συμμετοχής του συγκεκριμένου ιστολογίου στη διαμόρφωση του τελικού αποτελέσματος (διαβούλευση και facebook), η προτροπή για μαζική συμμετοχή αρνητικών σχολίων με βασικό αίτημα το δημοψήφισμα, ταυτίζεται από άποψη περιεχομένου και ύφους των αιτημάτων με την πλειοψηφία των αναρτημένων σχολίων στο διαδίκτυο.

Παρόμοια πρακτική καθοδήγησης ακολουθεί και η νεοϊδρυθείσα Επιτροπή Εθνικής Σωτηρίας, η οποία με διακήρυξή της στις 28/12/2009 συντάσσει και διακινεί σε ομοιδεατικά ιστολόγια, έντυπο διαμαρτυρίας το οποίο απολήγει στην οργάνωση συλλογής υπογραφών για δημοψήφισμα σχετικά με την ιθαγένεια. Το συγκεκριμένο κείμενο κρίνει ως αντισυνταγματικές τις επικείμενες ρυθμίσεις για την ιθαγένεια και την απόδοση πολιτικών δικαιωμάτων, καταγγέλλει την κυβέρνηση για κατάλυση της λαϊκής κυριαρχίας ενώ ζητά την απόσυρση του νομοσχεδίου παράλληλα με την άμεση διενέργεια δημοψηφίσματος.

Ένα τρίτο εγχείρημα συλλογής υπογραφών κατά του νομοσχεδίου και διενέργειας δημοψηφίσματος, μέσω του διαδικτύου, συνοδεύει αντίστοιχο κείμενο «Ελλήνων Πολιτών» για το επίμαχο νομοσχέδιο. Το κείμενο περιέχει επισημάνσεις, όπως:

- την αλλαγή της πληθυσμιακής εικόνας της χώρας από την εισροή των μεταναστών,
- την κατάφωρη παραβίαση της Ελληνικής Εθνικής ταυτότητας καθώς και της αρχής της εθνικότητας ως πολιτειακής οργάνωσης του έθνους με το συγκεκριμένο νομοσχέδιο,
- την μη συμπερήληψη της οικονομικής αυτοσυντήρησης και βιωσιμότητας των μεταναστών ως κριτηρίου απόδοσης ιθαγένειας,
- την γκετοποίηση περιοχών σε αστικά κέντρα, από αναφοριώτες κουλτούρες ασύμβατες με την Ελληνική ιδιαιτερότητα και παράδοση,
- την επιλεκτική προστασία των μεταναστών από ΜΚΟ και την αδιάφορη στάση τους στην καταπάτηση δικαιωμάτων του γηγενούς πληθυσμού και

- ιδιαίτερα του ανειδίκευτου η ημι-ειδικευόμενου τμήματος του πληθυσμού της χώρας το οποίο είναι και το φτωχότερο
- την επιβεβαίωση συμμετοχής του λαού στην εξουσία μέσω της διενέργειας δημοψηφίσματος.

Και στις τρεις περιπτώσεις ιστολογίων που περιγράψαμε, είναι χαρακτηριστικός ο υψηλός βαθμός εξοικείωσης με τις διαχειριστικές και επικοινωνιακές δυνατότητες του διαδικτύου. Αναλυτικές οδηγίες για μια σειρά πρακτικών ζητημάτων όπως, η διαδικασία συλλογής και αρχειοθέτησης των υπογραφών, η αναπαραγωγή του συνοδευτικού κειμένου θέσεων για την ιθαγένεια, η φύλαξη σε ειδικό φάκελο των emails που συγκατατίθενται στο κείμενο της Επιτροπής, η καθημερινή συγκέντρωση των emails από έναν κεντρικό τομέα διαχείρισης, αποτελούν πειστήρια αυτών των δυνατοτήτων αξιοποίησης.

Η διαδικτυακή παρουσία του πατριωτικού χώρου

Πολιτική αφετηρία παρόμοιων πρωτοβουλιών, παρότι δεν κατονομάζεται, αποτελεί το κόμμα του ΛΑΟΣ το οποίο προέβαλλε συστηματικά την αναγκαιότητα του δημοψηφίσματος για την ιθαγένεια. Ωστόσο, αντίστοιχες πρωτοβουλίες και θέσεις στον διαδικτυακό χώρο (που καταλήγουν είτε σε δημοψήφισμα, είτε σε απαίτηση απέλασης των λαθρομεταναστών), προέρχονται και από νεοσύστατες πολιτικές κινήσεις όπως η παράταξη «Κοινωνία» ή το Παλλαϊκό Πατριωτικό Μέτωπο. Στο σχέδιο προγραμματικών θέσεων του τελευταίου η διαφύλαξη της κοινωνίας από την αυτο-διάλυσή της, απαιτεί την απέλαση των μη νόμιμων μεταναστών, την διαγραφή από εκλογικούς καταλόγους, ληξιαρχεία και δημοτολόγια των μεταναστών και των παιδιών τους, καθώς και την εξουσιοδότηση άσκησης βίας από τους συνοριακούς φύλακες για την αποτροπή εισόδου μεταναστών στη χώρα. Το πρόγραμμα τέλος περιέχει την απαγόρευση λειτουργίας των ΜΚΟ και την μετατροπή του εθνομηδενισμού σε ιδιώνυμο αδίκημα.

Σταδιακά, και με αφορμή το νομοσχέδιο για την ιθαγένεια διαμορφώνεται ένα ευρύτερο αντιμεταναστευτικό μέτωπο. Η ενότητα αυτού του μετώπου συγκροτείται

στη βάση μιας ευρύτερης θεματολογίας, η οποία περιέχει στοιχεία έντονου αντισημιτισμού, μια ιδιαίτερη προβολή της χριστιανικής ταυτότητας και του εκκλησιαστικού θεσμού, διαρκή ενδοδικτυακή αντιπαράθεση με τον αριστερό πολιτικό χώρο, έμφαση στα εθνικά, και στρατιωτικά θέματα, και γενικότερα εξιδανίκευση του πατριωτικού ιδεώδους. Στο πλαίσιο αυτής της ενότητας συναντούμε ειδικότερα:

- αναπαράσταση χριστιανικών συμβόλων μαζί με αποφθέγματα και μελλοντολογίες για το έθνος από αγιορείτες μοναχούς,
- δελτία εγκληματικότητας με δράστες αποκλειστικά μετανάστες,
- συλλογή υπογραφών για απαγόρευση ανέγερσης τζαμιών,
- οργάνωση και καθοδήγηση δράσεων κατά των μεταναστών (παρεμπόριο stop),
- μονταρισμένη αναπαραγωγή σκηνών με δράστες μετανάστες,
- εικόνες από πορείες, συγκεντρώσεις, διαμαρτυρίες «αγανακτισμένων πολιτών» με πρώτο πλάνο πολιτικούς του ΛΑΟΣ,
- απεικόνιση προσώπων, κυρίως διανοούμενων, με λεζάντα σχόλια έντονης αποδοκιμασίας λόγω των θέσεών τους για το μεταναστευτικό. την εθνική ταυτότητα και ιστορία.

Εκτός από την θεματολογία, μια περιήγηση στους τίτλους των ηλεκτρονικών διευθύνσεων μας προϊδεάζει για το ιδεολογικό περιεχόμενο των συγκεκριμένων ιστολογίων. Έτσι, διευθύνσεις όπως: Αντεπίθεση, Δημοψήφισμα, Μακεδονία Ελληνική Γη, Ελλάδα Ορθοδοξία, Πρώτη Γραμμή, Ελληνική Γροθιά, Έγερσις, Στόχος, Στοπ Ιντιμήντια, Θερμοπύλες, Ελληνικός Κόσμος, Υγρό Πυρ, Ελληνική Αναγέννηση, Αντί – μετανάστευση, Εθνική Άμυνα, Ελληνόψυχος, Ελεύθερος Πολιορκημένος, Εθνική Δράση, Δεξί Εξτρέμ, αποδίδουν, σε ευσύνοπτη μορφή, μια εξιδανικευμένη αυτοεικόνα του εθνικού παρελθόντος για την οποία επιδιώκεται η ολική επαναφορά στο παρόν, μέσα από ένα συλλογικό αναγεννητικό πρόταγμα.

Εκτός του διαδικτύου άλλες μορφές επικοινωνίας, όπως η χρήση ΜΜΕ, ή με μορφές συλλογικής επικοινωνίας (π.χ. αυτόνομο εθνικιστικό κάμπινγκ) δίνουν τη δυνατότητα διεύρυνσης της απήχησης των ιδεών αλλά και την βιωματική ενίσχυση των σχέσεων των μελών του συγκεκριμένου χώρου. Επίσης, ιστοσελίδες που

φιλοξενούν παρόμοιες απόψεις, αφορούν κυρίως ηλεκτρονικά ΜΜΕ (περιοδικά, εφημερίδες) ή έντυπα του ημερήσιου τύπου που δημιουργούν δική τους ομάδα στο facebook. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις e-grammes (πατριωτική ηλεκτρονική εφημερίδα), την Χρυσή αυγή (ηλεκτρονική εφημερίδα του λαϊκού συνδέσμου), αλλά και περιοδικά του διαδικτύου όπως το Patria, το Ρεσάλτο, το Άρδην και το Αντίβαρο. Παράλληλα σε πολλά sites προβάλλεται κοινή βιβλιογραφία.

TO INDY MEDIA ATHENS ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ

To Indymedia Athens αυτοσυστήνεται ως μια ανοιχτή συλλογικότητα ατόμων που προσφέρουν άμεση και μη-εμπορευματική πληροφόρηση. Είναι μέρος ενός παγκόσμιου δικτύου ανεξάρτητων κέντρων πληροφόρησης τα οποία συναποτελούν το παγκόσμιο Independent media center που βρίσκεται στη διεύθυνση www.indymedia.org. Η ιδέα του indymedia γεννήθηκε το 1999 στο Σιάτλ των Η.Π.Α. από ακτιβιστές των μέσων ενημέρωσης με σκοπό την δημιουργία ενός ανεξάρτητου κέντρου ενημέρωσης για την κάλυψη των διαδηλώσεων κατά του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Μετά από δύο χρόνια το Παγκόσμιο Δίκτυο αριθμούσε εβδομήντα ανεξάρτητα τέτοια κέντρα πληροφόρησης. Η συμμετοχή στο Athens Indymedia είναι ατομική και όχι αντιπροσωπευτική κάποιας οργάνωσης, συλλογικότητας ή κόμματος. Τα μέλη της διαχειριστικής ομάδας δεσμεύονται για ισότιμη και ανιδιοτελή μεταχείριση όλων των απόψεων που εκφράζονται στο site.

Οι θέσεις που αναπτύσσονται στο blog Indymedia Athens για την ιθαγένεια διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες τοποθετήσεων.

Αρχικά απορρίπτεται η γενική φιλοσοφία του νόμου διότι η ιθαγένεια αποτελεί επικύρωση της εξουσιαστικής ιδιότητας του κράτους. Η ίδια η διαβούλευση κρίνεται ως αστικός θεσμός και απορρίπτεται λόγω αρχής η συμμετοχή σ' αυτήν. Το κράτος αποδίδει την Ελληνική ιθαγένεια με πανηγυρικό στόμφο προκειμένου να ενισχύσει το ίδιο έμμεσα την θεμελιακή του υπόσταση. Η πρόσβαση στα «ψίχουλα των δικαιωμάτων» μέσω της ιθαγένειας, είναι συγκριτικά υποδεέστερη μιας άλλης βαθύτερης συνέπειας του νομοσχεδίου, δηλαδή της εθελόδουλης υποταγής του ατόμου στην πολιτιστική και εξουσιαστική διάσταση του κρατικού θεσμού.¹⁰¹

¹⁰¹ Η πολιτιστική διάσταση εξειδικεύεται στην απαίτηση υιοθέτησης περιεχομένων που απορρέουν από την κυρίαρχη εθνική ταυτότητα. Για το συγκεκριμένο θέμα έχει ειπωθεί αλλού : «..είναι προφανές ότι η συνταύτιση του ατόμου με το έθνος και οι στάσεις του απέναντι στον μη-εθνικό ή/και τον «ξένο» θα είναι διαφορετικές σε μια κοινωνία όπως η ελληνική, της οποίας η εθνική συγκρότηση είναι ιστορικά μακρόσυρτη αλλά και αφηγηματικά ερμητική και αποκλειστική, συνοδεύεται από Διχασμούς και ορίζεται από μια κρατική-εξουσιαστική επιτήρηση και πειθάρχηση της πολιτιστικής ιδιωνυμίας της, στο όνομα της

Μια δεύτερη συνέπεια της απόδοσης ιθαγένειας, είναι ο διαχωρισμός των μεταναστών σε νόμιμους και παράνομους, «καλούς» και «κακούς», «χρήσιμους» και «περισσευούμενους». Αυτή η διάκριση, οδηγεί είτε σε απέλαση, είτε σε βαθύτερη υποτίμηση των μη νομιμοποιημένων μεταναστών, άρα σε βαθύτερη εκμετάλλευση. Ο μετανάστης αντιμετωπίζεται ως αποστάτης των αγώνων της χώρας του, ως άβουλο πιόνι του παγκόσμιου κεφαλαίου ή ως τυχοδιώκτης, καιροσκόπος της παγκόσμιας τάξης πραγμάτων. Εναλλακτικά της διαβούλευσης, προτείνεται η διενέργεια δημοψηφίσματος για το μεταναστευτικό ως επιβεβαίωση της λαϊκής κυριαρχίας και της άμεσης δημοκρατίας. Το αίτημα δημοψηφίσματος, χωρίς ιδιαίτερη ανάλυση του περιεχομένου και των στόχων του, μεταγγίζει στο Indymedia, πρακτικές του «πατριωτικού» χώρου και προκαλεί εύλογη καχυποψία για την πιθανή πηγή καθώς και τα αληθινά κίνητρά του.

Μια δεύτερη προσέγγιση στους κόλπους του Indymedia Athens, αναβαθμίζει την σημασία της ιθαγένειας και των δικαιωμάτων ισότιμης συμμετοχής στη δημόσια ζωή. Ωστόσο επισημαίνεται ο κίνδυνος διπολισμού των μεταναστών: ρύθμιση ιθαγένειας και των δικαιωμάτων για τους νόμιμους και παγίωση μιας κατάστασης παντελούς έλλειψης δικαιωμάτων για τους παράνομους. Αντί αυτού προτείνεται η νομιμοποίηση όλων των μεταναστών ως προϋπόθεση ταξικής συνειδητοποίησης.

Αυτή η προσέγγιση δεν απορρίπτει την χορήγηση της ιθαγένειας ως επουσιώδες μέτρο στη βάση μιας αναρχικής ή αντεξουσιαστικής θεώρησης. Αντίθετα στιγματίζει την απουσία της αριστεράς στην υποστήριξη του νομοσχεδίου για την ιθαγένεια, ενώ προβάλλει ως επιτακτική την ανάγκη οργάνωσης επιχειρημάτων ενάντια στον μονόλογο των ακροδεξιών απόψεων σε διαδίκτυο και στις κινητοποιήσεις.

Οι ακροδεξιές αυτές απόψεις γιγαντώνουν την απελή των μεταναστών για την κοινωνία και επηρεάζουν όλο και μεγαλύτερο ποσοστό της. Σταδιακά οργανώνουν

«εθνικόφρονος» ή/και «ελληνοχριστιανικής» ακεραιοφροσύνης» Τ. ΚΑΦΕΤΖΗΣ: «Το «ταυτό» και το μη ταυτό στην ελλάδα της μετανάστευσης. Ιδεολογικές διαστάσεις ερευνητικών δεδομένων για το ρατσισμό και την ξενοφοβία», σελ.342, στο συλλογικό έργο: Παύλου Μ., Σκουλαρίκη Α.(επιμ.), (2009) *Μετανάστες και Μειονότητες*. Λόγος και πολιτικές, εκδ. Βιβλιόραμα, σειρά KEMO, Αθήνα. Η εισχώρηση της πολιτιστικής φυσιογνωμίας ενός έθνους στα γρανάζια της εξουσίας του κράτους έχει επισημανθεί και αλλού: «...το έθνος αποτελεί τον “ιδανικό” ιστορικό τύπο ιδεολογικής και πολιτιστικής παγίωσης της σύγχρονης μορφής πολιτικής οργάνωσης της εξουσίας». Δ. Χριστόπουλος, (2002), Η ετερότητα ως σχέση εξουσίας, KEMO, εκδ.Κριτική.

ένα αίτημα αποκλεισμού από το πολιτικό σώμα, εδραζόμενο στην ανταγωνιστικότητα στην αγορά εργασίας αλλά και στη φυλετική καθαρότητα. Η ξενοφοβία και ο ρατσισμός ενώ αποδοκιμάζονται σε διακηρυκτικό επίπεδο, επιδοκιμάζονται στην καθημερινότητα και διαμορφώνουν όλο και πιο ευρύτερα τμήματα της κοινωνικής συνείδησης. Η ανωτερότητα του ελληνικού έθνους, η υποταγή στα κυρίαρχα πολιτιστικά πρότυπα, η σύγκρουση πολιτισμών πλαισιών το περιεχόμενο αυτής της συνείδησης, υποθάλπουν την κοινωνική συνοχή και εδραιώνουν ένα συμπαγές κοινωνικό ρήγμα στο κοινωνικό σώμα.

Γενικότερα, ο προβληματισμός για την διευρυνόμενη τάση της μη ανεκτικότητας της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στον «ξένο» κατέχει περίοπτη θέση στην προσέγγιση που εξετάζουμε. Η κορύφωση αυτού του προβληματισμού εκφράζεται με το αγωνιώδες ερώτημα *τι ποσοστό της κοινωνίας αντιπροσωπεύεται στον καλυμμένο ρατσισμό εναντίον των μεταναστών*; Ως αντίβαρο απέναντι σε μια κοινωνία του αποκλεισμού, προτάσσονται ανοιχτές πολιτισμικές ταυτότητες στη βάση της επιμειξίας αντί της καθαρότητας. Η πολυφωνία του μέσου επιτρέπει όμως και την παράλληλη έκφραση απόψεων ενίσχυσης της ασφάλειας αφού προτείνεται η νομοθετική πράξη απόδοσης της ιθαγένειας, να συνδυαστεί με τη δημιουργία νέων και ισχυρών μέτρων προστασίας των ακτογραμμών και των ελληνικών εδαφών από το φαινόμενο της διακίνησης λαθρομετανάστευσης.

Μια τρίτη προσέγγιση εστιάζει όχι στην ιθαγένεια καθαυτή αλλά στις πολιτικές συνέπειες που θα χει η εφαρμογή του μέτρου. Συγκεκριμένα, ο νέος κώδικας ιθαγένειας περισσότερο ενδιαφέρει ως ανάχωμα στην ακροδεξιά παρά ως παρεχόμενο δικαίωμα. Η εφαρμογή του νέου κώδικα, θα μετατρέψει την Ελλάδα σε πολυεθνικό κράτος, χωρίς ισχυρή εθνική ταυτότητα γεγονός που θα αποδομήσει την ισχύ της κυρίαρχης εθνικά ομάδας και την παρουσία της σε θεσμούς όπως η αστυνομία, η εκπαίδευση, η αυτοδιοίκηση. Και σ' αυτή την προσέγγιση αποδοκιμάζεται η συμμετοχή στη διαβούλευση για την ιθαγένεια, λόγω του περιεχομένου του ίδιου του διαλόγου. Τόσο οι υποστηρικτές του νομοσχεδίου όσο και οι επικριτές του, περιχαρακώνονται στις απόλυτες θέσεις τους, και επιδίδονται σε ένα ανερμάτιστο κυνήγι μαγισσών.

Συνοψίζοντας, οι προσεγγίσεις της ιθαγένειας στο Indymedia Athens, είτε αξιολογούν το νομοσχέδιο στα στενά πλαίσια των ιδεολογικών τους αρχών, με συνέπεια τον ακρωτηριασμό της κοινωνικής σημασίας των μέτρου, είτε αναδεικνύουν την αυτοτελή αξία της τροποποίησης του κώδικα ελληνικής ιθαγένειας, αποδοκιμάζοντας την απουσία της αριστεράς από τον διαδικτυακό διάλογο για την ιθαγένεια. Οι δύο αυτές τάσεις αποτελούν ευρύτερο σύμπτωμα της ταλάντευσης του αναρχικού χώρου μεταξύ της καθολικής απαξίωσης της νομοθετικής πρωτοβουλίας (που είναι και η επικρατέστερη τάση) και της αντίστοιχης αποδοχής της.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ.

Σ' αυτή την ενότητα θα παρουσιάσουμε συνοπτικά τις θέσεις για την ιθαγένεια μέσα από τα ηλεκτρονικά περιοδικά Ρεσάλτο και Άρδην.

Ρεσάλτο: Περιοδικό Πολιτικής και Πολιτισμικής παρέμβασης.

Το περιοδικό Ρεσάλτο (www.resaltomag.gr) εξέδωσε το πρώτο τεύχος του το Δεκέμβριο του 2005. Το περιοδικό εκπροσωπούν επώνυμα δύο μέλη της συντακτικής του ομάδας (Θύμιος Παπανικολάου και Κλεοπάτρα Κατακάλου). Τα υπόλοιπα μέλη της συντακτικής ομάδας διατηρούν την ανωνυμία τους, ιδιαίτερα μετά την εμπρηστική επίθεση που δέχτηκαν τα γραφεία του περιοδικού στις 22/09/2009 στα Εξάρχεια. Σε επικοινωνία που είχαμε με τον εκδότη-διευθυντή του περιοδικού για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, μας παρέπεμψε στο εναρκτήριο άρθρο με τίτλο «*Παγκοσμιοποίηση: Η Αριστερά μπροστά στις νέες προκλήσεις*» του πρώτου τεύχους, στο οποίο συμπυκνώνονται οι βασικές θέσεις της συντακτικής ομάδας. Η βασική προβληματική του περιοδικού συνίσταται στον επαναπροδιορισμό της ιδεολογικής και πολιτικής ταυτότητας της αριστεράς στο νέο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης. Η παγκοσμιοποίηση είναι συνυφασμένη με την στρατηγική των συμφερόντων του διεθνούς χρηματιστηριακού κεφαλαίου και στοχεύει σε μια παγκόσμια εξουσία (Νέα Τάξη). Σ' αυτό το πλαίσιο υπονομεύεται ο ρόλος των εθνικών κρατών και προωθείται ο διαμελισμός τους. Οι λαοί των εθνικών κρατών από συνθετικές ενότητες συλλογικής συνείδησης μετατρέπονται σε ανταγωνιστικά εθνοτικά αθροίσματα ενώ ιδεολογίες του αντιρατσιστικού κινήματος, της πολυπολιτισμικότητας, των δικαιωμάτων ή του αντιεθνικισμού που μέχρι πρόσφατα ήταν σύμβολα επαναστατικής πρωτοπορίας προλειαίνουν το έδαφος για την επικράτηση των υπερεθνικών μονοπωλίων. Αντίστοιχες με το πλαίσιο ανάλυσης είναι και οι θεματικές ενότητες του περιοδικού: εθνικό, μεταναστευτικό, ορθοδοξία και κοινωνία, παιδεία, διεθνή θέματα, πολιτική οικονομία.

Στο Ρεσάλτο η ιθαγένεια συναρτάται με τις διεθνείς μεταναστευτικές ροές και τα συμφέροντα του παγκόσμιου κεφαλαίου. Σύμφωνα με αυτό το πλαίσιο εξήγησης, οι μεταναστευτικές ροές, δεν είναι φυσιολογικό κοινωνικό φαινόμενο, αλλά παράγωγο της παγκόσμιας μονοπωλιακής ηγεμονίας του κεφαλαίου με στόχο την επιβολή ενός ακραίου, νεοφιλελεύθερου οικονομικού συστήματος. Η απόδοση ιθαγένειας στους μετανάστες αποτελεί τη νομική επικύρωση αυτής της διαδικασίας, προκαλώντας αγεφύρωτα ρήγματα στον κοινωνικό ιστό και την εθνική ακεραιότητα και ομοιογένεια¹⁰². Ειδικότερα, η εισροή μεταναστών στην Ελλάδα και ο πολλαπλασιασμός τους, μέσω των ρυθμίσεων της οικογενειακής επανένωσης, προβλέπεται να επιδράσουν καταλυτικά τόσο στην υπονόμευση των εργασιακών κεκτημένων όσο και στην κατάτμηση του πληθυσμού της χώρας σε μειονοτικούς θύλακες.

Ο ρόλος της εθνικής εργατικής τάξης

Έννοια κλειδί σ' αυτό το ερμηνευτικό πλαίσιο αποτελεί η εργατική τάξη. Εγγενής στόχος της είναι να ανέλθει από την ανοργάνωτη φάση του προλεταριάτου σε εθνική τάξη και να συνταχθεί οργανωτικά σε επίπεδο έθνους. Για να γίνει αυτό πρέπει να αναλάβει πολιτικό ρόλο έτσι ώστε να αναχθεί σε τάξη δι' εαυτήν δηλαδή σε πολιτική τάξη για τον εαυτό της. Ανάσχεση σε αυτή την εθνικο-πολιτική αποστολή της εργατικής τάξης, προκαλεί η μετανάστευση με την εισαγωγή ανοργάνωτων, εθνικά αλλότριων και εξαθλιωμένων μαζών. Τα μεταναστευτικά κύματα δυσχεραίνουν και υπονομεύουν την αποστολή της εργατικής τάξης, το πλαίσιο των διεκδικήσεων, και τις πολιτικές της επιδιώξεις. Παράλληλα, η πολλαπλότητα των εθνοτήτων, ως επακόλουθο της μετανάστευσης, αλλοιώνει την, μονοσήμαντη φυλετικά, εθνολογική σύσταση του πληθυσμού. Ο κατακερματισμός

¹⁰² Αυτό που παρακάμπτεται από όλους τους πολιτικούς απατεώνες είναι ότι ο νόμος για την Ιθαγένεια αποτελεί το τελικό στάδιο των ιμπεριαλιστικών σχεδιασμών. Την ολοκλήρωση των νεοταξικών στόχων: την πολιτική νομιμοποίηση της κατάτμησης της Ελλάδας, την επικύρωση της αλλαγής συνόρων (που λέει και η Παπαρήγα) και τη δημιουργία μικρών προτεκτοράτων. Αυτός είναι ο βασικός στόχος της Ιθαγένειας. Να επικυρώσει πολιτικά αυτό που έχουν υλοποιήσει κοινωνικά μέχρι σήμερα. Και μέσω αυτής της πολιτικής και νομικής επικύρωσης να υλοποιηθούν οι στρατηγικοί στόχοι της Νέας Τάξης: Η κατάτμηση του ελληνικού έθνους, το «πνίξμο» της Ορθοδοξίας, η άλωση των εθνικών μας ιστών...

του πληθυσμού σε εθνοτικά υποσύνολα, με τη σειρά του αποδομεί την δυνατότητα της εργατικής τάξης να διαδραματίσει τον συνεκτικό ρόλο εθνικής τάξης.

Η πλανητική αποικιοκρατία του κεφαλαίου, σύμφωνα με το Ρεσάλτο, χρησιμοποιεί ως ιδεολογική κορωνίδα το δόγμα «εργάτες χωρίς πατρίδα». Αυτή η, διεθνιστικής έμπνευσης ιδέα, αποτελεί ιδεολογική παγίδα, στην οποία εγκλωβίζει τις προοδευτικές πολιτικές δυνάμεις της αριστεράς, που συστρατεύονται ενάντια στο έθνος και στα παράγωγά του (εθνικισμός, γλώσσα, παράδοση, πολιτισμός κλπ.).

Αποκαθαρμένη η εργατική τάξη από εθνικά ιδιώματα, υφίσταται μια εντονότερη απώλεια: χάνει τον πολιτικό της ρόλο και μαζί μια σειρά κατακτήσεων και δικαιωμάτων (εργασιακά, πολιτικά, προνοιακά). Υποστέλλοντας την εθνική σημαία ως στοιχείο αυτοπροσδιορισμού, υποστέλλει και τα δικαιώματα που κατέκτησε στο πλαίσιο του έθνους κράτους. Η διεθνοποιημένη εργατική τάξη υποβιβάζεται έτσι στην πρωτογενή, πρωτόγονη, ανοργάνωτη και ανοχύρωτη δικαιϊκά κατάσταση του 18ου αιώνα, απογυμνωμένη από δικαιώματα, προκειμένου να καταστεί εκ νέου αντικείμενο εκμετάλλευσης. Φορείς αυτών των καταλυτικών αλλαγών είναι οι μετανάστες, ανοχύρωτη αγέλη, γυμνή από δικαιώματα, εξαθλιωμένη και συνάμα εξάρτημα του διεθνούς κεφαλαίου, που δρουν υπονομευτικά ενάντια στις κατακτήσεις των εργατών.¹⁰³

Αφελληνισμός και κατακερματισμένη κοινωνία

Εάν η είσοδος των μεταναστών συνιστά βόμβα στα θεμέλια των κατακτήσεων και στην πολιτική οργάνωση της εργατικής τάξης, η συνέπεια στο καθαυτό εθνικό επίπεδο είναι εξίσου καταλυτική. Το ρήγμα στην συνοχή του έθνους-κράτους και η μετατροπή του σε πολυεθνικό μόρφωμα, είναι αποτέλεσμα διαδοχικών κινήσεων με προσχεδιασμένο αποτέλεσμα. Πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση είναι ο μαζικός εποικισμός της εθνικής επικράτειας. Ακολουθούν, η απόδοση πολιτικών δικαιωμάτων και ιθαγένειας στους μετανάστες, μέσα σε ένα κλίμα συμπόνιας και

¹⁰³ Μια λογική και στρατηγική η οποία ξεκινά από την οργανωμένη εισαγωγή των αλλοδαπών στρατιών με πρώτους στόχους: Την ισοπέδωση των κοινωνικών ιστών, των εργατικών, συνδικαλιστικών και πολιτικών κεκτημένων, την αποδόμηση της εθνικής μας υπόστασης, συνακόλουθα και των αγώνων σε εθνικό επίπεδο, για την απρόσκοπη κερδοσκοπική ανασχηντία του κεφαλαίου...

φιλοξενίας για τον ανέστιο ξένο. Η αποδημία του γηγενούς ελληνικού πληθυσμού σε ξένες χώρες, για αναζήτηση καλύτερων συνθηκών εργασίας, είναι το τελικό στάδιο μιας μακράς και σκόπιμης διαδικασίας αφελληνισμού.

Η νέα κοινωνία που προβάλλει, είναι διασπασμένη σε ένα αταίριαστο μωσαϊκό εθνοτήτων, στο οποίο κάθε κοινότητα διεκδικεί εκατέρωθεν δικαιώματα, η μια εναντίον της άλλης. Σ' αυτό το πλαίσιο ανάλυσης δε λαμβάνεται υπόψη, η κοινή ταξική θέση, ή το γεγονός της εκμετάλλευσης της εργατικής δύναμης αλλοδαπών και ημεδαπών σαν κίνητρα για μια κοινή προσέγγιση, αλληλοδιείσδυση και κοινή αγωνιστική συμπόρευση των εθνοτικών κοινοτήτων. Η εθνοτική καταγωγή, έχει ιδιαίτερο αξιακό βάρος, και γι αυτό εκλαμβάνεται ως μήτρα παραγωγής συμπαγών μαζών, απομονωμένων και διακριτών, ανθεκτικών στο χρόνο (τον παρελθοντικό με την έννοια της ιστορικής συνέχειας αλλά και τον μέλλοντα).

Σ' αυτή την πορεία διάβρωσης της εθνολογικής σύστασης του ελληνισμού, ενοχοποιούνται ιδέες που πλαισιώνουν το μεταναστευτικό φαινόμενο αλλά και οι φορείς αυτών των ιδεών. Οι έννοιες της κοινωνικής ένταξης, της ισονομίας και ισότητας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της πολυπολιτισμικότητας, στηλιτεύονται ως στρατηγικά εργαλεία υπονόμευσης της εθνικής ακεραιότητας, ως άλλοι «Δούρειοι Ίπποι» κατάληψης της κοινωνικής σκέψης. Οι έννοιες αυτές και το πλαίσιο των ιδεών που αναπτύσσουν, αποδοκιμάζονται εντασσόμενες σε μια γενική κατηγορία επιδοτούμενου αντι-ρατσισμού, με πρωταγωνιστές πολιτικούς, ιστορικούς, διανοούμενους και δημοσιογράφους.

Οι φορείς αυτών των ιδεών, χαρακτηρίζονται δοσίλογοι της νέας τάξης, παρομοιάζονται με τους ερευνητές του εργαστηρίου, πειραματιζόμενοι πάνω στη δημιουργία ενός νέου τύπου ανθρώπου, τον πολυπολιτισμικό HOMUNCULUS, αποστειρωμένο από τις ρίζες και το παρελθόν του, με χειραγωγούμενη μνήμη, με αναθεωρημένη εκδοχή των ιστορικών γεγονότων, με ροπή στην ανοχή και τον ενδοτισμό. Προσπαθώντας να τηρήσει τα προσχήματα δεοντολογίας, το Ρεσάλτο, δεν αναρτά στις σελίδες του τις φωτογραφίες όλων εκείνων τους οποίους όμως χαρακτηρίζει «εθνικά ύποπτους για συνεργασία με ξένα κέντρα αποσταθεροποίησης», «ινστρούχτορες της πολυφωνικής δημοκρατίας», «μαντρόσκυλα ή δοσίλογους του επιδοτούμενου αντιρατσισμού και

αντιεθνικισμού¹⁰⁴». Για τους ίδιους τους μετανάστες, οι χαρακτηρισμοί παραλλάσσουν ανάμεσα σε διαφορετικές εκδοχές, όπως σύγχρονοι δούλοι, έποικοι, πολύχρωμοι βοηθοί των αφεντικών και του κράτους, βαλκανικοί και τριτοκοσμικοί συρφετοί, πολιτικά και πολιτιστικά καθυστερημένοι.

Μαρξιστικός εθνικισμός ή εθνικιστικός παροξυσμός;

Από το πλαίσιο των θέσεων που αναπτύξαμε μέχρι τώρα, η εργατική τάξη επιφορτίζεται με δύο πραξεολογικούς στόχους, τον πολιτικό και τον εθνικό. Οι δύο αυτοί στόχοι δεν μπορούν να συναιρεθούν σε έναν, χωρίς εσωτερικές αναταράξεις στο όλο θεωρητικό οικοδόμημα. Το Ρεσάλτο έχει εγκολπωθεί δύο θεωρητικές παραδόσεις, που βρίσκονται σε μεταξύ τους δυσαρμονία και αντίθεση. Οι μαρξιστικές καταβολές των θέσεων του Ρεσάλτο αντιβαίνουν στις εθνικιστικές, δεδομένου ότι, οι δύο ταυτότητες της εργατικής τάξης, η εθνική και η ταξική-πολιτική, αλληλοαναιρούνται: με την προβολή του εθνικού στόχου προβάλλεται η ενότητα του λαού στο πλαίσιο μιας ενιαίας και κοινής εθνικότητας. Πηγές επιχειρημάτων αυτής της θέσης είναι η κοινή παράδοση, η κοινή γλώσσα και πρόγονοι και η κοινή θρησκεία. Αυτή η ενότητα, στη βάση του κοινού έθνους, αποδεικνύεται επίπλαστη από τη μαρξιστική θεωρία, που θεωρεί εκ προοιμίου διαιρεμένη την κοινωνία σε τάξεις, και αναζητά την ενότητα αλλού, δηλαδή στο ταξικό κριτήριο, υπερβαίνοντας διαχωρισμούς εθνοτικής προέλευσης. Οι δεσμοί ενότητας συγκροτούνται με βάση την κοινή θέση και σχέση με τα μέσα παραγωγής, ανεξαρτήτως εθνικότητας. Κατά συνέπεια η ταξική διαίρεση της κοινωνίας αντιβαίνει της διαίρεσης σε μειονοτικούς θύλακες.

Το περιεχόμενο αυτής της αντίφασης είναι παρόμοιο με αυτό που επισημάναμε και στην ανάλυση των θέσεων του ΚΚΕ για την μετανάστευση. Εξάλλου, μέσα από τις ηλεκτρονικές σελίδες του Ρεσάλτο, παρατηρείται η συμπόρευση ιδεών του περιοδικού με τις θέσεις του ΚΚΕ, στο οποίο αναγνωρίζεται ότι ήταν το μοναδικό κόμμα που διέκρινε τις βαθύτερες αιτίες του εποικισμού και της εθνικής

¹⁰⁴ Απόσπασμα από άρθρο του Θ.Παπανικολάου με τίτλο «Το προλεταριάτο πρέπει να συνταχθεί σε έθνος ή η αριστερή αλλοίωση του Μαρξισμού», Ρεσάλτο, τεύχος 17.

αποδόμησης.¹⁰⁵ Το Ρεσάλτο παρουσιάζει μια εντονότερη απόκλιση προς εθνικιστικές θέσεις σε σχέση με το ΚΚΕ, αν και οι συντάκτες των άρθρων του φραστικά αποδοκιμάζουν και διαχωρίζουν τη θέση τους από αυτούς που αποκαλούν «ράκη της εθνικοφροσύνης». Ωστόσο ο κεντρικός ρόλος του έθνους στις θέσεις τους, η μέριμνα συμπαράταξης της εργατικής τάξης με τους εθνικούς στόχους, αλλά και η ευρύτερη θεματολογία γύρω από αυτό (π.χ. η συνέχεια του ελληνικού έθνους, η σημασία της γλώσσας και της διαχείρισης της ιστορικής μνήμης μέσω της εκπαίδευσης, η προστασία της Ορθοδοξίας, η διαπραγμάτευση των εννοιών της πολυπολιτισμικότητας και της παράδοσης), δεν αφήνουν περιθώρια αμφιβολίας για τον εθνικιστικό προσανατολισμό του περιοδικού.

Περιοδικό Άρδην

Το περιοδικό Άρδην (www.ardin.gr) εξέδωσε το πρώτο τεύχος του τον Μάρτιο του 1996. Σύμφωνα με τη σύνταξη το περιοδικό δημιουργήθηκε ως μία απόπειρα σύνθεσης διαφορετικών ρευμάτων, ως ένα εγχείρημα υπέρβασης του ιδεολογικού κατακερματισμού και της μονοθεματικότητας που χαρακτηρίζει τα ελληνικά ιδεολογικά ρεύματα. Ως ένα εγχείρημα σύγκρασης της εθνικής, κοινωνικής και οικολογικής διάστασης των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο σύγχρονος κόσμος και η Ελλάδα. Το Άρδην, όπως και το Ρεσάλτο, εστιάζει την κριτική του στο παγκοσμιοποιημένο καταναλωτικό πρότυπο που υπονομεύει την οικονομία και τον ιδιαίτερο πολιτισμό ενός κράτους. Αντίβαρο σ' αυτό που συνοπτικά περιγράφεται ως αποσυνθετικός εκδυτικισμός είναι η ανάπτυξη της πολιτιστικής ιδιοπροσωπίας του έθνους με έναν τρόπο που δεν αγκιστρώνεται στην παράδοση αλλά μέσω της παράδοσης ενεργοποιεί ρηξικέλευθες προτάσεις.

Οι προσεγγίσεις της ιθαγένειας από τις στήλες του περιοδικού Άρδην συνυφαίνονται ιδεολογικά και θεματικά με τις αντίστοιχες του Ρεσάλτο. Η οξεία αποδοκιμασία του νόμου από τη συντακτική ομάδα του περιοδικού, συναρτάται με

¹⁰⁵ Μας έλεγε (το ΚΚΕ) από τη μια, π.χ., ότι για το «κακό» φταίει ο υπεριαλισμός (η συνηθισμένη καραμέλα) και ότι πρέπει να νομιμοποιήσουμε τους πάντες γιατί είναι θύματα του υπεριαλισμού (Θρήνοι ηθικολογικοί), αλλά από την άλλη διέκρινε τα υπεριαλιστικά παιχνίδια που παίζονται με την κατασκευή μειονοτήτων!!!

τις γενικότερες θέσεις της για την μετανάστευση. Έμφαση αποδίδεται και εδώ, όπως και στο Ρεσάλτο, στον συστημικό χαρακτήρα του φαινομένου της παγκοσμιοποίησης και στις οικονομικές όσο και πολιτιστικές ή εθνοτικές συνέπειές του. Οι παραπομπές στο θεωρητικό έργο στοχαστών όπως του Z. Μπάουμαν¹⁰⁶, με κυρίαρχη αναφορά στην περιθωριοποίηση εκατομμυρίων ανθρώπων στην σύγχρονη εποχή της αβεβαιότητας, αποτελούν προσπάθεια μιας σφαιρικότερης προσέγγισης του θέματος, απαλλαγμένης από τις συγκυριακές του εκφάνσεις.

Ωστόσο, μέσα από τα σχόλια των συμμετεχόντων στους διαλόγους του περιοδικού, επανέρχονται αρνητικά στερεότυπα για τους μετανάστες, τόσο ισχυρά, ώστε να καθιστούν την αναπαράστασή τους παγιωμένη, αμετάβλητα καθηλωμένη στο χρόνο. Αν και η πλειοψηφία των σχολίων συστρατεύεται με τις βασικές θέσεις της σύνταξης για την ιθαγένεια, ωστόσο διατίθεται ο διαδικτυακός χώρος του περιοδικού για την φιλοξενία και αντίθετων απόψεων, περιορισμένης όμως έκτασης. Αυτές οι κριτικές απόψεις βάλλονται συστηματικά από τους τακτικούς θαμώνες των σελίδων του περιοδικού, όμως δεν διαγράφονται από τον διαχειριστή του συστήματος και με αυτό τον τρόπο διασώζονται κάποιες στοιχειώδεις αρχές διαλόγου και πολυφωνίας.

Οι απόψεις της συντακτικής ομάδας του Άρδην για την ιθαγένεια

Με βασικό άρθρο της η συντακτική ομάδα του περιοδικού απαξιώνει συλλήβδην το προωθούμενο νομοσχέδιο, χρησιμοποιώντας χαρακτηρισμούς όπως «άθλιο, κατάπτυστο, τυχοδιωκτικό εφεύρημα, εθνοαποδομητικό και εθνομηδενιστικό εγχείρημα, επικίνδυνο για το μέλλον της χώρας»¹⁰⁷.

Επιγραμματικά, το νομοσχέδιο αποδοκιμάζεται διότι:

- Παγιώνει ένα καθεστώς άνευ όρων αποδοχής των γιγάντιων μεταναστευτικών ρευμάτων προς τη χώρα.
- Προκαλεί την μαζική προσέλευση νέων κυμάτων μεταναστών.

¹⁰⁶ Ζ.Μπάουμαν Ρευστοί καιροί . Η ζωή την εποχή της αβεβαιότητας (Μεταίχμιο, μετ. Κωνστ. Δ. Γεώρμας)

¹⁰⁷ Άρθρο της Σύνταξης με τίτλο «Όχι στο λαοκτόνο και εθνομηδενιστικό νομοσχέδιο για την ιθαγένεια» το οποίο δημοσιεύθηκε στην Ιστοσελίδα του περιοδικού <http://www.ardin.gr/node/2666> στις 1/3/2010.

- Υπονομεύει τις όποιες προοπτικές υπέρβασης της κρίσης, διαιωνίζοντας περαιτέρω το καθεστώς μαύρης εργασίας και τις συνθήκες δουλοκτητικής εκμετάλλευσης.
- Ενθαρρύνει το ενδεχόμενο εμφάνισης πολιτισμικών συγκρούσεων μεγάλης κλίμακας στο εσωτερικό της, ήδη σε κρίση, ελληνικής κοινωνίας.
- Ενισχύει το ισλαμικό στοιχείο στην αντιδραστική και ανελεύθερη εκδοχή του, προοιωνιζόμενο συνθήκες ρήξης με την πολιτιστική ταυτότητα των ορθόδοξων Ελλήνων.
- Εξυπηρετεί τους στρατηγικούς στόχους της Τουρκίας για την δημιουργία ζωνών επιρροής στα Βαλκάνια και προωθεί τα νέο-οθωμανικά της σχέδια.
- Εκμεταλλεύεται την ιθαγένεια με σκοπό την δημιουργία ενός νέου εκλογικού κοινού, με όρους πελατείας και πατρωνίας.
- Διαμορφώνει συνθήκες πόλωσης στην κοινωνία, μεταξύ εθνομηδενισμού και ρατσιστικού φασισμού.
- Ταυτίζει την πλειοψηφική αντίθεση του λαού στο νομοσχέδιο με την άκρα δεξιά, προκειμένου να δημιουργήσει αισθήματα ενοχής.

Η νομοθετική πρωτοβουλία κρίνεται στο σύνολό της ελλιπής και ατελέσφορη, διότι δεν συνοδεύεται από μια συνολική πρόταση για τη μεταναστευτική πολιτική που να περιλαμβάνει μια σειρά θεμάτων όπως: η μαύρη εργασία των μεταναστών, η εκπαίδευσή τους, το πρόβλημα γκετοποίησης των μεγαλουπόλεων, η πάταξη της σωματεμπορίας και της λαθροδιακίνησης, οι επαναπροωθήσεις των παράνομα εισελθόντων παράλληλα με τη θέσπιση μέτρων ανάπτυξης των χωρών καταγωγής.

Κοινωνική πραγματικότητα και υπερβατική ουσία του έθνους.

Η κριτική στο νομοσχέδιο, συνεπικουρείται από μια καθολική απαξίωση της πολιτικο-οικονομικής κατάστασης της Ελλάδας. Ο λόγος εδώ εκπέμπεται από αρθρογράφους ή/και τους τακτικούς επισκέπτες του περιοδικού. Η μόνιμη επωδός της καθολικής παρακμής της ελληνικής κοινωνίας, που διατρέχει και άλλες διαδικτυακές σελίδες, συνοδεύεται από το εξιδανικευτικό αντίβαρο των διαχρονικών αξιών του έθνους τις οποίες καταπνίγει η κακή συγκυρία. Από τη μια η

θλιβερή και καθολικά αποτρόπαια πραγματικότητα, από την άλλη ένα ιδεώδες αποκαθαρμένο και αποστειρωμένο από την επαφή με τον ιστορικά τεκμηριωμένο λόγο. Αυτή η μεταφυσική αντίθεση ανάμεσα στο εθνικό «είναι» και την πραγματικότητα, σύγχρονη και παλαιά, η εσωτερική αφήγηση μιας καταρρέουσας κοινωνίας που ταυτόχρονα γοητεύεται από την ναρκισσιστική κατασκευή της αρχέγονης εικόνας της, είναι η βάση, οι πυλώνες, πάνω στους οποίους στηρίζεται η κριτική στο νομοσχέδιο.

Οικονομική και πολιτισμική διάσταση της μετανάστευσης

Στο οικονομικό σκέλος της προσέγγισης τονίζεται ο ρόλος της μετανάστευσης σε συνθήκες παγκοσμιοποιημένης οικονομίας. Σ' αυτό το πλαίσιο, η μετανάστευση αποτελεί αιτία υπονόμευσης των παραγωγικών θεμελίων της ελληνικής οικονομίας. Η προσέγγιση αυτή, συμπορεύεται με την θέση της εξάρτησης της ελληνικής οικονομίας από εξωγενείς πηγές (τουρισμός, δάνεια, χρηματιστήριο), και την έλλειψη παραγωγικών υποδομών, τέτοιων, που θα θωράκιζαν εκτός της οικονομίας και την εθνική κυριαρχία.

Περαιτέρω, η μετανάστευση, με ιδεολογικό επικάλυμμα την ελευθερία διακίνησης κεφαλαίων και εμπορευμάτων, προωθεί την διακίνηση ανθρώπινων προς εκμετάλλευση μαζών, εγκαινιάζοντας έτσι το κοινωνικό ντάμπινγκ¹⁰⁸. Η διαφορά πολιτιστικών αξιών, καθώς και μορφωτικού και βιοτικού επιπέδου, διασπά τη συνοχή των ημεδαπών εργαζομένων, αποτρέπει κοινές αντιστάσεις και διεκδικήσεις, εξυπηρετώντας με αυτό τον τρόπο τις «ληστρικές δραστηριότητες» των πολυεθνικών επιχειρήσεων και του παγκόσμιου κοσμοπολίτικου κεφαλαίου. Παράλληλα, εκτονώνεται η κοινωνική κρίση στις χώρες προέλευσης και αποτρέπεται η κοινωνική επανάσταση.

Στο δεύτερο σκέλος, αυτό της πολιτιστικής και εθνοτικής διάστασης, προβάλλεται η Ευρώπη ως χώρος με συμπαγείς ιστορικούς λαούς και πολιτιστική συνοχή, σε αντίθεση με τις ΗΠΑ που εξομοιώνονται με γεωγραφικό χώρο, διαθέσιμο προς

¹⁰⁸ Ντάμπινγκ: η εξαγωγή και πώληση προϊόντων σε τιμή χαμηλότερη (ή ακόμη και κάτω του κόστους) από ό,τι στην εγχώρια αγορά ή σε διεθνές επίπεδο με σκοπό την εκμηδένιση των ανταγωνιστών. Εδώ, ο ανταγωνισμός αφορά στην διαφορά της αξίας της εργατικής δύναμης μεταξύ των γηγενών και των αλλοδαπών στο πλαίσιο μιας εθνικής κοινότητας.

εξερεύνηση και εποικισμό. Το νομοσχέδιο για την ιθαγένεια, αγνοώντας, κατά τους συντάκτες του Άρδην, αυτή την θεμελιώδη ειδοποιό διαφορά, νομιμοποιεί τους αλλοδαπούς προτού να ενσωματωθούν διαμορφώνοντας τις προϋποθέσεις φυλετικών και πολιτισμικών ρήξεων στο πλαίσιο ενός ενιαίου έθνους κράτους.

Για την Ελλάδα απαιτείται ένας μακρύς δρόμος ενσωμάτωσης των μεταναστών που περνά αναγκαστικά μέσα από την αποδοχή ενός πλέγματος εθνοπατριωτικών αξιών τις οποίες πρέπει να συστηματοποιήσει η εκπαίδευση και μετά έπειται η ιθαγένεια. Γι αυτό το λόγο, υπογραμμίζεται η ανάγκη αναδιοργάνωσης των στόχων της εκπαίδευσης, η αναβάθμιση του εθνοπολιτισμικού της ρόλου, και ιδιαίτερα η διδασκαλία της γλώσσας, της ιστορίας, των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτιστικών αξιών. Με περιφραστικούς όρους, το γενικό περιεχόμενο του σχεδίου που προτείνει το Άρδην, συμπυκνώνεται στη συμβολική και υλική προστασία και θωράκιση του εθνικού χώρου από την αυτοκρατορική επιρροή της παγκόσμιας εξουσίας.

Η κοινωνία στην εποχή της αβεβαιότητας

Ο αποκλεισμός από την ιθαγένεια νοηματοδοτείται ως μέρος μιας ευρύτερης καταστατικής συνθήκης περιθωριοποίησης, όπως την ορίζει ο Ζ. Μπάουμαν¹⁰⁹ το έργο του οποίου παρουσιάζεται μέσα από τις ηλεκτρονικές σελίδες του Άρδην. Η συνθήκη αποκλεισμού κατά τον Μπάουμαν αφορά ανθρώπους, χωρίς ελπίδα ενσωμάτωσης στο κοινωνικό και παραγωγικό γίγνεσθαι: τα ανθρώπινα απόβλητα¹¹⁰. Η προσέγγιση αυτή, περιγράφει μια προσηλωμένη στην παγκόσμια αγορά οικονομία, για την οποία οι ανθρωποχωματερές του τρίτου κόσμου έχουν πάψει να επαρκούν ως χώροι ασφαλούς διάθεσης των ανθρώπινων αποβλήτων. Η αναζήτηση νέων προορισμών ως διέξοδο επιβίωσης, προκαλεί την μαζική και ανεξέλεγκτη ροή μεταναστών και προσφύγων στη Δυτική Ευρώπη. Μέσα από τα εκατομμύρια των ανθρωπο-ροών υπονομεύεται ο κοινωνικός ιστός των Δυτικών

¹⁰⁹ «Ρευστοί Καιροί. Η ζωή την εποχή της αβεβαιότητας», Μεταίχμιο, Μετ. Κ. Δ. Γεώρμας.

¹¹⁰ «Ροκανίδια της παγκοσμιοποίησης» χαρακτηρίζεται από έναν προγενέστερο μελετητή το συνεχώς διευρυνόμενο ποσοστό ανθρώπων που συγκροτούν την ιδιότητα του μη-πολίτη, και εξαιρούνται από την ισχύ των νόμων που ορίζουν και συγκροτούν το βίο βλ. «Αγκαμπεν: Ο νέος κοσμοπολιτισμός» σε Α. Λιάκος 116-120, Πώς σκέφτηκαν το έθνος ...

κοινωνιών, το δικαίωμα για ασφάλεια και εργασία, αλλά και η ακεραιότητα του πολιτικού σώματος στην υφιστάμενη μορφή του εθνικού κράτους.

Η κοινωνία εισέρχεται σε μια δομική κατάσταση αβεβαιότητας, ενώ περιχαρακωμένες νησίδες, γύρω από τον άξονα των ανεπιθύμητων εισβολέων, τεμαχίζουν την ενότητά της και διασπούν περαιτέρω τη συνοχή της:

- Το κράτος επεκτείνει την ποινική του παρέμβαση και καταστολή, στο όνομα της ασφάλειας, τη στιγμή που τείνει να απολέσει άλλα σημαντικά πεδία κυριαρχίας με πρώτιστη την εφαρμογή κοινωνικής πολιτικής.
- Οι οικονομικές ελίτ ανακυκλώνουν τα ανθρώπινα απόβλητα όταν το απαιτεί η οικονομία της αγοράς με ελάχιστο κόστος και υπερβάλλον κέρδος.
- Οι εύποροι διαχειριστές του συστήματος και τα επιτυχημένα μεσοστρώματα, αποχωρίζονται από την ευρύτερη κοινωνία και καταφεύγουν στις φρουρούμενες φούσκες ευδαιμονίας των Βορείων προαστίων.
- Μια κατηγορία δημοσιογράφων, καθηγητών, ΜΚΟ, και πολιτικών επιδιώκουν την ηθική ορθότητα και τα αγαθά της πολυπολιτισμικότητας αγνοώντας την ενδοσυστημική πλευρά του μεταναστευτικού συστήματος.
- Οι εγκατεστημένοι πολίτες, έχουν απωλέσει αυτό που ο Μπάουμαν ονομάζει πανάρχαιο όνειρο της καθαρότητας, δηλαδή, την θαλπωρή και ασφάλεια της γειτονιάς τους, φοβούμενοι ότι θα μετατραπούν από εγκλωβισμένους των ανθρωποχωματερών σε συστημικά απόβλητα οι ίδιοι. Ονειρεύονται την ασφάλεια και είναι έτοιμοι να συμμαχήσουν με εκείνες τις πολιτικές δυνάμεις που την αναγορεύουν σε ύψιστο αγαθό¹¹¹.

Αυτοί οι πολίτες, δικτυωμένοι εδώ με τον κυβερνοχώρο του Άρδην, διαμορφώνουν τη δική τους εικόνα του ανοίκειου, του «Άλλου» με τέτοια χαρακτηριστικά που να αποκρυσταλλώνουν για τον μετανάστη συμπαγείς, απροσπέλαστες ταυτότητες και στερεότυπα ακατάλληλα για πολιτογράφηση:

- Από τη φύση του ζώο α-πολίτικο, καταλύει κάθε μορφή αντίστασης και αγώνα, πρότυπο του *homo economicus*, τον ενδιαφέρει μόνο η οικονομική

¹¹¹ Ας σοβαρευθούμε. Αν όντως το διακύβευμα έιναι τόσο σοβαρό δεν έχω πρόβλημα να φερθώ και λίγο ακροδεξιά προκειμένου να σώσω την Ελλάδα, και μετά επιστρέφω στον φυσικό μου χώρο. Ας σοβαρευθούμε λοιπόν !!!!

επιτυχία, η εργασία, και η ισότητα με τους μακροχρόνιους κατοίκους της χώρας.

- Φορέας αναπαραγωγής του καπιταλισμού, νεο-γενίτσαρος, ατομικιστής, ηθικά αμοραλιστής, με μόνη επιδίωξη να «γλιτώσει» από την κοινή μοίρα των λαών, με οποιοδήποτε τίμημα.
- Αυτοδημιούργητος νέο-χρυσοθήρας, εξερευνητής, έποικος αλλά και κολασμένος, άβουλο βιοαπόβλητο της παγκόσμιας οικονομίας, πολτός μιας απρόσωπης μάζας χωρίς ελπίδα ανακύκλωσης.
- Γκετοποιημένος, μειονοτικός και κοινωνικά ανένταχτος.
- Υπάκουος εκλογικός στρατός του ΠΑΣΟΚ.
- Φορέας μετάδοσης μολυσματικών ασθενειών, πολιτιστικά και κοινωνικά υπανάπτυκτος.
- Πηγή τροφοδοσίας της ειδεχθούς εγκληματικότητας, αιτία διάβρωσης του κοινωνικού ιστού και αποξένωσης με ποικιλώνυμους προστάτες¹¹².

Αυτές οι απόψεις για τον άλλο εκφέρονται και από αντίστοιχους ιδεότυπους πολιτών:

- *Oι «εξ ανάγκης» ακροδεξιοί: σαφές δείγμα πολιτικού κυνισμού αποτελεί η παρακάτω άποψη «απορριπτέα η ακροδεξιά αλλά η σωτηρία της Πατρίδας από έναν τέτοιο εθνοκτόνο νόμο νομιμοποιεί ακόμη και την ακροδεξιά στροφή»¹¹³*
- *Αυτοί που ακολουθούν την ρητορική της «μέσης» οδού: ανάμεσα στην αντίληψη-«ράμπο» οχύρωσης των συνόρων και το αριστερό laissez-faire «είμαστε όλοι μετανάστες», προτείνεται μια ιδιότυπη ενσωμάτωση, με*

¹¹² «Ο Σύριζα, οι Ιοί, οι οργανώσεις, τα παρατηρητήρια των ΕΣ ΕΣ του Σόρος και όλος αυτός ο νεοταξικός εσμός –που αντιμετωπίζουν τους μετανάστες ως iερές αγελάδες– συσκοτίζουν και απαγορεύουν κάθε έρευνα, κάθε προβληματισμό, κάθε αναζήτηση των αιτίών αυτής της μαζικής απάνθρωπης συμπεριφοράς και έτσι –στην πραγματικότητα – υψώνουν τείχη, καθηλώνουν τις τοπικές κοινωνίες, δημιουργούν γκέτο, όπου η είσοδος απαγορεύεται. Το κάνουν δε αυτό γιατί η κατάσταση αυτή βολεύει τις εξουσίες και διατηρεί φθηνά τα μεροκάματα». Περ.Άρδην, τεύχος 77, Α. Φαρμάκης, Σκέψεις πάνω στη μετανάστευση.

¹¹³ Εδώ, με τον νόμο αυτόν καταργούντες την Ελλάδα! Δεν λέω κακή κάκιστη η ακροδεξιά αλλά τέτοιον εθνοκτόνο νόμο δεν έφερε ποτέ στα -ομολογουμένως μαύρα- χρόνια που κυβέρνησε. Ακροδεξιός δεν ήμουν ποτέ ούτε κανείς από την οικογένειά μου εδώ και 100-200 χρόνια που γνωρίζω, αλλά ΣΗΜΕΡΑ αν πρόκειται να σώσω ή έστω να περισώσω κάπι από την πατρίδα μου, δεν στο κρύβω είμαι διατεθειμένος να "κλίνω" ολίγον επί ("ακρο) δεξιά"! Συγγνώμη δηλαδή, αλλά από το 1974 που ψηφίζω "δημοκρατικά" τι κατάλαβα, ε; Αυτά και με το συμπάθειο... Δημήτριος Π

τέτοιες όμως προϋποθέσεις, που μάλλον, καθιστούν την μέση οδό απλό ρητορικό τέχνασμα. Για παράδειγμα, η εμπλοκή σε ισλαμιστικές ή άλλες οργανώσεις, ή η παράβαση των «χρηστών ηθών» προτείνεται να αποτελούν παραβατικότητες που θα επιφέρουν την τιμωρία της άμεσης απέλασης.

- *Oι οπαδοί του δημοψηφίσματος* ως μόνου τρόπου ακύρωσης του νομοσχεδίου στο πλαίσιο της υπάρχουσας νομιμότητας και η προώθηση ενός εναλλακτικού νομοσχεδίου για το θέμα της διαχείρισης των αλλοδαπών.
- *Oι αγανακτισμένοι εθναμύντορες:* αγανακτισμένοι από την προπαγάνδα «..από τα ΜΜΕ έως και τα βιβλία του Δημοτικού» υπέρ της άκριτης και άκρατης λαθρομετανάστευσης και προσφυγοποίησης.
- *Oι πανικοβλημένοι:* από ένα νομοσχέδιο το οποίο καταργεί τη χώρα, και απογοητευμένοι από μια Ελλάδα ήδη καταρρέουσα, χωρίς όραμα, πίστη και ελπίδα για τον εαυτό της και από μια κοσμοπολίτικη αριστερά που εγκατέλειψε τον ίδιο το λαό και τον έριξε στην αγκαλιά της ακροδεξιάς ρητορείας.
- *Oι αυτο-κριτικά τοποθετούμενοι επί του βασικού κειμένου του περιοδικού για την ιθαγένεια:* η κριτική εστιάζεται στα εξής σημεία:
 - στην μονόπλευρη καταγγελία της «εθνομηδενιστικής» άποψης αγνοώντας την εξάπλωση της επιρροής της άλλης πλευράς, της ακροδεξιάς-ρατσιστικής.
 - Στην αόριστη επίκληση για κινητοποίηση του ελληνικού λαού η οποία ενισχύει τις ποικιλώνυμες επιτροπές «Εθνικής Σωτηρίας» του ακροδεξιού πόλου.
 - Στην απουσία ενός πολιτικού προγράμματος απόκρουσης της ακροδεξιάς ρητορείας του «Έλληνας γεννιέσαι δεν γίνεσαι», με την προβολή μιας συνετής διαδικασίας απόκτησης της ιθαγένειας από τους μετανάστες που το επιθυμούν και το δικαιούνται.
 - Στην έλλειψη επίγνωσης ότι η καθήλωση στο περιθώριο ανθρώπων που πληρούν τα κριτήρια ένταξης, δημιουργεί προοπτικά κινδύνους για την κοινωνική συνοχή.
 - Στην επιλεκτική μετάθεση ευθυνών σε πολυεθνικά κέντρα ή στον μετανάστη θύτη, για τα προβλήματα κοινωνικής και πολιτισμικής συνοχής της Ελληνικής κοινωνίας και στην αρνητική εν γένει

πρόσληψη της μετανάστευσης. Με αυτή την φαντασιακή πρόσληψη παρακάμπτεται η συμβολή των ανοιχτών συνόρων και των δουλοκτητικών συνθηκών εργασίας των μεταναστών, στην οικοδόμηση του εκσυγχρονιστικού θαύματος, στην διοργάνωση της Ολυμπιάδας και στην ανάπτυξη παρηκμασμένων τομέων της ελληνικής οικονομίας. Επίσης, παραβλέπονται και οι ευθύνες μιας μεγάλης μερίδας του ελληνικού λαού στην πολύπτυχη αξιοποίηση ή/και εκμετάλλευση των μεταναστών¹¹⁴

Η τελευταία αυτή τάση αυτοκριτικής τοποθέτησης επί των βασικών θέσεων του περιοδικού καθώς και η επαναξιολόγηση των μεταναστών και της μετανάστευσης, αποτελούν έναν ολοκληρωμένο αλλά περιορισμένο και μεμονωμένο αντίλογο στο εσωτερικό του.

¹¹⁴ Όλοι την είχαν βολέψει...Ο αγρότης της Μανωλάδας και ο μικρομεσσαίος τουριστικός επιχειρηματίας διότι έτσι έβρισκαν μαύρα μεροκάματα, ο μισθωτός γιατί βρήκε φτηνά εργατικά χέρια για να του χτίσουν το εξοχικό του, ο «άνθρωπος της διπλανής πόρτας» γιατί βρήκε πάμφθητες οικιακές βοηθούς, καθαρίστριες, μπέιμπι-σίτερ και βοήθεια στο σπίτι για τους ηλικιωμένους.

ΔΙΚΤΥΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Σε αυτό το υποκεφάλαιο των απόψεων για την ιθαγένεια στο διαδίκτυο, θα παρουσιάσουμε από κοινού τις θέσεις για την ιθαγένεια του Δικτύου για τα δικαιώματα του παιδιού (www.ddp.org.gr), του Δικτύου πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων (www.diktyo.org) και του Δικτύου υποστήριξης προσφύγων και μεταναστών (www.migrant.diktyo.org)¹¹⁵. Οι θέσεις που παρουσιάζονται, προέρχονται από αντίστοιχες θεματικές αναρτήσεις στις ιστοσελίδες τους.

Οι νέες ρυθμίσεις για την ιθαγένεια, αποτελούν για τα Δίκτυα δικαίωση των μακρόχρονων προσπαθειών τους για τη συμμόρφωση της ελληνικής έννομης τάξης με τους κανόνες του διεθνούς δικαίου. Αντικείμενο θεσμικής προστασίας είναι όσοι αποτελούν αντικείμενα διακρίσεων, εκμετάλλευσης και αρνητικών κοινωνικών στερεοτύπων: οι μετανάστες, και ιδιαίτερα οι ευάλωτες ομάδες στους κόλπους του μεταναστευτικού πληθυσμού, τα παιδιά, και οι αιτούντες άσυλο. Μέσα από την προτεινόμενο νόμο νιοθετούνται αρχές της διεθνούς σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού, και παραμερίζονται κριτήρια αποκλεισμού που βασίζονται σε φυλή, φύλο, κοινωνική καταγωγή, γλώσσα και θρησκεία. Η νομοθετική πρωτοβουλία, αξιολογείται από τα Δίκτυα ως σημαντική εξέλιξη που δικαιώνει τους αγώνες των μεταναστών και του κινήματος για τα δικαιώματα, ενώ αποκτά ιδιαίτερο βάρος σε μια περίοδο σκλήρυνσης της ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής και ανόδου της ακροδεξιάς.

Το νομοσχέδιο, ωστόσο, παρουσιάζει αμφίρροπες τάσεις αφού, προάγει στην τάξη των πολιτών τους μετανάστες και τα παιδιά τους, διευρύνοντας τα κριτήρια εισδοχής σ' αυτήν, παράλληλα όμως καθηλώνει στο πολιτειακό περιθώριο όσους δεν πληρούν τα κριτήρια πολιτογράφησης. Με την δεύτερη αυτή διάσταση του δικαίου, αποκρυσταλλώνονται νομικά ήδη υπαρκτοί κοινωνικοί αποκλεισμοί. Η κριτική στην ελλειμματική πλευρά του δικαίου, αποτελεί αφετηρία κοινωνικής δράσης για τα Δίκτυα, με στόχο την διάνοιξη της συμπεριληπτικής του λειτουργίας.

¹¹⁵ Στο εξής Δίκτυα.

Ταυτόχρονα όμως η τροποποίηση της βάσης απόδοσης ιθαγένειας επιδοκιμάζεται ως θετική κατάκτηση.¹¹⁶

Τα Δίκτυα στην κοινή τους ανακοίνωση, υποβάλλουν σε κριτική τη στάση του ΚΚΕ αλλά και τμήματα της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς, επειδή απορρίπτουν συνολικά το νομοσχέδιο, υποτάσσοντας την ουσία της υπόθεσης στις «ανάγκες μιας υποτιθέμενης καθαρότητας και μιας πολιτικής συνολικής αντιπαράθεσης με την κυβέρνηση»¹¹⁷. Απέναντι στην διαφύλαξη της γενεαλογικής κληρονομικότητας του εθνοπατριωτικού μπλοκ αλλά και στην ιδεολογική καθαρότητα της αριστεράς, τα Δίκτυα διαφοροποιούνται και επιλέγουν να συναινέσουν στις βασικές παραδοχές του νομοσχεδίου με τις οποίες αλλάζει η φιλοσοφία της ιθαγένειας και ανοίγονται δρόμοι συμμετοχής του μετανάστη στην κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα. Παράλληλα, θέτουν το ζήτημα της ιθαγένειας ως μια μόνο παράμετρο, ενός συνόλου δράσεων που αφορούν στην ποινικοποίηση της μετανάστευσης, στην στρατιωτικοποίηση των συνόρων, τον ρατσισμό, την παροχή ασύλου στους πρόσφυγες καθώς και μια νέα διαδικασία νομιμοποίησης που θα «απεγκλωβίσει χιλιάδες ανθρώπους από την αγωνία της επόμενης μέρας»¹¹⁸. Η δράση σ' αυτούς τους τομείς, παράλληλα με την προσπάθεια ενσωμάτωσης πρόσθετων, ελαστικότερων ρυθμίσεων για την ιθαγένεια, συναποτελούν το πλαίσιο δράσης ενός μεταναστευτικού και αντιρατσιστικού κινήματος όπως το αντιλαμβάνονται και το οριοθετούν τα Δίκτυα.

¹¹⁶ «Επισημαίνοντας, αναδεικνύοντας και παλεύοντας τις διατάξεις εκείνες του νομοσχεδίου που αγνοούν αιτήματα και ακυρώνουν προσδοκίες του κινήματος, πιστεύουμε εντούτοις ότι οι βασικές παραδοχές του, αλλάζοντας την φιλοσοφία της ιθαγένειας όπως μέχρι σήμερα ισχύει στην Ελλάδα και ανοίγοντας δρόμους για τη συμμετοχή του μετανάστη στα κοινωνικά και πολιτικά πράγματα, αποτελούν μια σημαντική εξέλιξη. που έρχεται ύστερα από πολύχρονους αγώνες και διεκδικήσεις των μεταναστών και του κινήματος για δικαιώματα.» Απόσπασμα, κοινής ανακοίνωσης του Δικτύου Κοινωνικής Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών και του Δικτύου για τα Πολιτικά και Κοινωνικά Δικαιώματα με τίτλο: Θα γίνεις Έλληνας ποτέ; Η στάση μας απέναντι στο νομοσχέδιο για την ιθαγένεια. Αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα www.diktyo.org στις 16/1/2010

¹¹⁷ Απόσπασμα από την κοινή ανακοίνωση των Δικτύων.

¹¹⁸ Απόσπασμα από την κοινή ανακοίνωση των Δικτύων.

ΜΚΟ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Ολοκληρώνουμε την παρουσίαση των απόψεων για την ιθαγένεια στο διαδίκτυο με την παρουσίαση ενός αποστάγματος θέσεων ορισμένων ΜΚΟ και ενώσεων μεταναστών που δραστηριοποιούνται ενεργά στο χώρο του διαδικτύου. Στην λίστα των ΜΚΟ τις θέσεις των οποίων θα παρουσιάσουμε, περιλαμβάνονται οι ακόλουθες: «Όχι στον ρατσισμό από κούνια», «Απελάστε το ρατσισμό», «Στέκι Αλβανών μεταναστών», «Ένωση Αφρικανών Γυναικών», «Πίσω Θρανία» και «Άρσις».

ΜΚΟ και ενώσεις μεταναστών, αποδίδουν ιδιαίτερο βάρος στην ελλειμματική διάσταση των νέων ρυθμίσεων για την ιθαγένεια. Οι αλλαγές που επέρχονται στο δίκαιο της ιθαγένειας και τη διαδικασία πολιτογράφησης, κρίνονται είτε ως αυτονόητες, είτε δυσανάλογα ισχνές για μια χώρα με τριάντα χρόνια μεταναστευτικής ιστορίας και διαδοχή τριών γενιών μεταναστών.

Το νομοσχέδιο, θεωρείται προϊόν ασύμμετρης πίεσης από εθνικιστικές πηγές που εκπορεύονται ακόμα και από το εσωτερικό του ίδιου του κυβερνώντος κόμματος. Οι μετανάστες κατηγοριοποιούνται και διαχωρίζονται σε νόμιμους και παράνομους, και αντίστοιχα σε παιδιά, οικογένειες και γενιές με δικαιώματα και χωρίς δικαιώματα. Από την εμπειρία παρόμοιων ρυθμίσεων, συχνά παρατηρείται αγεφύρωτο χάσμα μεταξύ του περιεχομένου του νόμου και της εφαρμογής του. Στο πεδίο εφαρμογής του νόμου, η ταπεινωτική εμπειρία των μεταναστών από την διοίκηση, τους προδιαθέτει αρνητικά και για αυτό διατηρεί τις προσδοκίες τους σε χαμηλά επίπεδα.¹¹⁹

Η κριτική στάση στο νομοσχέδιο περιλαμβάνει και μια προσέγγιση που αναδεικνύει μια αθέατη πλευρά του. Αυτή η πλευρά εκφράζεται με την αγωνία μήπως η απόδοση κάποιων δικαιωμάτων γίνει ο πολιορκητικός κριός για την αφαίρεση

¹¹⁹ Ήδη όταν γράφονταν αυτές οι γραμμές σε εκδήλωση του Φόρουμ μεταναστών στην Κρήτη στις 18/7/2010, μεταξύ άλλων αναδείχτηκε το κενό ενημέρωσης των υπεύθυνων υπηρεσιών και ουσιαστικής εξυπηρέτησης των αλλοδαπών στην Ελλάδα σχετικά με τον νέο νόμο για την ιθαγένεια. Το κενό αυτό, καλείται για άλλη μια φορά να καλύψουν εθελοντικές προσπάθειες πολιτών και οργανώσεων (<http://www.migrant.gr/cgiin/pages/page3.pl?arlang=greek&arcode=100805155522&argenkat=Ekdiloseis>).

άλλων. Έτσι, η πολιτειακή ένταξη των μεταναστών πιθανά να αποτελεί νομιμοποιητικό εφαλτήριο για μια αυστηροποιημένη εκδοχή της ασφάλειας που θα περιλαμβάνει μαζικές απελάσεις των μη νόμιμων μεταναστών και περαιτέρω ενδυνάμωση του καθεστώτος άρνησης παροχής ασύλου σε πρόσφυγες από εμπόλεμες και οικονομικά κατεστραμμένες περιοχές του πλανήτη.

Σαν γενικό συμπέρασμα μπορούμε να πούμε ότι οι ενώσεις μεταναστών, διαχειρίζονται το θέμα της ιθαγένειας με την επίγνωση ότι η απόδοσή της αφορά ένα πληθυσμιακό υποσύνολο των μεταναστών. Την ίδια στιγμή το μεγαλύτερο μέρος του μεταναστευτικού πληθυσμού ακροβατεί στις παρυφές των ορίων της κοινωνικής νομιμότητας καταδεικνύοντας έτσι την μεγάλη απόσταση που το χωρίζει από την ένταξή του στην ελληνική κοινωνία. Είναι αυτή η δομική θέση αποστέρησης και περιθωριοποίησης που εκκολάπτει τις γενεσιουργές συνθήκες της απόκλισης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Στην νεώτερη ιστορία του ελληνικού κράτους οι μεταμορφώσεις του δικαίου της ιθαγένειας συνδυάστηκαν με τις εκάστοτε εθνικές επιδιώξεις. Ως τέτοιες επιδιώξεις χαρακτηρίστηκαν στη ροή του ιστορικού χρόνου οι ανάγκες του απελευθερωτικού αγώνα, ο μεγαλοϊδεατισμός, η εκάστοτε επιδιωκόμενη εθνική ολοκλήρωση, οι μεταβολές της εθνικής επικράτειας, η πολιτική και ιδεολογική ομογενοποίηση, η κοινωνική συνοχή στην παρούσα συγκυρία. Αυτές οι επιδιώξεις καθόρισαν και καθορίζουν τα κριτήρια συμπερήληψης ή αποκλεισμού από την εθνική και πολιτική κοινότητα.¹²⁰ Κριτήρια εδαφικά, καταγωγικά, θρησκευτικά, πολιτικά, ιδεολογικά, γλωσσικά καθώς και κριτήρια συνείδησης, ή ευεργεσίας στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος εισχώρησαν στις γραμμές του δικαίου της ιθαγένειας και διαμόρφωσαν την

¹²⁰ Για τη στρατηγική χρήση του δικαίου της ιθαγένειας από την εκάστοτε πολιτική εξουσία βλ. Λ.ΜΠΑΛΤΣΙΩΤΗΣ (2004), Ιθαγένεια και πολιτογράφηση στην Ελλάδα της μετανάστευσης: (αντι)φάσεις μιας αδιέξοδης πολιτικής στο συλλογικό έργο: Η Ελλάδα της μετανάστευσης, Επιμέλεια:Μ. Παύλου, Δ.Χριστόπουλος, σελ.304-6, ΚΕΜΟ. Λ. ΒΕΝΤΟΥΡΑ, (2009), Κράτος, Έθνος, Ομογένεια 1974-2001, στο Μετανάστες και Μειονότητες Λόγος και Πολιτικές, Εκδ. Βιβλιόραμα, ΚΕΜΟ. ΒΟΓΛΗ Ε., (2007) «Ελληνες το γένος» Η ιθαγένεια και η ταυτότητα στο εθνικό κράτος των Ελλήνων (1821-1844), Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης. Θ. ΒΕΡΕΜΗΣ, Βαλκάνια από τον 19^ο ως τον 20^ο αιώνα. Δόμηση και αποδόμηση κρατών, 2004, εκδ. Πατάκη, σελ. 24. Δ.ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (2005), Η τελευταία εικοσαετία της ελληνικής ιθαγένειας: 1984-2004. Περ. Σύγχρονα θέματα, τεύχος 91. Κ. ΤΣΙΤΣΕΛΙΚΗΣ-Δ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ «Από το πολυπολιτισμικό "μέγα όνειρον του Ελληνισμού" των αρχών του 20ου στην "πολυπολιτισμική πραγματικότητα" των αρχών του 21ου αιώνα», σημεώσεις που διανεμήθηκαν στο πλαίσιο των μαθημάτων μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών την περίοδο 2009-2010. Δ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ, (2004), Περιπέτειες της ελληνικής ιθαγένειας. Ποιος (δεν) έχει τα προσόντα να είναι Έλληνας;, Περ. Θέσεις, Τ.87. Δ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ, (2010), Η επόμενη μέρα της ελληνικής ιθαγένειας. Μια μετατόπιση στο κατώφλι του κοινωνικού αποκλεισμού, Περ. Θέσεις,τεύχος 111, Ιός της Ελευθεροτυπίας, δημοσιογραφική έρευνα η οποία δημοσιεύθηκε την εξαετία 1996-2002 σχετικά με τον μη επαναπατρισμό των πολιτικών προσφύγων. Α.ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Σύγχρονες προσεγγίσεις της ιθαγένειας. Η περίπτωση των ανιθαγενών μελών της τουρκο-μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης, στο Μετανάστες και Μειονότητες Λόγος και Πολιτικές, Εκδ. Βιβλιόραμα, ΚΕΜΟ.

ιστορικότητα της ταυτότητάς του: δίκαιο αίματος ή δίκαιο εδάφους, δίκαιο αυστηρό και επιλεκτικό, ή δίκαιο συμπεριληπτικό.

Τα θεσπιζόμενα κριτήρια προέλευσης της ιθαγένειας δεν επινοούνται ad hoc αλλά αντλούνται από το περιεχόμενο της εθνικής ταυτότητας και δρουν ενισχυτικά στην θεμελιακή υπόσταση και αναπαραγωγή της κυρίαρχης εθνικά ομάδας. Η διάνοιξη του δικαίου της ιθαγένειας σε νέα κριτήρια συμπερίληψης ενδέχεται να κλονίσει τους φορείς των εθνοτικών κριτηρίων που έως τώρα τους εξασφάλιζαν προνομιακή πρόσβαση στην ιθαγένεια. Στην περίπτωση αυτή διαπιστώνεται μια κρίση νομιμοποίησης του δικαίου. Μια τέτοια μορφή κρίσης νομιμοποίησης διαπιστώσαμε κατά την πλοήγησή μας στο διαδίκτυο με αφορμή το νομοσχέδιο για την ιθαγένεια.

Η αιτιολογική βάση του νέου νόμου για την ιθαγένεια στηρίζεται σε τρεις πυλώνες:

- στην κατοχύρωση του δικαιώματος και στην απόπειρα εμπέδωσης αρχών κράτους δικαίου (διεύρυνση των κριτηρίων συμπερίληψης στην πολιτική κοινότητα, κατοχύρωση δικαιωμάτων του παιδιού, αναβάθμιση της διαδικασίας πολιτογράφησης και της λειτουργίας των θεσμικών οργάνων, θέσπιση αντικειμενικά ελέγχιμων κριτηρίων πολιτογράφησης, ορισμός προθεσμιών, δυνατότητα ενδικοφανούς ελέγχου των αποφάσεων των Επιτροπών Πολιτογράφησης κλπ.),
- στην κατοχύρωση της ασφάλειας (σύνδεση της απόδοσης ιθαγένειας με την νομιμότητα παραμονής στη χώρα ή/και την κατοχή οριστικών τίτλων διαμονής, διάκριση σε νόμιμους και παράνομους μετανάστες, ενίσχυση φύλαξης συνόρων, διευρυμένος κατάλογος αδικημάτων αποτρεπτικός για πολιτογράφηση, επίκληση λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας ως κωλυμάτων πολιτογράφησης) και
- στην αναβίωση εθνοτικών κριτηρίων για την είσοδο στην κοινότητα των πολιτών (εξοικείωση με την ελληνική ιστορία, τη γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό ως προϋπόθεση πολιτογράφησης, καθοριστικός ο ρόλος της εκπαίδευσης για την απόδοση ιθαγένειας, ευνοϊκότερες προϋποθέσεις πολιτογράφησης για τους ομογενείς).

Το μεγαλύτερο ποσοστό του διαδικτυακού λόγου για την ιθαγένεια εκπορεύεται από άτομα των οποίων ο αυτοπροσδιορισμός πηγάζει από τον

συμβολισμό της εθνικότητας. Η στάση αυτή αντανακλά μια τάση υπερτίμησης της εθνικής ταυτότητας και αντίστοιχα υποτίμησης της έννοιας του δικαίου και της ιδιότητας του πολίτη. Η πρώτη διάσταση σηματοδοτεί την επιδίωξη να διατηρηθεί ακλόνητη η αποκλειστικότητα πρόσβασης στην ιθαγένεια ώστε να διατηρηθούν ανέπαφα τα οφέλη που αυτή συνεπάγεται. Η δεύτερη διάσταση καταδεικνύει το ατροφικό περιεχόμενο της έννοιας του δικαίου στην συλλογική συνείδηση και την διαμεσολάβησή του από εξωδικαιϊκές παραμέτρους και ιεραρχήσεις, παράγωγες του έθνους (π.χ. εθνική ασφάλεια και ακεραιότητα ή εθνική ομοιογένεια).

Ανεξάρτητα από τις βαθύτερες αιτίες της στάσης απέναντι στο νόμο, η κρίση νομιμοποίησης του νέου δικαίου της ιθαγένειας, συμπυκνώνεται σε ένα κράμα πεποιθήσεων και δοξασιών, οι οποίες εκπέμπονται από πολλαπλές πηγές: κόμματα, εκκλησία, δημοσιογράφοι, και -κυρίως- από ανώνυμους ή επώνυμους πολίτες που σχολιάζουν μέσα από τις σελίδες της διαβούλευσης, του facebook και των blogs.

Τον πυρήνα αυτών των πεποιθήσεων καταλαμβάνει ο προσδιορισμός του «εθνικού εμείς», από το οποίο απορρέουν στο ιστορικό παρόν οι επιθυμητές πηγές ιθαγένειας υπογραμμίζοντας την έντονη παρουσία ενός συγκεντρωτικού αφομοιωτικού αλλά συνάμα και επιλεκτικού μοντέλου. Πυρηνική αξία του εθνικού εμείς η ελληνοκεντρικότητα, που νοηματοδοτεί την ιθαγένεια ως πολιτισμικό και βιολογικό παράγωγο της φυλής. Να σημειώσουμε εδώ ότι ο «ελληνοκεντρισμός» δεν ελκύει αναφορές από το ιστορικό και πολιτικό παρόν της Ελλάδας, αντίθετα, αποτελεί σε αρκετές περιπτώσεις ένα όχημα διαφυγής από αυτό το παρόν, για το οποίο εκφράζεται βαθιά δυσπιστία και απογοήτευση.

Η αναπαράσταση του μεταναστευτικού φαινομένου¹²¹ διχάζεται ανάμεσα στον εξωραϊσμό της παγκόσμιας εξάπλωσης του Ελληνισμού και στην άρνηση αποδοχής της Ελλάδας ως τόπου υποδοχής μεταναστών. Για να λυθεί αυτή η εσωτερική αντίφαση επιστρατεύονται αξιολογικές διακρίσεις λαών και πολιτισμών. Το «εθνικό εμείς» προβάλλεται ευκρινέστερα στην αντιπαράθεσή

¹²¹ Για μια συγκριτική αναπαράσταση του ξένου μεταξύ ΗΠΑ Γαλλίας τον 20^ο αι. καθώς και τη σημασιολογική ερμηνεία των διαφορετικών εννοιολογήσεων (π.χ. ξένος, μετανάστης, εργάτης κλπ.) βλ. N.Green, (2004), Οι δρόμοι της μετανάστευσης, Σαββάλας, σελ.70-72.

του με το «εθνικά αλλότριο». Η αφήγηση για τον εθνικά και κοινωνικά απειλητικό, μουσουλμάνο, Ασιάτη, οικοδομεί το συμπαγές αλλά και επιλεκτικό (η παρουσία του Ασιάτη-μουσουλμάνου είναι πιο φορτισμένη αρνητικά από αυτή του Αλβανού, τα παιδιά λιγότερο απειλητικά από τους ενήλικες) στερεότυπο του γενικευμένου άλλου.

Η ιστορική συγκυρία τονίζει μονομερώς την ανταγωνιστική οικονομική φύση του αλλοδαπού, συμπληρώνει την πολιτισμική του ετερότητα και καθιστά ακόμη πιο αφόρητη την παρουσία του. Το στερεότυπο στοιχειώνει τη συλλογική φαντασία στις υποβαθμισμένες συνοικίες του άστεως, και παράγει τη συνθήκη μιας ανασφαλούς κοινωνίας που ζητά επίμονα και απεγνωσμένα προστασία, καταστολή, αυτοδικία, ασφάλεια, αυστηρότερο δίκαιο. Το διαδίκτυο αναλαμβάνει να ανταποκριθεί στα αιτήματα αυτής της όψης της κοινωνίας οργανώνοντας τη δράση της και διεγείροντας, ακόμη περισσότερο, τα φοβικά της αναιλαστικά.

Οι πολλαπλές ταυτότητες του αντιμεταναστευτικού λόγου (απειλητικός, υποκινητικός, εθνεγερτικός, πολωτικός, ρατσιστικός, συνθηματικός, κλπ.), συναρθρώνονται με τις τεχνικές και επικοινωνιακές ιδιότητες του διαδικτύου και συγκροτούν από κοινού τις βάσεις για την διαδικτυακή οργάνωση του πατριωτικού χώρου. Η διαδραστική ικανότητα του διαδικτύου υπερβαίνει τους χωροχρονικούς περιορισμούς καθιστώντας το οργανωτικό κόμβο συλλογικής έκφρασης και δράσης. Το παράδειγμα του ιδεολογικού και οργανωτικού σχεδιασμού συλλογής υπογραφών για το δημοψήφισμα είναι αντιπροσωπευτικό δείγμα αξιοποίησης των χρηστικών δυνατοτήτων του διαδικτύου. Η καθοδηγούμενη απειλή κατά δημοσιογράφων τηλεοπτικού σταθμού για τις θέσεις τους σχετικά με την ιθαγένεια, σκιαγραφεί την ζοφερή εκδοχή αξιοποίησης της τεχνολογίας στην υπηρεσία ενός ορθολογικού ολοκληρωτισμού.

Τα επιχειρήματα κατά της απόδοσης ιθαγένειας σε μετανάστες εξειδικεύονται κατά περίπτωση: η εκκλησία θέλει να αποτρέψει την αποχριστιανοποίηση και αποεθνικοποίηση της κοινωνίας, ένα τμήμα της κοινοβουλευτικής αριστεράς βλέπει στην ιθαγένεια μελλοντικές μειονοτικές απειλές, η λεκτρονικά περιοδικά

του αντικαπιταλιστικού πατριωτικού χώρου κρίνουν ότι υπονομεύεται ο ρόλος της εθνικής εργατικής τάξης, ο αναρχικός χώρος βλέπει στην ιθαγένεια την εξουσιαστική επικύρωση του κράτους, η ΝΔ προβάλλει την απειλή της πολιτιστικής ταυτότητας και το ΛΑΟΣ αποδίδει στον υποψήφιο λήπτη της ιθαγένειας εγκληματική υπόσταση. Όλες οι απόψεις οδηγούν στο ίδιο αποτέλεσμα ή έχουν την ίδια πρόθεση: υπονομεύουν πολύπλευρα την νομιμοποιητική ισχύ του νεοπαγούς δικαίου.

Στον αντίποδα αυτών των απόψεων αρθρώνεται ένας λόγος αποδοχής της νομοθετικής πρωτοβουλίας, που εστιάζει κριτικά στην στατική και φοβική απεικόνιση της εθνικής ταυτότητας η οποία αρνείται την μετεξέλιξή της στο χρόνο. Ο λόγος αυτός προσπαθεί να επανοικοδομήσει μια θετική αναπαράσταση για τους μετανάστες και να αναδείξει τις πραγματικές αιτίες μιας κοινωνίας που βρίσκεται σε κρίση και αναζητά εξιλαστήρια θύματα.

Έλληνες ομογενείς του εξωτερικού, γονείς παιδιών που μοιράζονται την καθημερινότητα της παιδικής ηλικίας με παιδιά μεταναστών, εκπαιδευτικοί που ταυτίστηκαν με την προσπάθεια μαθητών να υπερβούν τις ενταξιακές ανεπάρκειες, ιεράρχες που προβάλλουν την οικουμενική αξία του ανθρώπινου προσώπου, οι ίδιοι οι αλλοδαποί και οι οργανώσεις τους αποτελούν τους φορείς αυτού του προσωπικού, άλλοτε κριτικού και άλλοτε φιλάνθρωπου ή συμπονετικού λόγου. Ο αλλοδαπός από άβουλο και αποπροσωποποιημένο ενεργούμενο της παγκόσμιας εξουσίας αποκτά ταυτότητα, όνομα, σάρκα και οστά, μεταβάλλεται σε αντικείμενο ενσυναίσθησης και δικαιωμάτων.

Το ίδιο το διαδίκτυο αποτελεί μοχλό κοινωνικής ένταξης, αφού στηρίζει τα δικαιώματα των μεταναστών, διευκολύνει την πρόσβασή τους στο δίκτυο θεσμών και μεταβάλλεται σε ένα χώρο αλληλεπίδρασης, συμμετοχής και κοινοτιστικής συνύπαρξης. Μέσα από blogs όπως το "Έλληνας γίνεσαι, δεν γεννιέσαι" ή αντίστοιχα blogs στο facebook αλλά και από την διαβούλευση, αιτιολογείται η αναγκαιότητα τροποποίησης του δικαίου της ιθαγένειας, επαναπροσεγγίζονται ζητήματα κοινωνικής ταυτότητας και κοινωνικής ένταξης, ενώ προβάλλεται η δράση της κοινωνίας των πολιτών για την προώθηση των δικαιωμάτων ακόμα και εκείνων των μεταναστών που μένουν

νομικά ακάλυπτοι. Οι τελευταίοι βρίσκουν στις ενώσεις μεταναστών, αλλά και στα δίκτυα υποστήριξης δικαιωμάτων τους φυσικούς τους συμπαραστάτες στον αγώνα για μια πιο γενναιόδωρη και πιο περιεκτική διαχείριση της ιθαγένειας από την πολιτεία.

Η περιήγηση στο διαδίκτυο με αφορμή το νόμο της ιθαγένειας μας αποκάλυψε πολλούς και ξεχωριστούς επικοινωνιακούς κόσμους. Το ερώτημα είναι εάν αυτοί οι κόσμοι συμβάλλουν στην κριτική αυτογνωσία του σύγχρονου πολίτη ή τον περιχαρακώνουν σε ερμητικά κλειστά ιδεολογικά πλαίσια αφήγησης και αντίληψης. Εάν οι αναπαραστάσεις του ξένου μέσα από τη γλώσσα της διαδυκτιακής κοινωνίας γεφυρώνουν αποστάσεις ή διευρύνουν το χάσμα ανάμεσα στον «γενικευμένο άλλο» και τον «γενικευμένο ίδιο».

Επισημαίνουμε τον θετικό ρόλο του διαδικτύου στην αξιοποίησή του ως μέσου άρθρωσης δημόσιου διαλόγου και φορέα προβολής απόψεων που αποκλείονται από τα κυρίαρχα ΜΜΕ. Ωστόσο, η ανεπεξέργαστη και αβασάνιστη στερεοτυπική απεικόνιση του «άλλου» ως φασίστα ή ανθέλληνα, η θεματική περίκλειστη συνάφεια συμβόλων και ιδεών, ο αλληλοαποκλεισμός των απόψεων, υποβαθμίζουν την κριτική ικανότητα και τεμαχίζουν τον διαδικτυακό διάλογο σε απροσπέλαστες κοινότητες. Αποκαλύπτουν μια κοινωνία ανέτοιμη να διαχειριστεί τους φόβους που καλλιεργήθηκαν για την ετερότητα από ΜΜΕ και την πολιτεία κατά το παρελθόν. Αποκαλύπτουν τον ατροφικό ρόλο των εννοιών της ισότητας και της ισονομίας στη συνείδηση των πολιτών. Αποκαλύπτουν επίσης την ετοιμόρροπη αντίληψη του δικαίου όταν αντιπαρατεθεί με κριτήρια εθνικής ταυτότητας ή οικονομικής επιβίωσης και υποδηλώνουν βαθιά κοινωνικά ρήγματα έτοιμα ανά πάσα στιγμή να ενεργοποιηθούν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Baldwin-Edwards, M. (2004b): '*Immigration, Immigrants and Socialisation in Southern Europe: Patterns, Problems and Contradistinctions*', in C. Inglessi et al. (eds): *Immigration and Integration in Northern versus Southern Europe*, Athens: Netherlands Institute in Athens, pp. 11-24
2. Green N., (2004), *Οι δρόμοι της μετανάστευσης. Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις*, Σαββάλας.
3. Vermeulen, H. (2004), *Models and modes of immigrant integration and where Southern Europe fit στο Immigration and integration in northern versus southern Europe*, εκδ. Netherlands Institute at Athens.
4. Βερέμης Θ. , (2004), *Βαλκάνια από τον 19^ο ως τον 20^ο αιώνα. Δόμηση και αποδόμηση κρατών*, 2004, εκδ. Πατάκη.
5. Βεντούρα Λ., (2009), *Κράτος, Έθνος, Ομογένεια 1974-2001, στο Μετανάστες και Μειονότητες Λόγος και Πολιτικές*, Εκδ. Βιβλιόραμα, ΚΕΜΟ.
6. Βεντούρα Λ., (1994), *Μετανάστευση και έθνος. Μετασχηματισμοί στις συλλογικότητες και τις κοινωνικές θέσεις, Μνήμων.*
7. Βόγλη Ε., (2007) «Έλληνες το γένος» *Η ιθαγένεια και η ταυτότητα στο εθνικό κράτος των Ελλήνων (1821-1844)*, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης.
8. Βόγλη Ε., Μυλωνάς Χ. (2009), *Έλληνες εισί.... στρατηγικές διαχείρισης επαναπατρισμένων ομογενών στη σύγχρονη Ελλάδα 1990-2007.*
9. Καφετζής Τ., (2009) *Το «ταυτό» και το μη ταυτό στην Ελλάδα της μετανάστευσης. Ιδεολογικές διαστάσεις ερευνητικών δεδομένων για το ρατσισμό και την ξενοφοβία*, στο συλλογικό έργο: Παύλου Μ., Σκουλαρίκη

Α.(επιμ.), *Μετανάστες και Μειονότητες. Λόγος και πολιτικές*, εκδ. Βιβλιόραμα,
σειρά KEMO, Αθήνα.

10. Καρύδης Β., (1996), *Η εγκληματικότητα των μεταναστών στην Ελλάδα Ζητήματα Θεωρίας και αντεγκληματικής πολιτικής*, Παπαζήσης, Αθήνα .
11. Καρύδης Β., (2004), *To ζήτημα της δεύτερης γενιάς, έγκλημα και μετανάστευση στο Η Ελλάδα της μετανάστευσης*, Κοινωνική συμμετοχή, δικαιώματα και ιδιότητα του πολίτη, συλλογικό έργο, KEMO.
12. Κιτρομηλίδης Π.,(2003), *To εθνικό ζήτημα στα Βαλκάνια, στο Εθνική Ταυτότητα και Εθνικισμός*, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τράπεζας.
13. Λέκκας Π. (2006), *Η εθνικιστική ιδεολογία*, Κατάρτι.
15. Λιάκος Α., (2005), *Πως σκέφτηκαν το έθνος αυτοί που ήθελαν να αλλάξουν τον κόσμο*, Πόλις.
16. Μουζέλης Ν., (1987), *Κοινοβουλευτισμός και εκβιομηχάνιση στην ημιπεριφέρεια*. Ελλάδα Βαλκάνια, Λατινική Αμερική, Θεμέλιο.
17. Παπαθεοδώρου Θ.,(2007), *Νομικό καθεστώς αλλοδαπών*, Νομική Βιβλιοθήκη.
18. Παπανικολάου Α., (2009) *Σύγχρονες προσεγγίσεις της ιθαγένειας. Η περίπτωση των ανιθαγενών μελών της τουρκο-μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης, στο Μετανάστες και Μειονότητες Λόγος και Πολιτικές*, Εκδ. Βιβλιόραμα, KEMO.
19. Παύλου Μ., Χριστόπουλος Δ. επιμέλεια, (2004), *Η Ελλάδα της μετανάστευσης: Κοινωνική συμμετοχή, δικαιώματα και ιδιότητα του πολίτη*, συλλογικό έργο, KEMO.
20. Χαραλάμπης Δ., (1989) *Πελατειακές σχέσεις και λαϊκισμός: η εξωθεσμική συναίνεση στο ελληνικό πολιτικό σύστημα*, Εξάντας.

21. Χριστόπουλος Δ., (2002), *Η ετερότητα ως σχέση εξουσίας*, ΚΕΜΟ, εκδ.

Κριτική.

ΑΡΘΡΑ ΣΤΟΝ ΤΥΠΟ

1. Ιός της Ελευθεροτυπίας: (1996) «Οι τελευταίοι πρόσφυγες. Πώς εξαιρέθηκαν από την απόφαση για τον επαναπατρισμό των πολιτικών προσφύγων οι «μη Ελληνες το γένος», (1999), «Η τελευταία πληγή του εμφυλίου. Το ιστορικό της περιπέτειας των πολιτικών προσφύγων» και (2002), «Να γυρίσει η προσφυγιά! Έρευνα στον πολιτικό κόσμο της Δυτικής Μακεδονίας για το ζήτημα των τελευταίων πολιτικών προσφύγων. Έρευνα στον πολιτικό κόσμο της Δυτικής Μακεδονίας για το ζήτημα των τελευταίων πολιτικών προσφύγων».
2. Τσιτσελίκης Κ. - Χριστόπουλος Δ., «Από το πολυπολιτισμικό "μέγα όνειρον του Ελληνισμού" των αρχών του 20ου στην "πολυπολιτισμική πραγματικότητα" των αρχών του 21ου αιώνα», σημειώσεις που διανεμήθηκαν στο πλαίσιο των μαθημάτων μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών την περίοδο 2009-2010,
3. Χριστόπουλος Δ., (2005), *Η τελευταία εικοσαετία της ελληνικής ιθαγένειας: 1984-2004*. Περ. Σύγχρονα θέματα, τεύχος 91,
4. Χριστόπουλος Δ., (2004), *Περιπέτειες της ελληνικής ιθαγένειας. Ποιος (δεν) έχει τα προσόντα να είναι Έλληνας*; Περ. Θέσεις, Τ.87,
5. Χριστόπουλος Δ., (2010), *Η επόμενη μέρα της ελληνικής ιθαγένειας. Μια μετατόπιση στο κατώφλι του κοινωνικού αποκλεισμού*, Περ. Θέσεις, τεύχος 111.
6. Χριστόπουλος Δ., «Από τον ανοιχτό 19^ο στον κλειστό 20^ο αιώνα», Εφ.Καθημερινή, 17-1-2010.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - ΠΙΝΑΚΕΣ

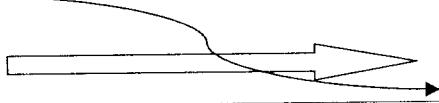
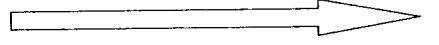
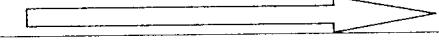
1. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

ΚΤΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

N. 3284/2004	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΓΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ Ν/Σ	N. 3838/2010
<p>Με τη γέννηση με γονείς Έλληνα ή Ελληνίδα. Με τη γέννηση εφόσον δεν αποκτά αλλοδαπή ιθαγένεια ή είναι άγνωστης ιθαγένειας. (Με αναγνώριση ως τέκνο Έλληνα. Με υιοθεσία πριν την ενηλικίωση από Έλληνα ή Ελληνίδα. Με κατάταξη στις ένοπλες δυνάμεις από ομογενείς και ταυτόχρονη κτήση ιθαγένειας από τα παιδιά τους. Με πολιτογράφηση).</p>	<p>ΘΕΣΠΙΣΗ ΝΕΩΝ ΠΗΓΩΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΕΚΤΟΣ ΑΥΤΩΝ ΠΟΥ ΙΣΧΥΑΝ:</p> <p>ΑΠΟΔΟΣΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΣΕ ΤΕΚΝΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΓΕΝΙΑΣ:: <u>Που γεννήθηκε στην Ελλάδα :</u> προϋπόθεση νόμιμης και μόνιμης διαμονής μόνο για τον ένα από τους δύο γονείς.</p> <p>ΑΠΟΔΟΣΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΣΕ ΤΕΚΝΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΜΙΑΜΙΣΗ ΓΕΝΙΑΣ: <u>Που παρακολούθησε επιτυχώς έξι τάξεις ελληνικού σχολείου.</u> Περαιτέρω προϋπόθεσεις: μόνιμη και νόμιμη παραμονή στη χώρα του ιδίου, νόμιμη τίτλου διαμονής σε ισχύ και των δύο γονέων παράβολο 100€.</p>	<p>ΑΥΤΟΜΑΤΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΣΕ ΤΕΚΝΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΤΡΙΤΗΣ ΓΕΝΙΑΣ:</p> <p><u>Που γεννήθηκε στην Ελλάδα , εφόσον ένας από τους γονείς του έχει γεννηθεί στην Ελλάδα και κατοικεί μόνιμα στη Χώρα από τη γέννησή του.</u></p> <p>ΑΠΟΔΟΣΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΣΕ ΤΕΚΝΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΓΕΝΙΑΣ:</p> <p><u>Που γεννήθηκε στην Ελλάδα</u> Προϋποθέσεις: (διαμονή στην Ελλάδα από τη γέννηση, και οι δύο γονείς με μόνιμη και νόμιμη διαμονή στη χώρα επί πέντε τουλάχιστον συνεχή έτη, κοινή υποβολή σχετικής δήλωσης από τους γονείς, παράβολο 100€).</p> <p>ΑΠΟΔΟΣΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΣΕ ΤΕΚΝΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΜΙΑΜΙΣΗ ΓΕΝΙΑΣ:</p> <p><u>Που παρακολούθησε επιτυχώς έξι τάξεις ελληνικού σχολείου.</u> Περαιτέρω προϋπόθεσεις: μόνιμη και νόμιμη παραμονή στη χώρα του ιδίου , νόμιμη τίτλου διαμονής σε ισχύ και των δύο γονέων παράβολο 100€.</p>
	<p>ΑΥΤΟΒΟΥΛΗ ΚΤΗΣΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗ - ΟΙΟΝΕΙ</p> <p>ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ: Τη δήλωση και αίτηση εγγραφής στο δημοτολόγιο υποβάλλει μετά την ενηλικίωσή του το τέκνο των αλλοδαπών και με προθεσμία τριών ετών από την συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας του.(Προϋποθέσεις: ποινικό κώλυμα, λόγου δημόσιας τάξης ή εθνικής ασφάλειας).</p>	
	<p>ΔΕΝ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΑΙ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ</p>	<p>ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΑΠΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ από τέκνα αλλοδαπών που έγιναν Έλληνες ενώ ήταν ανήλικα μέσα σε ένα χρόνο μετά την ενηλικίωσή τους.</p>

**ΤΕΚΝΑ ΜΟΝΟΓΟΝΕΪΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
και ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ**
Δικαίωμα αίτησης και δήλωσης εγγραφής στο δημοτολόγιο.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ

<p>Να είναι ενήλικος κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης πολιτογράφησης. Να μην έχει καταδικασθεί τελεσίδικα κατά την τελευταία δεκαετία πριν από την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης σε ποινή στερητική της ελευθερίας για μια σειρά σοβαρά εγκλήματα. Να μην εκκρεμεί σε βάρος του απόφαση απέλασης.</p>		<p>ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΝ ΤΑ ΙΔΙΑ <u>Να διαμένει στην Ελλάδα νόμιμα για</u> ΕΠΤΑ (7) συνεχή έτη πριν από την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης. Της προϋπόθεσης προηγούμενης επτάχρονης διαμονής εξαιρούνται οι ομογενείς και όσοι έχουν γεννηθεί και κατοικούν συνεχώς στην Ελλάδα. Παραλείπεται ο όρος αλλογενής.</p>
<p>Να διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα δέκα (10) συνολικά έτη την τελευταία δωδεκαετία πριν από την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης</p>		<p>Ανιθαγενείς και αναγνωρισμένοι πολιτικοί πρόσφυγες: αρκεί η προηγούμενη νόμιμη διαμονή στην Ελλάδα επί μια τουλάχιστον συνεχή τριετία. Να κατέχει οριστικούς τίτλους νόμιμης παραμονής (άδεια επι μακρόν διαμένοντος, ΕΔΤΟκλπ.).</p>
<p>Άδεια διαμονής ή άλλο αποδεικτικό έγγραφο νόμιμης διαμονής στη χώρα</p>		<p>Παράβολο 700€. Σε επαναληπτική αίτηση 200€. Για τη δεύτερη γενιά μεταναστών το παράβολο είναι 100€.</p>
<p>Παράβολο 1.500€ Λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας: γνωμοδότηση της αρμόδιας αστυνομικής αρχής του τόπου</p>		<p>Παράβολο 1.000€ Λόγοι δημόσιας τάξης και εθνικής ασφάλειας: εισάγεται εξειδικευμένη προσθήκη άρθρου</p>

<p>Δεν προβλεπόταν παρόμοιο δικαιολογητικό</p>	<p>Τρεις συστατικές επιστολές Ελλήνων πολιτών που έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα και κατοικούν μονίμως στο δήμο μόνιμης κατοικίας του αιτούντος ή συνδέονται επαγγελματικά μαζί του.</p>	<p>Καταργήθηκε</p>
ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ		
<p>Επαρκής γνώση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Της ελληνικής γλώσσας • <u>Της Ελληνικής ιστορίας</u> • <u>Tου Ελληνικού πολιτισμού</u> 	<p>Επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας</p> <p>Απόδειξη ένταξης στην ελληνική κοινωνία.</p>	<p>Επαρκής γνώση της Ελληνικής γλώσσας, ώστε να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιότητα του Έλληνα πολίτη.</p> <p>Ομαλή ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή της Χώρας</p> <p>(ΣΥΝΕΚΤΙΜΩΝΤΑΙ: η εξοικείωση με <u>Ελληνική ιστορία και πολιτισμό</u>, η εν γένει δραστηριότητά του (επαγγελματική, οικονομική, συμμετοχική, δημόσια ή κοινωφελής, φορολογική και ασφαλιστική, ιδιοκτησιακή, φοίτηση του σε ελληνικούς εκπαιδευτικούς φορείς, τυχόν συγγενικός του δεσμός και εξ αγχιστείας με Έλληνα πολίτη)</p>
<p>Κατά την φάση της συνέντευξης η αρμόδια υπηρεσία εξετάζει το ήθος και την προσωπικότητα του αλλοδαπού.</p>	<p>Δυνατότητα ενεργούς συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας, σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές οι οποίες την διέπουν.</p>	<p>Δυνατότητα ενεργούς συμμετοχής στην πολιτική ζωή της Χώρας</p> <p>(ΣΥΝΕΚΤΙΜΩΝΤΑΙ: η επαρκής εξοικείωση με τους θεσμούς του πολιτεύματος και την πολιτική ζωή της χώρας και η βασική γνώση της Ελληνικής πολιτικής ιστορίας, ιδίως της σύγχρονης. Ειδική βαρύτητα έχει η συμμετοχή σε συλλογικούς φορείς, πολιτικές ενώσεις ή σωματεία όπου συμμετέχουν και Έλληνες πολίτες, καθώς και η προηγούμενη συμμετοχή στις εκλογές της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης).</p>
<p>Διενέργεια ειδικής δοκιμασίας (τεστ): Για τη διακρίβωση της συνδρομής επί μέρους ουσιαστικών προϋποθέσεων.</p>		

ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Επιτροπή Πολιτογράφησης. Σύνθεση: διοικητικά στελέχη και μέλη ΔΕΠ.	Επιτροπή Πολιτογράφησης. Σύνθεση: διοικητικά στελέχη, μέλη ΔΕΠ και εκπρόσωπος του Συνηγόρου του Πολίτη.	Επιτροπή Πολιτογράφησης. Σύνθεση: στελέχη της Διοίκησης, μέλος ΔΕΠ, εκπρόσωπος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, και μέλος της Εθνικής Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.
Έδρα το Υπουργείο Εσωτερικών. Συμβούλιο Ιθαγένειας. Αρμοδιότητες: μόνο γνωμοδοτικός ρόλος. Σύνθεση: διοικητικά στελέχη και μέλη ΔΕΠ. Πρόεδρος: ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εσωτερικών.	Έδρα η Περιφέρεια. Συμβούλιο Ιθαγένειας. Αρμοδιότητες: μόνο γνωμοδοτικός ρόλος. Σύνθεση: πολιτικά και διοικητικά στελέχη, μέλος ΔΕΠ, Νομικό σύμβουλο του Κράτους. Πρόεδρος: ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εσωτερικών.	Έδρα η Περιφέρεια Συμβούλιο Ιθαγένειας. Αρμοδιότητες: 1. Αποφαίνεται επί αντιρρήσεων που υποβάλλουν αιτούντες αλλοδαποί κατά της εισήγησης Επιτροπής Πολιτογράφησης 2. Γνωμοδοτεί για θέματα ιθαγένειας κατά τις κείμενες διατάξεις και για υποθέσεις που παραπέμπει ο Υπουργός. Σύνθεση: επίτιμο μέλος ΣΤΕ, πολιτικά και διοικητικά στελέχη, μέλος ΔΕΠ, Νομικό σύμβουλο του Κράτους Πρόεδρος: το επίτιμο μέλος του ΣΤΕ.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ

Αιτιολόγηση απόφασης πολιτογράφησης: Η απόφαση που απορρίπτει αίτημα πολιτογράφησης δεν αιτιολογείται.	Αιτιολόγηση απόφασης πολιτογράφησης: Αιτιολόγηση μόνο της απορριπτικής απόφασης.	Αιτιολόγηση απόφασης πολιτογράφησης: Η όποια απόφαση Πολιτογράφησης αιτιολογείται (θετική ή αρνητική). Θέσπιση δικαιώματος υποβολής αντιρρήσεων του αλλοδαπού σε εισήγηση της Επιτροπής Πολιτογράφησης ενώπιον του Συμβουλίου Ιθαγένειας.
Προθεσμίες: Δεν ισχύουν προθεσμίες για υποθέσεις που αφορούν κτήση, αναγνώριση, απώλεια και ανάκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας.	Προθεσμίες: Θεσπίζονται διοικητικές προθεσμίες διεκπεραίωσης κάθε ξεχωριστού σταδίου μέχρι την ολοκλήρωση της διοικητικής υπόθεσης	Προθεσμίες: Θεσπίζονται διοικητικές προθεσμίες διεκπεραίωσης κάθε ξεχωριστού σταδίου μέχρι την ολοκλήρωση της διοικητικής υπόθεσης.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ							ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ			
ΧΩΡΑ	ΚΑΤΑΓΟΡΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ		ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΑΥΣΤΗΡΑ ή ΔΥΣΜΕΝΗ ΚΡΙΤΗΡΙΑ		ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΑΙΓΑΛΗΣΕΣ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΓΙΑ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ		ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΑΙΓΑΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΛΜΟΔΑΠΩΝ		
		ΕΛΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΕΛΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ	ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΑΙΓΑΛΗΣΕΣ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΓΙΑ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ					
ΕΛΛΑΣ		Η πρώτη γενιά αποκατά δικαιώματα πολιτογράφησης μετά τα επτά έτη. Η δευτέρη γενιά των από την ηλικία 12, μπορεί να πολιτογράφησει σε δήλωση εάν και οι δύο γενείς έχουν ζήσει στο Βέλγιο για δέκα έτη. Παρότι άνευ υποχρότητος γνωσταίς Βέλγοι αυτόματα με τη γέννηση. Η τρίτη γενιά πολιτογράφεται αυτόματα εάν ένας γονέας γεννημένος στο Βέλγιο έχει ζήσει εκεί για τουλάχιστον πέντε από τα δέκα έτη πριν από τη γέννηση τους, διαμένοντες στη χώρα μόνημα για πέντε τουλάχιστον χρόνια. Οι γεννημένοι στην Γαλλία από αλλοδαπούς γονείς αρκεί ο ένας εκ των δύο γονέων να είναι γεννημένος στην Γαλλία. Το παθιδικότερον γονέων λαμβάνεται την θιανένεια εφόδουσ: 1. δεν έχει πατρίδα 2. έχει σηματολόγησει το 180 της πλακας και από τα έγεκα και για πέντε χρόνια κατοικεί μόνυμα στη Γαλλία 3. υποβάλλει αίτηση το ίδιο μετά τη συμπλήρωση του 16ου έτους πλακας εφόδου διαιμένει μόνυμα για πέντε έτη έως τη σημεληρίωση 4. το ζήτησεν οι γονείς με τη δική του συνάντηση στο 120 έτος ηλικίας 5. εφόδους έχει γεννηθεί στη Γαλλία από γονείς που προέρχονται από πρώτην αποκατές της Γαλλίας. •Σύζυγος Γάλλου λαμβάνει την ιθαγένεια με δήλωση μετά από 4.	Να μην έχουν διαπράξει σοβαρό έγκλημα και να μην έχουν παρουσιάσει ασθενά επιλήψηα συμπεριφορά. Σε περίπτωση απόδασης στέρησης υποκαθούτας λαμβάνονται συγχάρη προσωπικές περιστάσεις των μετεπιστούντων ενώ τους προσφέρονται εργατές νομικές εγγυησεις και δικαστοφορές. Το Βέλγιο επιτυγχάνει τη καλύτερη πρακτική στη διατήρηση υποκορότητα.	Προηγούμενη παραμονή στη χώρα 7 έτη.	Σύζυγοι Βέλγων και πρώτης γενιάς μετανάστες μπορούν να πολιτογραφηθούν μετά από 3 χρόνια διαπονίτης.	~Προϋπόθεση παραμονής 2 ετών για δύος σπουδασαν σε Γαλλικό Πανεπιστήμιο. ~Καταργείται η προϋπόθεση της χρονικής διάρκειας παραριονής για: 1. Πολίτες χωρών άπου τα γαλλικά ομιλούνται ως μία από τις επίσημες γλώσσες, 3. τους προσφέρεται με νομιμοποίηση 4. αυτούς ή αυτές που έχουν παντρευτεί Γάλλο ή Γαλιδα				
ΒΕΛΓΙΟ								Παραμονή τουλάχιστον πέντε ετών		

ΠΡΟΪΟΝΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ						ΠΡΟΪΟΝΤΕΣ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣ					
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ			ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣ			ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣ			ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΥΜΕΝΑ ΣΤΗν		
ΚΑΤΑΩΠΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΕΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΑΥΣΤΗΡΑ ή ΔΥΣΜΕΝΗ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ	ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΠΑΙΦΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΛΛΟΔΑΛΙΩΝ	ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΠΛΑΙΣΙΟΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΥΜΕΝΑ ΣΤΗν	ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΥΜΕΝΑ ΣΤΗν	ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΥΜΕΝΑ ΣΤΗν	ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΥΜΕΝΑ ΣΤΗν	
ZYTHIA			<p>Αυτόματα θερμά λαμβάνει ο δημαρχός σαν έργο γεννηθεί στη χώρα και είναι μικρότερος των πεντε ετών,</p> <ul style="list-style-type: none"> - αν είναι μικρότερος των 18 ετών και βρίσκεται υπό κήδεμοντα Σουηδού πολίτη - αν είναι μεταξύ 18-19 και κατοικεί στη Σουηδία από τα 15 του. 	<p>Να μπορεί να αποδείξει την ταυτότητά του Να έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του. Τα παδιά μπορούν να περιλαμβάνουν στην αίτηση των γονέων και να αποκτήσουν έτος την θαγένεια.</p> <p>Να έχει κάρτα μονίμως παραμονής ή δικαιωματού νόμιμης παραμονής. Να μην έχει χρέος. Να διαθέτει λευκό ποντικό μητρώο. Ανάλογα με το ύψος της καταδίκης καθιστερεί χρονικά και η απόδοση της ημέρας θεαγένετας.</p>	<p>Παραμονή στην χώρα διάρκετας πέντε ετών</p>	<p>Για τον άπατρό και τον πρόσφυγα, απαιτείται χρονικό διάστημα τεσσάρων χρόνων. Για τον παντρελένιο, δησιον συγείη έχει σύμφωνο συμβιβάσεως με στοιχόδη πολτή απαιτείται χρονικό διάστημα τριών χρόνων.</p>					
ZETINAIA				<p>Οι γεννημένοι στην Ιτανία από Ιτανούς γονεῖς οσοι είναι παντρεμένοι με Ιτανό πολίτη.</p> <p>Οι γεννηθέντες εκτός Ιτανείας που έχουν από γονέα ή πατέρου ή γαγιά Ιτανού καταγωγή.</p> <p>Οσοι χρειώνουν αλλά ήταν παντρεμένοι με Ιτανό Όσοι δεν δικηγορούν το δικαιώμα της θιαγένετας από επιλογή. Δικαιωματα επιλογής θιαγένετας, έχουν αστο: βιοτροφαντα υπό κηδεμονία Ιτανού πολίτη, δεσμογένεταν από Ιτανό πολίτη που είχε χάσει την θεαγένετα του τον καρό που απέκτησε παιδι, οσοι αλλοδαποί υιοθετήθηκαν μετά το 18ο έτος.</p> <p>Όσοι ήταν υπό κηδεμονία για δύο έτη.</p>	<p>Οσοι γεννιώνται στην Ιτανία και είναι αγνώστου καταγωγής Όσοι έχουν ως πρώτο γνωστό τόπο κατοικίας σε Ιτανού έδαφος Οι γεννημένοι στην Ιτανία από αλλοδαπούς γονείς αρκεί ο ένας εκ των δύο γονέων να είναι γεννημένος στην Ιτανία. Τα παιδιά που οι γονείς τους είναι απατερίδες ή η νομοθεσία της χώρας καταγωγής τους δεν τους προσφέρει θαγένεια.</p>	<p>Συνέντευξη κατά την οποία ελέγχεται η επάρκεια της γλώσσας και η γνώση δεδουλεύου που αφορούν την διάσητη του πολίτη.</p>	<p>Νόμιμη παραμονή τουλάχιστον 10 ετών με μικρή διάρκεια αποσύσταση από τη Χώρα.</p>	<p>Για τους πρόσφυγες απαιτούνται πέντε χρόνια. Για προερχόμενους ΣΚ συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής (Αλ-Αχερική, Ανδόρρα, Φλωρεντία, Γουινέα, Πορτογαλία ή άπομα με σεφαρδιτική καταγωγή) απαιτούνται δύο χρόνια</p>			

X5PΑ

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΕΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΑΥΣΤΗΡΑ ή ΔΙΣΜΕΝΗ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΓΕΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ	ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΛΜΟΔΑΠΩΝ	ΠΡΟΔΙΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΕΠΙΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΓΙΑ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ
ΚΑΤΑΓΩΓΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΕΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΓΕΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ	ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΛΜΟΔΑΠΩΝ	ΠΡΟΔΙΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΕΠΙΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΓΙΑ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	
Εγενέναν γονέα Δανό πολίτη με τη γένηση του. Εάν υποθετήθει έως την ηλικία των 12 ετών από Δανό πολίτη. Εάν η μητέρα του παντρεύεται Δανό πολίτη πριν γίνει 18 ετών Με δηλώση για τους πολίτες των λεγομένων γορδικών χωρών (Φωλανδία, Ισλανδία, Νορβηγία, Σουηδία). Πρόκειται ουσιαστικά για πολιτογράφησης υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις.	Εγενέναν γονέα Δανό πολίτη με τη γένηση του. Εάν υποθετήθει έως την ηλικία των 12 ετών από Δανό πολίτη. Εάν η μητέρα του παντρεύεται Δανό πολίτη πριν γίνει 18 ετών Με δηλώση για τους πολίτες των λεγομένων γορδικών χωρών (Φωλανδία, Ισλανδία, Νορβηγία, Σουηδία). Πρόκειται ουσιαστικά για πολιτογράφησης υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις.	Να αναφέρει δίξεις τις παραβάσεις που έχει κάνει ή για τις οποίες έχει κατηγορηθεί, ακόμα και για κάποιο σύμμαρτο όσο ένα πρόσωπο για υπερβολική ταχύτητα. Αν βρεθεί αργότερα πως απέκριψε κάτι, μπορεί να ασφαρθεί η θιάγενευσα. Να αποποιηθεί την επιχείρηση είτε με ειδικό τεστ είτε έχοντας περάσει τις εξετάσεις μετά την τρίτη τάξη του Γυμνασίου Να περάσει από τεστ πολύτη που εξετάζει τις γνώσεις του για τη Δανέζικη κουνωπή και λογοτεχνία. Νόμιμη παραμονή τουλάχιστον 9 ετών.	Να αναφέρει δίξεις τις παραβάσεις που έχει κάνει ή για τις οποίες έχει κατηγορηθεί, ακόμα και για κάποιο σύμμαρτο όσο ένα πρόσωπο για υπερβολική ταχύτητα. Αν βρεθεί αργότερα πως απέκριψε κάτι, μπορεί να ασφαρθεί η θιάγενευσα. Να αποποιηθεί την επιχείρηση είτε με ειδικό τεστ είτε έχοντας περάσει τις εξετάσεις μετά την τρίτη τάξη του Γυμνασίου Να περάσει από τεστ πολύτη που εξετάζει τις γνώσεις του για τη Δανέζικη κουνωπή και λογοτεχνία. Νόμιμη παραμονή τουλάχιστον 9 ετών.	Νόμιμη παραμονή τουλάχιστον 9 ετών.	Νόμιμη παραμονή τουλάχιστον 9 ετών.	

DANIA

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ						
XΩΡΑ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΚΑΤΑΓΩΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΕΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΑΥΓΣΤΗΡΑ ή ΔΥΣΜΕΝΗ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΓΕΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ	ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
MATA	Η θεσμόνευτη αποδίδεται στα παδιά και τους απογόνους μένο εκείνων που είναι, ήταν ή έγιναν πολίτες της Μάλτας.	Οι θεσμούτοι που θα πολιτογραφούν έχουν την άδεια για να είναι διπλοί υπόκοοι.	Οι θεσμούτοι που θα πολιτογραφούν έχουν την άδεια για να είναι διπλοί υπόκοοι.	Να τηρεί το νομοθετικό πλάισιο του ελβετικού κράτους. Να μην έχει καταδικαστεί σε κάποιο είδος φυλάκισης και να μην εκρεμούν καπνοφρίες εναντίον του. Ότις ο προϋποθέσεις ισχύουν για την κατ' αρχήν αποδοχή της απορτητικής πολιτογράφησης του αλλοδαπού σε σημεσιονδιάδικτο επειδή. Κατόπιν ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός λαμβάνει την άδεια να αποτελέσει πολιτογράφηση στο επιβεβαίο του κανονιού και της κοινότητας.	Οι θεσμούτοι που θα πολιτογραφούν έχουν την άδεια για να είναι διπλοί υπόκοοι.	Σε ομοπονδιακό επίπεδο 12 έτη. Τα επιμέρους κανονία του ελβετικού κράτους διαθέτουν ιδιαίτερη νομοθεσία για την διαδικασία πολιτογράφησης. Οι προϋποθέσεις ποικίλουν κατόπιν της θεματικής μάνιψης και νόμιμης διάταξης της πολιτογράφησης. Οι δηλ. Θα πρέπει να γνωρίζει τα ελβετικά έθιμα και τις ελβετικές πολιτιστικές παραδόσεις. Δ. Να μη θέτει σε κίνδυνο την εσωτερική ή εξωτερική ασφάλεια του ελβετικού κράτους. Η διάταξη αυτή αφορά κυρίως στους μεσοπλημάνους μετανάστες ισλαμιστικών πεποιθήσεων.
EABETIA	1. Έχει έναν γονέα Εβρείο πολίτη με τη γέννηση του (πρόκειται για εφαρμογή της νομικής έννοιας του δικαίου του αιματος ήτοι της εθνοφυλετικής καταστογής (με sanguiinis). 2. Εάν έχει υιοθετήθει έως την ηλικία των 18 ετών, ένας ή δύο ενηλίκων κατοίκων ελβετού,	Να τηρεί το νομοθετικό πλάισιο του ελβετικού κράτους. Να μην έχει καταδικαστεί σε κάποιο είδος φυλάκισης και να μην εκρεμούν καπνοφρίες εναντίον του. Ότις ο προϋποθέσεις ισχύουν για την κατ' αρχήν αποδοχή της απορτητικής πολιτογράφησης του αλλοδαπού σε σημεσιονδιάδικτο επειδή. Κατόπιν ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός λαμβάνει την άδεια να αποτελέσει πολιτογράφηση στο επιβεβαίο του κανονιού και της κοινότητας.	Να τηρεί το νομοθετικό πλάισιο του ελβετικού κράτους. Να μην έχει καταδικαστεί σε κάποιο είδος φυλάκισης και να μην εκρεμούν καπνοφρίες εναντίον του. Ότις ο προϋποθέσεις ισχύουν για την κατ' αρχήν αποδοχή της απορτητικής πολιτογράφησης του αλλοδαπού σε σημεσιονδιάδικτο επειδή. Κατόπιν ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός λαμβάνει την άδεια να αποτελέσει πολιτογράφηση στο επιβεβαίο του κανονιού και της κοινότητας.	Η αποδόση της ελβετικής θεσμόνευσης δεν συμβαίνει με την γέννηση κατοίκου ενός ή δύο ενηλίκων κατοίκων ελβετού.	Σε περιπτώση απορροφής της ελβετικής θεσμόνευσης δεν συμβαίνει με την γένηση κατοίκου ενός ή δύο ενηλίκων κατοίκων ελβετού.	Σε ομοπονδιακό επίπεδο 12 έτη. Τα επιμέρους κανονία του ελβετικού κράτους διαθέτουν ιδιαίτερη νομοθεσία για την διαδικασία πολιτογράφησης. Οι προϋποθέσεις ποικίλουν κατόπιν της θεματικής μάνιψης και νόμιμης διάταξης της πολιτογράφησης σε κάποια κατηγορία που θα πρέπει να αποτελείται από τα δύο (2) έτης και τα δώδεκα (12) έτη. Το αυτό ισχύει και για τις κοινότητες του ελβετικού κράτους.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΙΩΑΝΝΕΙΑΣ

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ

ΚΑΤΑΓΩΓΙΚΑ ΚΡΗΤΡΙΑ		ΚΡΗΤΡΙΑ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΗΣ		ΠΡΟΠΑΤΟΥΜΕΝΑ ΕΤΗ	
ΚΡΗΤΡΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΣΑΦΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ	ΕΛΛΑΣΙΚΑ ΚΡΗΤΡΙΑ	ΑΥΓΗΤΡΑ ή ΔΥΣΜΕΝΗ ΚΡΗΤΡΙΑ	ΚΡΗΤΡΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ	ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΑΙΓΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΝ	ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΑΠΑΓΙΤΗΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΗΣ ΓΙΑ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ
1. Έγειρεν γενέα Ελβετού πόλητη με τη γέννηση του (πρόκειται για εφεδριογή της υγιεινής ανιούσας του δικαίου του αιματού πέρι της εθνικής επιτροπής κατογανής (jus sanguinis)).	Να πηρε το νομοθετικό πλάσιο του ελβετικού κράτους. Να μην έχει καταδικαστεί σε πάσιο ειδος, φυλακιστή και να μην εκφρευτεί κατηγορίες εναντίον του.	Να έχει ασθομούθει πολιτιστικά, δηλ. θα πρέπει να γνωρίζει τα ελβετικά έθημα κατ τις ελβετικές πολιτιστικές παραδόσεις.	Σε περιπτώσα απορρυπατής απόφασης επι αιτήσης πολιτογράφησης, διεν υφίσταται δικαιώματα στακτήσης αυτής κατ τη ως ανωτέρω μετανάστες λειτουργίας πεποίθησην.	Σε ομοποιοδικό επίπεδο 12 έτη. Τα επιμέρους κανόνια του έλβετικου κράτους διαδέχονται ίδιατερη νομοθεσία για την διαδικασία πολιτογράφησης. Οι χρονικοί διάστηματα μόνην και το νομιμό διαβιβλωμα σε κάποιο θέτεται από τα δύο κανόνια που πλέον από τα δύο (2) έως και τα δύο δεκατετά (12) έτη. Το αυτό ισχυει και για τις καινότητες του έλβετικού κράτους.	"Της πρωτόδειξης παταρούν διαμονής ξεπούληνται οι ομογενείς και δοις έγουν γεννιθεῖται και κατοικούν συγεγένεις στην Ελάσσα. Για τους αναγνορισμένους πολιτικούς.
2. Εδώ έγειρεν θεούθει έως την ηλικία των 18 ετών, έως ότου ενηλικιωθεί δηλαδή, από Ελβετό πολίτη.	Η απόδοση της ελβετικής θεούθειας δεν σημαίνειν με την γέννηση δικαιού εντός του ελβετικού κράτους.	Σε περιπτώσα απορρυπατής απόφασης επι αιτήσης πολιτογράφησης, διεν υφίσταται δικαιώματα στακτήσης αυτής κατ τη ως ανωτέρω μετανάστες λειτουργίας πεποίθησην.	Να είναι επιγνωμόνευτο το μέρον υποχροληγής της απόποιης αλλοδαπού θεούθειας.	Να γνηρίζεται επιστράκιο για ελληνική γλώσσα, ώστε να εκπληρώνεται το υποχρέωδες το που απορέεται από την διάσταση του Ελληνα πολίτη.	Της πρωτόδειξης παταρούν διαμονής ξεπούληνται οι ομογενείς και δοις έγουν γεννιθεῖται και κατοικούν συγεγένεις στην Ελάσσα.
ΕΛΛΑΣ	Με τη γέννηση της γονείς Ελλήνα ή Ελληνίδας.	Με τη γέννηση σε ελληνικό έδαφος, έφορος ένας από τους γονεῖς του έχει γεννηθεί στην Ελλάδα από την γένηση της γονείς της γονιάς της.	1. Με τη γένηση σε ελληνικό έδαφος, έφορος ένας από τους γονεῖς του έχει γεννηθεί στην Ελλάδα από την γένηση της γονιάς της.	Να έχει διαρράπτητα σε ποινή στεπτικής της ελεύθεριας για μια σερια εγκλήματα.	Να διαμονής ξεπούληνται οι ομογενείς και δοις έγουν γεννιθεῖται και κατοικούν συγεγένεις στην Ελάσσα.
ΕΛΒΕΤΙΑ	Με αναγνώρισην αι τέκνο Ελληνα.	Με αιτήσεα προ την εγγένεια του εταιρικού ιατρού, η πολιτικής ιατρού, ιδίως της σύγχρονης, Ειδική θεραπεία έχει να συμμετοχή σε αναλογικούς φορείς, πολιτική ενυπόταξη σημειώνεται από θεραπεύοντας και την πολιτική ζήτη προσγειώνεται συμμετοχή στην ελληνική πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης.	2. Με δηλώση και αίτηση, άλλω γένηση στην Ελλάδα προϋποθέτεται: (διαμονή ή σημείωση στην Ελλάδα από τη γένηση του/αριθμ. 2α)	Πεπονδόλη 700€. Σε πεπονδόλη 200€. Για τη δεύτερη γεννά μεταστών το περιόδιο είναι 100€. Για ομογενείς, κατόχους, τελεγενώς κράτους - μελών της Ευρωπαϊκής Ενωσης, καθώς και αναγνωρισμένους πολιτικούς αντιπολεμικούς φορείς, τυχόν επιγενικούς του δευτ. και εξ αγγελίας.	Να διαμονέψει στην Ελάσσα νομίμα για επτά συνεχή έτη γιαν από την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης και αιτηθείσεις προβοφήγες και αιτηθείσεις πολιτογράφησης είναι εκατό (100) €.
ΕΙΤΑΚΙΑ	Με ιατρεύσαση από την εγγένεια του γονιά.	Προστασία στην Ελληνική. Προστασία στην Ελληνική. Προστασία στην Ελληνική.	3. Με την συμπλήρωση επιτυχούς ειτακίας δικαιούχος τρόπου γέννησης και την πολιτογράφησης.	Με ιατρεύσαση από την εγγένεια του γονιά.	Να διαμονέψει στην Ελάσσα για επτά συνεχή έτη γιαν από την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης.